

5360 t. 4.

1.

Wypisy z różnych źródeł
do historii Akademii Krak.

Kart 100 + 17a

1

Kazmierz W. w dzień Zielonych Świątek 23 (podług dawnego 31 podług nowego zakładu) Maja 1364 zakłada akademiję w Krakowie (Studium generale) w przedmowie mówi: Sitque ibi scientiarum praevalentium margaretha ut viros producat concilii maturitate conspicuos virtutum ornatibus redimitos ac diversarum facultatum eruditos; fiatque ibi fons irriguus de cujus plenitudine hauriant universi liberalibus cupientes imbui documentis dał jej urządzenie takie jak w Padwie i Bononii. Urban V potwierdził 1364 d. 14 Września ową fundacyję mówiąc że Doktorowie w Akademii Krak. kreowani wszędzie uczyć mogą.

Bonifacy IX papież na prośbę Władysława Króla i Jadwigi potwierdza Akademię Krak. 1397 d. 11 Stycznia w Rzymie

Wład. Jagieło Akademię przez Kazm. wielk. założoną w dom Królewski na S. Anny ulicy wprowadza 1400 d. 26 Lipca

Seminarium praskie: Długosz X. 154 ma Septembris mylnie zamiast Decembris jak u Miechowity 2

Muczkowski Wiadomości p. 103 donum zamiast domum

Akad. wiedeńska otrzymała wydział teolog. 1384. a fundowana 1365

Mowa Stanisława z Skarbimierza 1401 mówi że przed kilku laty uczczył się w Krakow. uniwers Sacram Paginam Muczk. Wiadom str. 32

Skutkiem zapisu testamentowego Jadwigi z r. 1399 dostała akad. Krak lepszą dotacyą

Sam Jagiełło w przywil. z 1417 mówi: Studium generale jam dudum tempore Kazimiri regis Poloniae inchoatum sed ex quibusdam impedimentis non continuatum. Wiszniewski IV. 389.

Kazimierz W. zaczął budować gmachów akademickich

Mikołaj Trąba arcyb. gnieźn. daje uzytę akademii paryskiej d. 4 grudn. Lelewel T. IV nema daty

p. 177 – „A przecież nie wadzi to przyjaciołom Jagiełły, przyznawać mu sławę fundacji. Ponieważ założone przezeń Kollegium teologiczne otrzymało nazwę Władysławskiego, później Jagiellońskiego, a nazwa ta przeszła z czasem na całą akademię, przeto zamiast zwyczajnym sposobem dbać o wykazanie jaknajdawniejszego istnienia głównej szkoły swojego kraju, ujmują jej ci stronnicy Jagiełłowi kilkadziesiąt najpamiętniejszych lat bytu, ciągną w brew dowodom za szczęśliwym Jagiełłą."

Jagiełło tylko teologicznym powiększył ją wydziałem. Są ślady że zaraz po pozwoleniu (konsensie) Bonifacego IX z r. 1397 wykładana bywała teologia w akademii Krak.

Litwa, Ruś, Wołoszczyzna

zamierzona reforma stosunków społecznych przez Kazimierza W. – w Pradze założono seminarium litewskie

~~P~~ Perła wszystkich umiejętności

Akademia w Fermo 1303 w Florencji [illegible] 1348

1361 Kaźmierz W. wysyła do Urbana V do Awinionu poselstwo prosząc o utworzenie biskupstwa na Rusi Lwowskiego i o pozwolenie otwarcia Akademii w Krakowie na wzór praskiej

1400 Władysław Jagiełło założywszy Uniwersytet w Krakowie, zarazem 2 gmachy czyli Kollegia Han urządził: 1) dla Filozofów i Teologów w ulicy S. Anny 2) dla Prawników i Medyków w ulicy grodzkiej. Privilegium erekcyj Akademii ma datę 20 Julii 1400 Otwarcie nastąpiło d. 22 Julii festo b. M. Magdalenae (promulgatio). Pierwszą lekcyją miał d. 20 Lipca (w poniedziałek po S. Jakubie) z prawa Kanonicznego Piotr Wysz bisk. Krak. pierwszy kanclerz uniwersytetu.

1404. V Calend. Augusti, Pontif. A^no^ 1, Romae – Joannes XXIII papa aprobat privilegia (Vladislai regis a. 1400 et Bonifacii IX) cum transsumptu „Dum attente considerationis „indagine" concedit immunitatem ad instar aliarum Academiarum, approbat Cancelariatum Univ. Crac. per episcopum crac. gerendum et adjunctionem Academiae Praelaturarum ad S. Florianum

1405. IV Calend. Octobr. Pontif. A^o^ 2°, Romae – Joannes XXIII Joannes XXIII approbat incorporationem 2 canonicat. Crac. Capellarum S. Adalberti et S. M. Magdalenae et ecclesiae paroch. in Luborzyca

1419. VI Calend. Novembr. Pontif. A^o^ 2° et Florentiis 1431. XIV Calend. Maji, Pontif A^o^ 13 Romae – Martinus V abbatem Clarae Tumbae, decanos Gnesnen. et Vratislav. nominat conservatores universit. et munus beneficia ordinandi in Academia confert Alberto Jastrzembiec episcopo cracov.

1505. Juliusz II papież kassuje fundacyję Akademii Wrocławskiej (którą Władysław król czeski chciał założyć) wysławszy do Rzymu 3000 czerw. złot. na wyrobienie literarum promotialium. (Miechovita)

1513 Leo X confirmat Universitati Cracov. immunitatem a contributionibus; potestatem investiendi pro certis altaribus decano et Custodi ad S. Florianum tribuit; item successionem in bona intestatorum incorporatorum Universitati; Bullam hanc episcopo Vratisl. et Olomunen. promulgare jubet.

15.. Grzegorz XIII ~~ch~~ chcąc poprawić Kalendarz, pisze do Akademii Krak. wzywając aby zdolnych w tym względzie matematyków do Rzymu wysłała. — Aprobuje w tem przedmiocie prace Piotra Slovaciusa matematyka biegłego — Pisze list dziękujący z błogosławieństwem do Stanisława Sokołowskiego który dedykował papieżowi: Censuram orientalem.

1590 d. 13 Maji Romae — Stanisław Reszius opat jędrzejowski pisze do Sokołowskiego: iż papież Sixtus V powiedział aby akademia była spokojna co do zabiegów Jezuitów, którzy chcieli szkoły w Krakowie otworzyć i przejrzawszy produkowane sobie prawa akademii, takowe aprobował.

1590 d. 18 Febr. ex Clara Tumba — Wawrzyniec Goslicki bisk. chełmski pisze list do papieża wstawiając się za Akademią, podnosząc jej zasługi w obronie przeciw heretykom, odradzając aby niepozwolono założyć Jezuitom szkół w Krakowie.

1603 Klemens VIII na przedstawienie Klaudiusza Rangoni nuncyusza beatyfikuje ~~bł~~ bł. Jana Kantego

1611 Jezuici otrzymują przywilej od Zygmunta III na otwarcie Akademii w Poznaniu – jednak wzbrania to Paweł V 1613

1612 d. 11 Novembr. Jakób Janidło Dr. Praw i Prof. ablegat Akademii mając listy polecające od bisk. Krak. Tylickiego, od Mik. Zebrzydowskiego wojew. Krak. i od marszałka w. Kor. Zygmunta Myszkowskiego oddaje w Rzymie papieżowi prośbę co do szkół w Poznaniu jezuickich. Przyjął papież grzecznie Janidła a sprawę całą oddał Kardynałom Fabricio Verallo et Horatio Lancelloto; po ich zdaniu zakazał papież Jezuitom szkoły w Poznaniu i oraz wszelkie prawa Akademii potwierdził - Romae d. 14 Novembr. 1613: „Ad ea quae per Universitatem...”

Janusz Zbaraski starosta pinski wyjednał u Króla i Senatu aby zabezpieczenie praw Akademii było umieszczone w Konstytucji.

1548 Samuel Maciejowski wezwał profesorów z Włoch

1400

6

Stanislaus de Swiradzicze
herb pod szachownicą.

Anno

Q. 1491.

praepositus Kielcensis canonicus Crac.
1491.

(herbu Zabawa)

~~Mika Kabinet zielony o Jmg~~

Joannes de Schebnia Custos Cracov. (herbu Biberstein czyli Momot)

Joannes de Regulis Med. Dr.
herb Starykoń

Akademia Krak. od r. 1400 używała w pieczęci wosku czerwonego.
Professorowi akademii pieczętowali się czerwonym woskiem już r. 1500

Nr. 6236.

7

r. 1400. d. 1. Lipca

Pierwsza lekcyja, w przeniesionej przez Władysława Jagiełłę Akademii, odbyła się w Kollegijum większém dopiero nowo na ten czas wystawionem — przedtem bowiem niebyło urządzonych lektoryjów a professorowie wykładali swoje lekcyje passim per urbem praeser- tim in schola B. M. V.

8

1405 in Novembri Mathias Mechovita Rector

In aestate cives Vrat. instigatione Hainoldi capit. et Gregorii notarii Vratisl. gymnasium generale erigere conati sunt a Rege literas erectionis, iuris patronatus omnium praebendarum colleg. S. Crucis de collatione regia donationis - literas promotorias regis, reginae Hungar. Episc. Vratisl ad Julium II et multo aere ex cancellaria Budae solverunt Universitas Crac ad Sedem apost Dominica post OOSS (2 Novembr.) literas Alexandri regis et rationes per Doctores conceptas misit - et Papa erectionem inhibuit

Nachdem Herr Rat. Joanne de Regulice aes
1507 Vratislavienses enixius et multe
sed eadem qua prius

d. Z. Dekan.

Sobory

1409 - 1448

Udział uniwersytetu na Koncylium Konstancyjskim.

Usunięcie schizmy kościelnej już długi czas trwającej i
reformacyja Kościoła in capite et membris, ~~...~~ zajmowały
oddawna myśli uczonych uniwersytetu ~~...~~ paryskiego:*)
lecz wszelkie starania wprowadzenia jedności i porządku
w kościele bożym okazały się bezskuteczne. Wtedy to chwy=
cono się ostatecznego środka t.j. zwołania ogólnego soboru
kościelnego (Ob: Wessenberg: Die grossen Kirchen-Versam=
lungen des XV und XVI Jahrhund. II Bd. p. 3). Większa część kar=
dynałów obojga stron zgodziła się na ten środek, i zebraw=
szy się w Pizie r. 1409,*) przy pomocy znacznej liczby biskupów,
prałatów i deputowanych z różnych krajów oraz uniwersyte=
tów, złożyła z urzędowania obu papieży Grzegorza XII (Ange=
lus Corrarius) i Benedykta XIII (Petrus de Luna) a obrała
na ich miejsce Alexandra V (Petrus Philargus [Philaretus de Candia, Greka rodem]) papieżem. Za=
miast 2 papieży było teraz 3: bo lubo wiele krajów uznało
Alexandra V, jednakże Grzegorz XII miał za sobą Neapol pom=
niejsze państwa włoskie i biskupów niemieckich trewirskiego,
spirskiego i wormacyjskiego; Benedykt zaś XIII Hiszpanię
i Szkocyją. Gdy jednakże Alexander V już r. 1410 w Bononii
umarł, obrano w jego miejsce Jana XXIII (Balthasar Cossa).
Wtedy to aby przywrócić jedność wdał się w tę sprawę cesarz
Zygmunt Luksemburczyk i skłonił Jana XXIII iż zwołał
ogólny sobór do Konstancyi na d. 5 listopada 1414. Na sobór ten
przybyli także wezwani członkowie uniwersytetu krakowskiego.
Uchwalono więc skłonić wszystkich 3 papieży do abdykowania,
albowiem oznaczono iż władza ogólnego soboru wyższa jest nad
moc papieską. Złożono z urzędu Jana XXIII r. 1415, nakłoniono Grzegorza XII

*) Głównie popierali Piotr de Ailly (de Alliaco) kanclerz paryski i jego następca Jan Gerson.

*) Na soborze w Pizie który trwał 22 posiedzeń przy wielkiej liczbie kardynałów, patriarchów, biskupów i innych dygnitarzy Kościoła, było 280 doktorów samych.

do abdykacyi, unieważniono urzędowanie Benedykta XIII a na ich miejsce obrano Marcina V (Otto de Columna) d. 11 listopada 1417. Jeszcze niejakiś czas stawiał opór Benedykt XIII i po jego śmierci r. 1424 przez stronników Klemens VIII (Aegidius Munio) obrany. Lecz gdy ten r. 1429 dobrowolnie zrezygnował: schizma kościelna wzięła swój koniec. – Koncylium konstancyjskie, wyjąwszy skazanie na stos Jana Hussa i Hieronima z Pragi, żadnej spodziewanej reformy w Kościele nie uskuteczniło: wszystko kończyło się na wystawności: a zepsucie było tak wielkie, iż przeszło 700 publicznych niewiast liczono. Uniwersytet praski protestował przeciw uchwałom tegoż Koncylium. Ojcowie Koncylium mniemali, iż płomień, który strawił Husa d. 6 lipca 1415 i jego przyjaciela Hieronima z Pragi d. 30 maja 1416 przywróci jedność, porządek i spokój w Kościele świętym – lecz się omylili: albowiem z zgliszczów popiołów ich powstała w Czechach długa i morderczа wojna, która przeszło 1500 wsi; i 100 miast i zamków w perzynę obróciła.

Sobor w Bazylei.

Stosownie do uchwał soboru konstancyjskiego zwołał Marcin V ogólne Koncylium w Pawii (1423) i Siennie (1424) na którym to ostatnim miejscu uradzono zwołać na r. 1431 oekumeniczny sobor do Bazylei. Gdy tymczasem Marcin V 20 lutego 1431 umarł, polecił następca jego Eugeniusz IV (Gabriel Condulmerius) legatowi swemu kardynałowi Julianowi Cesarini aby d. 14 grudnia 1431 zagaił sobor bazylejski, który głównie miał na celu obmyślenie środków dla przytłumienia sekty husyckiej i reformy Kościoła. Zebrani atoli ojcowie zaczęli głównie dowodzić wyższości soboru nad papieżem, czem przestraszony papież bullą z d. 18 Septembra 1437 przeniósł sobor z Bazylei do Ferrary i rozwiązał posiedzenia. Pozostali w Bazylei duchowni ogłosili Eugeniusza IV za złożonego z urzędu d. 25 maja 1439 i obrali 6 novembra 1439 na jego miejsce papieżem Feliksa V (Amadeusa księcia Sabaudyi) który wreszcie d. 7 kwietnia 1449 papiestwo zrezygnował na rzecz Mikołaja V.

Filozofia scholastyczna, ponieważ uczona była w szkołach, otrzymała nazwę scholastycznej; głównie polegała na pilnem sztucznem dysputowaniu. Pomimo wielu stron ujemnych filozofia scholastyczna miała swe niektóre dobre strony: przez nią ćwiczono się w bystrości pojęć (Scharfsinn), przyzwyczajano ducha do czynności, i starano się o jasność pojęć; lecz zarazem wyrządziła ona wielką szkodę naukom, ponieważ rugowała klasyczne i humanitarne nauki, przenosiła formę nad rzecz samą, spekulacyję i dowcipkowanie nad doświadczenie i wiadomości historyczne i ponieważ częstokroć niepożytecznym wcale rzeczom wielką ważność przypisywała. Później w filozofii scholastycznej powstały dwa odcienia Realismus i Nominalismus. Realismus zwał się także Thomistica. (cf. Thomas de Aquino i Duns Scot którzy Skotyści byli podobno Nominalistami i głównie po klasztorach utrzymywani jako więcej ustępni kościołowi)

Libri in Artibus w XV wieku
Summulae Petri Hispani 3m. – Textus suppositionum, amplificationum, Appellationum 1½ m. – De consequentiis, obligatoriis, insolubilibus 2 tygod. – Vetus ars 4 mies. – Libri priorum 4m. – Libri posteriorum (Analityka Arystotelesa) – Libri elenchorum, topicorum 4m. – physicorum, Mechanica – Libri ethicorum – Libri de coelo et mundo (4 miesiące), De generatione et corruptione (2 mies.), Metheorum – Libri de anima 4½ m. – De parvis naturalibus (scilicet de sensu et sensato, de memoria et reminiscentia, de somno et vigilia, de longitudine et breuitate vitae) – Libri politicorum – Oeconomica – Perspectiva 1½ m. – Quatuor libri Euclidis 3m. – Tractatus sphaerae materialis 1½ m. – Algorithmus – Computus chirometralis – Theorica planetarum – Donatus – Secunda pars Alexandri – Prima pars Alexandri – Donatus.

filozofia perypatetyczna

2 tygod.

Libri physicorum – Topicorum 4 m. – Elenchorum 4 m. Physicorum 9 m. – Musica 1 m. – Arithmetica 1 m.

~~Ora~~ Methaphisica – Libri ethicorum 4m. – Libri parvorum naturalium 3m. – De anima – De coelo et mundo – Parva logicalia – De perspectiva – Boethius de consolatione 3 mies. – Almagestum – Almanach – Priscianus major – Poetria nova 3m. – Labirynthus 1½ m. – Summa naturalium Alberti

[illegible]

[illegible] — libri ethicorum — liber de caelo et mundo — De

generatione et corruptione — Metheororum — Lib de anima

— De parvis naturalibus videlicet de sensu et sensato de me-

moria et reminiscentia de somno et vigilia de longitudine et

brevitate vitae — Liber posteriorum — [illegible]

[illegible]

[illegible]

Donatus — Secunda pars Alexandri — Prima pars Alexandri

Metaphysica — Libri ethicorum

[illegible]

— De perspectiva — Boethius de arithmetica [illegible]

L. MSS in fol. papyr. Kart 144.

Nr. 418 sive vet. CC. III. 16. Biblioth. Univ. Crac.

(Na okładce:) Iste est liber Magistri Benedicti Hesse de Cracovia Professoris Sacrae Theol. Canonici cathedralis eccles. Cracovien. In quo continetur: Primo Replicatio facta in Concilio Basiliensi contra communionem sub utraque specie. – Item Tractatus Universitatis Studii Crac. de Concilio Basiliensi. – Item Tractatus missus Universitati Cracovien. a Concilio Basiliensi, in quo continentur gesta Concilii facta tempore divisionis. – Idem quaedam quaestio de superioritate Papae supra Concilium.

fol. 1 (Notaty Benedykta Hesse: O przybyciu legata papieskiego Jana Baptysty do Krakowa r. 1447 i o oporze Professorów uniwersytetu Krak. złożenia obedyencyi papieżowi Mikołajowi IV – O śmierci Kardynała Zbigniewa Oleśnickiego d. 1 Kwietn. 1455 – O obiorze Tomasza ze Strzępina na biskupstwo Krak. d. 25 Maja 1455 – O pożarze d. 26 Maja 1455 który w Krakowie zniszczył prawie całą ulicę grodzką, domy Kanoników, Kollegium Jurystów i Medyków, Kościół i klasztor S. Jędrzeja przyczem przeszło 100 ludzi zginęło) (1 strona) (toż samo przepisane w IIgim Tomie Metryki Uniw. Krak.)

fol. 2–65 Replicatio... contra communionem (stron 127); początek „Omnis qui aliquod opus quod velint esse stabile proponunt construere summopere student solidum eligere fundamentum .... (Koniec:) „ut sic ad illam beatam patriam ubi est vera et perpetua pax lucetque revelata facie apertissima veritas pervenire mereamur. Amen." (dalej:) 129

„In nomine Domini nostri Jesu Christi. Amen. Reverendis=simi, reverendique patres etc. Cum cogitarem pridie unum huius mei operis accipere ea sacra scriptura stabile fun=damentum"... "ut pervenire mereamur ad gloriam sempiter=nam Amen et sic finis est." (Ten drugi oddział o chrzcie dzie=ci przeciw Grekom, cytuje w końcu dzieło Richardi de erro=ribus Armenorum) – zawiera ten drugi oddział 19 stronnic) (dotąd pisane w 1 Kolumnie)

fol. 66 – 71 próżne.

fol. 72 – 98 (stronnic 51) „Ihs bba. – Ad almam Univer=sitatem studii Cracouien. patres et dominos suos gra=tiosos. – Quamquam sic deus temperaverit corpus, ut non sit scisma in corpore"... (Koniec) „Obsecro vos coram fugete dogmata, nec sint in vobis scismata, ut sic ambulemus omnes unanimes in domo domini cum consensu, militanti sed per gratiam et triumphanti per gloriam. Amen" (całe pisane w 2 Kolumnach – przeciw Julianowi synowi Kuśnierza i Janowi Palomar reparciliatoris calciorum którzy wydali syzmatyckie pismo o Komunii pod obiema postaciami, i przeciwko władzy pa=pieża – upomina Uniwersytet Krak. aby te pisma potępili z któremi Palomar do Czechów się udawał – aby nie uznawali Gabryela obranego r. 1431 za papieża, ponieważ Cesarz ~~[illegible]~~ Rzymski i Król Polski r. 1441 zakazali mu składać obe=dyencyą – że jadą do Polski: Marcus Bonifilius Dr. Theol. et Jeronimus de Bolkanatz Dr. Decretor. nuncyusze z Kon=cylium, którzy im dadzą sprawę o wszystkiem – opisuje sprawy na Koncylium Bazylejskim

st. 99 – 121

fol. 99 – 127. a) (stronnic 44 w 1 Kolumnie) „In nomine Domini nostri Jesu Christi qui est una veritas et vita et fructus Marie – Reverendissimo in Christo patri domino Sbigneo Episcopo Cracouien. Almae Universitatis studii Craco=uien. Cancellario dignissimo, Rector, Doctores et Magistri Univer=

Ten sam traktat z napisem: Tractatus indytae Universitatis Studii Cracoviensis super auctoritate patrum conciliorum./.

sitatis eiusdem, devotas in Domino orationes. Deliberanti=
bus nobis quid super instanti requisicione clarissimorum
virorum videlicet Marci Bonifilii Sacrae Paginae, Sta=
nislai de Sobnyow praepositi Tridentinensis et Canonici
Cracoviensis in Artibus liberalibus Magistrorum,
Derslai de Borzinow Decretorum Doctoris Archidiaconi
Cracoviensis et nobilis Gwilhelmi (Parma) de Barma Sacro=
sanctae generalis Synodi Basiliensis in Spiritu sancto
legittime congregatae, universalem Ecclesiam repraesentan=
tis et Sanctissimi domini Felicis Papae quinti oratorum
et nunciorum, per organum dicti Magistri Marci facta,
responsuri sumus verbum illud propheticum: Erraverunt ab
utero, loquuti sunt falsa. In primis nostrae consideration[i]
occurrit: Et quidem sancti doctores duobus modis ex=
ponunt..... Est autem concilium generale congregatio legit=
tima autoritate facta ad aliquem locum ex omni statu
hierarchico totius ecclesiae catholicae, nulla fideli persona,
quae audiri requirit, exclusa, ad tractandum et ordinandum
salubriter, ea quae debitum regimen eiusdem ecclesiae in fide
et in moribus respiciunt.. (dalej dowodzą superioritatem ecclesiae
super papam... że Ecclesia universalis jest Concilium generale
... że mylnie utrzymują jakoby Concilium generale Basiliense
non fuisset legittime congregatum – i że nikt nie miał prawa
toż Koncylium rozwiązać,.... że nikt nie miał prawa złożyć
z papieztwa Eugeniusza (Gabriela)... dalej probationes per quas
probatur superioritas potestatis ecclesiae supra papam – ecle=
sia universalis seu Concilium generale ipsam repraesentans... dalej
mylność zdania niektórych utrzymujących: że Concilium generale Ba=
siliense non fuit legitime congregatum – nikt nie miał prawa roz=
wiązywać takowego – chociaż złożenie z papieztwa Eugeniusza IV
(Gabryela) a obiór Felixa V. przez Sobór Bazylejski są kanoniczne,
jednak z obedyencyą śpieszyć się nie trzeba – aż przez sobór się wyjaśni

× editus et super Justificatione sacri Concilii Basileensis et depositione quondam Eugenii Papae IV." jest w dziele Historia Universitatis Parisiensis, Autore Caesare Egassio Bulaeo. Tomus V. ab a. 1400 ad a. 1500. Parisiis apud Petrum de Bresche 1670 fol. pag. 479 – 517 Początek: Glorioso et illustrissimo Principi et D. D. Wladislao Poloniae et Hungariae etc. Regnorum Regi ac Almae Universitatis Cracoviensis Patrono et Domino gloriosissimo Rector, Doctores et Magistri Universitatis eius et devotas in Domino orationes. Deliberantibus nobis..... (Koniec:) in qua error esse non potest. Finis iste Tractatus Anno Domini 1442. die Martii (przedrukowany w dziele z Mser. San-Victorino, paryskiego.)

(w ogóle widać że Akademicy Krak. byli tajnemi stronnikami Eugeniusza IV) (Koniec:) „haec scripta nostra Ecclesiae universalis quantum necesse est, et demum S. V. judicio in quo viget divini et humani juris peritia, corrigenda, limanda et emendanda submittimus, parati in his quae minus occulte digesta forent, sentire, credere et tenere sicut sentit, credit et tenet universalis ecclesia, in qua error sub esse non potest. Amen." — b) (stronnicz 12 w i kolumnie) Incipit quidam brevis tractatus perutilis ambaxiatoribus de obedientia danda domino Felici. Quia nonnulli propter ignorantiam, alii intuitu pietatis seu pacis in Dei ecclesia ponendae recusant aut saltem differunt obedientiam praestare domino nostro Summo Pontifici Felici papae V^to ad neutralitatem act... (zdaje się być pismem Marka Bonifilii legata papeskiego) (... Koniec), „Ex quo demum perpendi potest clarissime, quod fideles Christiani ab olim Eugenio a Papatu deposito et eius obedientia omnino debent recedere et domino Felici Papae quinto a Dei ecclesia pro vero Papa dato et publicato omni scrupulo sublato adhaerere et obedire. Explicit."

dotąd Exemplarz Paryski drukowany

fol. 128 – 135 próżne

fol. 136 – 147 „Quoniam cupiditate regni et gloriae plerumque inter doctissimos viros certatum est de summorum pontificum et Conciliorum generalium potestate (rozprawa dowodząca że papież podlega Koncyliom) i odpowiedź na to: Koniec: Et sic patet quam male sentiant Basilienses de praemissis et haec sunt quae sensio de primatu Ecclesiae Ego Nicolaus indignus Episcopus Gricarien. Scriptum in concilio Florenthino. – Avisata missa ad dominum Eugenium per quendam suum nuntium contra Sacrum Concilium: Primo quod tempus est omnino.... aut ad Italiam et vitare alia loca."
(Koniec manuscriptu)

13

Mscr. in fol. papyr. Nr 419 vet. FF. IV. 4. sive CC. III. 14: Concilium Basileense, Literae Universitatis Crac. ad Concilium et ad diversas Academias, Bulla Concilii Lausanensis Universitati Cracov.

Acta generalis Sacri Constanciensis Concilii (a 4 Novembr. 1414 – 22 Aprilis 1417 (d. 4 Februarii 1416 inter alios juraverunt super capitula Concilii: Nicolaus Gneznen. archiepiscopus pro ecclesia sua et Rege Poloniae, Jacobus episcopus Plocensis pro se et Rege Poloniae et duce Vitoldo, Andreas Laskary electus Posnaniensis ambaziator Regis Poloniae et Magni Ducis Vitoldi Litwaniae Paulus Wladimiri Decretorum Doctor pro Universitate Cracov. – dziennik Soboru sessyi 44)

Gesta, Decreta et Acticata Sacri Concilii Basiliensis (dziennik Soboru od 14 Decembr. 1431 – XVII Calend. Julii 1448 sessyi 45 z Akta Soboru w Lausanne 1448. IX Calend. Augusti; (ostatnie pismo Dissolutionis Concilii Lausanen. Decretum. Lausanna 7 Cal. maji 1449.

dalej:

1) Ad Concilium ab Universitate Cracovien

+ Sacrosanctae generali Synodo Basiliensi in Spiritu Sancto legitime congregatae universalem Ecclesiam repraesentanti cum debita reverentia et devocione – Reverendissimi patres et domini colendissimi. Dignata est Sacrosancta Synodus vestra in Spiritu sancto.... memorari Universitatis nostrae et per literas suas desideratissima nuntiare nova - . . . .

przepisane

pisza że przybył do Krakowa Baptista de Roma episcopus Camerinensis cum potestate Nuntii de Latere, lecz uniwersytet Krak. niechciał go uznać.... scripsimus Tractatum in quo ostendimus et professi sumus, quod sacrum Concilium Basiliense legitime congregatum habeat potestatem in his quae pertinent ad fidem et extirpationem scismatis et ad generalem reformationem ecclesiae in capite et in membris et quod potuerit deponere Eugenium IV et alium instituere cui esset obediendum. Scriptum hoc fuit examinatum in multis studiis et in Parisiensi tanquam catholicum laudatum et approbatum – prosili więc aby do uznania Mikołaja dano czas, gdyż chcą się dowiedzieć od innych Uniwersytetów a mianowicie Paryskiego czy uznali Mikołaja. Legat rozgniewany odjechał do Rzymu z groźbą że oskarży doktorów przed Mikołajem papieżem, a co tenże uchwali, król to wykona. Są więc w wielkiej obawie; piszą więc do Synodu i do Paryża o radę prosząc Synodu aby przez posła uniwersyteckiego donieśli ea quae conclusa sunt Gebennis inter Felicem Papam et Ambasiatores regum..., et quae adhuc spes sacrosanctae Synodi vestrae ad executionem futuram eorundem insit et habeatur. Mittimus etiam copiam literae missae praedictae nostrae Universitati Parisien. missae praesentibus inclusam. E. L. R. V. humiles et devoti Rector, Doctores et Magistri studii Crac." (str. 2¼)

jest

Litera sacrosancti Concilii Lausanensis Universitati Cracov. missa. Sacrosancta... repraesentans dilectis scientiae filiis .... Gratia Deo nostro pro vobis... et radicati salvemini. Datum Lausan. VII Calend. Septemb. Anno a Nativ. D. 1448 (str. 3¼)

jest

Placuit Reverendissimis... apponente (str. ¼)

Ab Universitate Crac. ad Universitatem Parisien. Humiles et devoti Rector et Magistri ... Parisien patribus dominis et amicis. Eximii praestantissimique patres docto: res et magistri Praeceptores nostri domini Amici et fratres in domino Jesu colendissimi divinae et humanae sapientiae eruditi literis Illud nobis .. proquibus Christus dominus mori dignatus est. Dat. Crac. etc. (str. 3) — tytuł przepisac

+ — reszta jest

Litera Universitatis Crac. ad Viennen. Lipczen. Erfordien. et Colonien. Universitates. Egregii ... Divinae et humanae sapientiae eruditi ... mori dignatus est. Dat Cracoviae (str. 2¼) — przepisane

Litera missa a Rectore Universitatis Studii Colonien. ad Rectorem et Magistros Univ. Crac. Ex celebri vestra universitate patres optimi atque veritatis ... direxit lucidius sentietis. Dat. Coloniae A.D. 1448 d. 17 Sept. (str. 1) — przepisane

+

Alia litera .. a Rectore Universit Coloniensi ad Universit. Crac. Ascendit fumus aromatum ... vos a malis Valete patres dignissimi. Ex Colonia die 17 Sept. A.D. 1448. 2 str. — przepisane

+

Litera missa a Bedellis Studii Colonien ad Bedellos Univ. Crac. Salutem ... Zelus domus Dei ... et magistris efficiamini commendatum. Valete. Scriptum raptim Coloniae A.D. 1448 d. 19 Sept. per vestrum humilem confratrem Sebastianum Universitatis Studii Colonien. Bedellum. (str. 4) — przepisane

Litera ab Universitate Erfordien ad Universitatem Cracov. Excellentissimi celeberrimique patres utriusque divini videlicet et humani Juris et omnis scolasticae doctrinae peritissimi. Videbat Ezechiel in expanso coram se libro ... impugnationibus eripiat universis. Erfordie dat. Tertio mensis Octobris A.D. Millesimo CCCC xloctavo. (1 stron.)

Litera Universitatis Lipczensis ad Universitatem Cracov. Venerabiles patres magistri doctores domini ac fratres ex visceribus caritatis singulariter praecolendi. Cum causa Crac. variis iam diu concertationibus

ventilata .... edoceri offerentes nobis per haec scripta ad singula vobis grata. Scriptum Lypczk A. D. Mo CCCC xl octavo xxvj die mensis Septembris. Rectoratus sub sigillo (2 1/4 stron)

Viennen Universitatis ad Cracoviensem. Perpetuam in Cristo caritatem Literas vestras amicabili sinceritate transmissas de data A. D. 1448 vicesima septima die Julii, Egregii.... vobis paratis animis insinuare curabit. Dat. Vienne A. D. Mo CCCC XLVIIJ xij die Augusti. (1/2 str)

Bulla Concilii Lausanen. Universitati Cracovien. Sacrosancta generalis Synodus Lausanensis in Spiritu Sancto legitime congregata universalem ecclesiam repraesentans Dilectis Crac. filiis Rectori Magistris Doctoribus Universitatis studii Cracovien. Salutem et omnipotentis Dei benedictionem. Vestris dudum literis per Nicolaum et Jacobum vestros Tabellarios nobis oblatis... quae edificationis sunt, custodiatis invicem. Ex Lausanna VIJ Kal. maji A. D. MCCCCxlix 1/2 str.
– 3o narende.

Sacro durante Concilio Basiliensi exorta fuit differentia inter Sacrum Concilium et Eugenium Papam, et propter inobedientiam Eugenii Papae qui nitebatur dissolvere Concilium, Sacrum Concilium eundem Eugenium a Papatu deposuit; Totus fere mundus adhaerebat Concilio, praeter Italicos. Eo autem mortuo, in Papatum Nicolaus quartus successit; tunc Anno Domini M°CCCC°xlvij° Serenissimus Dominus Rex Kazimirus una cum Praelatis, Spiritualibus et dominis saecularibus ac baronibus obedientiam praestabant domino Nicolao Papae. Magistri et Doctores Universitatis Cracoviensis accesserunt Regiam Maiestatem petentes ut non praecipitaret in obedientiam, sed in suspenso maneret ad unum annum, quod nullo modo efficere potuerant. Sequenti autem anno quasi eodem tempore venit quidam

Nuntius Papae aut Legatus sed non a latere Johannes Baptista nomine, qui apud Regiam Maiestatem laborabat, ut Universitas etiam obedientiam praestaret. Rex autem et domini spirituales et saeculares, advocatis Magistris et Doctoribus Universitatis, quaerebant ab eis, quare se dividerent a Regno, cum Rex et totum Regnum obedirent Papae, et Universitas nollet obedire sed staret cum Concilio Basiliensi. Magistri autem et Doctores Universitatis stantes ante Regiam Maiestatem responsionem optimam fecerunt, dantes responsum pro prima vice; sed altera vice iterum stantes ante Regiam Maiestatem et Consilium Regis, praesente eodem Legato, iterum responderunt se non posse facere, sed petebant dominum Regem, ut ad alias Universitates vellent dirigere et informare ab eisdem, si melioribus rationibus et fortioribus possent adduci ad obedientiam Papae vellent sequi alias Universitates; si vero rationes eorum essent efficatiores pro obedientia Sacri Concilii iuxta Tractatum ipsorum compilatum

et toti mundo notificatum ad obedientiam Papae nollent consentire durante Sacro Concilio. Iterum tertia et quarta vice vocati ad Regem an vellent obedientiam Papae praestare, ipsi bene deliberantes cum magna mansuetudine et pietate protestantes coram Deo et beata Virgine Maria et beato Stanis=lao patrono et Omnibus Sanctis, non posse hoc facere. Rex autem praecepit eos abire. Nun=tius autem Papae petebat dominum Regem et domi=nos, ut Magistri incarcerarentur, et ipse recipe=re vellet eis beneficia spiritualia et eos inhabili=tare, quod rex cum dominis nullomodo permittere voluerunt. Nicolaus autem Papa audiens talia, non bene stetit contentus de Nuntio suo, quod talia cum Universitate egit: veniens Romam Papam non bene adire poterat et prae tristitia nimia extinctus est et mortuus.

(Haec adnotata manu propria Magistri Benedicti Hesse de Cracovia Canonici cathe=dralis ecclesiae Cracov. in Libro ejus Manus=cripto continente varia scripta de Concilio Basiliensi. Mscr. in fol. Bibl. Univ. Crac. Nr. 418)

1409 na Koncylium w Pizie byli
Członk. Uniwersyt. paryzk.
fr. Petrus procurator Magistri generalis ord. B. Mariae Teutonicorum
Ludolphus abbas monast. Saganensis canon. regul.
D. Nicolaus Barsmez (Borsnicz ?) scholasticus Wratisl. nomine ~~Wlad~~ Wenceslai episc. Wratisl.
D. 7 Maji 1409 Mr. Fridericus Rocardi praepositus Heyngenstadensis nomine Arnoldi episc. culmens. Joannis episcopi pomezan. varmien. et Sambien.
D. 7 Maji 1409 Petrus episc. Crac. promotus II Nonas Decembr. 1393 Ambasiator regis Polon. (pag. 348)
" " Stanislaus canon ecl. ploceus. nomine Jacobi episc. ploceus. (p. 348)
D. 17 Maji Nessilaus abbas monast. Tinciensis
D. 29 Maj. Andreas de Bohemia Liberda S. Th. Prof. nomine Univ. Pragens.

Uniwersytet przyjmuje z kościołem polskim Alexandra V
Sessio vigesima d. 9 Jul.

Joannes ~~Decanus ecclesiae cathedralis Cracoviensis~~ Regni Poloniae Vicecancellarius et Petrus Subcamerarius Cracoviensis Szafraniec altare S. tituli Corporis Christi et Praesentationis S. Mariae V. in ecclesia cathedrali Cracoviensi, cum dote villae Bogucice erigunt

(~~Ani oryginału - ani tej Kopii niema dziś w Archiwum Uniwersyteckiem~~)

(Ex archetypo membranaceo; Sigillum pensile avulsum. — Dr. Arch. 8973.)

inter quas una, per Joannem Onup[illegible]
publicum d. 27 Augusti A. 1765 cu[illegible]
Arch. 12,494.)

17a

VI Cal Julii

+ 5 Nonas Maji 1410 w Bononii

Joannes XXIII Baltasar Cossa neapolita-
nus XV Cal. Junii 1410. + III Idus
Novembr. 1417. ipso die S. Martini

tronatum ~~ecclesiae~~ cracovien:
in ~~[illegible]~~ in civitate cracoviensi
tae S. Egidii Universitati
ibidem
~~annectit~~ in ~~Cracovia~~ annectit.

t imaginem episcopi stantis sub
n cum insigni Leszczyc dicto de:
riori parte aliam minorem imaginem
repens
te; in ambitu vero legitur inscriptio
gothicis minusculis exarata: +
doctor. epi. cracouien. sed: aplce.

1415 Januarii
~~1414 Decembri~~ 9. 10. Archiepiscopus gnesnensis cum aliis episcopis Poloniis advenit
1415 Jan. 11. Andreas Lascaris oratione ad Caesarem pro Caesaris in parandam in concilio pacem exponit
22 Archiepiscopus Kioviensis ex Russia venit
18 Episcopi Lithuani comparuere
28-29 Paulus Wladimiri cum aliis legatis ad concilium accessere
1415 Novembr. 26-27-28 Legati Samogitarum et Polonorum veniunt
29. Epistola oblata Vladislai regis et Witold.
1416 d. 4 martii Archiep. gnesn. contra Joan. Falkenberg
d. 14. 15. 16. Cracoviensis Academiae epistola recepta
1418 d. 19 Febr. Georgius archiep. Kiov. venit
1418 Galli ac Poloni de censura causae Johannis Parvi (Petit) dilata conquaesti et contra eam protestati
(właściwie o Jana Falkenberga) ~~[illegible]~~ 24
1418 mense majo Fer. III Pentecost. Legati Poloni abiere

1418 około Wielk. świat postanowi wrócić

Andrzej Laskary z Gosławic (Lascary de Gołajewice) 1414.

1414 Jan biskup lozański legat Jana XXIII dla wstrzymania wojny i poddania jej pod wyrok soboru w Konstancyi. wyjeżdża w październiku 1414

Król wysyła Mikołaja Trąbę arcyb. gnieźn. Jana Kropidło, ks. opol. bisk. kujaw. Jakób z Kurdwanowa bisk. płock. Janusz z Tuliszkowa kaszt. kalisk. Zawisza z Garbowa

przybyła w dzień Bartłomieja 1414

1416 Król z Litwy Jerzego Gedygolda Jerzego Bolimin Nadobrowicz Mikołaj Sepieński w sprawie Witolda aby Krzyżacy nie gnębili Żmudzi

1416 Mikołaj z Zygmuntem do Paryża gdzie w 13 niedzielę postu święcie Uniwersytet dostaje Jana Falkenberga 1417

1417 w Jezelni Andrzeja de Koło ... dyspensa z Granowską Elżb.

1417 ...

Biskupa ...

Joan. Dominic

Mansi : Sacrorum Conciliorum nova Collectio Tom XXVII Venetiis 1784

19

pag. 934

Literae Universitatis Cracoviensis Sacrosanctae generali Constantiensi Synodo ecclesiam militantem repraesentanti

lator epistolae Petrus de Wolfram Licentiatus in Decretis, Cantor ecclesiae S. Mariae Vislicensis et praedictae nostrae Universitatis membrum notabile

po formułach grzecznościowych życzeniu szczęśliwego zakończenia Koncylium Konstant.

aby Uniwersytet mieli w opiece by był lepiej dotowany "ne in filiorum opprobrium mendicare compellantur. Nostram praeterea Cracoviensem, quae in sua novitate sicut novellae olivarum in campo fidei audacter militans fructificat, velitis paterni complecti visceribus ipsamque cum suis suppositis in agendis suo tempore gratiosius commendatam habere." – Datum Cracoviae in Collegio illustrissimi principis regis Wladislai XII die mensis Augusti A. D. 1416.

czytane d. 16 September 1416 na Sessyi 21ej

posłowie Nicolaus archiepiscopus gnesn. Jacobus episc. plocens. Petrus Bolestae praepositus ecclesiae B. Mariae Lanciciensis dioec. gnesn. Paulus Wladimiri canon. et custos eccles. cracov. Joannes de Tuliskowo castel. calissi. Zawissius Niger de Garbowo capit. Sepus. oratores regis

1433 sabbat. post dom Quadragesima
D. pascha d. 12 April

1302 fer. ~~5a~~ sequente ~~dominicam~~ Exsurge
G pascha 22 April.

1302 ~~in octava Cinerum~~
G 7 marca 14 Mar.

1444 ~~fer. 2a in Crast. Epiphanias~~
E Epiph 6 Januar.

1443 F

1440 fer. 3a infra Octavas
Corp. Christi
C. B. pascha 27 Mart.

7 marca 25 Lutego.
10
(d. 7 marca

Gregorius alias Gedigolt capit
Podolia
Nicolaus Sepinsky consiliarius
Andreas electus Posnan.

Mansi Tom XXVIII p. 519
Collatio facta per d. Andream
Laskari electum Posnan in Con
cilio Constantiensi coram Rege Ro
manorum (mowa) (in Januario
1415 habita)
ibid: p. 524 Alia ejusdem oratio
paraenetica in Const. Concilio principio
anno 1414 mense Jan. habita ad Joannem
XXIII "De humilitate papam decente sponta-
neaue papatus abdicatione"

1431 stosownie do dekretu
wydanego na Koncylium
Konstanc. Marcin V (+1431)
1431 Sobor w Bazylei
(Ticini, potem w Siennie)
rozpoczęt
Eugeniusz IV Gabriel Con
dulmerius rozwiązał
1432 Koncylium w Bazy (na 18 miesięcy)
lei i do Bononii prze-
niósł gdzie od 17 – 25 sesji
sprzeciwili się temu dekre-
towi Bazyleanczycy patrząc
że niewolno papieżowi bez
przyzwol. Koncyl. rozwiązy
wać przenosić – złożyli Euge-
niusza IV i obrali Feliksa V
Eugeniusz + 1447 obrany Mikołaj V
Zarentucelli w Marcu

Konzyl bazyl przeniesł
1449 dla powietrza do
Lozanny gdzie przystali
na Mikołaja V + 1455

Calixt III Borgia od April
1455 + 1458 w Auguście

Pius II Piccolomini
1458 + 1464 od Sept. + w
Augusti

Paulus II Barbo 1464
+ 1471

Cracoviae d. 12 Augusti 1434 Król Władysław wysyła na Koncylium Bazylejskie posłów swych Stanisława (Ciołka) biskupa poznan. Mikołaja Lasockiego praepos. kapituły Skarbimir. canon. crac. Jana Lutkonis de Brzezie (Sokarskiego) kanon. gnezn. i poznan.

Posłowie ci mieli pierwsze posłuchanie w Bazylei 5 Novembris 1434 przemawiał Jan Lutkonis oświadczył obedienzję Króla Soborowi; bawili tam jeszcze 1445 d. 4 Febr.

1409 die dominico Reminiscere in Quadragesima

1444. XVII Calend. Aprilis Basileae – Concilium Basiliense Rectori et Universitati studii Cracov. Siculi beatus doctor – zdaje sprawę i poleca Johannem de Juniwladislavia curatum ecclesiae paroch. in Crobya Posnan dioec. scriptorem sacrae poeniten- tiarie ~~sedis~~ Concilii ut ad sua beneficia restituatur spoliatus

S. Ludovici Alamanus diac. presbyter cardinalis Ar-elatensis

tit. S. Ceciliae Arelatensis presbyter card

22

Epistola Universitatis Cracov. ad Universitatem Parisiensem querelam continens contra Baptistam episcopum Camerinensem qui in Polonia ad Regem Casimirum venit tanquam Nuntius apostolicus: Data Cracoviae 16 Julii 1448.

Codex Manuscriptus Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Nr 3473 (Rec. 2016 a) chartaceus XV. 244. 4to (numero 33)

Epistola Concilii Basileensis ad Rectorem, Magistros et Doctores Universitatis Cracov. datae Lausanae 26 Augusti 1448. (ibid Nro 9)

Literae Concilii Basilien ad ducem Masoviae datae Basileae Calend. Februarii 1448 (Nr 3)

Consilium pro pacificatione ecclesiae in praesenti schismate 1444

1448 Uniwersytet po przybyciu Legata Baptysty pisze do Soboru Bazylejsk. per Nicolaum Vincentii de Dzialosyn 23
do uniw. parysk. prosząc o radę aby Król franc. pisał do Króla polsk. et Jacobum de Hradomia
do uniw. wiedeń. lipsk. erford. Kolon. d. 27 lipca 1448 per Nicolaum

Odpowiedz Wiedensk d. 12 August. 1448
Konzyl. Lausan. d. 26 August 1448
Kolońska d. 17 Septemb. dwie i Sebastian Bedel do Bedeli 19 Sept 1448
Lipsk d. 26 Sept. 1448
Paryż d. 3 Octobr. 1448
Erfurt d. 3 Octobr. 1448.

Literae significatoriales Johannis Chamiec de Dobranowice Judicis Judaeorum
actum

Rectoris et Doctorum Universitatis Studii Crac. ad Petrum Nowak episcopum Vratislaviensem cum dehortatione a Magistro Andrea Galka de Dobschino profugo de haeresi suspecto.

Johas

Zatka I 24

Univ. Crac ad Ep. Vrat.
D. D. ad Princ. Mes.
Episc Crac ad Ep. Vrat.
D. D. ad Duces Hessiae

Sinodus Lausanensis
ad Univ. Crac.
VI Cal. Maji 1449 IV

Ab Universit Crac.
ad Nicolaum Papam
Crac. in Crastino Visitat.
Mariae 1449.

Ab. Univ. Crac.
ad Papam Pium II ratio-
ne episc. crac. per regem
intrusi
Crac. d. 26 Junii 1461.

Jan Gruszczynski
obrany r. 1460 przez Króla
papież Pius II obrał Jakuba
Sienienskiego a Kapituła
Krak. Jana Lutka z
Brzezia

Jebatt Bender
fyr Marcus
+ 19 febr
w Teplitz

1448 25

Wied

Kazimierz 1447 z obediencją - w lipcu

Zbigniew d. 16 stycznia 1448 pisze

1448 (~~[illegible]~~ w imieniu) posyła Długosza do Mikołaja V

Wied prosiła jeszcze o cierpliwość bo rzecz ta dłuższego wymaga namysłu

Kolonia że nie opiera się nowo obranemu papieżowi którego Cesarz i Rzesza uznała

Lipsk rozwodziła się współcześnie nad zawiłością zdanień co były podstawą dotychczasowych wątpliwości, ale wynurzała przekonanie zgodne z postanowieniem niemieckich biskupów i książąt.

Erfurt zdradzała w piśmie swoim wahające się jeszcze poniekąd umysły tej oraz nadzieję rychłego rzeczy tych rozwiązania.

Paryska (o której zdanie głównie chodziło) odpowiedziała że uznała wyłącznie Mikołaja V któremu król francuski (Karol VII) złożył niedawno uroczystem poselstwem posłuszeństwo

R. 1448 żyjący
Karol VII franc. Henryk VI
angielski i Alfons V arragoński
i sycylijski, Fryderyk III
cesarz Kazimierz Jagieł. król pol.

Petrus II Nowak
Andr. Galka de Dobschino
apostola Wiclefi Glogoviensis
de haeresi suspectus

1505. VIII Idus Augusti, Pontificatus Anno 2o. – Julius papa, Nicolao de Coprzywnycza clerico cum virgine coniugato Cracov. dioec. Decretorum Doct. Lectori iuris canon. in Universit. Crac. Magistro Art. confert dispensam quoad matrimonium contractum, eique ulterius Professuram tenere permittit non obstante matrimonio, mandatque Praeposito Wratislaviensi et Nicolao Bedleynsky Canonico et Officiali Crac. ut eum tueant contra Doctores Universitatis illum amovere volentes. (Oryg. perg. Nr. 12528.)

1533 fer. 5a ante dom. Laetare. – Mgr. Nicolaus Crabus plebanus S. Annae.

1594 sabbato in Crastino f. S. Simonis et Judae Apost. – Coram officio scabinali Crac. executores testamenti ol. Annae relictae viduae Valentini Conradt Scabini Juris supr. et plenipotentes Annae (filiae ol. Annae Condratowa) relictae ol. fam. Joannis Haller medietatem lapideae ol. Annae Condratowa in platea S. Floriani sitae inter domus Rotermelowska et Kmelerowska vendunt honesto Mathiae Jaszczorkowicz pellioni civi Crac. et Catharinae coniugibus. (na tym domie był lokowany anniwersarz Sigonii – przeniesiony na Kamienicę Neapolitanowską którą r. 1688 mieli synowie Trycyusza malarza)

(Marcin V zaczął panować d. 11 Novembr. 1417)

1429 Kalendis (d. 1) Octobris, Pontificatus A° 11° Romae. — Martinus V Papa Rectori et Universitati Studii Cracoviensis, quia Wladislaus Poloniae Regi et fratri eius Alexandro Duci Lithwaniae commisimus ut armis et potentia Wikleviftas et Hussitas in Bohemia procedant extinguendo haeresim Bohemorum, ideo requirimus vos ut studia vestra addatis per exhortationes ad Praelatos et Barones Poloniae, quatenus praefatos principes ad hanc expeditionem suscipiendam inducant, (w razie zaś gdyby się z powodu pewnych traktatów zawartych z Czechami ociągali, abyście im tłomaczyli, że żadnych traktatów ze szkodą religii chrześciańskiej zawierać nie wolno. Z resztą posyłamy do Polski Andream Ordinis Praedicatorum, S. Theol. Profes. et Apostolici Palatii Magistrum który wam bliżej nasze polecenia wytłumaczy. (Oryg. pergam. pieczęć oderwana tylko sznurek pozostał — Nr 12597.)

(1474) d. 27 Julii, Cracoviae. — Helizabeth Rymszczanka abbatissa cum conventu sanctimonialium S. Andreae in Cracov. significant quod A. 1473 ignis totum monasterium et templum eorum consumpsit, ideo pro reaedificatione A. 1474 a magistris Clemente de Gambycze S. Theol. Bacal. et Johanne de Pyliza S. Theol. Bacal. Collegiatis majoris Collegii executoribus testamenti olim Magistri Dominici de Czyelono Bacal. S. Theol. Colleg. major. 40 flor. hungar. post mortem olim Magistri Martini Medici de Lancicia nobis testamentaliter legatos pro quibus per Capellanos nostros singulis feriis secundis in qualibet septimana missam pro defunctis aeoiterne decantare pro anima dicti Dominici curabimus. (Oryg. perg. Nr 18254)

1539 d. 8 Octobr. Cracoviae. – Sigismundus I rex Pol. Doctoribus et Magistris Universitatis Cracov. mandat ut omnes absentes a collegiaturis moneri faciant, quatenus illi qui sunt in Regno infra 3 menses, et qui sunt extra regnum infra 6 menses a die praesentium ad lectiones suas redeant, ~~alio~~ sub poena confiscationis proventuum illorum absentium (Oryg. pergam. pieczęć mniejsza Koron. przyciśnięta na czerwonym laku woskowym na papierze – Nr. ~~12~~559.)

1416 die Lunae 16 Februarii, Indict. 9a Constantiae – Johannes de Thomariis de Bononia Decretor. Doct. Apostolicae Sedis Capellanus, Sacri Palatii Apostolici Causarum Auditor, ad hanc causam per Johannem Cardinalem Episcopum Ostiensem Vicecancellarium deputatus vigore apellationis per Paulum Andreae de ~~Kizky~~ Byczky rectorem Capellae S. Mariae Magdalenae in Cracovia contra Sententiam Laurentii Sachse Sacri Palatii causarum Auditoris latam, significat quod Paulus ~~de~~ Byczky ~~Kyczky~~ in praesentia Jasconis canonici Gneznensis procuratoris domini Stanislai de Scarbimeria principalis actoris, renuntiavit appellationi et causae. (Oryg. pergam. pieczęć urwana – Nr 11227) (Paulus de Byecz może ?)

1404 fer. 4a in die S. Dorotheae, coram Judicio advocatiali et Scabinorum Florentinensis civitatis. – Andreas Mnisca domum in civitate Clepard. Petro Currifici vendit. (Nr 1080 pergam. – W Kodexie Univ. Crac. T. I Nr. XXVII pag. 49 wydrukowano mylnie rok 1403 tego dokumentu i mylna data rozwiązana jest.)

1556 die dominico ante f. Conceptionis Mariae. – Varsaviae in convent. gener. – Sigismundus Augustus Rex Pol. executoribus testamenti ol. Stanislai Borek Jur. Utr. Dr. Decani ecclesiae Cracov. ~~concedit~~ dat consensum, census reemptionales 300 flp. pro summa capitali 8000 flp. super quibuslibet bonis terrestribus, civilibus vel ecclesiasticis emere, pro sustentatione studiosorum, Baccalaureorumque et Magistrorum pauperum, quos census similiter et census a summa 2000 aur. hung. quam post mortem ol. Stanislai Rzeczyca poenitentiarii nationis Slavonicae Romae apud S. Petrum relictam idem ol. Stanislaus Borek cum caeteris executoribus testamenti ol. Stanislai Rzeczyca simili usui destinavit – Rex adscribit immunitati ecclesiasticae. (Orygg. pergam. pieczęć oderwana. Nr. Archiv. Univ. Crac. 12560)

(Summę 2000 czerw. zł. fundationis Rzeczycianae lokowano na dobrach: Orlek, Bydlin i Skawina w Xięstwie Zatorskiem)

40 d. 3 Decembr. Romae. – Joannes Lucinii Jur. Utr. Dr. et Prof. Canon. Cathedr. Crac. Rector Uniwersyt. Crac. wyrabia w Rzymie u Audytora papieskiego Antoniego Rufas literas monitionis et inhibitionis contra Promotorem fiscalem Episcopi Crac. który groził Rektorowi cum privatione jurisdictionis lubo Rector jest exemptus na mocy przywilejów. (Nr. 16196)

1420 fer. 3a. infra Octav. Epiphaniae – Fundatio Collegiati Grammaticam vel Rhetoricam aud quidpiam aliud prout necessitas postulaverit lecturi, super censu annuo 12 marc. a summa 200 marc. per Catharinam consortem d. Johannis Manziconis haeredis de Dąbrowa facta, per Rectorem Univ. Crac. acceptata et approbata.

1476 Fer. 6a infra Conductum Paschae, Cracoviae – Jacobus de Schadek Decret. Dr. canon. eccl. cath. crac. rector. Univers. Crac. significat, quod 1449 d. 18 Octobr. per totam Universitatem conclusum fuit erigere novum Collegium, Collegio majori vicinum pro habitatione Minorum Collegiatorum (quia Collegium majus artistarum pro Collegiatis regalibus est institutum) ideo Collegiatis promotis non regalibus fuit consignata habitatio lignea in postico Majoris Collegii, qua igne absumpta, Minores Collegiati cogebantur hospitia quaerere, unde multae dissensiones, controversiae et lites oriebantur. Ideo ad obviandum hisce malis in Convocatione A. 1475 d. 7 Octobris per Majus Collegium sive Magistros salariotos (... regales) fuit conclusum, minoribus Collegiatis assignandam esse domum muratam in postico Majoris Collegii (quae Bursa divitum dicebatur de qua Collegiatus (Stobneri (astronomiae) censum tollebat) in qua omnes Collegiati minores stare tenebuntur excepto uno Seniore Collegii pauperum. Hi collegiati minores sunt: a) Collegiatus Nowkonis qui legere debet Tullii novam et veteres Rethoricas, Gamfredi Poeticam, Quintilianum de oratoria institutione et alia ad Oratoriam pertinentia. b) Stobneri legat Euclidem, Perspectivam, Arithmeticam, Musicam, Theoricas Planetarum, Alphonsi Tabulas Algorismo praemisso minutiarum aut resolutas, Ecclipses cum Minutioribus et Pharmacis, item Almanach singulis Annis Universitati praesentabit; c) Dn. Martini dicti Rex de Przemislia Dr. Med. legat: Ptolomeum in Quadripartito, Alcabitium, Centiloquium Verborum Ptolomaei, Albumazar et alios libros in Astrologia et quolibet anno praesentabit Universitati Judicium correctum et a senioribus in eadem facultate revisum; d) Collegiatus Catharinae Masżykonissae (legat Opera Virgilii, Ovidii, Statii, Horatii, Terentii, Plauti comoedias aut alia Poetica. e) Collegiatus Nicolai de Brzeschnicza plebani olim ad S. Annam legat Majus aut minus Volumen Prisciani, Modos significandi aut alia Grammaticalia f) Collegiatus Jacobi de Zaborow

Fundatio Collegii minoris.

(S. Adalberti Praebendarius)

et Altarista altaris in ecclesia OOSS retro ostium siti idem legere tenetur et alternatim cum Collegiato Nicolai de Brzeschnicza tales lectiones Grammaticae facere debet; g) Alii duo Collegiati Joannis de Dambrowka ad unam quamcunque lectionem in Artibus faciendam sint astricti, nisi plures legere voluerint. – Quilibet debet per se et non per alios explere lectiones, et singuli tenentur ad morem tripartiti Collegiatorum Majoris Collegii actus ordinarios Magistrorum diebus sabativis intrare, arguere et subesse Statutis et Conclusionibus Majoris Collegii. Mercedes vero hos habebunt: a) Collegiatus Nowkonis habebit censum de domo ex opposito S. Andreae in platea castrensi /: Zerwikaptur :/ b) Collegiatus Stobneri (quia domus ex qua habuit censum nunc pro mansione omnium Minorum Collegiatorum est consignata) habebit 10 marcas de una Collegiatura Joannis de Dambrowka et 2 marcas de quatuor marcis quas Collegium Majus Artistarum ex villa Boszczyn percipit c) Collegiatus Maszkonisae habebit 12 marcas a Canonicis ecclesiae S. Floriani; d) Collegiatus Nicolai de Brzeschnica habebit 10 marcas de pratis horto et piscinis circa Lobzow; e) Collegiatus d. Zaborowski habebit censum de villa Sydzina. f, g, h) Altarista ad Omnes Sanctos, Praebendarius S. Adalberti et Senior Collegii Pauperum habebunt census in locis descriptis. – Insuper universitas, his Collegiatis minoribus ad commune pro victualibus dabit annuatim 4 marcas et Collegiati Majoris Collegii 2 marcas.

1478 d. 16 Junii Cracoviae – Martinus abbas monasterii Clarae Tumbae alias de Mogila judex et conservator privilegiorum Universitatis Crac. ad requisitionem Mathiae de Kobilino S. theol. Prof. Decani S. Floriani Collegiati Majoris Collegii Artistarum facit transsumptum hujus superioris Ordinationis Collegii Minoris.

1478 d. III Idus Junii, Romae. – Sixtus IV papa confirmat superius conscripta statuta et ordinationes Collegii minoris in Universitate Cracov. noviter erecti.

Jura et Privilegia Universitatis Crac. Nr. 44 pag. 21–28.

633 d. 23 Julii: Christophorus Naymanowicz Med. Doct. et Prof ordin. Rector Univ. Crac. wydaje Uniwersal w którym poleca aby uczniowie mieszkali w Bursach a nie w domach prywatnych i aby unikano takich studentów którzy nie są zapisani do metryki.

1422 sub Rector. Alexandri Duci Masoviae Prae-positi Gnesnen. Rektor nakazuje aby każdy uczeń był zapisany do metryki i aby niezapisanych wydalano z prelekcji.
To samo nakazują rektorzy: Joannes Dux
– Drogiciensis Custos Crac Canon Cracov.
– Joannes Szafraniec
– Thomas de Strzampino Decr. Doct 1432
– Sandivogius de Thanczyn Prof in Decretis Can. Crac. 1460
– Benedictus Hesse
– Nicolaus Bylina S. Theol. Prof. Canon. Crac 1450
Joannes de Latoszyn 1463
Clemens de Gorka 1472 Decr. Dr. Can. Crac.
–
– Joan Kro. 1419
– Petrus Gaszowiecz ~~1464~~ 1464
– Andreas Grzymała 1465
Mathias de Miechow Med. Doct. 1502

Dilectis ecclesiae filiis Rectori, Doctoribus et Magistris Universitatis studii Cracoviensis.

Sacrosancta generalis Synodus Basiliensis in Spiritu sancto legitime congregata universalem ecclesiam repraesentans, Dilectis ecclesiae filiis Rectori, Doctoribus et Magistris Universitatis studii Cracoviensis, Salutem et omnipotentis Dei benedictionem. Caritas Christi nos urget ad praesens scribere Carissimo ecclesiae filio Regi Poloniae illustri pro susceptione Demetrii Civis Constantinopolitani, qui magno tempore in hac sancta Synodo laudabiliter conversatus est, quique relicta natali patria se obsequiis ecclesiae catholicae cum multa virtute et constantia devotissimum

et fidelissimum exhibuit atque dietim exhibet, insuper magnam utriusque linguae, latinae et graecae habet peritiam, per quam plurimos erudire posset, si in aliqua Universitate studentium collocaretur, qui graecas literas scire desiderarent. Et nobis visum est, in Regno Poloniae, quod Graecis regionibus satis propinquum est, ipsum utiliter posse collocari, maxime in studio vestro Cracoviensi et gloria utilitas ipsi Regno habere talem virum, cuius obsequiis in multis rebus uti poterit, simulque laudabitur regia pietas, quae ipsum ad ecclesiam catholicam et eius unitatem devote conversum tam benigne susceperit, non parvam mercedem exinde a Christo receptura. Et de modo sibi providendi si alius commodior non inveniatur, scribimus plenius in literis nostris Regi directis. Vestras vero devotissimas clementias totis affectibus exhortamur, ut eundem Demetrium recommissum habeant et ipsum ita promoveant, ut in eodem Regno Universitati vestrae decenter collocari et sustentari possit, in qua re opus Deo gratum efficietis, cui beneplacita est advenarum et peregrinorum caritativa susceptio, qui et Vestras devotiones

in omni salute et prosperitate conservare digne-
tur.
Datum Basileae, iij Kal. Aprilis, Anno a Na-
tivitate Domini Millesimo quadringentesimo
tricesimo nono.

Jo. Deforesteria.

Videtur posse provideri dicto Demetrio prout
in memoriali praesentibus incluso continetur.

∴ placet.

Cum sigillo impresso rotundo repraesentante Conci-
lium: in sublimiori loco imago Sancti, quam circumdant
19 personae ecclesiasticae; cum hac in ambitu inscriptio-
ne literis sic dictis gothicis exarata: Sigillum. sacri. ge-
neralis. concilij. basiliensis. vniversalē eclam. repnta.

1439 in mense Martio. – Johannes Sweidniczer consul Cracoviensis horreum cum area annexa in vico Judaeorum prope domum Bursam retro Collegium vendit pro 44 marc. mediorum gross. polonic. Magistris Universitatis Cracov. et recognoscit se hanc pecuniam a Magistris Benedicto Hesse decano de Cracovia et Nicolao de Brega canonicis ecclesiae S. Floriani Professoribus S. Theologiae recepisse.
R. 1442 d. 1 Augusti w Toruniu zeznał tenże Jan Sweidniczer będąc już mieszczanem toruńskim wraz z synem swym Jerzym tenże sam akt sprzedaży przed Piotrem Gregorii de Thorun clerico conjugato Culmensis dioecesis publico imperiali auctoritate notario (Na pergam. bez pieczęci w Archiw. Senatu Univers. Krak. Nr. 6103.)
(Dopisek z początku XVI wieku dodaje że ta area była retro Collegium, „ubi nunc est hortus.")

1439 Conclusum per Doctores, Magistros et Decanos: quod nullus eligatur ad Collegium majus nisi habeat verum Thabardum. In Collegio minori post electionem infra duos menses habeat Thabardum (Liber Statutorum Collegii Majoris)

1566 d. 15 Junii Lublini in Conventione generali. – Sigismundi Augusti r. contra negligentes Academicos Mandatum (12562)

1570 d. 7 Martii Varsaviae. – Sigismundi Aug. r. Privilegiorum Universitatis renovatio №. 12576.

1578 d. ultima Maji Lublini. – Stephani Regis Consensus pro inscribendis Censibus super bonis terrestribus et civilibus Universitati (12580)

1613 ~~Pa...~~ d. 14 Novembr. Romae. – Paulus V Papa approbat omnia privilegia Universit. per bullam (12587)

1452 Catharinae relictae Nicolai de Mikalow 270 marcas super bonis Bolgin et Wola pro Collegio Minori assignantis Testamenti approbatio (12608) /: brak od 12478–12608.

1780 d. 18 Novembr. Niegowiecki alienatus ab Universitate

1782 d. 17 Augusti 30000 flp. assignantur pro fabrica laboratorii et horti botanici.

1785 d. 30 Martii: 5000 flp. pro horto botanico, 14000 pro Collegio physico – Przybylski Bibliothecarius factus Proventus Miechoviensis Praepositura pro finiendo Collegio physico

1791 d. 17 Septembr. Przybylski professor linguae Graecae

1796 d. 22 Aprilis. Homagium et festivitas Galiciae.

od 12655–19399 akta z czasów Komisyi edukacyjnej.

Akademia Krakowska.

1455. „Cracovia praecipua regni civitas, in qua artium liberalium schola floret, arte mathematica celebris." (Aeneas Sylvius. Corp. Hist. Bohem. – Wiszniewski IV. 361)

– Hartmanni Schedel. Chron.

1560 „Ibi (Cracoviae) Mathematicorum studia maxime florent. Publice enim literarum studiosi bonas artes docentur, et inprimis supputare syderum cursus atque inde temporum vices, incerta bellorum et in utramque partem hominum fortunam arcana fatorum aperire consueverunt. (Pauli Jovii episcopi Nucerini Historiarum sui temporis. Basileae 1560, pag. 519.)

Uniwersytet w Quinqueecclesiis w Węgrzech założony 1367

" w Budzie założony przez Cesarza Zygmunta 1389

" " w Granie założona 1467 przez Macieja Korwina (Academia Istropolitana) przeniesiona do Budy 1476. –

wszystkie krótko istniały.

Rkop. Nr 599 (Wisłocki) nie jest Regiomontana – lecz Peurbacha: Theorica. (1467–1472) (Theoricae planetarum)

Rkpt nr 1924 nie Ptolomeusza – lecz Gebera

1456 36

1464 fer. 6a ipso die S. Fabiani in castro Cracov. – Magnif. Johannes et Spitek haeredes de Melstin fratres aream et domum ipsorum lapideam paternam Cracoviae in platea S. Francisci valoris 1500 flor. hungar. aur. donant Rectori, Doctoribus, magistris ac toti Universitati Cracov. acceptis 900 flor. hung. aur. a Rectore. et d. Spitek de Melsztin fidejubet pro sua consorte gen. Catherina de Gyzicze. Viceversa ven. Mgr. Nicolaus de Kalisz Decret. Dr. canonic. cracov. in recompensam promittit singulis quatuor temporibus unam missam legere. – Testis Johannes Dlugosch senior canonic cracov. (Lib inscript. castri cracov. Tom. 14)

1456 fer. 6a ante f. S. Calixti Cracoviae in Curia regis – Joannes Rokosz de Koszyce judex et Nicolaus de Czarnocin subjudex terrae cracov. recognoscunt quod gen. Johannes et Spitko haeredes de Melsztyn vendiderunt 12 marc. annui census reemptionalis super villa eorum paternali Piotrkowice Collegiatis Collegii Majoris artistarum Cracov. pro 400 flor. hung.

(Lib. Relat. castr. cracov. Anni 1724 Tom 148 pag. 2689 – 2691 Nr. 1046)

1534 fer. 4a in crast. f. S. Laurentii mart. Cracoviae – Sigismundus I rex, uznając zasługi położone około oświaty dla kraju Akademii Krak. „proprio motu” omnes professores actu legentes, theologiam, jus canonicum medicinam, leges aliasque honestas scientias et artes liberales profitentes, – etiamsi non ex nobilibus regni Poloniae indigenis parentibus progeniti fuerint – ad quasvis in regno dignitates” idoneos declarat, ut „nulloque omnino dignitatis, muneris vel officii tam spiritualis „quam saecularis senatoriae et equestris existant inhabiles” –

„satius enim est gestis propriis florere, quam majorum opinio=
„ne uti; nec major nobilitas est ea quae propriis virtutibus
„comparatur." Bona terrestria quaevis valeant acquirere
et possidere et omnibus privilegiis uti quibus nobiles gaudent.
– Rozszerza to i do rektorów oraz nauczycieli w innych
szkołach Królestwa zestanych z ramienia Akademii. Ponieważ
prawami cesarskiemi jest uchwalone, iż professorowie przez 20
lat w uniwersytecie wykładający otrzymują szlachectwo nie=
tylko dla siebie ale i dla swoich potomków na zawsze: więc
toż samo i dla Akademii Krak. Król. nadaje szlachectwo.
Przytem Król obowiązuje swoich następców aby nigdy prawa
tego nie kassowali. (Oblat in act. castr. crac. sabbato post
fest. Purific. Mariae 1729 Lib. Relat. Tom 153 pag.
438 – 442. Nº 120)

1539 fer. 5a post fest. Exaltationis S. Crucis, Cracoviae – Sigis=
mundus I rex ad petitionem venerab. et egreg. Gregorii a
Stawischin rectoris academiae cracov. confirmat privile=
gium Vladislai regis datum Cracoviae fer. 2a proxima post
diem S. Jacobi Apost. 1400 (fundationis Academiae cracov. datum
per manus Nicolai de Kurow episc. vladisl. et Clementis de Moskorzów
R. Pol. vicecancellarii, formatum autem per Nicolaum de Sando=
miria Cracov. et Sandomir. eccles. canon. aulae nostrae notarium,
ad relationem Nicolai de Kurow et Clementis de Moskorzów
– cum transsumpto) et declarat significationem nominum
stationarii et scriptores: hoc est sub stationariis, bibliopolas
hoc est librorum venditores, et sub Scriptoribus Chalcographos
sive impressores intelligi volumus. (Oblatum ad acta castr. crac.
per Joannem Rypinski Jur. Utr. Prof. syndicum academiae
cracov. sabbato post domin. Rogationum 1730 Lib. Relat. Tom
154 pag. 1584 – 1603. Nr. 560)

1

37

Instrumentum suspensionis causae et litis versatae in Curia Romana inter doctores et magistros Collegii Artistarum ob spem pacis et concordiae subsequendae et jam subsequtae – dominum Valterum (Kesinger) civem cracoviensem. 1461 die Martis 3 Novembris

Univ

In nomine Domini Amen, Anno a Nativitate ejusdem Millesimo quadringentesimo sexagesimo primo, Indictione nona, die vero Martis tercia mensis Novembris pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri (domini) Pii divina providencia Papae secundi ~~apostolicae~~ sedis anno quarto. Coram generosis ac nobilibus nec non venerabilibus et circumspectis viris dominis Johanne de Ritfani capitaneo sandomiriensi Mathia de Ratzaw decretorum doctore et Benedicto de Lopyncto ecclesiae waldislaviensis canonico ac illustrissimi et serenissimi Poloniae regis ambasiatoribus, in meique quoque notarii publici ac testium infrascriptorum ad hoc vocatorum specialiter et rogatorum praesentia personaliter constituti venerabiles et circumspecti viri domini et magistri Andreas Grzimala arcium et medicinae doctor, venerabilium et circumspectorum magistrorum et doctorum collegii ac facultatis arcium almae universitatis cracoviensis ex una, et Swantoslaus plebanus in Pleschaw cracoviensis diocesis, nobilis et generosi viri Walteri civis et procuratoris generalis castri cracoviensis ex adverso hinc inde principalium procuratores, de quorum hinc inde procuratorum procurationum mandatis mihi notario publico infrascripto extitit legitime facta fides, nominibus quibus supra procuratoriis partibus ex altera, consilio dominorum Johanis, Mathiae et Benedicti am=

basiatorum praedictorum, ut causae lites et controversiae inter
dictas partes de et super nonnullis annuis censibus bonisque et rebus
aliis per ~~magnificos~~ magistros doctores et universitatem praedictos, seu pro
eis vel eorum nominibus, in ex et nonnullis bonis sive haeredita-
tibus dicti Walteri emptis et eorum occasione cum omnibus et
singulis eorum incidentiis, dependentiis, congruentiis, emergentiis, annexis et connexis
in Romana Curia et extra tam coram reverendo patre domino Jo-
hane Dyazi de Coca decretorum doctore sacri palatii causarum
aut alio quocunque ejusdem palacii auditoribus seu aliis judicibus
et commissariis ordinariis extraordinariis delegatis subdelega-
tis executoribus subexecutoribus tam in dicta Romana curia
quam extra eam quomodolibet indecisae pendentes pro bono pacis
et absque litium anfractu dubioso, ulterioribusque labori-
bus et expensis dictis partibus hinc inde infligendis commodius
terminarentur atque rancor omnis inter easdem partes fortasse
ortus funditus deleretur et eradicetur, assencientes
et inducti idcirco ut dicebatur, non vi, dolo, metu aut aliqua alia
sinistra machinatione seducti, sed ex sui mera et spontanea vo-
luntate, omnibus melioribus modo, via ~~indicta~~ jure, causa
et forma ac ordine, quibus melius tutius et efficatius potue-
runt et debuerunt, sub spe pacis et concordiae ac amicabilis
compositionis subsequendae ac in partibus per medium amico-
rum parcium hincinde tractandae, concipiendae et interponendae
causas, lites et controversias hujusmodi inter dictas suas
partes praemissorum censuum ac rerum et bonorum occasione

coram domino Johane Didaci de Coca aut aliis quibuscunque sacri palacii apostolici causarum auditoribus, judicibus seu commissariis praefatis in dicta Romana Curia aut alibi fortasse ubilibet indecisae pendentes in eo statu, in quo pendent et actu existunt, usque ad primam diem juridicam iam mensis Aprilis proxime et immediate sequentem suspenderunt et pro suspensis habere voluerunt ac habent, prout eorum quilibet suspendit et pro suspensis habere vult et habet. Promittentes iidem domini Andreas et Swantoslaus procuratores nominibus quibus supra et eorum quilibet in manibus mei notarii publici infrascripti tamquam publicae et autenticae personae legitime stipulantis et recipientis vice et nomine omnium et singulorum quorum interest, intererit aut interesse poterit quomodolibet in futurum, bona fide Scripturis sacrosanctis per eos et eorum quemlibet corporaliter ob hoc tactis, contra praemissa seu aliquam vel aliqua eorum aliquomodo per se vel interpositam personam non venire facere vel dicere, neque causas, lites vel controversias hujusmodi medio tempore fovere, prosequi aut expediri facere, neque alter in alterius praejudicium quovis etiam quaesito ingenio vel colore quidquam per se vel alium seu alios attemptare, innovare aut impetrare, attemptarique, innovari seu impetrari facere, neque fatalia a judicibus vel judice ad prosequendum causam seu lites et controversias hujusmodi data et concessa interim currere debere. Adjecto etiam in praemissis, quod

nisi per alteram partem hujusmodi alteri parti dicta concordia si fiat infra tempus prefignatum intimata fuerit aut notifica=ta, Extunc et eo casu lapso dicto suspensionis tempore, eadem pars qua de concordia hujusmodi certificata non fuerit, libere et licite possit et valeat causas, lites et controversias hujusmo=di, omnibus et singulis exceptionibus et cavillationibus seclusis prosequi et expediri facere perinde in omnibus et per omnia ac si dicta suspensio nunquam interjecta aut interposita fuisset omnibus appellationibus nec non reductionibus ad arbitrium boni viri remediis seu beneficiis rejectis et exclusis, sub perjurii ipso facto incurrendi et ducentorum florenorum Auri de camera partim parti observanti et obedienti ac Camerae apostolicae applicandorum poenis per partem renitentem et inobedientem in premissis aut aliquo seu aliquibus premissorum solvendorum rata atque firma nihil=ominus manente hujusmodi suspensione Super quo juramento ut premittitur prestito ulla pars earundem partium aliquam relaxationem et seu dispensationem erga domi=num nostrum papam vel ejus primarium

~~super quo juramento ut premittitur prestito ullam~~

~~aliquam relaxationem seu dispensationem erga~~

~~vel ejus primarium~~ seu per quemcunque alium per se vel per alium poterit petere seu prosequi nec obtinere; quam vel quas obtinere valerent, ipsam vel ipsas volunt procuratores

2

praedicti nominibus quibus supra procuratoriis fore nullas et invalidas nulliusque roboris vel momenti existere. pro quibus omnibus et singulis supra et infrascriptis per partes praedictas et earum quamlibet tenendum adimplendum firmiterque et inviolabiliter observandum, et pro dicta poena ut praemittitur apposita, dicta et nominata, per dictam partem renitentem et non observantem parti servanti et obedienti solvenda si et inquantum aliquam partium earundem in dictas poenas incidere contingat seu contigerit, praedicti procuratores nominibus quibus supra procuratoriis supposuerunt, submiserunt obligarunt et ypothecarunt, Supponuntque et submittunt, obligant et ypothecant se ipsos et omnia bona sua et suorum mobilia et immobilia praesentia et futura jurisdictioni, vigoribus, cohercionibus, compulsionibus stilis ac moribus examinibus Curiarum Camerae apostolicae domini nostri Papae ejusque Camerarii auditoribus viceauditoribus locumtenentibus et commissariis ejusdem et per pactum expressum cuilibet alterius Curiae ecclesiasticae in qua seu quibus hoc praesens publicum instrumentum ostendi contigerit, exhiberi seu etiam produci, Ita videlicet quod vigore praesentis publici instrumenti et per solam ostensionem ipsae partes et earum qualibet, si quae earum super dicta aut eorum aliquod seu aliquem renitere contigerit et non observare possint et valeant seu possit et valeat ipsam partem renitentem et non observantem ac suos haeredes et successores per dictas Curias et quamlibet earum

pars
quam seu quas observans dicta promissa aut sui praelegerint,
petere, regredi et obtinere cogi compelli et coherceri usque ad
integram satisfactionem dictae poenae aut observantiam omnium et
singulorum in presenti instrumento contentorum. Ita tamen quod una
partem praedictam observantem ten
dictarum Curiarum per partem et non repiflem vel
colpto in
suos electa, aut judicio illa, nihilominus ad aliam seu alias
Curias, quam seu quas maluerint, ire et redire possunt habere
nu em
recursum, nullum sibi neque suis per electionem hujusmodi
gener
praejudicium generando, jurisdictioni dictarum Curiarum et cujuslibet
earum in se in hoc casu specialiter et expresse derogantes. Et
ibidem incontinenti absque aliquo temporis intervallo pro habundantiori cautela et tutiori firmitate presentium praedictarum et
earum ac suorum praedicti partes et quamlibet earum ex certa sua scientia grate et sponte omnibus melioribus modo, via, jure, judicio, causa, ordine et
cujuslibet forma quibus melius potuerunt et debuerunt, fecerunt,
constituerunt et ordinarunt creaverunt ac deputarunt
Ac fecit, creavit, deputavit, ordinavit et constituit eorum quilibet omnium et singularum praedictarum
memorat
Curiarum causarum
censeantur cognoscentes
procuratores quibuscunque nominibus absentes tamque
praesentes et eorum quemlibet in solidum, Ita quod non sit
ntis torum quid
melior conditio primi occupantis ac deterior subscriptorum, si quid
us
unus ipsorum inceperit id alter eorundem prosequi valeat
a
mediare terminare et finire ad comparendum nomine partis renitentis
et pro ea in judicio et extra omni tempore feriato et non feriato
n coram
quoties et quando dictae parti observanti aut suis placuerit coram
is is
supradictis dominis Camerario Auditore Viceauditorem locum
i
tenentem, commissario aliisque judicibus et officialibus Curiarum

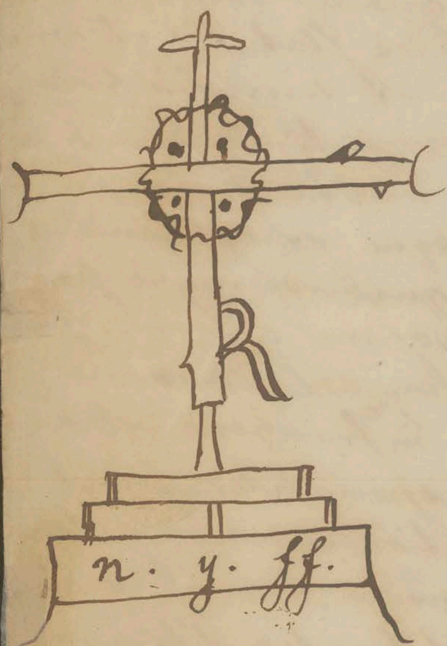
supradictarum et hujusmodi summam ducentorum florenorum ~~ista~~ tis
auri de Camera sit parti observanti racione et ex causa predictis
debitis in totum vel in partem dampnaque gravamina et interesse et expen=
sas occasione premissorum factas et facta fiendas et fienda semel
et pluries simpliciter summarie et de plano confitendi et cognoscendi
petendique et audiendi ac recipiendi omne preceptum ~~[illegible]~~ omnemque
monicionem condempnacionem et mandatum judiciale quod et quas
seu quae dicti Domini Camerarius Auditor Viceauditor Locumtenens
Commissarius caeterique judices et officiales in ipsam partem
renitentem constituendi et suorum eorumque bona facere et
ferre voluerint de et pro dicta summa ducentorum florenorum
auri de Camera dampnisque gravaminibus interesse et expensas
solvendum et ad hoc sponte acquiescendum ~~[illegible]~~ et ad submit=
tendum et resubmittendum dictam partem renitentem constituentes
suosque heredes et successores ~~ac~~ ac bona jurisdictioni cohercioni
compulsioni ac mero examini supradictarum Curiarum
et cujuslibet earundem et ad voluntatem et expresse con=
sentientes ~~[illegible]~~ quo ipsi domini Camerarius Auditor Locum=
tenens Viceauditor Commissarii ceterique judices et offi=
ciales predictarum Curiarum et cuiuslibet ea=
rundem partem sic renitentem et constituentem
excommunicandi ~~[illegible]~~ sententiam ferant et quos=
cumque alios processus contra partem renitentem
suosque heredes et successores ac eorum bona
faciant, se dicte parti observanti vel suis et
Camere apostolice prefatis de dicta poena ducen=
torum florenorum auri de Camera dampnisque
interesse et expensis ~~juxta~~.

juxta ~~presentis~~ itis instrumenti[a] seriem et tenorem
plenarie et integre fuit (erit) satisfactum, et genera-
liter omnia alia et singula facienda(um), dicenda(um) et
procuranda(um), quae in premissis et quolibet premis-
sorum et circa ea pro utilitate dictae partis obser-
vantis necessaria fuerint seu etiam quolibet (modo) ~~[illegible]~~
opportuna(e) dans ~~([illegible])~~ dicta pars observans et concedens praedictis suis
procuratoribus et eorum cuilibet plenariam potestatem
tem eandem summam ducentorum florenorum de lan-
mera exigendi, petendi, levandi et quietandi, ~~[illegible]~~
~~(promittentes atque)~~ eidem constituentes se ratum gratum atque
firmum perpetuo habituros totum id et quidquid
per dictos procuratores in et extra premissa actum
factum, dictum, gestum(ve) fuerit ~~[illegible]~~ seu alias ~~quomodo-~~
quomodolibet procuratum sponsumque et eorum
quemlibet ab omni onere satisdandi judicioque sisti
et judicatum solvi ~~solvi~~ cum singulis clausulis oppor-
tune relevare sub expressa obligatione et hypotheca
omnium et singulorum bonorum suorum mobi-
lium et immobilium, presentium et futurorum
ac omni juris et facti renunciatione pariter et
cautela jurando modo et forma, quibus supra
ad sancta Dei evangelia ~~[illegible]~~ se dictos procu-
ratores se nullo unquam ~~[illegible]~~ tempore revocare, neque revo-
candos aliquo modo facere, renuntiantes idem con-
stituentes generaliter et specialiter omnibus
et singulis exceptionibus juris et facti, quibus
premissa in toto vel in parte revocari, differri
... poterunt seu quomodolibet impediri et pris-

3 / 41

sertim juramentorum per eos et eorum quemlibet
de observando supra scripta non praestitorum non
- sic celebrati contractus aliter fuisse scriptum, quod
dictum actum vel factum ac mali doli, vis, metus, frau=
dis, erroris calculi in factum actionis condictionis in=
debiti et sine causa vel ex justa causa vel ob turpem
causam dationique et oblationi libelli, litis conte=
stationi, protestationi ad arbitrium boni viri recla=
mationi et quibusvis aliis exceptionibus nec non
utriusque juris tam canonici, quam civilis auxi=
lio ac omnium appellationum remedio, statutis et con=
suetudinibus universis quoque et singulis privi=
legiis, gratiis, indultis et praerogativis tam a ju=
re, quam ab ~~honore~~ homine etiam motu proprio
introductis et concessis, ceterisque exceptionibus,
cavillationibus et defensionibus quibuscunque per
quas contra praemissa vel ipsorum aliquam fa=
cere, dicere vel venire praemissaque vel ipsorum
aliquod in toto vel in parte infringere vel vi=
tiare posset et quovismodo et specialiter juris
dicentis generalem renuntiationem non valere,
nisi praecesserit specialis de et quibus omnibus et
singulis praemissis iidem constituentes sibi a me
notario publico infrascripto unum vel plura
publicum seu publica fieri et et confici petierunt
et quilibet ~~eorum~~ ipsorum petiit instrumen=
tum et instrumenta. Acta fuerunt haec Ro=
mae in domo praefatorum habitationis
Johannis, Mathiae et ~~Thomae~~ Bene dicti Ambassa=
torum. Sub Anno Indictione die ~~mense~~ mense

et pontificatu quibus super[a] ~~Presentibus~~
presentibus ibidem venerabilibus et circum-
spectis viris dominis: Uricli preposito Posna-
niensi Johanne Penenkasack (Pienigzek) decano Lan[r]-
ciensi at Canonico Cracoviensi et Nicolao de Lpyzis-
nya Lanczusiensi Canonico testibus fide dignis ad
premissa vocatis specialiter et rogatis.—

Et Ego Johannes Kryff Clericus
Trajectensis publicus imperia-
li auctoritate Notariusque
predicte cause suspensioni
poene appositioni, juramen-
ti prestationi, promissioni
et renuntiationi premissis
omnibusque aliis et singu-
lis dum sic ut promitte-
tur fie[re]nt et de consilio dictorum
dominorum Ambasiatorum ac-
que in eorum presentia [a]gerentur,
una cum prenominatis te-
stibus presens interfui eaque
omnia et singula ~~sic~~ sic fieri vidi et
audivi ideo hoc presens publi-
cum instrumentum alterius
manu fideliter scriptum,
subscripsi, et in hanc publicam

1

formam redegi nomineque et signo meis solitis et consuetis signavi in fidem et testimonium omnium et singulorum praemissorum rogatus et requisitus.—

42

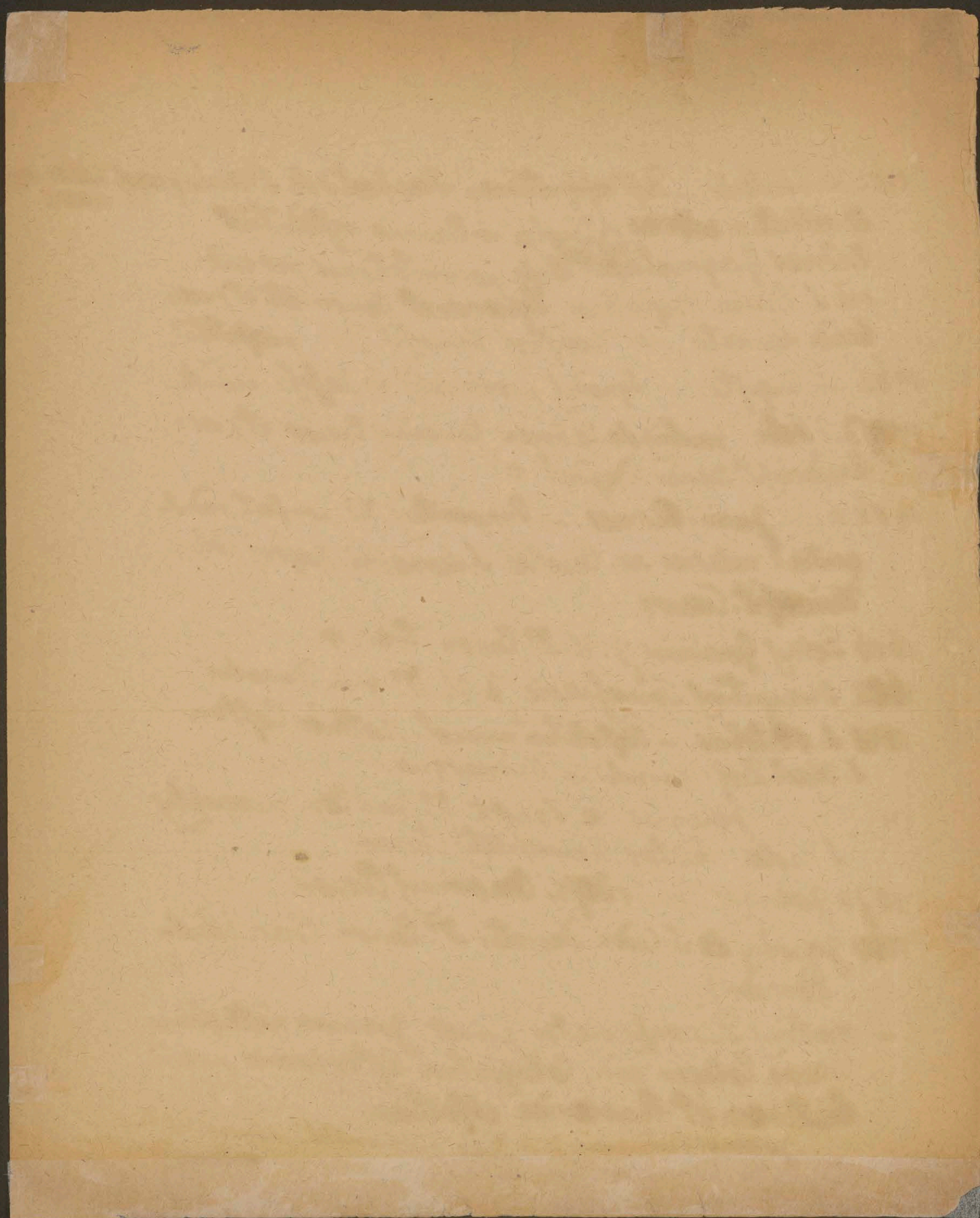
~~Instrumentum suspensionis causae et litis versatae in Curia Romana inter doctores et magistros collegii artistarum ob spem pacis et concordiae subsequendae et jam subsecutae contra dominum Waltherum civem Cracoviensem 1461. die Martis III 3a Novembris.—~~

na pergaminie bez pieczęci Nr. Univ. Senat. 5601.

Privilegium Rectoris Universitatis secundum
et idem in potestate erectionis minoris Collegii

Erectio Collegii minoris Universitatis
Cracoviensis

1462 d. 1 Septembr. – Post resignationem Raphaelis de Skawina praepos. Kielcen. canon. Cracov.
ad rectoratum ecclesiae S. Nicolai in Cracovia institutus
Andreas Grzymala Mag. Post. ex causa permutationis pro eccle=
siâ S. Mariae Magdalenae Posnanien. et Canonicatu et prae=
benda Laurentii, per Magistros Universit. Crac. praesentatus.
1462 in Augusto. – Synodus provincialis in Kalisz indicta.
1449 d. 1 Febr. Jacobus de Zaborow Canonicus Cracov. et prae=
bendarius S. Mariae Magdal. +
1686 d. 22 Junii, Romae. – Innocentius XI confert indul=
gentias ecclesiae seu Capellae S. Leonardi Majoris Collegii
Universit. Cracov.
1676 Petrus Goscinius J. U. Dr. Canon. Crac. +
1682 Hiacynthus Tomaszewic J. U. Dr. + in Decembri
1545 d. 5 Octobris. – Post obitum nuper ol. Mathiae Costen
S. Theol. Prof. parochi in Dzierzgowa.
" " Johannes de Sanok Dr. Jur. Can. praepositus
S. Nicolai, Rector Universitatis Cracov.
1574 Joannes Dobrowolski Canonicus Cracov.
1480 Jacobus de Schadek Decretor Dr. Canon. Crac. (herbu
Pomian)
– Martinus Pilonensis Rector privat Joannem Lathsonium
Cracov. Collegam min. Collegiatura Astronomiae propter
diutinam et temerariam absentiam
1604 d. 10 Sept. Joannes Waclawowicz J. U. Dr. Parisiis promotus – respondebat d.
ubiór 9 Decembr. 1604 pro professione novorum Jurium in habitu rubeo doctorali in
quo Parisiis promotus est.

44

1468 d. 22 Januarii coram Actis Officialatus Cracov. Georgius Sworcz Decanus Sandomir Archipresbyter seu plebanus S. Mariae fidejussit super 160 marc. lat gros altaris S. Agnetis quas olim Johannes Luthkonis a Consulibus Crac. Nicolaus Skoczek, Martinus Ryncza.

a. 1482. d. 22 Maji. Stanislaus de Swiradzice Praepositus Kielcen Canonicus et Officialis Crac. general.

45

1470 d. 8 Augusti, in Iszlza — Johannes episcopus Cracov. ad preces Johannis senioris Dlugosch Canonici Cracov. executoris testamenti ol. Sbignei Cardinalis et Episc. Crac. transsumit documentum (Oryg. pergam. pieczęć oderwana Nr. 12471. — Obacz ten sam dokument Cod. Univ. Crac. II p. 271. Nr. 228)

46

1471 sabbato in Crast. S. Nicolai Cracoviae – Kazimirus rex mandatum pro censu 16 marc. altaris S. Joannis evang. et Ap. in eccles. S. Annae (fund. Drogar) Nr. 3683. (bez pieç)
Lad. 5. – 13.

1473 sabbato in die S. Galli Cracov. – Kazimirus rex D[ługosz] (edukator synów) – Galka lap. Warchołowska Nr. 6189 (bez pieç)
Lad 2. Nr. 6.

1514 d. 29 Maji Crac. Gallus de Jadra Indultum pro Joanne de Leopoli Mag. Colleg. Artist. Nr. 18255.

1440 fer. 2a post Conduct. Paschae Cracoviae Vladisl. rex Georgii Sworcz aquaeductum de Prądnik concedit

1458 fer. 2a post f. Concept. Mariae Cracov. Casimirus rex aquaeductum Nicolao Kreidler de Cracovia

1504 Erasmi episc. ploc.

1557 Stanislai Bonar capit. biec

Connotatio Causarum Academicorum Studii generalis Cracoviensis decisarum in Actis episcopalibus Archivi Cracov.

1475 d. 30 Julii. – Studiosi occasione seditionis in Bursa condemnantur ad solvendum Rectori 10 flor. et deprecationem Seniori Bursae. (Rector Jacobus de Schadek d. 11 Maji 1475 propter excessus et conspirationes in Bursa Jerusalem exclusit ex Bursa Magistrum Dominicum de Legnicz, Magist. Georgium de Lawczovia, Magist. Johannem de Schidlow, Baccal. Lucam de Cassovia. – Senior Bursae Jerusalem erat Mgr. Johannes de Posnania – Acta Rector.) —

1479 d. 12 Octobr. – Andreas de Labischin Collega major privatus Collegiatura per Collegiatos majores, restituitur suae Collegiaturae —

1521 d. 23 Sept. – Hieronymus Woserbroth Med. Dr. citatur ut infra mensem ad cathedram Prof. Medicinae redeat, sub poena privationis. —

1522 d. 22 Maji. – Mathias Magist. Art. propter ebrietatem privatur officio Senioratus Bursae pauperum. —

1526 d. 14 Julii – Mathias de Ropczyce M. O. Clericus ex Schola Corporis Christi Casimiriae ratione blasphemiarum in B. V. Mariam et Sanctos relegatur ad carceres Lipovecenses perpetuo sustinendos.

1527 d. 11 Maji – Jacobus de Ilza Art. Mag. Collega minor praedicator in ecclesia S. Stephani monetur ut desistat amplius certos articulos haereseos in concionibus proferre. —

1530 d. 5 Martii – Mgr. Leonardus de Wyszuka Cantor S. Floriani et in Ilkusz plebanus monetur sub poena carcerum Lipovecensium ad relegandam concubinam.

1534 d. 10 Septembr. – Jacobo de Ilza Collegiato [mgro] minoris Collegii et concionatori apud S. Stephanum, interdicta est praedicatura in tota dioecesi Crac., quoniam monitus non destitit in praedicatione proferre articulos haereseos. (f. 113 v.) (Vide a. 1527.)

F. suspectus jam bis et monitus ab episcopo

1534 d. 12 Octobris. – Jacobus de Ilza porrexit in vim justificationis suae Apologiam in qua etiam articuli haeretici Lutherani continebantur, ideo de fide suspectus suspensus est a praedicatura per totam dioecesim et injunctum ei est abjuratio haeresis publice in ecclesia S. Stephani facienda. (f. 115)

1534 d. 20 Octobris. – Jacobus de Ilza inculpatus profugus Vratislaviam, quoniam demandatam abjurationem non fecit pro suspecto de haeresi (Lutherana) est declaratus. (f. 116)

Sententia diffinitiva.

1535 d. 24 Maji – Jacobus de Ilza citatus profugus qua haereticus spoliatus est dignitate sacerdotali, omnibus officiis et praerogativa ecclesiastica. (f. 118 v.)

1541 d. 8 Octobris. Approbatio testamenti olim Gregorii de Szamotuły praepositi S. Nicolai extra muros Cracov.

1554 d. 28 Maji – Gregorius Dąbrowski Dr. Juris praepositus ad S. Annam.

1591 d. 1 Martii. – Processus causae inter Conventum ord. ~~[illegible]~~ Praedicatorum Cracov. actores et Professores Universit. Crac. citatos ratione invasionis et occupationis villae Gorka.

1594 d. 24 Januar. – Demandatur productio originalis testamenti Martini de Pilzno per executores.

1606 d. 28 Julii. – Justus Siebeneycher Utr. Jur. Studiosus proscriptus ab Universitate appelat in causae suae proscriptionis (ca 1605?) per Petrum Gorcinium J. U. Dr. canon. crac. pro tunc rectorem Univ. factae ad episcopum Crac. tanquam Cancellarium Univ. – A. 1607 d. 14 Aprilis cassata est Rectoris Sententia.

1610 d. 12 Febr. – Adamus de Stężyca (Romer) praepositus S. Nicolai appelat contra Martinum Gilevium decanum S. Annae Collegam majorem – et d. 17 Septembr. appellat contra totam Universitatem occasione decreti Rectoris contra se minus juste lati ea ratione cujusdam famosi libelli ac si per Adamum de Stężyca scripti – tandem A. 1611 d. 14 Martii per Episcopum cassata sententia Rectoris. (Rektor prof. Falęcki Krybował Romera jako zausznika biskupiego, który Tylickiego biskupa podżegał przeciw Uniwersytetowi)

1617 d. 10 Julii – Compositio inter Collegas majores ratione praeeminentiae loci ad primam tabulam in Majori Collegio.

1617 d. 12 Julii et 21 Augusti – Joannes Brosius ordinarius Astronomus Academiae Cracov. contra typographos Cracov. et Magistros Petrum Dambrowski Seniorem Contubernii Philosophorum, et Alexandrum Melchiorowicz Art. liber. Bacal. causam movit ratione impressionis Calendariorum in praejudicium Astrologi ordinarii, in quibus multa continentur perniciosa. Episcopus inhibet typographis ne sine approbatione Loci ordinarii aliquid imprimere audeant.

1618 d. 3 Octobris – Causa inter Joannem Wacławowicz J. U. Dr. et Prof. et Jacobum Turobojski Teologum praepositum S. S. occasione alternativae electionis ad praepositum S. Nicolai inter Collegium majus et Collegium Juristarum – deciditur pro Joanne Wacławowicz.

1618 d. 22 Octobris – Adalbertus Giebułtowski Comes de Ksiegłowy Secret. S. R. M. citat Danielem Sigonium Canonicum S. Floriani, Jacobum Turobojski praepositum OOSS., Petrum Dambrowski Seniorem Contubernii Philosophorum et Sebastianum Latkovium Academicos Crac. quod Studiosis svaderent, quatenus Lapideam Actoris invaderent (podobno Bróg kalwiński ?) – d. 24 Octobris partes inter se composuerunt.

1618 d. 28 Novembr. – Sebastianus Miciniuos Phil. Mag. citatur quod in Calendariis multa impudica et contra bonos mores scripserit – decretum quatenus Calendaria comburantur. – In eodem actu citatur Antonius Wosiński typographus ratione impressionis eorundem Calendariorum sine Censura Loci ordinarii, et injuncta est ei comportatio impressorum Calendariorum

1618 d. 28 Novembr. – Petrus Dambrowski Senior Contubernii Philosophorum citatus ratione editionis Calendariorum male spirantium – quia non comparuit, est excommunicatus.

1620 d. 23 Septembr. – Rectori Universitatis sub poenis canonicis inhibetur ne censuram librorum Episcopis ipsis debitam sibi usurpet, et ne quisquam ex Universitate libros sine censura Loci ordinarii imprimere audeat.

1629 d. 20 Julii – Nonnulli Studiosi Academiae Crac. ratione detractionis ex equo et verberationis cujusdam presbyteri condemnantur ad subeundos carceres per unam septimanam in Collegio majori.

1633 d. 28 Novembris – Patres Societatis Jesu Collegii S. Petri et Pauli citant Studiosos Universitatis Crac. ratione injuriarum – Causa haec d. 2 Decembris ad Rectorem et d. 11 Decembris ad Episcopum devoluta.

1650 d. 25 Febr. – Rector Universitatis et Academici citantur ad forum episcopale ratione calumniosarum Protestationum in actis publicis contra Judicium episcopi crac. Petri Gembicki. D. 18 Martii Rector praestita satisfactione liber pronuntiatur. D. 28 Martii venerab. Skrzyszewski Academico injuncta est eliminatio ex Actis publicis clausulae certae in Protestatione appositae; venerabili Wosniowski injuncta est evasio juratoria, quod non fuerit autor clausulae nec suasor et d. 30 Martii assignata est ei recollectio spiritualis per septimanam; die 1 Aprilis reliqui Academici complices calumniosae protestationis excommunicati, sed veniam petentibus, venerab. Broscius, Laurentius Strzyszewski Collega minor et Behocki Med. Dr. ab excommunicatione d. 3 Aprilis 1650 absoluti.

1650 d. 23 Martii – Academici Universit. Crac. citantur occasione promotionis ad Doctoratum Stanislai Jurkowski S. Theol. Prof. stante inhibitione episcopi – et promotio ~~[illegible]~~ Jurkowski pro nulla declaratur, Rector et Collegiati contraventores excommunicantur, tandem absolvuntur.

1658 Zyznowski Phil. Dr. citatur

1650 d. 9 Decembr. – Temberski Collega major ratione contemptus Authoritatis Episcopalis per avulsionem inhibitionis valvis lectorii theologici appensae in causa non promotionis in quavis facultate Doctorandorum ab Episcopo extraditae punitur simul cum studioso executore voluntatis ~~ejusdem~~ ~~[illegible]~~ Temberski.

1660 d. 28 Maji – Nonnulli Collegae majores citantur ratione confectionis testamenti et direptionis rerum post mortem ol. Krasnicki S. T. Doct. Praepositi S. Nicolai.

1661 Roszczewicz U. J. Dr. Canonicus Crac., Praepositus S. Nicolai.

1670 d. 25 Augusti. – Academici Crac. citantur quod pro actu Visitationis generalis ecclesiae Cathedr. Crac. vocati non assisterent – d. 5 Septembris injuncta est eis praestanda renovatio Juramenti super Obedientia Episcopo loci.

1683 Josephus Bieżanowski Phil. Dr Collega minor Altarista S. Bartholomei in ecclesia cathedr. Crac.

1683 Joannes Kopucówicz J. U. Dr praepositus S. Nicolai.

1684 Joannes Locatelli S. Th. Dr praepositus S. Jacobi Casimiriae

1685 d. 14 Decembris – Decretum contra Joannem Markiewicz J. U. Dr Canonicum Cathedr. Crac. ratione usurpationis fundi villae Tonie praestimonialis.

1711 Adamus Styrkowski U. J. Dr cancellarius OOSS. et praepositus S. Jacobi Casimiriae.

In Actis Sede vacante.

– 1503 d. 18 Augusti – Studiosi Bursae novae Cracov. puniti occasione injuriarum personalium Gregorio ministro ecclesiae in Rudawa illatarum.

1536 d. 23 Martii – Executores testamenti ol. Bernardi de Biskupice S. Theol. Doct. et Prof.

1642 d. 7 Julii – Executores testamenti ol. Zachariae Starnigiel Collegae minoris.

1436 Jacobus plebanus de Skałka.

1495 Magister de Nagoth Rector scholae apud S. Mariam in circulo Crac.

[redacted]

– 1506 d. 31 Januarii – Coram Sigismundo de Targowisko Vicario in spiritualibus generali Inter Mathiam Molitorem et filiam ejus Hedvigim de Somerfelt actores contra Michaelem de Vladislavia Collegiatum Majoris Collegii aliosque executores olim M. Joannis Somerfelt citatos causa ratione productionis registrorum.

1544 d. 24 Aprilis – Coram Benedicto Zdbieński canon. crac. Vicario in spiritualibus, Catharina Kowalowna Cracoviae morans, causam agit contra Martinum rectorem scholae ad S. Nicolaum extra muros Crac. ratione promissorum secum sponsaliorum et procreationis prolis.

1544 Gregorius Dr. Praepositus S. Annae. – 1569 Gregorius Dambrowski Praepositus Collegiatae S. Annae. et 1571.

1606 Hieronymus Gorecki U. J. Dr. praepositus S. Annae.

1620 d. 22 Januar. – Executores testamenti olim rev. Wolbram U. J. Dr. Praepositi S. Nicolai.

1631 d. 20 Augusti. – Studiosi scholae S. Spiritus cum seniore scholae excommunicantur a Vicario in spiritualib. generali crac. occasione converberationis familiae Domus S. Barbarae Soc. Jes.

1637 d. 9 Martii – Mernikiewic S. Theol. Prof. citatur ratione impressionis certarum schedularum sine licentia loci ordinarii.

1673 d. 15 Martii – W sądach biskupich wytoczono proces Szymonowi Makowskiemu S. Theol. Bac., Canon. S. Flor. Rector. Univ. Crac. iż kursorowi konsystorskiemu Franciszkowi Gorczyńskiemu wydarł z ręki dekret rzymski i że go kijem obił, za co d. 20 Octobr. popadł w karę exkommuniki.

1754 d. 11 Octobr. – Bibliopolae Cracovienses ad officialem in spirit. gener. citantur ratione impressionis et divenditionis vitiosorum Calendariorum.

1755 d. 26 Febr. – Szostakiewicz Matheseos Prof. citatur ratione editionis Calendarii superstitionibus variis repleti.

1640 ol. Octavianus Wacławowic J. U. Dr. Praepositus S. Annae

51

r. 1476.

Jakób Szadek Rektor Uniwersytetu, przez pożar zniszczone Collegium Minus odbudował przenosząc lekcye do Bursy <u>divitum</u>

52

1481 d. 14 Junii Romae. Sixtus IV omnia beneficia spiritualia gratias et indulgentias pro se Universitatis Crac. Confirmat
Nr. 12517

1484 pridie Idus Septembr. Romae. – Innocentius Papa celebrandam pro se missam Universitati demandat.
Nr. 12518.

1481

1641 d. 15 Martii ~~[illegible]~~ Cracoviae – Laurentius Starnigiel testamentum condit in quo Professori seu Baccalaureo in Academia Cracov. 40 flp. annuatim assignat.

1478. III Idus Junii Romae Sixtus IV papa Collegium Majus approbat

1481 d. 14 Junii Romae Sixtus IV omnia beneficia, gratias et indulgentias Universitati Crac. confirmat.

1484 pridie Idus Septembris Romae – Innocenty VIII papież donosi Uniwersytetowi o swym obiorze i poleca aby na tę intencyę odbyto mszę św. processione praehabita. (w Radymińskim całe)

1508 Idibus Augusti, Romae Julius II papa Nicolao de Kopryvnica clerico Decretorum Doct. absolutionem dat pro eo quod uxorem duxerit.

1613 d. 14 Novembr. Romae – Paulus V omnia privilegia Universitatis Crac. confirmat.

1628 pridie Calendas Decembr. Romae. – S. Inquisitio Joanni Brosio dat consensum pro legendis libris prohibitis.

1631. XV Calend. Decembr. Romae Clementis papae ob nequissimam scripturam illegibilis Bulla Nr. 12083.

1718 Testamentum Alberti Jodłowski

~~1781 Testamentum Josephi de Kłos~~

1780 d. 18 Novembr. Comissio Educat. alienat a Universitate d. Niegowiecki

1785 d. 30 marca – Komisya edukac. przeznacza 5000 złp. na ogród botaniczny – mianuje Przybylskiego bibliotekarzem – przeznacza prowent z probostwa miechowskiego na ukończenie Collegium physicum

1786 d. 2 Junii Graczewski mianowany rektorem
1786 d. 27 Sept. polecono Czochronowi uporządkowanie Archiwum
1787 d. 11 Sept. Szeydt mianowany professorem Historyi naturalnej
" d. 28 Decembr. ustanowiono katedrę Mechaniki i hidrauliki
1788 d. 8 April. Szeydt dostaje pozwolenie na podróż do Wiednia
12 Sept. pozwolony Markowskiemu pobyt w Paryżu
" 8 Novembr. Trzciński zostaje profes. fizyki a
" Czochron inspektorem Archiwum.
1789 d. 23 Mart. Kostecki zostaje substytutem Badurskiego który 1791 d. 11 Styczn. zostaje professorem Patologii i Terapii.
1791 d. 8 Junii Beneficiorum Universitatis Ordinatio.
1796 d. 22 Aprilis Festivitas Galiciae

Documenta	facultatis	juridicae	Nr.	13937
"	"	medicae	"	13966
"	"	philosophicae	"	13973
"	"	theologicae		13996.
"	Collegii	Juridici		14042
"	Contubernii philosophorum			14054

1482.

1539 d. 2 Septembr. post obitum ol. Nicolai Krabusz de Cracovia plebani S. Annae praesentatur Erasmus de Cracovia (Volzam?) Decretor. D^r per Universitatem ad Praeposituram S. Annae.
Juspatronatus eclesiae paroch. S. Annae in civitate Cracov. donavit Vladislaus Jagiello Rex Poloniae Universitati Cracov. et Abbati Clarae tumbae privilegio dat. Cracoviae in crastino Innocentum ipso die b. Thomae pontificis (d. 29 Decembr.) 1418. – Et a. 1442 d. 29 Junii, Universitas Cracov. cum Dominico Abbate de Mogila concordiam inivit vigore cujus Universitas eligere debet plebanum S. Annae et hunc Abbati de Mogila praesentare. Idem Abbas de Mogila a. 1442 (?) sine interrogatione Universitatis elegit in plebanum S. Annae Johannem Brogar de Cracovia.

1687 d. 20 Septembr. Cracoviae. – Uniwersytet Krakowski pisze do Rajców Gdańskich prosząc aby wypłacili legat 10,000 zł. zapisanych Akademii Krak. przez ś.p. Jana Markiewicza Kanonika Krak., u nich złożony.

1513 d. 18 Octobr. Mathias de Szydlow Sacrae Pag. Profes. Canonicus Crac. protestatur contra Joannem de Oświęcim S. Theol. Prof. Canon. Crac. Rectorem Univers. Crac. quod ipsum iniuste excommunicasset. (In Actis Vicarii in spirit. generał.) Tego Macieja z Szydłowa niespokojnego 1468 w styczniu Jan Długosz starszy i Jan Dąbrowka kanonicy krak. i prowizorowie bursy jeruzalem wydalili z senioratu tej bursy.

1607 d. 27 Januarii. – Andreas Schoeneus S. Theol. et J. U. Dr. Custos S. Floriani et S. Georgii, Rector Universit. Crac. fert decretum excommunicationis contra Basilium Golinium S. Theol. Doct. Praeposit. S. Floriani quia 50 flp. per olim Nicolaum Czerwiensium S. Theol. Licentiat. Collegio Juris Consultorum legatos non vult restituere.

1621 d. 13 Decembr. — Martinus Szyszkowski episc. Crac. absolvit Jacobum Turobojski S. Theol. Licentiatum, Collegam Major. Praepositum OOSS. ab excommunicatione quam in eum Brajmanowicz J. U. Dr. Archidiaconus Pilecensis, Rector Univ. Crac. injuste decrevit.

1482 d. 17 Junii. Conclusum de licentia generali omnium Magistrorum absentandi se ob pestem succresentem.

1483 d. ultima Maii. Conclusum perficere structuram Bursae Canonistarum Joannis olim Dlugosch ex pecuniis Bursae Jerusalem.

1484 d. 14 Febr. Data licentia Michaeli de Wielun Collegae majori abeundi ad Terram Sanctam ad spatium adminus unius anni.

1484 d. 22 Maji. Data licentia Paulo de Zalesie proficiscendi Romam.

1485 d. 15 Octobr. Mathias de Costen Decretor Dr., plebanus S. Annae, Rector Universit.

1513 Stanislaus Skawinka Praepositus S. Hedwigis Prof. Univers. Crac.

1515 Andreas Gorra de Mikołajow Decret. Dr. Archidiaconus Kurzelov. Canon. Cathedr. Crac. Rector

1518 d. 14 Decembr. Nicolaus de Wieliczka Dr. Med Bononiensis incorporatus facultati medicae (a. 1533 erat Canonicus Pultoviensis et Rector Universit.

1505 d. 13 Septembr. In Rectoratu Mathiae de Miechow Reformatores per Universitatem deputati Bernhardus de Cracovia S. Theol. Prof. Canonicus S. Floriani (1506 d. 23 Sept. Rector), Stanislaus de Cracovia (Skawinka) Praepositus ad S. Hedvigim, Theologiae — Andreas de Gorra, Joannes de Włodzisław Canonum — Blasius de Wittemberk, Albertus de Szamotuły (Krypa) Medicinae Doctores — Petrus de Cracovia, Mathias de Bolesławiec Magistri Collegiati majores Artistarum

+

1507 d. 5 Novembr. Professores Juris canonici: Valentinus de Ilkusz Canon. et Offic. Crac. Joannes de Skawina, Andreas de Gorra, Bernardus de Znina Decanus, Joannes de Costen, Nicolaus de Koprzywnica ordinarius, Joannes Binefs de Cracovia, Erasmus de Cracovia, Leonardus de Cracovia, Joannes Albini de Cracovia, Martinus Belze de Cracovia Collega minor Licentiatus.

1508 d. 27 Januar. infectio aeris. – Mgr. Petrus Aurifabri de Cracovia ambit promotionem in Theologia.

1511 Joannes de Costen Juris pontificii Dr. +

1513. Mgr. Bernhardus de Biskupie – Mgr. Michael Olonar sive de Olsna

1513 Erasmus Vielin Praedicator ad S. Barbaram Dr. Canonum et Prof.

~~1508~~
1535 Bursa nova per Mgr. Benedictum de Kozmin constructa ex legato olim Michaelis de Vratislavia Decani S. Floriani dictae Bursae novae quondam provisoris.

1544 d. 25 Januar post mortem ol. Petri de Obornik electus in lectorem Ordinarium Medicinae Dr. Adam de Brzeziny

1490. Nono Calend. Decembris
Romae – Innocentius VIII Papa
ad quaerelam Nicolai Cristini de
Lublin Custodis Scarbimiriensis
committit Archiepiscopo Gnesn. abbati
S. Vincentii extra muros Vratislavien.
et abbati de Mogila ut occupato-
res bonorum et beneficiorum ejusdem
Nicolai ad judicium suum citent.

1491 d. 12 Junii in
Sgwyernyevicze – Sbigneus archiep.
gnezn. citat Abbatem Tinecensem,
Joannem de Pylcza Rectorem Uni-
versitat. Crac. Andream Labyszhyn
et alios Doctores Collegii Artistarum
et Professores juris canonici, Jaco-
bum Stanislai Kyelbaska de Lublin
Monopedem psalteristam eccles. Crac.
et Joannem Kowal de Pilzno
presbyterum Crac. (Opata tynieckiego
że dom na zamku Krak. sprzedał –
Profesorów Uniw. Krak. że mu nie chcą
pokazać przywileju tit.
S. Lazari in Capella B. Mariae Magdal.
którego jest altarystą – nie chcą mu
płacić czynszu fundacyjnego – Kiełbas-
kę o zagrabienie rzeczy z plebanii w
Raciborowicach i o rachunek za 15
lat z tejże plebanii gdy Mikołaj ba-
wił w Rzymie – Jana Kowal iż
zabrał rzeczy należące do ołtarza
S. Erasmi in ecclesia B. Mariae Crac.
którego jest Mikołaj altarystą po
śmierci Joannis Creydlari de Lublin
Praesent. Johanne de Lassolthky scho-
lastico et Jacobo de Crzyzanovicze
canonico Gnesnen.

Na pergam. Nr. Arch. 9444
pieczęć okrągła na taśmie pergam.
P. Maria w Koronie trzyma w jednej
ręce Krzyż arcybiskupi w drugiej
dziecię Jezusa stojąca. U spodu
tarcza z herbem Dębno. Do koła
na wstęgach napis gotycki minus:
sil. S. dni Sbignei |......|......|
et Primatt.

Liber fol. Nr. 364 Wykaz chro:
nologiczny Hierarchii i Profe:
sorów Uniwersyt. Krak. i Szkół
przygotownych Krak. od 1780/1
– 1839/40.

Nr. 12974 ad Nr. 13010 Variae
epistolae ad Universit Crac.
Mscr. in fol. pag. 108.
dotyczy synodu Basil. et Lausan.
Gadki – (na str. 51 Kronika)
p. 57 Litera d. Joannis de Ca:
pistrano missa Episcopo Crac.
Ex civitate Holomucensi 28 Augusti
1451. (Nr. 13002)
p. 60 Epistola ejusdem ad regem
Casimirum. Ex Snoyma
Nr. 13003
Pismo przeciw Jerzemu Podiebradzkiemu
1467. p. 84–105.

Lib. fol. Nr. 297 Protocollum Acto:
rum et Conclusionum Facultatis
medicae ex a. 1612–1738.

Liber Conclusionum Collegii Majoris ab a. 1432 – 1591

1494 d. 10 Sept. data fuerat conventio ad videnda ~~af~~ instrumenta astronomica ex Hungaria per M. Martinum de Ilkusch plebanum Budensem (Maciej Korwin + 1490) 57

Stanislaus Bylicza de Ilkusz
Canon. S. Flor. + 1515
fact. Coll. minor 1488.

Martinus de Ilkusch S. Th. Prof
+ 8 Nov. 1540 filius Martini Bylm consulis Ilkus. a. 1488 baccal. propositus S. Nicolai – 1538 Vice cancell. Univ. a. 1517 factus Prof S. Theol. 5 vice Rector
inscript 1486 Com. hiem. fact. prof. 1517

1495 d. 8 Januarii. – Valentinus de Piscaria studens citato venerabili magistro Joanne de Glogovia majore proposuit adversus eum quomodo die b. Johannis Evang per praedictum Magistrum in communitate in bursa Canonistarum publice sit infamatus Sodomita et proditor nuncupatus, nec dignus habere commercium alicuius boni viri.... – d. 10 Januarii. Mgr Joannes de Glogovia constitutus in termino sibi iuxta decretum designato stans in habitu peregrino, allegans se esse in praecincta viae, confessus est sponte se testes nullos contra Valentinum studentem quem de crimine Sodomiae infamaverat, habere, dicens se ex animi calore dixisse... Decretum, quod praedictus Magister Joannes de Glogovia infra spatium unius horae coram communitate bursae Canonistarum publice revocet verba infamationis... sub poena excommunicationis... nihilominus pro poena Universitati reponat 3 florenos.

(Acta rector. I pag. 588)

1496 d. 1 Decembr.... Dominus (Rector) decrevit 3 florenos Magistro Johanni de Zumerfelth per Magistrum Johannem de Nagolth ad medium Quadragesimae dandum et solvendum sub censuris

(Acta rector. I. pag. 614)

[1499 d. 19 Novembris. – Venerab. Mgr. Johannes de Glogovia Canonicus S. Floriani in Clyeparz ... recognovit se convenisse alias locasse Bursam Ungarorum hinc ad 3 annos et obligavit se solvere de dicta Bursa pro primo anno 16 marcas et pro reliquis duobus, si et in quantum cresceret eadem Bursa in Studentibus per 18 marcas pro annis singulis. (Acta rector. I p. 638)

1500 d. 22 Novembris. – Rektor na zebraniu Uniwersytetu skarży Mgra Michała z Bystrzy: Kara, iż go w urzędzie znieważył. – d. 25 Novembris skazano aby publicznie odwołał i przeprosił Rektora i za karę 10 grzywien zapłacił (Acta Rector. I p. 647)

1504 d. 17 Decembr. – Petrum de Monte Nivis Coloniensem et Casper de Gdana Cracoviensem Artium Baccalarios in certis actibus Nicromantiis domino (Rectori) delatos, dominus unumquemque eorum in poena 1 floreni sibi domino solvenda hinc et quidem condemnavit, cautionemque ab eis in defectu aliarum juratoriam recepit, quod amplius huic arti prohibitae non intendent nec quovis modo operam dabunt sub poena detestabilis periurii et proscriptionis ab Universitate.

Nigromantia

(Acta Rector. I. p. 684)

Caspar de Gdano Bacal. Art. factus 1502.

1504 d. 20 Decembr. – Martinus de Stiria Senior Bursae novae contra Joannem de Marienburgk Baccalaurei. (ibid. p. 685)

1508 d. 25 Julii – venerab. Mgr. Martinus rector scholae ad S. Mariam in Circulo Cracov.

1508 d. 21 Julii – Constitutus personaliter venerab. Mr. Paulus de Krosno Collegiatus Collegii minoris liberamente recognovit se debere et obligari occasione expensarum et habitationis honestae dominae Annae Brunowska ac marito eius Mathiae Brunowski 18 marc. et unum fertonem... quas bona fide submisit se solvere infra hinc et festum Nativitatis domini proxime affuturum in quibus nihilominus 18 marcis praedictus Magister eisdem domino et dominae Brunowski invadiavit 43 volumina librorum, 19 opera Plauti et 24 Senecae... Praesentibus ibidem Jeronimo de Libental et Andrea de Borzyscze.

(Acta Rector. T. I p. 736)

Acta Actorum coram egregiis et magnificis dominis Rectoribus almae Universitatis studii Cracoviensis generalis. 4to

Tomus I ab a. 1469 ad 1536

Nr. Archiv. Univ. 16.

1502

1613 Akademia Krakowska

1633 d[o]

1635

1655

1658

1669

1676 d

1502 Generalis Studium Cracoviense

1578 Universitas Cracoviensis

1777 Akademia Krakowska
(reforma jej)

1774 Stan więcszy Studii generalis
Cracoviensis

Statut organiczny Uniw
Krak z d. 16 paźdz. 1818
§. 1 Starodawna Akademia
Krakowska hojnością Królów Jagiel-
lonów założona, dla uwiecznienia
pamiątki swoich dobroczyńców, zacho-
wa nazwisko Uniwersytetu Jagiellońs
kiego.
toż samo statut org z d. 24 sierp
1833 wstęp

Dodatkowy traktat wiedeński
z dnia 21 kwiet / 3 maja 1815
zowie Akademia Krakowska
§ 15 —
toż samo
Konstytucya 22 d. listopada 1818
art. 19

pierwsza komisya organizacyjna
reskryptem z d. 30 grud. 1815 L. 65
oznaczającym skład komitetu akade
mickiego użyła wyrażn
Uniwersytet Jagielloński

Rocz 1825

1505

61

Julius II Papa Nicolao de Koprzywnica Decret. Dri cum virgine conjugato Professori Collegiatura Juris Canonici dispensat indulget de Matrimonio Romae VIII Idus Augusti 1505 d. 6. Augusti

1539 d. 8 Octobris Cracoviae Mandatum Sigismundi I contra absentes Prof. privationis. pieczęci papierowa na wosku mniejsza.

1533. fer: 5a ante domin. Laetare
Mgr. Nicolaus Crabus Plebanus ecclesia
paroch. S. Annae
vicus Cerdonum prope monasterium
S. Mariae in Arena.

1506

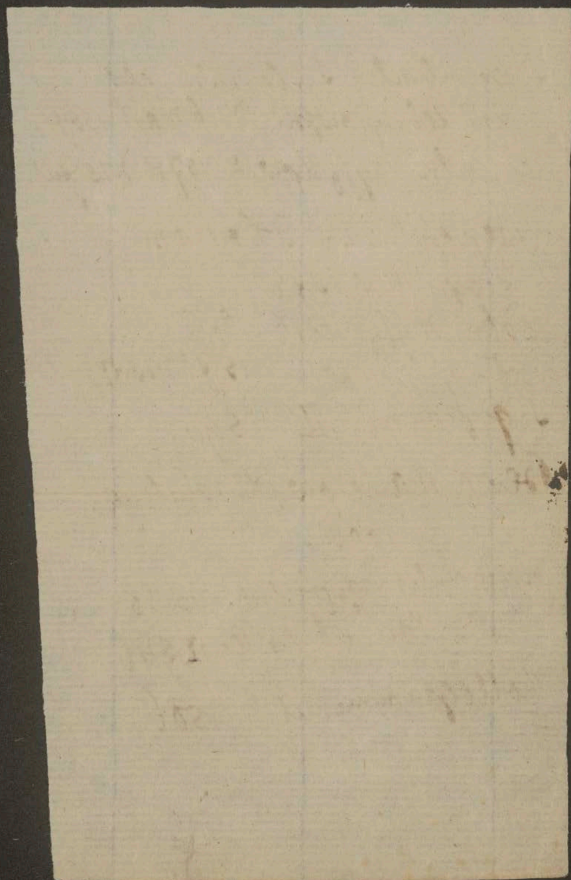
62

Dismembratio S. Floriani per
And. Zebrzydowski d. 16 mart. 1554.
D. Petri Myszkowski 1578 d. 15 Jul.

Praepositura S. Floriani
Sigism. Aug 1578
Petri Myszkowski 1579
D. " 1571. 1581.
Sigismundi III 1590.
Bern Maciejowski 16 Cal. Jan.
1605.

Jus Nobilit Sigism Aug. 1535
pag. 141 et Nr. Ar. 12 546 ×

Collegium minus A. 1506

Garsias Quadres Hispalicensis 1510

Ilza de, Jacobus (de Iszlsza) creatus a. 1511 Baccal. Art.; ~~(a. 1512 uti Baccal. erat Decanus Art. — mnr)~~ a. 1516 Mgr. Art.; Collegiatus Collegii minor. praedicator ad S. Stephanum — proscriptus a. 1535 d 24 Maii propter haeresim, de Universitate et spoliatus Collegiatura — ab a. 1516 Extraneus in facult. Art. tradebat Parvulum Philosophiae, Georgica Virgilii (1517) — a. 1519 factus Collega minor tradidit Parva naturalia, novam Logicam

de Opoczno Andreas Martini dioec. gnesn. extraneus de facultate obiit [illegible] 1525 d. 3 Julii ex pleuresi — a. 1521 incepit uti Extraneus — a. 1517 Baccal. art. 1521 Mgr. Art. Erat Dr. Med. medicus uxoratus. consul. crac.

1559 Comut. Aestiva jussu Episcopi Crac. et Rectoris tantum ad festum S. Viti duravit propter pestilenticam contagionem in Bursa pauperum et inter vulgum — 1560 Comut aestiv. duravit pestis et Innovatio studiorum facta d. 19 Decembr. 1560.

Alberti | de Wąchocko

Martinus (Glossa) a Mgr studii Crac.
pastor reformat. 1525. – a 1535 Baccal.
inscr in Matr. – Baccal. 1535

Laurentius Prasnisius Discordia 1544
Autor – (Laurentius Joannis de Prasnysz inscr Metr. 1539)

Abrahamus Kulva Herb Dr.

Simon de Proszowice a. 1531 (haereticus pronuntiatus a Zebrzydowski ep.) Mgr Art

Valerianus Pernus

Martinus de Opoczno magist 1539
Lutheranus et Sacramentaris

Zygmunt I w Krakowie w wilią
wilii Bożego Narodz 1511
nakazuje aby wszyscy prof. akad.
~~wy~~ mający pensyje prof. wykładali
i nieprzytomnych wzywali aby
w przeciągu 6 miesiącach wrócili
do katedr i osobiście wykładali
pod karą konfiskaty beneficyów
(Acta Tomiciana.)

ÉRATURE MODERNE

1850-1860

OU

complet de tous les Livres français

Publiés depuis 1850 jusqu'à 1860 inclusivement

RÉDIGÉ SOUS LA DIRECTION DE

M. ALFRED MORIN

ésus. — Prix de Souscription : 16 fr. — Publié en 4 fascicules
à raison de 4 francs chaque.

er ses Confrères ainsi que les Amateurs de livres de la France et de l'Étranger que ce
de janvier 1863. Il indiquera d'une manière très-exacte les noms des auteurs, les titres,
rix de tout ce qui a paru pendant ces onze années.
vente, **au plus tard, le 1er Avril** prochain (1862); il en paraîtra un régulièrement tous
eur s'engage de prendre la suite contre paiement de 4 francs immédiatement après la

era définitivement close le 1er janvier prochain (1862); plus tard aucun exem-

1511 65

1524 die Sanctorum Trium Regum, Cracoviae – Sigismundus I rex ven. Jacobo de Ilza theol. doct. collegiato majoris collegii... audivimus quod provocasti ad urbem Romam doctores et magistros Universitatis Cracov. per apellationem. non desunt hic officiales ministrandae justitae vel per nos vel episcopum Cracov.... graviter hoc tulimus, cum homines quietos studiis deditos molestare et ad expensas supervacaneas deducere ausus es. Mandamus tibi sub poena confiscationis bonorum omnium tuorum et bannitionis de regno, ut nusquam hinc ad loca externa discedas nec adversus illos doctores in Roma actionem moveas per se vel procuratores, et si doctores tibi sint obnoxii, ut coram nobis aut episcopo cracov. causam prosequaris.

1511 fer. 3a infra octavas nativitatis Domini – Cracoviae – Sigismundus I rex.. licet privilegiis fundatorum et apostolicis cautum sit, quod nullus se in beneficia ecclesiastica universitatis cracov. se intromittere debeat, nisi in universitate promotus ac per doctores et magistros electus: nihilominus tamen nonnulli beneficia ecclesiastica, praelaturas, personatus, canonicatus, praebendas, ecclesias parochiales, altaria ac ipsas collegiaturas ad collationem et dispositionem Universitatis Cracov. spectantia, a Sede apostolica [vel ejus Legato] per importunam petitionem recipiunt, quamvis nec qualificati, nec promoti sint nec in Universitate resideant: prout nunc ven. Joannes de Nyeskow Decret. Dr. plebanus in Myslimicze tentavit, qui unam collegiaturam novorum jurium occupare voluit – quum praeterea nonnulli beneficia ad collationem Universitatis pertinentia cum aliis personis commutent, non obtento consensu ad commutationem a doctoribus: ideo cum nos dictae universitatis verus et indubitatus patronus

Edictum contra cortesanos

existimus, ad nosque reformatio omnium eorum, quae in destructionem privilegiorum et statutorum dictae universitatis vergerent, facienda immediate pertineat — ideo mandamus Nicolao de Kamieniec palat. et capit cracov. ac exercituum Regni Poloniae Campiductori generali et aliis futuris capitaneis cracov. ut praesens mandatum et inhibitionem in proximo sinodo provinciali et dioecesano, aliisque frequentissimis locis publicari faciat, et omnes violatores privilegiorum universitatis atque hos qui beneficia Universitatis illicite expetere auderent, de Regno Poloniae banniri et proclamari faciat.

(Oblat. in actis castr. cracov. Sabbato ante domin. Conductus Paschae 1512. Lib. inscript. terrestr. Tom. 28)

1513 egreg. Adam de Bochen phisicus Regiae Majest

1518 d. 29 Martii – Breve apostolicum in Curia Episcopi
Crac. per Archipresulem Gnesn. oblatum est: in quo
mandat [illegible] certis commissariis, ut cum Doctori=
bus Studii Crac. tractent super reformationem
ejusdem Studii: Comissarii autem dati per Sedem
apost. sunt 3 hii: Archiepiscopus gnesn, Episcopus
crac. et Episcopus Premisl. aut eorum delegati.

1518 d. 19. Maii. Literae a S. Reg. Maj. missae sunt Mgro
Thomae de Obydzyno cantori plocens. monentes
eum, ut Collegiaturam in Majori Collegio resignet
sub poena privationis ejusdem aut redeat et solus
praesentialiter resideat abhinc infra 2 menses.
(D. 25 Stycznia 1518 Rektor Byel z profesorami
zaskarżył przed Królem Tomasza z Obiedzina
iż będąc profesorem nie mieszka w miejscu, lecz
spiskuje przeciw Uniwersytetowi i procesa prowadzi
– nota Marcina z Olkusza). – D. 22 Julii 1518. Mandatum
a Rege datum est Magistris Collegii Majoris, ut Mgrm
Thomam de Obydzyno qui neglexit redire ad
Collegiaturam ut eum privarent et alium in locum
ejus substituerent, quod factum est nam d. 23 Julii
vocatus est ad Collegium majus Mgr Leonardus Vysu=
ka (et in ejus locum ad Collegium minus Mgr Albertus
de Crayna). D. 24 Julii Dr Martinus de Ilkusch
procurator Thomae de Obydzino cantoris plocensis
intimavit apellationem contra injustam spoliationem
(quod ante tempus duorum mensium praefixorum a Rege
in monitorio facta est.) coram notario et testibus.
D. 3 Augusti Rex approbavit Electionem Doctorum et decrevit
mgrm Thomam legitime et juste privatum esse.

1518 d. 20 Junii. Mortuus est febre continua laborans Garsias Quadros Hispalensis Utr. Jur. Dr. qui cum episcopo plocensi (Ciołek Erazm?) ex Italia advenerat, regis et Episcopi Crac. impensis conductus pro lectura in jure, homo doctissimus.

1519 d. 9 Maji. Dr. Johannes de Leschnicza privatus est canonicatui S. Floriani per Mgros ad mandatum regis et Rectoris.

" d. 21 Decembr. Dr. Mathias de Schidlow canon. crac. mortuus est.

" d. 24 Decembr. Dr. Stanislaus Byel de nova civitate decanus S. Floriani electus in Canonicum Crac. per Universitatem.

Martinus de Compropoincia ab a. 1509 extraneus, ab a. 1512 Colleg. min.

1520 Mgri Martinus de Pokrzywnica et Stanislaus de Wielopole vocati ad Collegium majus, Adam de Brzeziny, Stanislaus de Grodzysko ad minus et d. 15 Mart. Mgr Jacobus Zza investitus ad canonicum S. Floriani. (Bartholomaei)

1524 post resignationem Mgri Bromirski vocatus ad Collegium minus Mgr Stanislaus de Lowicz senior bursae Jerusalem.

ab a. 151[illegible]. Coll. min.

1525 Mgr Nicolaus a Schadek Procopiades vocatus ad Collegium majus

1525 d. 11 Sept. Dr. Felix fr. Ord. S. Domin. respondit in Theologia pro loco tota die, mane incipiendo.

1525 d. 17 Sept. Mgr Benedictus de Cosmyn electus in Seniorem Bursae Jerusalem.

1526 d. 19 Decembr. Mgr Gregorius de Stawiszin per regressum ex Ilkusch canonicatum optavit et Mgr Jacobus de Siradia ad majus, Mgr Adam de Cracovia ad Minus Collegium vocati post exitum Mgri Laurentii Wiśnika.

1527 d. 27 Maji. Stanislaus Grodzisko ad Majus et Jo:
hannes Kazimirita*) ad minus Collegium vocati post — *) ab a. 1531 Coll. maj
resignationem Mgri Tulisz kow (Collegae Maj.)

1527 d. 6 Sept. Mgr Joannes de Pyotrkow ad Majus et
Mgr Gabriel ad Minus Collegium recepti — (Gabriel de Cra: covia

1528 d. 12 Mart. Martinus de Czyeskowicze ad majus et Sta:
nislaus Cracoviensis Paul Kaffmann [a. 1538 ad] ad minus Collegium — Stanislaus Carpentarii sive Ciesla Cracov.
vocati. — Johannes Paul Kaffman Cracov a. 1538 ad Coll: majus.

1528 d. 19 Junii Mgr Stanislaus Czyesla Crac. vocatus
ad Minus Collegium (a. 153? ad Colleg. majus)

1531 d. 31 Maji. Bartholomeus a Ponte regali vocatus
ad Minus Collegium.

(notata Mgri Leonardi Vitreatoris de Wysuka
Dris Decret. et Mgri Stanislai Aurifabri de
Cracovia in Ephemeridibus Joannis Stoeffleri)

1521 d. 25 Maji, Cracoviae. – Joannes (Konarski) episc. cracov. recognoscit se vidisse sequentes literas, quarum transsumptum ad instantiam Thomae Rosznowski canonici et officialis cracov. adjungit:

– 1498 d. 2 Maji, Cracoviae, – Fridericus tit. S. Luciae in Septem Soliis presbiter cardin. archiep. gnesn. episc. cracov. ad praebendam ecclesiae S. Georgii in castro Cracov. cujus fundus villa Bronowice existit post resignationem ven. Joannis Boschowski canonici crac. ad praesentationem Joannis abbatis Thinieciens. investit ven. Martinum de Strzambow rectorem ecclesiae paroch. in Golambie.

(pergam. pieczęci brak.) Nr. 345.

1521 d. 25 Maji, Cracoviae – Joannes (Konarski) episc. cracov. transsumit sequentes literas:

– 1484 fer. 3a post domin. Judica Cracoviae – Joannes episc. crac. et Jacobus de Dambno castel. et capit. crac. judices commissarii a rege deputati recognoscunt: quoniam post obitum Christopheri de Dambowdzyal praebenda canonicalis in ecclesia collegiata S. Georgii in castro Crac. vacat, ad quam Andreas abbas Thiniecziensis ven. Mathiam de Radomskie, et ex adverso Kazimirus rex Poloniae dominum Joannem Brandis, Notarium Regiae Majestatis praesentavit, ideo Commissarii viso privilegio erectionis, quod transsumunt, Jus patronatus et praesentandi Abbati Thinieczensi adjudicant

– 1274 in die b. Calixti, Thiniciae – Cosmas abbas Thiniciensis Henrico et Gerardo civibus Cracoviensibus villam Bronowice in monte Wrosna gora (niemieckie) jure theutonico locandam confert, quam ecclesiae b. Georgii in castro crac. ad preces Boleslai ducis Cracoviae donat.

(pergam. pieczęci brak.) Nr. 346.

1521 d. 17 Octobris, Cracoviae – Joannes Konarski episc. crac. transsumit easdem literas: (też same z transsumpty co wyżej) (pergam. pieczęci brak.) Nr 347.

1564 d. 15 Julii, in conventione Varsoviae — Sigismundus Augustus rex transsumit et confirmat idem privilegium de A. 1522. (pergam. pieczęć oderwana) Nr. 290.

1522 fer. 6a post f. Circumcisionis Domini, in Conventione generali Pyotrkoviensi. — Sigismundus rex Poloniae in causa de foro spirituali Joannis episc. crac. ad Regem remissa inter ven. Thomam Roschnowski canon. et officialem ac. praebendarium S. Georgii in castro crac. qui ex privilegio erectionis allegabat scultetum in villa Niemyecz: ke Bronowice ad suam jurisdictionem pertinere — et inter famat. Joannem Kisling consulem crac. scultetum in eadem villa, qui ex privilegiis Casimiri regis nostri patris et Alexandri regis quibus jus theutonicum villae Niemieckie Bronowice collatum est cum clausula quod Advocatus coram rege respondere debet — nos declaramus jurisdictionem ad illam villam minime ad regem, sed ad praebendarium pertinere.

(pergam. pieczęć oderwana) Nr. 349.

1538 Die dominico Invocavit, in conventu Coronationis filii nostri Sigismundi secundi Cracoviae — Sigismundus rex significat: quod olim Georgius Geszynger de Cracovia scultetus in Bronowycze Theu: tonicorum ad advocatus Juris supr. maydeb. castri crac. una cum filio suo Joanne honorabili ol. Joanni Kunczonis de Cracovia plebano in Zgolomia et altaristae altaris Corporis Christi in sacello seu Capella Georgii Sworcz in ecclesia parochiali S. Mariae in Circulo crac. pro 400 flor. hung. censum annuum 20 flor. hung. reemptionalem per altaristas dicti altaris percipiendum vendidit coram ol. Stanislao de Swiradzicze Decr. Doct. Canonico et officiali crac. — quia tamen consensus regius ad hoc deerat — nos ad petitionem ven. Stanislai Borgk de Cracovia Decret. Doct. canonici crac. Altaristae praefati altaris consensum regium super hoc damus.

(pergam. pieczęć oderwana) Nr. 411.

1572. VIII Calend. Junii, Romae. — Gregorius XIII papa „Equum reputamus et consonum"... quia A. 1560 Abbas et conventus monasterii in Thiniecz canonicatum et praebendam de fundo Bronowice nuncupatam ecclesiae S. Georgii Cracovien. quam tunc Albertus Kyiewski canonicus ecclesiae crac. tenebat, donavit Magistris Collegii Majoris Studii generalis Cracov. volens illorum inopiam circa mensam communem sublevare, donavit — et quia praedecessor noster d. XV Calend. Februarii, Pontificatus sui anno 4to confirmavit — ideo per nostram hanc bullam hanc donationem hanc confirmavit... approbamus et per episcopos Cracovien. wladislavien. Plocens. ad effectum deducere et publicari mandamus.

(pergam. na sznurku nicianym różowym i żółtym wisi pieczęć ołowiana z jednej strony 2 głowy świętych, między niemi krzyż i u góry S.S. P.P. A E — na drugiej stronie: Gre-gorius-Papa-XIII.) Nr. 294.

1524 Strój akademików jaki? Cf. Acta Univ.

69

~~1568 ob. Thomas Pschonka~~ ~~cracovia~~ ~~canon. Sandomir. pultov.~~
~~Dr. Parochus B.M.V.~~

~~1645 d. 29 Julii mortuus Stanislaus Budkowski J.U.Dr. et Prof.~~
~~Praepositus S. Nicolai aetat 48 ann. et 2 mens.~~

Uniwersytet krakow:

Synod łęczycki pierwszy (1527?) uchwalił propter nonnullas
novas consuetudines, promovendorumque ad aliquos
gradus insolitas depactationes nakazał arcybisku-
powi gniezn. biskupom krak. i przemysl. zrobić
~~[illegible]~~ komisję i reformę
Piotr Gamrat na synodzie Piotrkowskim 1542
uchwalił dla Uniwersytetu krak. który zowie
mater nostra składkę u duchowieństwa pols-
kiego dla lepszej dotacyi sam dał 100 dukat.
krakowski 100 duk. kujawski 100 zł. inni
biskupi i opaci mieli dać

Jacobus Biel de nova Civitate S. Theol. Prof. canon. crac. rector universit. crac)

1532 die SS. Fabiani et Sebast. + Cracovia — (Jacobus Gre= (Grzegorzewski 2) ziefowski juris pontificii Dr. canonicus et officialis cra= cov. et Martinus de Ilkusz S. Thl. Prof praepositus S. Nicolai executores testamenti hon. olim Swantoslai in Imbramowice plebani, locant summam 4000 flp. in censum annuum reemptionalem 10 marc. super villam Bronocice Annae Kamyszowska consortis Pauli Silnic= ki — pro salario custodis manualis Librariae Univer= sitatis Cracov. quem rector cum patre seniore uni= versitatis et praeposito Majoris Collegii eligent. Custos ille Librariae debet 2 horas ante prandium et 2 horas post prandium diligenter et vigilanter servire.

Bibliotekarz

71

(Oblatum 1635 per Joannem Broscium canonicum S. Floriani Collegam Majorem et Bibliothecarium Universitatis.)

1636 fer. 2a post dom. Jubilate. — Piotr Gotecki i Jan Kosiński pachotcy zamkowi skarżą w grodzie krak. iż w środę przeszłą przedpołudniem gdy prowadzili przez ulicę grodzką pojmanego rozbójnika i zło= dzieja na zamek, studenci wypadłszy z Szkoły Wszystkich świętych odbili takowego i pachołków poranili.

1636 fer. 3a post fest. S. Mathaei evang. — Jadwiga z Wiślicy służąca Jana Piątkowskiego skarży na Krzysztofa Wa= żyńskiego z Litwy, Krzysztofa Krasowskiego z Litwy i Hieronima Orzechowskiego studentów, iż w dzień Podwyższenia S. Krzyża podczas Jubileuszu, o czwartej go= dzinie w nocy wyłamawszy drzwi wpadli do domu Jana Piątkowskiego na ulicy żydowskiej, tamże zbiwszy obuchem owę służącą zaprowadzili do komory, gdzie ją zgwałcili i panieństwo jej odebrali gdy się broniła.

1634 nob. Caspar Siemek odbywszy nauki matema-
tyczne i geometryczne, składa przed rektorem ~~[illegible]~~
Krzysztofem Szymanowiczem Phil. i Med. D^rm^ przysię-
gę na geometrę publicznego przysięgłego

1633 sabbato ante fest. S. Catherinae. – Piotr Porębski wicerektor
szkół jezuickich u SS. Piotra w Krakowie skarży stu-
dentów Akademii Krakow. którym rektor pobłaża, iż
fer. 4a ante fest. S. Simonis et Judae 1634 o godzinie drugiej
po objedzie uzbroiwszy się w rusznice stanęli na grodzkiej
ulicy a drudzy w Bursie i Collegium Jurisperitorum;
a gdy studenci zaczęli iść ~~[illegible]~~ do szkół jezuickich
wtedy Stanisław Zdrowiecki z bursy Jeruzalem do-
wódca tego rozruchu rzucił się na szlach. Macieja Lia-
seckiego słuchacza filozofii w szkołach jezuickich
i raniwszy go szablą gonił za nim aż do bramy Jezui-
tów, tak samo gonił i za studentem Jackiem Kucharskim.
Poczem szturmowali strzelając do bramy Kollegium
S. Piotra, a wywaliwszy łańcowę szturmowali do klas
Syntaxy, gdzie Cyprian Łęczyński wykładał i do infimy
Grammatyki gdzie Paweł Sipej uczył i chcieli ich pobić.
Następnych ~~[illegible]~~ dni rzucali kamieniami na Kollegium.
feria 2a pridie festi OO SS. rzucali marony (pyrobolos)
i zapalone granaty do infimy gramatyki przez okna,
potem bili na ulicach studentów, zdzierali im czapki;
siekli bramę do Kollegium i inne krzywdy wyrządzali.

1634 fer. 4a post fest. Nativitatis S. Joannis Bapt. – Hiacynt
Przełocki prefekt szkół jezuickich w Krakowie oświadcza,
iż rozpuścili i zamknęli szkoły wskutek listu Króla Wła-
dysława IV pisanego dzisiaj do prowincyała Marcina Hincza
w którym Król w imieniu swem i Stanów Rzeczypospolitej na-
kazuje Jezuitom zamknąć szkoły.

1634 Sabbato in vigilia festi S. Mariae V. – Krzysztof Najmanowicz Phil. & Med. Dr. Rektor Uniwersytetu Krakow. ogłasza w aktach następny manifest: Lubo akademia Krak. powinszować sobie tylko może iż Jezuici zamknęli szkoły; jednak niesłusznie iż Jezuici twierdzą jakoby do tego zmuszeni byli nakazem Królewskim: albowiem sami Jezuici na sejmie elekcyjnym poruczyli sąd całej tej sprawy Krolowi. Na sejmie koronacyj gdy się ta sprawa miała wytoczyć, usiłowali Jezuici rozrzuceniem ulotnych pisemek wyrok na swą stronę skierować. Król poruczył sprawę Komisarzom, którzy po dokładnem zbadaniu tejże radzili Jezuitom aby zamknęli swe szkoły nieprawnie otwarte. Na sejmie włożono w Konstytucyję aby Król udał się z prośbą do papieża o zamknięcie szkół jezuickich. Papież nakazał Jezuitom przez 2 listy zamknąć szkoły i włożył na nich perpetuum silentium. Przetoż rektor błaga Jezuitów aby porzuciwszy wszelką nieprzyjaźń powrócili do przyjaźni z Akademią i żyli z nią w zgodzie jak przed 50 laty.

1634 Szlach. Jan Zaleski ranił śmiertelnie studenta Macieja Boleskiego w kamienicy Jana Szwandra na Szewskiej ulicy, wskutek której rany zmarł.

1635 Konstytucye sejmu koron. warszaw. r. 1635 d. 31 stycznia rozpoczętego orzekła: Stwierdzając wszystkie prawa akademii Krakow. „za deklaracyą Ojca Świętego zawieramy „szkoły wszystkie in genere od ojców Soc. Jes. z przeszkodą „tejże akademii otworzone i żeby ani te otwierane ani „żadne insze quocunque praetextu erygowane wiecznemi „czasy absque consensu omnium Ordinum w mieście naszym „stołecznym Krakowie i miastach jemu przyległych Kazimierzu, Stradomiu i Kleparzu nie były warujemy. Zakonom jednak w prywatnych naukach ich dla własnych „zakonników secundum consvetudinem et usum nie przesądzamy.“ (pag. 15)

Nr. 12559 73

1539 d. 8 Octobr. Cracoviae – Sigismundi I

Mandatum contra absentes Collegiatos privandos Collegiaturis eorum

aby będący w Królestwie w przeciągu 3 miesięcy a będący za granicą w przeciągu 6 miesięcy powrócili do katedr i sami wykładali a nie przez zastępców.

Kołłątaj Proboszcz Pinczowski

Jan Śniadecki wizytator szkół krakowsk.
pinczow. kieleck.

1539 74

1662 d. 3 Julii. Gedani. Albertus Nowowiejski Canonicus Varmien. Secret. S. R. M. mutuat civitati Gedanensi 3333 ducatos et 2 flor. pol. cum censu annuo 1100 flp.

1665 d. 23 Decembr. Franciscani – Extractum notariale ex testamento Alberti Nowowiejski Can. Varm. in quo idem summam 3333 flor. aur. hung. et 1/2 flor. pol. apud senatum Gedanensem cum censu annuo locatam donavit Collegio Minori Universitatis Cracov.

1785 d. 28 Junii. – Urszula z Morsztynow Dembinska starościna Wolbromska spłaca summę wyderkaffową 36500 flp. (z rocznym czynszem 1825 flp.) z dobr Golenowy, Groszow, Imbramowice, Czajowice, Tarnowa gorna, Mekarzow – tę summę Akademia lokuje zaraz na dobrach Piekary i Sciborowice Feliza Orzeszewskiego półkownika w. pol. (Summa ta powstała z 6 sum mniejszych)

1671 d. 11 Martii – Testamentum Dyonisii Zolitowic Praepositi S. Annae

1739 d. 16 Decembris Parisiis. – Literae ~~Rect~~ Syndici Universitatis Parisiensis Pitet ad Rectorem et totam Universitatem Studii Gener. Cracov. „filiam nostram" – nomine Facultatis Artium in Universitate Parisiensi quae Acta et Decreta communicat „quibus interpositam „antea provocationem a se revocari ac debitum constitutioni „Unigenitus obsequium exhiberi, summa voluntatum propensione „nuper declaravit." Ex his Actis intelligetis quam sincero ./.

obsequii affectu S. Sedis Apostolicae Decretis obedienter nos prebeamus. Artium Facultas jussit mihi hoc vobis mittere.

1539 d. 8 Octobr. Cracoviae. — Sigismundus I Rectori et Doctoribus Universitati Crac. Ponieważ Władysław Jagiełło w tym celu założył akademię Krak. aby z niej była korzyść dla religii i kraju przeto też ci którzy podjęli się obowiązku swego wykładania nauk, nie powinni się od takowego uchylać, aby przez to nie szkodowali uczniowie. Nakazujemy więc aby wszyscy nieobecni professorowie jeżeli są w Królestwie powrócili w przeciągu 3 miesiącach a jeżeli są za granicą, w przeciągu sześć miesięcy do katedr swoich i sami a nie przez zastępców wykładali inaczej dochody ich i pensyje zabierzemy

1547 Pestis coepit grassari ita ut a die Sancto
Veneris alias Parasceve ad dominicam post
festum Exaltationis S. Crucis in Autumno
dempta et exclusa Casimiria et Ponte Regio
mortui sunt Cracoviae ultra 605 homines
(Acta rector) – duravit ad dominicam tertiam
Adventus hoc est ad festum S. Luciae.

1549 Commut. aestiva in tertio Rectorate Nicolai
a Schadek – in festo Ascensionis Domini Dissi
patio Academia Czarnkoviana, totus fere
numerus studiosorum tam de Bursis quam
universis Scholis etiam pueris mendicis egressus
est foras de Cracovia – post Responsorium
in cantata missa in ecclesia S. Floriani de Spiri-
tu Sancto: Ite in orbem. – studia sunt inter-
cepta. (Acta rector)

1564 d. 14 April. Mr Gregorius Sambor resignavit
Collegiaturam minorem

Seditio scholarium Cracoviensium. A. D. 1549.

Anno autem Domini 1549 Cracoviae, quidam spiritualis 313
Andreas Czarnkowszki Scolasticus et Canonicus Craco=
viensis, Custos Plocensis, Praepositus S. Floriani in Cle=
parz et Praepositus Omnium Sanctorum Cracoviae, inau=
ditam tyrannidem in iuvenes et pueros scholares Scho=
lae praefatae ecclesiae Omnium Sanctorum per suos sa=
tellites exercuit feria tertia vespere in profesto So=
phiae, circa horam noctis quartam, hora quarta noc=
tis tota civitate pulsu campanae maioris in campa=
nili commota. Cum enim illo vespere quidam schola=
res in cimiterio stando, vidissent quandam lenonem
dictam Juliana unam meretriculam ad domum prae=
fati Praepositi | ducentem, dicebant ad invicem: Ne= 314
cessario est haec ibi! et sibillaverunt aliquantulum
super ea. Quod ipsa pro maxima levitate habens, veni=
ens questa est graviter Praeposito praefato. Qui ira
succensus, iussit arma suis famulis accipere et alios
plures nescitur a quo, etiam armatos vocavit in auxilium

Et vadens cum illis cum facibus et armis, armata et violen=
ta manu domum studentium seu ludum literarum inva=
sit, iubens studentes nihil tale suspicantes e cameris
trahere, vulnerare, occidere: quod si non possent, came=
ras frangent, incenderent. Illi obtemperantes fecerunt
sicut preceptum erat. Effregerunt quatuor cameras, vul=
neraverunt decem studentes, aliquos letaliter; unum eo=
rum genere nobilem, modestum, humilem, lanceis in
fornacem se se recipientem seu fugientem occiderunt;
pueros et aliquot scolares obvios vulneraverunt, am=
putatis digitis mutilaverunt. Et multo pluribus studen=
tibus id fecissent, nisi unus civis ascendens campani=
le, campanam pulsasset. Is enim audiens praecipien=
tem incendere, timens ne et eius domus scholae pro=
xima periclitaretur, ut dictum est, ascendit et pul=
savit campanam. Congregatis undique vicinis, desie=
runt a tyrannide fugientes, ne a multitudine et
315 ipsi occiderentur. / Mane facto ut studentes in Bur=
sis et in omnibus scholis Cracoviae, Clepardiae et
Casimiriae tantum facinus resciverunt, doluerunt
vehementer tantam tyrannidem in condiscipulos et
constudentes suos indigne et immerite perpetratam.
Coniuraverunt itaque omnes stipulata manu pro
tanto facinore se se opponere et contra prefatum
Praepositum coram Rege tunc Cracoviae agente
agere. Sed cum episcopus Cracoviensis Maczieyowszki

et Cancellarius Regni omnibus studentibus Regi Prae=
positum accusantibus lamentabiliter iudicium illius
causae a throno regio ad se pertraxisset, partemque
Praepositi iniuste tutaretur, occisum illum studentem
nobilem non permiserit illico ut episcopus manda=
verat, sepelire, sed acceptum in feretro, advocato Mini=
steriali terrestri fecerunt super corpus occisi in tri=
bus vel quatuor angulis fori proclamari, ut moris
est, Czarnkowszki homicidam cum famulis suis, non
sine maledictis et anathemate totius plebis: quod ta=
men episcopus et patroni Czarnkowski epal expecta=
tis molestissime contra studentes tulerunt; sed studen=
tes faciliter excusaverunt se dicentes: Nihil se scire
de proclamatione homicidae, sed amicos eius tunc
Cracoviae praesentes eam ordinasse. Et sepelierunt
occisum in ecclesia|Sancti Spiritus. Cum quoque in 316
causa sua omnifere bonorum iusta nihil apud episco=
pum proficerent, imo episcopus culpam totam in eos
retorquere pro infamatione Czarnkowski voluisset:
presertim quia (φ) Dominica Rogationum Scolares men=
dicantes de Scola divae Annae cum Scolaribus de Scho=
la Sanctae Mariae, in foro ante praetorium conten=
derent mutuo, accidit ipsum Czarnkowski tunc de
palacio Episcopi, quod habet in Prądnyk per forum
ad domum suam Praepositurae Omnium Sanctorum

regredi equitantem cum familia. At illi contendentes ut considerent Czarnkowski, dimissa mutua contentione, omnes unanimiter in eum fecerunt impetum ollulis, lapidibus etc. ita quod famuli dispersi hinc inde fugerunt, ipse etiam vix salvus, sed non intactus ad domum venit. Et cum lictores aliqui vellent eos compescere, versi in lictores similiter ollis, lapidibus coegerunt eos in praetorium fugere. Tunc captus fuit unus studens, qui causa admirationis spectaculo aderat, iuvenis quatuordecim annorum, natione de Varsovia. Et dum in praetorio detineretur, studentes fecerunt orationem pro eo apud Consules, ut dimitteretur velut is qui non contendebat, sed solum mirabatur, volens videre, qui Scolares, an de Sancta Anna vel de Sancta Maria essent superiores. Consules responderunt se eum dimisisse, sed non dimiserant, sed interim mi-
317 serunt ad episcopum, quid de illo|| mandaret fieri. Episcopus respondit: si in Sacris non esset, ut captus in seditione et tumultu publico alias na gvalcze tractarent. Interim misit Cancellarium suum, ut inquireret ab eo in praetorio coram Consulibus, an contentionem illam et impetum in Czarnkowski ex submissione studentium fecissent. Respondit: Minime; et cum non aliud fateretur, coeperunt ei minari: quod si nollet hoc fateri, quod ipsi audire optabant, ut contra studentes occasionem habere possent, traderent eum Magistro

carnificinae Mathes audiendum. Et cum ut ipse refert vidisset carnificem, territus confessus est non quod erat verum, sed de quo quaerebatur; dixit, quod impetus ille factus est ex instructione studentium etc. Postea brevi intercessione amitae, quam Cracoviae habuit dimissus est. Quo audito studentes mox unanimiter omnes, erant autem ut quidam Baccalaureus referebat, Sex millia sexcenti septuaginta, coniuraverunt relinquere Cracoviam futura feria tertia, haec erat post Domi=nicam infra Octavam Ascensionis Domini, et in futu=ra Conventione Regni iniuriam et violentiam suam toti Senatui Regni expositurос et questuros. Quorum multi non expectata feria tertia, sed in crastino, hoc est Sabbato discesserunt, ita quod Dominica infra Octavam Ascensionis neque vesperti=nae preces, neque matutinae, neque missa, neque processio cantata est alicubi per Scolares incipi|| 318
endo ab Ecclesia cathedrali usque ad minimam pa=rochiam. Et tunc nonnulli Praelati tam ex parte Regis, quam Episcopi, volebant eos persuasionibus retinere et promissionibus multis, imo et manda=tis regiis; sed non potuerunt: nam ut statuerant animo feria tertia ante Pentecosten circa horam tertiam decimam omnes Cracoviae valedixerunt,

et quicunque remansisset, eum ut infamem et proditorem semper habituros: qualem tunc iam unum Baccalaureum dictum Odachowszki declaraverant, qui et vix e Collegio majus (manus) eorum effugerat; nam hic primo verba fecit ad Regem pro eis, postea autem ad partem Czarnkowski declinans subterfugit etc. omnibus et aulicis et civibus eorum discessum deflentibus, ipsi quoque Czarnkowski cum Episcopo maledicentibus.

De caede Scholarium in Schola Sanctorum Omnium Cracoviae per Czarnkowski facta.

=

Anno Domini 1549, die 14 Maij, facta est caedes Cracoviae in Schola Omnium Sanctorum per Andream Czarnkowski sacerdotem, Praepositum ecclesiae cathedralis Cracoviensis: qui idem erat tum Praepositus ecclesiae collegiatae Sanctorum Omnium, Regisque Sigismundi secundi Augusti Secretarius. Cunnus, ut ait ille, teterrima belli causa fuit. Quale autem id scortum fuerit, cuius gratia sacerdos iste tam nefandum facinus patrarit, operae pretium est scorti huius genus et nequitias pernoscere.

Juliana Cijanowska ex pago Cracoviae vicino, femina forma ac facie liberali: nobili quidem

orta genere, verum vita impudica turpem generi suo notam inussit. Haec cum non satis amplum sibi patrimonium videret, nec ulla casta Venere pruriginem suam restingui posse sentiret: vitam meretriciam amplexa, pudoris atque opum mere=tricio quaestu partarum, prodiga nimium fuit. Quae postquam per vagos concubitus et stuprorum sordes permultos exegisset annos, forte fortuna in iuvenem aetate ac forma praestantem civem Cracoviensem Martinum Căsper Beer consu=laris viri filium incidit: qui scorti amore cap=tus non parum paternarum facultatum clam raptarum, dum eam toto quadriennio fovet, pro=fudit. Tanto arsit meretricis amore, ut eam sibi uxorem summo studio desponsari intendisset. Cuius fervori, dum parentes obstarent, et scelus hoc in familia sua, quae clara semper ac honesta fuit, non ferrent, eo desperationis prolapsus est, ut dum ea illi uxor negatur, toto prorsus animo ab re uxoria averso, in perpetuum se Carthusianismum praecipitaret, ex homine pecus mutum factus. Hac metamorphosi, parentes et

consanguinei adolescentis tametsi gravi animi angore conficerentur: aequiore tamen animo monachum eum, quam impudicae uxoris maritum passi sunt. Juliana vero scortum illud putidum simile vitae genus amplexa, in quartam quandam Bernardinalium feminarum regulam se etiam ex pacto et promisso coniecit: uterque ut in monachismo fecem aetatis Deo offerrent. Abeunte itaque amatore ad monasterium, femina haec antequam habitum monachalem induisset, per integros sex menses, quo se libidine satiaret, assuetis stupris continuo vacavit. Die tandem 27 Julii, quae fuit divae Annae sacer, Anno Domini 1530, sumpto monastico habitu, regulam suam publice professa est. Verum ex Juliana non potuit esse Egiptiaca, quae mox, abiecto velo, uti canis ad vomitum a Monachismo ad Priapismum reversa est.

Haec tandem aetate in occiduum vergente, non intermittens assuetas immundicias, scortum simul et lenam egit, cum aliorum multorum, tum vero Bonarorum patris et filiorum eius, uxorato=

rum hominum, praecipue autem Petri Opaleniczki Sigismundi secundi Augusti regis Poloniae Magistri Curiae, uxorem suam aspernantis, hominis immundi et Deum non credentis. Ea cum adducere aliquam illis non posset, ipsa se libidini eorum subiiciebat. Hoc eodem scelere cum tribus fratribus de Czarnkow laborabat, qui iidem fuerunt nepotes ex sorore Opalenicii, quorum unus erat Andreas sacerdos Praepositus: cuius initio mentio facta est. Hi omnes veluti canes, sine pudore, sine Dei et hominum timore, ea interdum lena, interdum scorto abutebantur, plerumque vero simul atque gregatim. Cum autem flagitia haec tam manifesta Maciegiewski Episcopus Cracoviensis ferret, ferre ea Deus amplius noluit, igneque domos eorum, vix scortis cum eis effugientibus, exussit, Sodomae quoque atque Gomorrae incendium illud vulgo passim dicebatur. Quam ob rem is ipse Czarnkovius Praepositus ad aliam domum alterius praepositurae Sanctorum omnium sese transferens, nihil hac Dei monitione emendatus in iisdem flagitiis veluti sus in volutabro volu-

tabatur. Quae Deus caecitate mentis in eo puniens, novo ac horrendo caedis ac homicidii scelere cumu=lari permisit: caedem enim, scorti huius causa, in schola suae ditionis, servis immissis fieri fe=cit.

Cum enim scortum hoc putidum primo noctis crepusculo ad ipsum Czarnkovium ad libidinem per cemiterium duceretur: ibi adolescentuli schola=res aliquot foeditatem illam cernentes, dixerunt, iuvencam hanc ad sacrificium nocturnum duci, in quo Praepositus suus holocaustum Diabolo gratum facturus esset. Mox deductores illi, ad scorti irati clamorem ultionem poscentis, facto impetu scholares illos pueros in tergum vapu=latos fugientes in scholam usque persecuti sunt. Ad eum tumultum caeteri scholares maiores, inva=sorum vim vi represserunt. Scortum ad Czarnko=vium veniens, querela illum et fletu meretricio in=cendit: qui collectis mox famulis suis omnibus, et gladiis, lanceis, clipeis, hastis ex armamentario suo depromptis, egregie armatis, duce Risszkowski immisit eos in scholam ipsam. Qui irrumpentes veluti ferae rabidae scholarem unum nobilem

(Georgium Joannis a Pierian Vilnensis dioecesis nominatum, anno superiore 1548 Rectore Joanne a Schadek inscriptum), lancea transfixum neca=runt, alios consauciarunt, digitos ac manus praeci=derunt, plurimos per fenestras deiectos, manibus ac pedibus confregerunt, eorum aliquos mortuos noctu repertos, in cloacam abiecerunt, aliquos fi=mo equino coopertos in Vislam eiecerunt. Caede hac peracta, Czarnkovius domo sua exiens, ad Joannem Ceplik Cracoviensem et Lublinensem Archidiaconum rivalem et congeronem suum, qui in propinquo habitabat, abiit: ubi appa=rata coena, cum scorto illo putido, de caesis scholaribus triumphavit.

Mane facto, commota est atrocitate facti civi=tas universa; Rex item et aula, atque nobilitas universa dolentissime id tulerunt. Rector cum Docto=ribus et Magistris, totaque Academia Cracovien=sis, Czarnkovium apud Samuelem Maciegiewski Episcopum Cracoviensem, regni atque Academiae Can=cellarium, homicidii, violataeque Academiae accusa=runt. Verum Episcopus in Czarnkovium clericum

et Praepositum ecclesiae suae, non modo non animadvertit (erat is sector apud eum ad admirationem usque gratiosus), sed etiam scholares tam caesos ille, quam reliquos omnes culpavit, reosque ac iusta passos esse dixit. Simul et Rectorem, Magistrosque ac Doctores Academiae a causa ut desisterent, perterruit, eo quod in numero illo Doctorum, Magistrorumque non erant viri rerum mundi periti, neque nobiles, quibus fortitudo indita est a natura atque magnanimitas.

Destituti itaque ductu, consilioque Doctorum ac maiorum suorum scholares soli, pubes illa nobilissima, adiuncta sibi Aulae regiae iuventute, ad Regem venientes Czarnkovium magna orationis contentione homicidii in innocentes pueros patrati, sacrosancti loci, pacis, iurisque publici violati accusarunt. Accusarunt et Episcopum, quod eos criminarit atque illuserit, postulantes ut de homicidis, autoreque caedis iustum supplicium sumeretur. Rex et totus fere Senatus caede hac et nunquam antea audito

scelere commotus, Czarnkovium et Episcopum, sce=
leris patronum odisse cæpit, et responso schola=
ribus ~~scholaribus~~ dato, promisit iustitiam se de
homicidis ministraturum. Negabat Czarnkovius
iussu id suo factum, cum tamen vox eius, in
illa cede servitores incendens audita fuerit ab
his, qui in cemiterium concurrerant. Verum
cum negligi res a Rege, Episcopo factum exte=
nuante, videretur: scholares illi universi corpus
illud exanime feretro imponentes, per forum
circumtulerunt: et primum sub praetorio,
postea in quatuor cornibus foris, in maximo
totius civitatis concursu, constitutum, atque
ad exacuendam iram, odiumque incitandum in
Czarnkovium per publicam proclamationem, de
homicidio ipsum inculpari curarunt, inde ad
tumulum delatum cum sepulcrali pompa ad
Omnes Sanctos sepelierunt.

Postridie ad Regem iterum veniunt, iustitiam
poscunt. Hic Macieiewski Episcopus, ut erat ad
simulandum a natura factus, cognitionem ac iudi-
cium de clerico suo ad se proprie pertinere dicens,

rem committi sibi a Rege deposcit, atque in=
quirere simulate in Czarnkovium orsus est.
Nam praetermissis his, quibus res nota erat,
civibus et secularibus viris, solos duntaxat Ce=
plikum Archidiaconum, caeterosque Czarnko=
vii asseclas ac corrivales citavit, quos scivit,
ac iussit pro eo testimonium; qui non veren=
tes periurium in eo examine deposuerunt Czarn=
kovium die cedis domi suae non fuisse, sed ab
hora meridiei ad mediam usque noctem apud
Ceplikum pransisse, cenasse, mansisse. Interim
fratres Czarnkovii, et ipsi per se, et per alios,
civibus illic vicinis, qui ut res gesta sit, viderunt,
et vocem Praepositi servos incitantis audierunt,
minas, cedem, mortes, incusserunt, ne in fratris
perniciem dicere aut hiiscere auderent.
Sic Czarnkovius, Maciegovio iudice, absolutus
est. Servos tamen eius, carnifices illos, in turrim
castrensem ire iubet, prius tamen de vita atque
salute sic assecuratos: ut ne capillus quidem de
capite eorum casurus fuerit, ut veluti specie quadam
animadversionis ostensa, animos scholarium irritatos

mitigaret. Quod factum tamen sycophanticum omnes irriserunt ac detestati sunt.
Jubet deinde Rectorem Academiae scholares omnes in aedem Sancti Francisci commorare. Eo se ipse cum magnifico Joanne de Tarnow Castelland Cracoviensi confert: excusat Czarnkovius causam in eo homicidii cedisque ex testimoniis non invenisse. Mira arte dantur hiis verba, eoque omnis tendebat oratio, ut impune facinus transisset.
Scholares, pubes illa generosa, videntes se esse ludibrio accusata in faciem Episcopi iniquitate et Regis negligentia, templo egressi, ac facto inter se consilio, unanimiter constituerunt omnes Academiam Cracoviensem, urbemque relinquere et ad Germanica Gymnasia se conferre. Postridie itaque mane, congregati omnes in aedem Sancti Floriani, cantata per eos missa, cecinerant illachrimantes Responsorium illud Divisionis Apostolorum „Ite in orbem universum": in maximo hominum concursu, quibus forum, plateaeque

omnes completae fuerant: valedicentes sibi ipsis mutuo, populoque universo piis eos lachrimis prosequente, divisi in vias suas abierunt, ut vel hoc facto scelus Czarnkovii, simulque Episcopi iniquitas et negligentia Regis omnibus regnis christianis nota fieret.

Admixus est eos Rex disgredientes, per aulicum ad eos missum revocare. Verum hisce ludibriis secum agi, indignos se esse dixerunt atque abierunt.

Sic Academia, sic urbs Cracoviensis, sic scholae omnes desertae factae sunt; sic litterae, sic studia Gymnasii intermissa; sic cantus in ecclesiis multo tempore siluit, ut Episcopus ipse presbyteros gratialistas ad canendum in ecclesia sua cathedrali coactus fuerit pretio conducere. Similiter et reliquarum parochiarum plebani, Consulesque Cracovienses conducebant ad canendum in templis nunc hos nunc illos partim presbyteros, partim laicos literatos. Tristis erat civitas ornamento illo iuventutis

viduata. Regi maledicere omnes, quod vim atque
cedem factam; quod pacem publicam, quod ius com=
mune, quod scolam violatam, quod pueros innocen=
tes necatos non vindicarit, non homicidas, non
authorem cedis merito supplicio affici curarit.
In Episcopum fremere omnes: nam ad vetus il=
lud odium, quod ob matrimonium Regis cum
Lituana Barbara a se promotum incurrerat,
novo hoc accedente, ingens in eum odium coortum
fuit, quo adeo deflagravit, ut ad extremum us=
que vitae suae diem apud universos regni or=
dines despectibilis fuerit: cum tamen apud
eosdem gratissimus antea fuerit. Tanti consti=
tit ei inconsulta illa in hominem nequam be=
nevolentia. Quem etiam ad summos Episcopatus
regni ac ad officium Cancellariatus, omni huma=
na arte [illegible] attolere nitebatur. Scommata prae=
terea, poemata, rithmi, scripturae, picturae,
cantilenae famosae in Episcopum et Czarnkovium
scribebantur, iactabantur, canebantur, quae ne
edictis quidem regiis severissimis inhibere potue=
runt.

Quantus autem ardor vindictae in ipsum Czarnkovium fuerit, vel ex eo facile perspici potest, quod pueri scholares mendicantes, quorum adhuc tum nonnullae reliquiae in urbe substiterant, quamvis arma illis atque vires deessent, animus tamen ulciscendi hostem suum non defuerit, qui correptis lapidibus, et qua poterant vi coniectis, in domum eius impetum cum clamore fecerunt: et fenestris, caeterisque ornamentis perfractis; domum eius deturparunt. Hunc eundem paucis post diebus, ex suburbano redeuntem per forum conspicati, tantum in eum impetum fecerunt, ut fugere per totum forum cum suis cogeretur, quem, cum lapides illis deessent atque arma, ollis cibis plenis a tergo atque a lateribus cum clamore atque cursu coniectis, fugientem contuderunt, fedaruntque, ut spectaculum ridendum hominibus exhibens, in domum viduae Carlowa apertam irrumpens, clauso mox ostio, tueri se ab impetu illo puerorum coactus fuerit, et si quam vim illis afferre tentasset: erant parati e plebe,

qui pro pueris contra illum dimicarent.

Ceterum homicidae illi nonmodo non puniti, sedetiam liberi salvique ut eis fuit promissum, e carcere emissi sunt: quorum antesignanum, qui manu sua scolarem interfecit, Rzeczkoskium nomine, collaudatum, Czarnkovius sacer praepositus, pro mercede homicidii, Altari in ecclesia cathedrali Cracoviensi, insuper et Canonicatu Posnaniensi donavit. Quin etiam et Czarnkowski ipse hac cede promeruit, ut fieret, prout brevi post factus est, Episcopus Posnaniensis. Proinde, si vis esse aliquid: aude magnum aliquid et grandibus hiarris dignum.

Ad extremum vero Episcopus Maciejowski, vocato occisi innocentis iuvenis patre, pecunia ei pro occiso numerata, sycophantiis solitis, illum ab impeticcione Czarnkovii deterruit. Sic moestus pater, videns leges non valere, neque in Rege spem esse, neque supplicia, nefariorum hominum fieri, a causa destitit, secusque atque moerens abiit.

At non passus est Deus iustus Judex,

diuturnam hanc esse Macieiovio letitiam, susci=
tavit subito odium in illum cunctorum homi=
num, mox hydropem immisit, post foeda mor=
te sustulit, ut non dimidiaret dies suos in ter=
ra.

Czarnkovius vero vivus quidem adhuc chi=
ragra, podagra, Franczosa (mentagra) ex stupo=
ris contracta, male hic torquetur in terra:
caecitate mentis percussus, non officio pas=
torali fungitur, non Ecclesiam ab haereticis
tuetur, non it ad templum, non Missas,
non divina officia audit, non solvit debita,
eleemosinam non dat; famulicium non
habet: famem patitur, subditos Ecclesiae spo=
liat, pecuniam avare colligit, Deum non
credit, mox mancipium Diaboli futurus:
quem Dei iustitia punire hic cepit in terra,
ut nunquam finiendis poenis damnatum
apud Inferos, puniat post mortem in aeter=
num.

1549

Mandatum S. Maiestatis Regiae

Sigismundus Augustus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Mazoviae, Samogitiae Dominus et haeres.

Universis et singulis Rectori, Doctoribus, Magistris, Baccalaureis, Studentibus, caeterisque Universitatis Cracoviensis membris, notum esse volumus, quod cum hodierno die ad nos Venerabilis Rector cum Doctoribus et Magistris Universitatis Cracoviensis venisset, a nobis magna contentione peteret, ut iustitiam de vi Omnium Sanctorum Scholae facta administrari mandaremus, atque ipsi etiam administraremus, et ut violata per Consulatum Cracoviensem, captis quibusdam scholasticis, privilegia vestra in

pristinam integritatem restitueremus, ac in vio=
latores eorum animadverteremus. Nos etsi de vi
autorum Reverendissimo in Christo patri Episco=
po Cracoviensi iudicium detuleramus nostrum,
quem scimus iuridice secundum legitimum ordi=
nem contra inculpatum actionem instituisse;
tamen volentes ut celerior iustitia adminis=
traretur, et ut privilegia vestra sancta et in=
tegrata maneant, hodie ad decimam nonam ho=
ram tempus vobis designamus, ut in Curia ve=
teri episcopali coram Consiliariis nostris, quos
ad id designavimus, omnes et singuli metu ani=
mi deposito, compareatis, ubi ut iustitia de

administretur dabunt operam Consiliarii nos=
tri. Quod ut facerent serio eis praecipimus et iis=
dem quidem de violatis privilegiis vestris ac aliis
iniuriis facere velimus exponent et sententiam nos=
tram ac voluntatem omnibus denuntiabunt. Quod ne
aliter faciatis, sub gravi animadversione nostra mandamus.
Datum Cracoviae, iij. Junii Anno Domini M°D°XL°IX°,
Regni vero nostri XX°.

Mandatum Sacrae Regiae
Maiestatis proprium.

Aliud Mandatum Sacrae Maiestatis Regiae publicatum.

Sigismundus Augustus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Mazoviae etc. Dominus et haeres.

Universis et singulis notum testatumque esse volumus, quod cum esset ad nos perlatum efrenata quorundam insolentia turbari Universitatem hanc Cracoviensem, incitari iuventutem, Sacra Dei immortalis deseri, turbari pacem publicam, contemni legitima imperia, non posse exagitatam multitudinem Scholasticorum a suis praefectis contineri: ad nostrum officium pertinere iudicavimus, ut eam nos alienis (uti putamus) furoribus incitatam, nostra authoritate compescamus.

In primis denuntiamus universis, hocque edictum publicamus, quod eos in fidem et protectionem nostram regiam accipimus: quin et liberalitate, munificentiaque regia prolixe prosequemur, qui=

cumque ad nos detulerint authores et duces horum tumultuum, qui hic in absentia nostra sunt excitati, sub praetextu quidem honesto (uti apparet) sed ex causa turpi, odio et seditione plena ac eventu periculoso: quod scilicet de violentia loco religioso illata iustitiam non administrari putant, quam nos secundum iuris legitimum processum fieri iussimus et ex officio agi contra eum qui nimis insimulatus est, ordine iuris necessario scimus. Porro autem quicumque delati vel deprehensi fuerint, qui alios incitent, a studiis literarum, a Sacris, ab hac denique urbe abducant, qui pacem publicam turbent, in eos poena capitis sumus animadversuri, propterea, quod non excitata Magistratus sui legitimi sententia, sursum ac deorsum miscendo omnia, obedientiam temere excutiunt, turbant pacem, impediunt studia literarum, Sacra prophanant.

Eos vero, qui pacis, honestatis, literarum studiosi sunt, manere hic et expectare iudicii sententiam

volunt, in fidem et protectionem nostram regiam accipimus et salvo conductu nostro eorum saluti et incolumitati cavemus, quos hic pro expressis habere volumus: ut salvi et incolumes ab omni vi ac insidiis hoc nostro salvo conductu esse possint: sub poena in violatores salvi conductus instituta.

Nec minus eos quoque, qui de vi locis religiosis illata, ac de iniuria sua, suorumve queri volent aut antea sunt questi: qui nec conventicula aliqua libertatum ac privilegiorum Universitatis conservandorum causa cogebant, manereque et ipsi hic volent, et contra quoslibet vel suos vel locorum religiosorum violatores et causam instruere in animo habebunt, eodem salvo conductu nostro tutos et securos esse volumus in fide et protectione nostra futuros.

Pollicemur autem verbo, fideque nostra regia, nos ad omnia quorum interest iudicia mandata daturos: ut iustitia de vi celeriter admi=

nistretur et causa istarum turbarum praecidatur. Harum testimonio literarum, quibus Sigillum nostrum est appressum. Datum Cracoviae iij. Junii Anno Domini 1549, Regni vero nostri xx°

Ad Mandatum Sacrae Regiae Maiestatis proprium.

Tertium Mandatum Sacrae Maiestatis Regiae appositum ad fores templi in aede Beatissimae Virginis in Circulo.

Sigismundus Augustus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Mazoviae, Samogitiae Dominus et haeres.

Universis et singulis quorum interest tenore praesentium significamus: intellexisse nos certorum hominum delatione, superesse in hac urbe nonnullos scholasticos, adolescentes quietos et mansuetos, qui vesana illa temerariae multitudinis conspiratione contempta, in bonarum literarum studio manendum hic sibi potius, quam in turbis et tumultibus concitandis insaniendum putaverunt, non posse tamen eos vel hac ipsa studia, quorum causa hic constituerunt prosequi, vel ceremonias religionis, cantus in templis exercere propter quorundam eos partim minis partim

persuasionibus ab officio abducentium improbitatem. Itaque per hoc nostrum publicum edictum denuntiare nos: ita ut denuntiamus, quod tam hos qui hic supersunt, ad Collegia, Bursas, Scholas seu alia quaevis loca habitant, studiaque sua prosequi et cantus et alias ceremonias in ecclesiis exercere volunt, quam omnes Artium Professores, quocumque nomine vocentur, ac ludi magistros caeterosque in protectionem ac defensionem nostram regiam accipimus, Salvum Conductum publicum illis concedentes; illos vero qui istos vel terrore, minis vel ullis dissuasionibus ab instituto abducere comperientur, justis poenis in violatores Salvi Conductus ac sacrilegos religionum profanatores constitutis prosecuturos nos pollicemur, quicumque illi fuerint etiam ex nostris charissimis, ut nos authoritatem et dignitatem edictorum nostrorum posse omnes retinere intelligant. Harum quibus sigillum nostrum est impressum testimonio litterarum. Datum Cracoviae, xv. Junii, Anno Domini 1549, Regni nostri xx°.

Sigismundus Augustus
Rex spt.

Ad Mandatum S. R. Maiestatis
proprium.

pod r. 1549

91

Sigismundus Aug. rex. singulis capitaneis

Lismaninus Corcirens Ord. convent. S. Francisci antea minister nunc apostata haereticis sacramentariorum erroribus infectus nuper in regnum nostrum venit ad disseminandos errores
proscripsimus hunc Lismaninum haereticum hominem vagum et mandamus capitaneis et magistratibus hanc proscriptionem et bannitionem publicare.
In Olitha 13 Maji 1556.

Sigism. Aug. Mathiae Laczki Rectori Academiae
Ab initio mensis Martii apparet hic stella comata
per nos volumus scire quid praedicat. Injungimus tibi detur negotium astrologis ut situm et motum commetae accurate describant et nobis transmitant. Vilnae 4 Apr. 1556.
(Widziana była 12 dni)

92

1550 Dynow, Karta posiadają Stanisław i Andrzej Wapowscy (synowie zmarłego Piotra Wapowskiego i Beaty.

1550 d. 12 Aprilis, in Radimno – Joannes Dziaduski episcopus Premysliensis Stanislaum Orzechowski canonicum premislien. et in Sanok plebanum, sacerdotem qui nuptias futuras suas ad notitiam episcopi et capituli deducere mandavit, et propositum hoc in Conventu particulari Wysznensi nuper celebrato, coram Nuntio regio, Praelatis et multitudine procerum protulit, volens per hoc Martini Lutheri errores inducere, ideo episcopus prohibendo nefandum facinus connubii, mandat sacerdotibus Premisliae et in Sanok ut ipsum moneant et ipse episcopus ipsum monet, ut ab instituto ducendae uxoris abstineat item ab ascensu ambonae; alioquin episcopus illum beneficiis spoliari matrimonium ipsius invalidum et ipsum ut haereticum et infamem pronuntiari et de diocesi pelli et proscribi mandat, jubetque illum citari post redditum suum Praemisliae de Conventione generali Petricoviensi pro dominica Cantate celebranda fol. 121 verso (Mscr. in 4to Nr. 2931 Liber formularum ex a. 1550...) w Bibl. Univ. Krak.)

1550 postero die SS. Simonis et Judae Cracoviae — Capitulum Cracov. notificat quod Samuel Maciejowski episc. Crac. nuper excessit e vita

1550 fer. 6a. ante fest. Simonis et Judae — Petrus Paul Cauffman civis crac. ad altare tit. S. Alexii in eccl. S. Mariae in circulo Crac. sub turri Campanarum situm post obitum d. mgri Georgii de Ligaicz (Libanus?) praesentat Stanislaum Thadaeum de Kornozie Baccal. Art., Praepositum novi hospitalis S. Sebastiani extra muros Cracov.

(1550) Capitulum eccl. cathedr. Cracov. notificat quod antesignanus haereticorum nob. Nicolaus Olesnicki haeres in Pinczow, ibidem in Pinczow omnes haereticos ad se attrahit imaginem Sepulturae Christi ex templo extraxit et in ignem injecit, monachos ex monasterio ejecit.... ideo ipsum citat fol. 130 verso

1554 fer. 2a Rogationum – Proconsul cracov. protestatur contra Studiosos cracov. quia nocte proxime praeterita circa 2 horam armati ante praetorium irruerunt, ubi custodia Cracoviensis erat congregata, et gradus atrii occupaverunt ante praetorium et lapidibus super custodiam projiciebant, ita ut custodia ad praetorium apertum noctu vix effugere potuerunt: Studiosi vero ostium praetorii secaverunt.

1554 fer. 4a ante Luciae – Nob. Hieronymus et Stanislaus Zamojscy in Zamoscie palat. Sirad. district. radomsc. haeredes testantur quod prov. Albertus Rychter cerdo crac. non erat reus de nece nob. ol. Thomae Zamojski Studiosi cracov. fratris ipsorum.

1557 obductio fer. 5a post fest. Concept. B. Maria V. corporis fam. Mathaei dicti Siedmiogrodzki sellatoris crac. per nob. Joannem May Studiosum academiae crac. et ejus coadjutores ex bombarda interfecti.

1556 5360 94

1557 Antonius a Zrapachanie Dr. (herbu Nałęcz)
1560 Clemens Wielicius ecclesiae S. Nicolai praepositus (herb 2 lilie Trzypkow)
1560 Joannes Leopoliensis Profes. acad crac. herb IN (N.J.)
1585 Martinus a Radomskie Juris Canonici Dr. et praepositus S. Nicolai (herbu Roch?)
1556 Mr. Petrus Probosszovius Astrologus (herbu Lilia Gozdawa)
1768 Sigillum Collegii Juridici.
1585 d. 8 Julii Niepolomicius – Stephanus rex consulibus Cracov. aby sądzili sprawę o karzącego się honesti Clementis Anedzud Itali figuli ktoremu fam. Antonius de Stezy mercator Cracov. zatrzymał mercedem.
1520 Benedictus Cozmin filius Nigri Joannis (doris nadziele)
1493 Thomistae – Scotistae – Occanistae
1261 Konwent franciszkanow w mieście Włocławku (Jumivla: dislavia) fund. 1261 Książe Kujawsk. Dimczyk zwany – Konwent w Radziejowie f. 1300 Władysław Łokietek Książe – Konwent w Sremie f. 1238 Bolesław xiąże wielkopol. – Konwent S. Anny w Smarzowicach pod Piotrkowem fund. Maciej Lubienski bisk. Kujaw. arcyb. gniezn. – Konwent w Zawichoście f. 1242 Bolesław wstydliwy – Konwent w Nowym Korczynie f. 1346 Krol Kazimierz W. – Konwent w Chencinach f. 1331 Władysław Łokietek Krol. – Konwent w Warce f. 1629 Katarzyna z Boglewic Trzebinska (Ob. Cizemsk. Andreas: Laurus triumphalis. 1660. 4o.)
1759 Nicolaus Serra Archiepiscop. Mitylensis, Clementis XIII praelatus domesticus et nuntius in regno Polonia – Joannes Evang. Stefanini Auditor Generalis et Judex.
1759 olim Theodorus et gen Joachimus Morsztyn castellanida vislic. haeres bonorum Rachow sea Annopol.

Jwiske Kazanie na pogrzebie Drogoszewskiego (na końcu Kart 4 dodana przemowa nad grobem przez Ludwika Sękowskiego dominikana warszaw. miane) (Drogoszewski Piotr przeor + 22 marca 1729 mając 77 lat, był przeorem 25 lat.

Rektorowie 1695 d. 26 Martii Sebastianus Piskorski – R. 1697 d. 24 Octobr. Christophorus Franciscus Sowinski.

Lubomirska Anna z Ruscy kasztelanka wojnicka + mając lat 77, pochowana d. 3 lutego 1639 u Dominikanów. Fundowała Dominikanki na Grodku i syna uprosiła iż im wieś zapisał. Kilka razy do roku przemieszkiwała w tym klasztorze w celi ubogo, czasami służyła do stołu zakonnicom i wielki czwartek nogi im umywała. Spowiednicy jej byli dominikanie: Mikołaj z Mościsk, Bernard Laxil, Chryzostom z Robczyc. (Ob: Mijakowski Jacynth dominik. Znaczna w cnotę matrona Anna z Rusce Lubomirska kasztelanka wojnicka przy pogrzebie z Katedry pochwalona. R. 1639 W druk. Andrz. Piotr Kowczyka. 4to k. 12. str. 41. – Niedaus a S. Spiritu Carmel. discalc. Trzy niewiasty 1639 jest tu Kazanie przy exekwiach Anny z Rusce Lubomirskiej kasztelanki wojnickiej w Kościele krakowskim S.S. Michała i Józefa Karmelitów bosych d. 4 Febr. 1639.)

Starowolski Szymon wydał Erothemata musices (Ob Kazanie pogrzebowe przez dominikana

1557 fer. 5a post f. S.S. Petri et Pauli – Rajcy miasta Krakowa protestują przeciw Ciesielskiemu studentowi akademii krak. iż wspólnikami w święto SS. Piotra i Pawła przyszedł na plac strzelnicy za miastem (locus exercitii artis sagittariae) gdy się tamże odbywało doroczne strzelanie (cum ars sagittaria in anno semel peragi solita experiebatur) i tam młodego Stanisława Guttetera syna s.p. Stanisława Guttetera kupca krak. zbił okropnie i poranił.

1557 fer. 5a in die SS. Simonis et Judae – szlach. Iwan Karniński Piotr Mikowski, Hieronim Filipowski, Stanisław Lasocki podkomorz. ziemsk. łęczyck. skarżą szlach. Marcina Piątkowskiego i innych studentów akademii krak. iż dnia dzisiejszego wpadli przed kamienicę na rogu ulicy wiślnej i S. Anny, gdzie miał się odbyć pogrzeb żony s.p. Reginy Hieronima Filipowskiego i podczas kazania przed wyniesieniem zwłok dzwonili do kamienicy gwałtem, kamieńmi do okien rzucając; a gdy pogrzeb z kamienicy przez rynek bramą sławkowską szedł rzucali kamieńmi, tak iż ich ledwie Marcin Przytecki podstarości rozpędził. Również rzucali kamieńmi na pogrzeb na Kleparzu koło S. Floriana aż do strzelnicy (gdzie chowano); przytem rzucano kamieńmi na kasztelanową wojnicką jadącą w wozie zakrytym przy pogrzebie i jej pachołków pobito. – Studenci skomarzyli się iż Hieronim Filipowski, gdy się kupa ludzi przed kamienicą zebrała podczas pogrzebu, wyciął policzek trzynastoletniemu studentowi Wacławowi Ukrowieckiemu. (Lib. inscript. castr. crac. Tom 70 pag. 434 Nr 454)

akatolików pogrzeb

1558 Sabbato post octav. Epiphaniar. – Marcin Karczmarczyk burmistrz i rajcy miasta Kazimierza posyłają sługę miejskie: go aby pojmał Łowiczka Wojciecha kuśnierza który ranił studenta z szkoły Bożego Ciała, tak iż umarł Adama z Wrzesni sługącego Stanisława Słomowskiego kanonika Krakow. studenta akad. Krak.

1558 Rajcy Krakow. skazą iż fer. 3a ~~post~~ fest. Pentecostes nob. Jan Zakrzowski, Jarochowski, Topolski i inni studenci akademii Krak. uczynilszy burdę z czeladni: kami szewskimi, w domu Lenartowskim przy ulicy Sław: kowskiej gdzie była gospoda szewców jednego towarzy: sza postrzelili i 30 szyb wybili w oknach i nawet na sługi miejskie się porwali.

1558 Rajcy Kazimirscy skazą szlach. Kozietskiego i Zakrzow: skiego studentów szkoły S. Anny w Krakowie, iż oni w poniedziałek przed S. Andrzejem z towarzyszami w domu pod murem Kazimierskim w którym niewiasty pospo: lite mieszkają, gwałtem 4 drzwi wybili i piec po: tłukli. (Lib. inscript. Tom 70 pag. 1862)

1558 nocte ex fer. 3a S. Joannis evang. ad fer. 4am Sanctorum Innocentum nob. Joannes Kozicki studiosus cracov. cum complicibus infregit lapideam fam. Lucae Ptak in platea Sutorum et ibidem famulum vulneravit

Kawaler maltański 1559 gen. Stanislaus Mężyk dapifer cracov. Comendor posnaniensis cum fratre Joanne et cum matre Catherina

" " Joannes Maria Fabrici Florentinus mercator cum Nicolao a Lancze cive crac.

" " Caspar Zabusky Puszkarzowicz socius artis pictoriae.

Bonar " " gen. Andreas Bonar aulicus reg. debet nob. Lucretiae Hluberin relictae ol. Jacobi Bonar subditae S. Caes. Maj.

" " nob. Michael Brandis haeres in Thomicze

1558 hon. Petrus de Probosczowice Mgr. decanus S. Annae cita: tur ratione juris cortisanici a rege

1561 Joannes Tharlo de Szekarzowicze secret. et aulicus
S.R.M. capit. pilsnens protestatur quod die dominico
post fest. Conversionis S. Pauli Apost. nocte quidam Dobr:
ski et Albertus Zakrzewski studiosi Academiae Cracov.
cum complicibus hospitium ejus in domo lapidea Kar:
lowska Cracoviae in platea fratrum cum pixidibus,
arcubus, gladiis, bombardis invaserunt [illegible]entes infringere
ostium lapideae, et servitores ejusdem qui lapideam de:
fendebant vulneraverunt, et affert spiculas ex arcu
sagittatas in fenestras ubi uxor ejus nos[illegible] puer:
perium jacebat. (Zakrzewski się wyparł)

1560 nob. Franciscus alias Franek de Cracovia studiosus Aca:
demiae crac. incola Bursae pauperum in platea Wislna
prope portam Wislna ex opposito Curiae episcopi cracov.
protestatur contra nob. Krajowski studiosum acad. crac.
de inflictione vulneris.

1560 nob. Joannes Jablonski studiosus academiae cracov. incul:
patus de vulneratione ol. Leonardi Karp servitoris
Joannis Bonar castel. biecen. ex quo vulnere mortuus est.

1570 d. 9 Maji Varsaviae – Sigismundus Aug. rex permittit
censum annuum reemptionalem 56 flor. annuatim super
lapidea aciali in circulo crac. (inter plateam Sciecka et la:
pideam Sebastiani Czyslar) fam. Valentini Krokier consulis
crac. et Annae conjugum, pro summa 1400 flor. pol. legata
per ven. ol. Martinum Krokier a Cracovia Juris Prudent.
Drem canon. wratislav. luceorien. et glogovien. Academiae
Cracov.

1570 szlach. Stanisław Malski z powiatu łęczyck. sługebnik
Seweryna Bonara starosty rabsztyn. skarży iż szlach. Rosław
Paprocki praepositus in Plonsko diaconus ac studiosus cracov.
z 16 pomocnikami między którymi byli Gorski, Drabik,
Obalicki, Zaleski, Węgrzynek, Adam Introligator, w nocy
ze środy na czwartek po św. świętego Marcina 1570, z mieczami,

rusznicami uzbrojeni napadli na tegoż Malskiego (gdy z domu Cechu Krawieckiego od Mikołaja Włodarza w Szpitals:kiej ulicy szedł przecznicą ku ulicy Floryańskiej do kamienicy p. Bonara) w przecznicy i krzycząc: Bij, zabij nieszlachetnika, zraniwszy go bartą, siekli na ziemi leżą:cego i z sukien odzierali, aż go ledwie ludzie hamując napastników obronili. Zaraz potem Malski udał się do Mariana Brzyteckiego burgrab. i podstarościego Krak. o po:moc, który Marcina Świerczewskiego z zbrojnemi pachołkami (do domu Florka Introligatora w ulicy Gołębiej (gdzie się ten Paprocki ukrywał) o godzinie 23 w Sobotę po S. Marcinie posłał. Wszelakoż w Bursie pauperum uderzono na gwałt odzwonek, zaczem się zaraz wielka moc studentów z in:nych burs i Kollegiów zbiegła, którzy odbiwszy gonty na bursie Pauperum cegłami i kamieńmi z góry na owe pachołki rzucali. – Przeciwnie studenci twierdzili iż owi pachołcy chcieli wywlec z domu i ranili Paprockiego a nawet na bursę Pauperum strzelali z rusznic, lubo tenże Paprocki należał jako student przed sądy rektora i jako duchowny przed sądy biskupa. (Przeto też protestowali przeciw temu Tomasz Paulinus praepositus S. Nicolai extra muros Crac. i inni Dokto:rowie Akademii Krakow. fer. 3a ante fest. S. Catharinae 1570)

Forar sługę jego podobno zabili (gdyż go niema)

1571 egr. Joannes Wayss Leopolien. senior bursae pauper:rum

1557 Alma Universitas Cracoviensis

1601 Alma Academia Cracoviensis

1603 in Alma Academia Cracoviensi
1634 Augustissima Academia Cracoviensis
1644 Alma Academia Cracoviensis Studii
generalis

1633 Regale Jagelonianum Lycaeum
(gmach Collegium Majus Artistarum)
1636 Aula divi Jagellonis
(gmach Collegium Majus)
1637 Alma Academia Cracoviensis
1637 Lycaeum Jagellonianum
(gmach Collegium Majus)
1639 Laudatio almae Academiae Cracoviensis (Starowolsk.)
1643 Almae Universitatis Cracoviensis
Lycaeum Jagellonianum
(gmach Collegium Majus)
1643 Studium Cracoviense generale

1658 Cracoviensis Alma Universitas

1671 Universitas Cracoviensis Studii generalis

1692 Universitas Studii generalis Crac.

Urządzenie szkoły głównej
Krakowskiej z d. 2
Grudnia 1809
Austriacy 1795

Pierwszy dopiero Litwiński
Walenty rektor w
Index lectionum 1814/1815
użył wyrazu
Universitas Literarum
Jagellonica.

Commemoratio
membrorum et benefactorum Universitatis studii generalis Cracoviensis
Anno 1458.

Et quia beatus Paulus in suis orationibus sine intermissione faciebat memoriam pro omnibus Christi fidelibus (Prima ad Thessalon.): quare et nos in Christi nomine congregati oremus Deum omnipotentem pro utroque statu vivorum scilicet et mortuorum. Et primo pro pace et unitate ecclesiae, pro eiusque vicario videlicet papa nostro sanctissimo Pio secundo, pro coetuque suorum Cardinalium; item pro reverendissimis patribus archiepiscopis et episcopis huius Regni, signanter tamen pro reverendissimo in Christo patre et domino domino Thoma Dei gratia episcopo Cracoviensi, Cancellario huius inclitae Universitatis, benefactore specialissimo; item pro omnibus Praelatis et Canonicis huius sanctae congregationis fautoribus praecipuis; item pro venerabili viro Magistro Johanne de Dambrowka Sacrae Theologiae Professore et Decretorum Doctore, Canonico Sancti Floriani, nec non moderno Rectore huius incliti Studii Cracoviensis.

Caeterum oremus pro omnibus Doctoribus omnium facultatum ac Magistris omnibus fideliter in hac

alma Universitate laborantibus, nec non et pro omnibus Suppositis, Baccalariis et Studentibus, conditionis cuiuscunque extiterint.

Ceterum oremus pro omnibus in statu seculari positis, et primo pro Serenissimo Principe et domino domino Kazimiro Rege Poloniae ac Magno Duce Litphaniae, haerede Russiae, Dominoque Prussiae, singularissimo tutore ac benefactore huius inclitae Universitatis. Insuper oremus pro Serenissima Elizabeth conthorali eius et natis ipsorum et pro praeclarissima domina Zophia genitrice ipsius, Reginis Poloniae, huius Universitatis fautoribus; Amplius et pro Serenissima domina Katherina conthorali olim Ducis Michalusko, quae ornatum cum aliis attinentiis pro decore Universitatis nostrae donavit.

Ceterum oremus pro magnifico viro domino Johanne Thączinski palatino Cracoviensi, praeterea et pro domino Stanislao Mlodzyeyowski et pro omnibus que sunt de domo Schafranyecz, pro totaque baronia huius Regni praesertim amicis et fautoribus nostrae Universitatis; Item pro domina Helena de Lythwania et pro domina Allexandra de Russia; insuper pro domina magnifica Katherina antiqua Cracowska, quae sunt speciales fautrices nostrae Universitatis; Inter haec pro omnibus Consulibus et Civibus huius Civitatis.

Similiter pro defunctorum animabus ore=
mus, et primo pro anima Serenissimi Prin=
cipis et domini domini Wladislai olim Regis
Poloniae fundatoris et dotatoris huius Univer=
sitatis; pro anima quoque Serenissimi Wla=
dislai Regis Poloniae Hungariaeque regnorum;
Item pro animabus Reginarum videlicet Heli=
zabeth, Annae, singulariter tamen pro anima
Serenissimae dominae Hedwigis olim Reginae
Poloniae fundatricis huius Universitatis; item
pro anima Serenissimae dominae Annae olim
Ducissae Varschoviensis. Insuper et pro ani=
ma reverendissimi in Christo patris domini
Sbignei olim episcopi Cracoviensis; qui ob de=
corem huius Universitatis Collegium Jeru=
salem fundavit et ei census multos adunavit.
Item pro animabus domini Petri Vysz, domini
Szafranyecz episcoporum, domini Petri Szafra=
nyecz olim palatini Cracoviensis, domini Petri
filii eiusdem, et domini Petri olim succamera=
rii Cracoviensis, qui suis bonis istam dotaverunt
Universitatem. Item pro animabus domini Nyemyerza,
Stobneri, Nowkonis et pro anima dominae Kathe=
rinae olim conthorali Mazykonis, nec non etanima

dominae Demetrii, pro anima quoque magnifici domini Johannis olim castellani Cracoviensis, qui nostrae Universitatis fuerunt singulares benefactores et benefactrices.

Insuper oremus pro animabus Doctorum et Magistrorum omnium facultatum, principaliter tamen pro animabus Professorum Sacrae Theologiae videlicet Hysneri, Sczekne, Vygandij, Peyser, Francisci de Brega, Andreae de Cocorzyno, Johannis de Yestrzabye, Andreae Buk, Mathiae de Colo, Nicolai Cozlowski, Laurencii de Rethibor, Bartholomei de Radom, Johannis Radochonycze, Mathiae de Labyschyn, Jacobi de Regaliponte, Benedicti de Cracovia. Item pro animabus Doctorum in Decretis, videlicet Lucae, Stanislai de Scarbimiria, Martini de Bohemia, Stanislai de Husczye, Petri de Crosna, Jacobi de Zaborow qui duo altaria erexit, unum pro Artista aliud vero pro Jurista, censusque multos adauxit pro Collegio pauperum, Johannis Puscze de Cracovia, Johannis de Elgoth, Derslai Borzymowski, Jacobi Parcoschin, Andreae de Zadowye. Item pro animabus Doctorum Medicinae, videlicet Nicolai Oskowski, Johannis de Papia, Hermeni de Przeborsko, Johannis de Dobra, Johannis

Swyethlyk, Martini Regis, qui pro incremento Astrologiae unum Collegiatum erexit. Finaliter pro animabus Magistrorum et Baccalariorum Sacrae Theologiae, videlicet Pauli de Pyotrcovia, domini Jacobi fratris eiusdem Canonici Ploczensis, qui etiam unum Collegiatum suis de bonis erexerunt, multaque beneficia Collegio Artistarum fecerunt, Petri de Syanno, Nicolai Hynskonis, Thomae de Bodzanczino, Johannis Orienth, Stanislai de Gosdzykow, Johannis de Schadek Licentiati in Decretis, Jacobi de Godkow, Mathiae de Ploczko, Stanislai de Vylna, Nicolai de Lankoschino, Johannis de Thanczin Magistrorum in Artibus, et pro anima domini Johannis olim Notarii civitatis Cracoviensis. Aliosque omnes benefactores committo vestris orationibus, quibuscunque nominibus censeantur, ut Deus det vivis gratiam, defunctis requiem, tandem omnibus gloriam sempiternam Amen. Pro quibus orabitis duo Pater noster et duo Ave Maria, unum pro vivis, aliud pro defunctis. Et sic gratia domini nostri Jesu Christi sit semper nobiscum. Amen.

(Ex Codice Manuscripto Bibliot. Univ. Crac. AA. XX. 27 sive Nr. nov. 464 in 4to continente: Diversas recommendationes, Quaestiones, Sermones et Tractatus, scripto anno 1463.)

2.

K. 101 - 200.

1562 101

Źródłopisma do dziejów Unii Korony Polskiej i W. Księstwa
litewskiego drukiem ogłosił A. T. hr. z Kośnielca wojewodzic
Działyński w Poznaniu czcionkami Ludwika Merzbacha 1856
(tytuł homeograficzny druk. A. Pilińskiego w Paryżu 1855 lit. Ba-
rousse – naśladow. starego tytułu z portr. Alexandra Zygmunta
I i Zygm. Aug. monogr. W. S. –) na odwrocie naśladow. portretu
Zygm. Aug. w czapce z edyc. Kolon.
tytuł: Źródłopisma... Oddział Części II Oddział I w Poznaniu
1861 i piękna winieta orzeł polski z Kapl. Zygmunt. A. Vogel
sc. – na odwrocie herb Litwy: J. Kossak – A Vogel sc.
Medal Zygmunta Aug. sztych przez A. O.
Sejm walny Piotrkowski zaczęty d. 22 listop. 1562 do 26 marca 1563 (p. 1–15?). Sejm exekucyi
Jan Krzysztof Tarnowski Kaszt. wojnic oddał listy – Jan Ocieski
Kanclerz koronny: A izem ja też nieprzystojnie wziął, odstępuję
tego wszystkiego bez rewizyi i pozezał skrypturatem przywileje
nadaniny król, ...rzucam je pod stół jako niegodne miejsca
innego... tłomaczy się jakoby popierał sukcesyą tronu.. A W. Król
Boże mój Miłosny Pan jeśli co takowego kiedy o mnie dowiedzieć się
możesz, każesz najprzód oto tego (syna swego za sobą stojącego
stawił) któregom tu z sobą wziął, nie aby w radzie tu gdzie
wiek i kondycya jego nie niesie, siedzieć darmo miał na pal
wbić i drugiego, który jeszcze u piersi macierzynych jest, odjąć
a takież na pal wbić (cum lachrymis) abym się ich tak napatrzył
a potem mnie samego na tenże pal podle nich, abyś tak sprawiedliwą
pomstę nademną i potomstwem mojem uczynił in perpetuam rei
memoriam.
d. 10 Decembris Zygmunt Myszkowski, Jan Paliszewski i Jan Gorski
posły z Księstwa oświecim. i zator prosili aby ich do województwa
krak. przyłączono tylko uprażali, aby biskupi nie mieli nad niemi
jurysdykcyi

d. 7 januar. 1563 umarł Stanisław Lasocki

Szlachta domaga się o reformę uniwersytetu Krak. „A iż szkoł
p. 121 „dobrych barzo potrzeba, bo tak powiedają że to jest seminarium
„Rzeczypospolitej. a my mając tylko jedną w Polsce Krakowską i
„hojnie od Przodków WKr. Mci nadaną, która w taką się już
„kinęę łotrowską obróciła, że ludzie stateczni chronią się synów
„swych dawać, bo więcej złych a niż dobrych obyczajów się
„uczą: przeto najprzód prosimy W. Król. Mci, abyś 4 osoby do
„tego godne tu na tym sejmie ze zwoleniem wszytkich stanów
„raczył deputować, ale takie aby mogły rectum judicium
„o tem rzemieśle uczynić... a k nim przydać Radę Krakowską
„a tam jako je P. Bóg nauczy, uczynili taką reformacyę
„jakoby i dobrzy lektorowie czytali i karność na posłuszeń-
„stwo aby była i aby to w konstytucyę włożono było aby
„na każdy rok każdego sejmu walnego były takowe 4 osoby
„obierane ku tej Radzie Krakowskiej którzyby zawżdy wywia-
„dywali się przestępków roku ~~przeszłego~~ przeszłego a jeśliżeby
„znaleźli, że i tacy lektorowie wedle postanowienia zamieszkiwali
„sobie zwierzonych i poruczonych, a wedle takowej kaźni,
„jaka będzie ustanowiona na to, nie karali, i komu to będzie
„poruczono, tak nie postrzegał: tedy aby winą taką pokarani
„ci byli za to, jaka teraz w konstytucyi na nie napisana będzie."
„A także i w Poznaniu o naprawienie szkoły prosimy.. i w Pułtusku."
(podane d. 5 marca przez posłow; na to d. 17 marca Odrzekł Król
Iż dozor szkół jest to urząd biskupi przeto napomni Król biskupa
Krak. aby miał pilność około Akademii Krak.)

d. 26 marca 1563 biskupstwo kamienieckie dał Dziwiszowi Seczygniow-
skiemu po śmierci Lenarta sławnego kaznodziei mnicha reguły
S. Augustyna, gdy zbyt śmiało na kazaniach powstawał na ducho-
wieństwo, biskupi wyjednali mu biskupstwo na którem się stał pijanicą.
Na tym sejmie byli posłami z ziemi przemysk.: Jan Herburt kasz-
telan lubaczow. i Jan Herburt podkomorzy przemysk. – z podolskiej:
Marcin Herburt starosta barski – z jednego tylko miasta Krakowa:
Erasmus Heklar i Joachim Krzyżanowski.

Dokumenta p. 161 – 186.

Portret Sigismundus Aug. Anno 1563 Aetat. 43 A. Dudrak Krakowianin rytował w Kórniku. (w całej fig. z ozdobami (z Bielsk.?) w zbroi

A. D: 1563 Warszawski Sejm p. 189 – 425. — zaczął się 21 Novemb. skończył 23 marca 1564

P. Stanisław Wolski Kaszt. rawski okazał listy na Lanckoronę na której miał summę 5000 fl. i dożywocie dane na pruskie potrzeby: wszakoż darował summę Rzeczypospolitej.

Tablica 4 pieczęci Zygm. Aug. przez Kiellisińskiego 1841

Rejestr kart 5.

Akademia Krak 15 Laita Henryk Herburt f. 440 103
1562 – 1590 1613 1633. f 437
1635, 1658, 1676
Fundacya szkoły rycerskiéj 1676.

1566 Lublini die 4 Julii. – Zygmunt August król pisze do Jana Dobrosielskiego Prof. Theol. rektora (Rector generalis) uniwersytetu krak. iż uczciwa Barbara wdowa po Janie Drogoszu wójcie (i mieszczanie) tomżyńskim skarżyła się ze łzami: ponieważ oddawszy syna swego Pawła podrostka ledwie z dziecinnych lat wyszłego na nauki do gimnazyum krakow. i do bursy Filosofów (Contubernium Philosophorum), Senior tejże bursy (Marinius, za lekkie i (Marzeński) dziecinne przekroczenie zbił tak okrutnie owego Pawła iż wkrótce umarł. Ubolewamy nadtem, iż obieracie ludzi bez rozsądku na seniorów burs pozwalając im młodzież katować bez miary: i żądamy abyście bezzwłocznie owego Mariniusza podług jego zawinienia ukarali: (Oblat. fer. 3a post fest. Division. Apost. 1566 in castro crac. Libr. Inscr. Tom. 87)

1566 Sabbato ante fest. S. Mariae Magdal. – Woźny ziemski krak. oświadcza iż w kościele S. Trojcy widzieli ciało Pawła Drogoszowicza przy exhumacyi, (wydobyte z grobu gdzie już 12 tygodni pochowane leżało) który to Paweł w skutek mocnego bicia i chłostania przez Stanisława Marêniusza seniora bursy filozofów zmarł. (Inscript. Tom. 88)

1566 fer. 2a post fest. S. Annae. – Jan Dobrosielski kustosz S. Floriana prof. teol. rektor akadem. oświadcza iż wzywał Barbarę wdowę po Janie Drogoszu, chcąc sprawę między nią a Stanisławem Marenniusz Art. lib. mag. cleric. dioec. gnesn. Bursae philosophor. senior o pobicie syna na śmierć rozsądzić: jednak Drogoszowa niechciała stanąć przed rektorem domagając się, aby owego Marenniusza oddano przed sąd grodzki: – Z reszta sam Marenniusz oświadczył przez (szlach. Marka Łąckiego w grodzie krak) że to nieprawda jakoby z pobicia umarł student: albowiem przy wydobyciu ciała z trumny przy obdukcyi, żadnych znaków nie dostrzeżono tylko zwyczajne zgniliznę.

1566 fer. 2a ante fest. S. Hedvigis. – Woźny ziemski krak. oświadcza iż dnia wczorajszego Szczęsny Irger płatnerz (pollitor armorum) skarżył, iż d. 12 Październ. 1566 bakałarz Warka z bursy Pauperum z innemi studenty których było ze 100 uczyniwszy zatarczkę przed kościołem S. Jana z jego synem Wojciechem Irgerem służebnikiem u Antoniego Latericiana Dra Praw sekr. Król. o trzeciej godzinie do domu tegoż Szczęsnego Irgera na ulicy Szczepańskiej szturmowali, 195 szyb w oknach wybili złotow oprawnych i drzwi wybić chcieli.

d. 10 Octobr. 1567 fer. 6a post fest. S. Francisci confes. – Sławny Wojciech Poznanita (Saxo) fizyk Króla Jm. skarży studenty krak. ~~Do~~ szlach. Franciszka Wolskiego mistrza szkoły S. Ducha, Wysockiego, Rusieckiego, Pawłowskiego, Jana Lutnistę z Torunia i Matysa Kuśnierczyka z Poznania iż oni w nocy z poniedziałku na wtorek po S. Franciszku o 6 godzinie szturmowali gwałtem do jego kamienicy w Krakowie na Żydowskiej ulicy, komornicę Katarzynę Łazięzankę z tejże kamienicy wywlekli i stłukli; strzelanie czyniąc czego są znakiem ciosy posieczone na drzwiach.

1567 we czwartek przed Gromnicami – Mikołaj Koszlia cel Kró:
lewskich ruskich celnik skarży studentów krakowskich iż w
nocy przed 5tą godziną naszli gwałtownie na dom jego ciska:
jąc lodem i kamieniami i wyzywając nieuczciwie wybili
12 szyb i utrącili u jednego okna kawałek listwy z ciosa:
nego kamienia – Powodem do tej burdy była uczta którą
dawał student krakowski Jakub z Xowra w kamienicy
doktorowej Antoniusowej dla szlachty wracającej z taboru
cesarza chrześciańskiego: tę ucztę chciał niejaki Maciejowski
w imieniu urzędu z sługami Brykiusza (Woźnego rajcy)
rozgonić: wszczęła się zwada po pijanemu: Maciejowski
policzkował się z synem doktorowej Antoniusowej studen:
tem: rzucił się Maciejowski do korda lecz go szlachta dobrze
wyprała i wyrzuciła. – Odgrażali się studenci Koszli
aż Król dekretem (Petricoviae in convent. regni d. 5
maji 1567) nakazał spokój i rektorowi Akademii Marcinowi Krokier
nakazał aby czuwał nad studentami.

1567 fer. 6a ipso die Presentationis B. Mariae V. – Sławni burmistrz d. 21 Novembr.
i rady Krak. skarżą iż dzisiejszego dnia tj. w piątek die
Praesent. B. Mariae studenci uniwersyt. Krak. zbrojną ręką
naszli ratusz, wiato Franciszka Wolskiego który dla złego
uczynku i morderstwa i gwałtów mieczem przed ratuszem
skarany został, gwałtownie wzięli i Jeronimowi Załaszows:
kiemu z ratusza do domu w południe idącemu zastąpiwszy
zelżyli go i z dobytemi mieczmi i kordy gonili, wołając: bij, zabij!
z rusznic i łuków nań strzelali, kamieńmi, cegłami ciskając;
aż ledwie burmistrz w dom Foltyna Krokiera rajcy krak.
uciekł. Reszta Rady Krak. pozostała na ratuszu nie śmiąc
wychodzić. Studenci i żacy dobywali gwałtem dom Foltyna Krokiera,

strzelając z rusznic, arkabuzów, łuków, kraty do okien
wyłamując, kamieniami i cegłami rzucając: szkodę wiel=
ką zrobili. Potem po mieście chodząc gromadami strzelając
wywoływali na rajców: „iż tu wnet was będziem z do=
mow waszych wyłoczyć." Dopiero aż burmistrz i rajcy
posłali po w. Zygmunta Palczewskiego podstarościego
Krak. o pomoc i radę gdy tenże zjechawszy zaczął gromić
i napominać, ustąpili studenci do burs i szkół swoich.
Potem odprowadził Palczewski z domu Krokierowego z
niektóremi rajcami burmistrza na ratusz. – Podobną
protestacyję wniósł Palczewski dodając iż jeden z studen=
tów zmierzył ~~się~~ do niego kurek do panewki przyłożyw=
szy, rusznicę ściśnął, która wskrzeszawszy mu nie chciała
puścić, ~~[illegible]~~. Studen=
ci chcieli nawet odbić Wolskiego gdy na plac śmierci
wiedzion był, lecz podstarości dał pomoc. Po odjechaniu
podstarościego z ratusza przybyło jeszcze więcej mężów
dorosłych godnych do bitwy z łuki, z rusznicami, z
mieczmi okrom drobiazgu i wzięli z ratusza gwał=
tem ciało Wolskiego. Gdy podstarości powtore za prośbą
burmistrza i radziec dla uwolnienia jego zjechał
widział, jak studenci zbuntowawszy się pod proporcem
robili gwałty dobywając się do domów strzelając i wtedy
gdy zjechał uciekli z proporcem swym od dobywania
domu Krokierowskiego. Podstarości ~~[illegible]~~ słał szlachtę
do x. Zygmunta kanonika Krak. rektora akademii
prosząc aby hamował studenty; lecz rektor z uśmiechem
rzekł: „Idźcie też wy, pohamujcie ich, a kto ich poha=
muje? mnie nie usłuchają." – Już zeszłego dnia gdy sił
studenci uszli na ratusz, hamował je podstarości i posyłał
do rektora aby je hamował. Przetoż podstarości protestuje prze=
ciwko studentom, żakom, doktorom, mistrzom, seniorom burs i szkół
zwłaszcza iż już od dwu lat podstarości oświadczał rektorom

przeszytym iż się wiele gwałtów od tego Ło Wolskiego
i jego towarzyszy w mieście działo. — na ten rozruch
patrzyło wiele senatorów i szlachty. Starosta Krak.
był wtedy Stanisław Myszkowski wojewoda krak.
— Również oświadcza Palczewski, iż tego dnia wezwany
od rajców był przy sądzie szlach. Franciszka Wolskiego
obwinionego o gwałty i najście nocne: przyczem Piotr
Górski burgrabia krak. świadczył iż tenże Wolski
zabił jego draba, również świadczył szlach. Krzysztof
Włodek iż go Wolski goniąc z mieczem chciał zabić:
podobniez zeznawała straż miejska. Gdy tenże Wolski
zeznał, iż swym kolegą Janem z Torunia zwanym
Lutnistką w nocy napadli straż miejską i drzwi ra-
tuszne rąbali, okna ratuszne powybijali; i straż miejską
poranili; cepy im odebrali. Przy protokule instygował Gorski
na Wolskiego o zabicie draba jego; do czego się sam Wolski
przyznał mówiąc: iż to nie jest forum dla niego gdyż jest
szlachcicem i za zabojstwo sam odpowie. Przetoż podstarości
wraz z rajcami uznał że to sprawa czysto kryminalna,
i przetoż za naruszenie spokoju publicznego oraz za napad
na ratusz i za zabojstwo dawniejsze skazali go na ścięcie
nakazawszy spełnienie wyroku in instanti: przyczem
był obecny Zygmunt Palczewski podstarości z szlachtą Pio-
trem Górskim burgrabią krak. Krzysztofem Włodkiem, Zyg-
muntem Szafzowskim, Andrzejem Bobrowskim, Jakubem
Jankowskim, Bartłomiejem Jandowskim, Erasmem Masłowskim.
Dekret ten wydany na ratuszu fer. 6a die Praesentationis (d. 21 Novembr.)
B. Mariae V. 1567 został tegoż samego dnia wraz z protesta-
cjami rajców i podstarościego wciągnięty do ksiąg grodz-
kich (Libr. inscript. castr. crac. Tom. 90.)

1569 fer. 3a ante fest. Purificat. B. Mariae V. – Urząd Króla Jmci
i urząd miasta Krakowa skarżą przeciw Thurobinowi
rektorowi, seniorom, doktorom, mistrzom i przełożo=
nym Akademii Krak. i burs, iż nieważając na mandat
Króla ~~[illegible]~~ niehamują uczniów: albowiem Jan Rajs=
ki, Piotr Liszczek bakałarz, Malcher Łotyłucz bakałarz,
Kliszczyński z Bursy Pauperum z pomocnikami w nocy
przeszłej to jest fer. 2a ante fest. Purif. B. Mariae V. 1569
czyniąc po mieście huki, wołania i strzelania i ciskania
na ludzi w rynku i na kamienice, straż miejską nocną tłukli
kordami, mieczami, kamieniami, cegłami, tak iż ledwie
zastawiwszy się pawęzami do ratusza uskoczyli: potem
w kilkadziesiąt osób siekli w drzwi i rzucali cegłami
na ganek ratuszny

1569 fer. 3a ante fest. Purif. B. Mariae. – Matiasz Bakałarz
mieszczanin Krak. gospodarz domu na Rogackiej ulicy
i Piotr Białobrzeski najemnik jego skarżą (Jana) Zdraszowskie=
bakałarz go studenta z Nowej Bursy ~~[illegible]~~ iż z pomocnikami w przesz=
ły czwartek w nocy o godzinie 5ej drzwi (zgadując piwa) wybili i pytali
się o żonę tegoż Mateusza Bakałarza i złapawszy dziew=
kę kucharkę Mateusza Bakałarza siepając chcieli ją
uprowadzić i zgwałcić. – Udawał się Mateusz Bakałarz
F Jana Turobina do Rektora, lecz ten nie chciał sprawiedliwości uczynić.
Jednakże fer. 4a post Dom. Rogationum odwołał Mateusz
Bakałarz swe zeznanie. – Stanisław Cyrus burmistrz
dał o tym gwałcie znać urzędowi grodzkiemu: rektor zaraz
posłał woźnego ziemskiego grodzk. z mistrzem Andrzejem z Brze=
zin Kollegiatem Krak. w poniedziałek po niedzieli środopostnej
do domu Mateusza Bakałarza który oświadczył iż z ponie=
działku na wtorek przed Gromnicami Jan Zdraszowski żadnego
w jego domu nie czynił gwałtu. Przetoż Andrzej z Brzezin, Kas=
per Radoszycki, Marcin z Biecza, Jan Wajs Drowie fil. i Kollegiaci
mniejsi wraz z studentami przeciwko burmistrzowi i rajcy iż
uczyniliśmy protestacyę przeciw Akademii czynią

1567 fer. 2a post f. S. Luciae – Ministerialis terrestr. crac. ex parte Universitatis Cracov. fecit protestationem contra consules et proconsulem Cracov. circa funus ol. Francisci Wolski Art. Mag. et Dr. Phil. in ecclesia monasterii S. Francisci et in foro publico: Burmistrz kazał go wnoÿ gwałtem wziąć przez swe ceklarze w miejscu spokojnem i niewytoczywszy skargi przed rektorem wsadził do więzienia z złoczyńcami razem. Pomimo iż rektor Zygmunt Strzyca (do burmistrza słał mistrze i studenty: ten nieważając na to, kazał Wolskiemu zdjąć szaty i koszulę, a inną sprosną koszulę nań włożyć i u samego wschodu gdzie z koni zsiadają na ratusz jadąc ściąć przez kata, który go kilka razy haniebnie rąbał a rzezał. Co się stało wbrew prawom, iż go niewinnie zamordowano. Poimano zaś Wolskiego w gospodzie w domu Wojciecha Wargowskiego mieszczanina krak. na spokojnej i uczciwej biesiadzie, a nie na żadnym gwałcie, swole albo zwadzie. d. 15 Decembr.

1567 Cyriak Wolski brat ściętego nieboszczyka Franciszka Wolskiego mistrza wytacza żałobę o to na Jeronima Załaszowskiego burmistrza, na Erazma Czeczotkę, Stanisława Cyrusa, Waleriana Pernussa, Piotra Polaka, Bartosza Habuchta i innych (rajców oba o zamordowanie brata.

(Oba akta oblat. in Libr. inscript. terrestr. crac. Tom 31 od końca pag 1505 – 1511)

1568 fer. 6a ante f. S. Valentini – X. Jerzy zakrystian kościoła S. Franciszka w Krakowie zeznaje przed woźnym ziemskim i szlachtą, iż d. Praesentationis Mariae 1567 widząc ciało Franciszka Wolskiego mistrza ściętego, na placu przed wschodem ratusza od 20 godziny aż do 23ej leżące, wziął grabarzy kościelnych z marami i kazał ciało zanieść do kościoła, przeczem niewidział studentów w rynku którzyby Wolskiego odbijać chcieli ani ich proporca. Ciało znalazł związane w koszuli bez rękawów do pół udów obwle- d. 21 Novembr.

czone; przy ciele było tylko kilka mendyków, którzy ciało od psów odganiali. Dopiero w Brackiej Ulicy przybyło kilkunastu studentów z Burs od ulicy Gołębiej i ci odprowadziwszy ciało do Kaplicy Węgierskiej rozeszli się

1568 we czwartek po Gromnicach – Maciej Missiowski imieniem Czeczotki burmistrza i radziec Krak. przed x. Zygmuntem z Stężycy Kanon. Krak. rektorem uniwersytetu następującą żałobę w imieniu Rady Krakow. opowiedział. Studenci Krakowscy w piątek die Praesentationis Mariae 1567 odgoniwszy sługi ratuszne wzięli gwałtem ciało Franciszka Wolskiego i w południe napadli na Hieronima Załaszowskiego burmistrza idącego do domu, gonili go z dobytemi mieczmi i kordy, wołając: bij i zabij, strzelając z łuków, ciskając kamieńmi i cegłami. Burmistrz musiał się schronić do domu Foltyna Krokiera rajcy, a drudzy rajcy pozostali na ratuszu. Potym ciż studenci strzelając z arkabuzów i ciskając kamieńmi i cegłami na dom dobywali się do domu. Następnie dobywali gwałtownie dom Erazma Czeczotki, strzelając z arkabuzów, łuków, (kamieniami wszystkie okna wybili) ruszniće i kraty do okien wyłamując, uczyniwszy znaczną szkodę, odgrażali się zabić, i mieszczanom się odgrażali. Potem Zygmunt Palczowski podstarości Krak. zjechał i pokój przywrócił. Dowodzili w tych rozruchach Paweł Grabia, Kaliszki, Jaroszowski, Andrzej Woretzek, Jan Ręczajski, Wojciech Wysocki, Trzecieski z Bursy Pauperum i Jerusalem, Jakub Popowski, Wojciech Chłapowski. – Wskutek tego zaskarżenia rektor Zygmunt z Stężycy wydał roki po 2 niedzielach i przypozwał obwinionych o rozruchy studentów. We czwartek po niedzieli Starozapustnej r. 1568 stawili się w Kollegium wielkim przed rektorem i zgromadzeniem Doktorów i Mistrzów oskarżeni studenci Paweł Grabia, Jędrzej Worethko, Jan Ręczajski, Jakub Popowski, Wojciech Chłapowski [illegible] dla odpierania; lecz gdy burmistrz Czeczotka z rajcami się nie stawili, uwolnił rektor studentów od pozwu i skargę za niesprawiedliwą uznał (Obl. oba akty in Libr. inscript. terrestr. cracov. Tom 32 na początku. pag. 23–32)

Rajcy Krak. pisali do Króla d. 27 Octobr. 1568 opisując te rozruchy i prosząc o pomoc. (Mscr. Bibl. Uniw. Krak. Nr. 118 pag. 196–197).

1567

1569 fer. 2a post dominicam Laetare. – Woźny ziemski zeznaje iż zacny Jan Turobin rektor akad. krak. w poniedziałek środopostny posłał go na ratusz, aby oglądał drzwi, kraty i błony ratusza, które według oświadczenia (denuncyacyi) Stanisława Cyrusa burmistrza studenci w nocy z poniedziałku na wtorek przed Gromnicami 1569 porąbać mieli – przekonali się jednak, iż to nieprawda było. Skarżyła się Akademia do króla na Urząd grodzki iż niechciał przyjąć reprotestacyi akademii do akt. Przeto Zygmunt Aug. mandatem danym z sejmu w Lublinie d. ostatniego Lutego 1569 skarciwszy to postępowanie Urzędu grodzkiego polecił nadal przyjmować do akt skargi i protestacyje akademii. – Wszelakoż fer. 4a post dom. Laetare oświadczyli woźni ziemscy iż dnia dzisiejszego wezwani przez rajców na ratusz widzieli owe znaki gwałtu i razy we drzwiach w pawęzie która się straż miejska na ganku zastawia, który to gwałt studenci uczynili.

1567 fer. 4a post fest. S. Bricii – Burmistrz i rajcy krak. skarżą d. 19 Novemb. iż Franciszek Wolski z Janem lutnistą z Torunia i z towarzyszem swym wbiegał upornie na ganek przed ratuszne drzwi z dobytym mieczem w nocy z piątku na sobotę blisko przeszłą o 9 godzinie, uderzył na straż miejską którą rozegnał, 3 z straży miejskiej Marcina Koziamęka, Stanisława Koronkę i Marcina Koniuszego mikhztatnika poranił; Marcinowi stróżowi wydarł Wolski cepy żelazem obite którymi cepami bił w drzwi ratuszne chcąc się dobyć, 14 szyb szklanych z otworem w izbie gdzie czeladź miejska siada na ratuszu wybił. – Równocześnie opowiedział Piotr Gorski burgrabia krak. iż Franciszek Wolski który się zwał z ojczyma Wolskim będąc księżym synem służąc w roce tego to Gorskiego rotmistrza, na potrzebie wojennej w Litwie zabił z rusznicy draba tego to Gorskiego. – Podobnież świadczył się Krzysztof Włodek iż służebnika i pokrewnego jego szlach. Bobrownickiego niedawnego czasu zastąpiwszy mu z towarzyszem chciał zabić i ściąć, tenże Wolski i na osobę Włodka napadł czyniąc mu despekt. (Libr. inscript Tom 91)

1567 d. 23 Decembris in Kojdanow. – Sigismundus Augustus rectori doctoribus et magistris universitatis crac.: Zapominaliśmy już często WM. iż niektórzy z studentów, pod pozorem uczęszczania na nauki, zasłaniając się swobodami nadanemi przez Królów pol. Akademii Krak. haniebnie się prowadzą i kalając imie nauk, pokój publiczny miasta rozpustą swą naruszają. Teraz znowu otrzymaliśmy doniesienie, iż studenci wszczęli wielki rozruch czyniliu napady na domy mieszczan uczciwych. Zabiegając dalszemu zgorszeniu zwłaszcza iż niektórzy z szlachty oświadczyli się nie posyłać dzieci swych do szkół Krakowskich z powodu tej rozpusty, upominamy abyście młodzieży szkolnej przepisali sposób zachowania się, aby ci zapisani do metryki który chcą korzystać z nauk nie mieszkali gdzie indziej tylko w bursach i kollegiach, chodzili w sukniach przystojnych bez broni i czuwali nad tem aby się młodzież krnąbrna i rozpustne życie wiodąca nie podszywała pod imie studentów: inaczej WM. sami odpowiadać będziecie za rozruchy; albowiem już nadal nie listami lecz karami karcić was będziemy (Oblat. fer. 4o post fest. Epiphan. Dom. 1568 Inscript. Tom. 91) – Równocześnie pisze Król do Stanisława Myszkowskiego wojew. i starosty krak. aby czuwał nad rozruchami studentów i aby ukrócił rozpustę „plane enim deliberatum habemus licentiam hanc nomine scholarem re vera plus quam militarem ex urbe exterminare". – Podobnież pisze do biskupa krak. aby miał przemowę do professorów akademii aby powściągali uczniów. – Podobnież pisze Król do burmistrza i rajców Krak. aby wspierali biskupa krak. i starostę krak. przy uśmierzeniu rozruchów. (wszystkie reskrypty pod jedną datą)

1568 fer. 3a post fest OOSS. – Burmistrz i rajcy krak. skarzyli się w Wilią S. Wawrzyńca 1568 przeciw Marcinowi Krokierowi Dr. Praw (kanonikowi łuckiemu, głogowskiemu altaryście ołtarza tit. Assumptionis V. Mariae supremi chori in ecclesia parochiali B. Mariae in circulo crac.) rektorowi oraz przeciw Seniorom, doktorom i mistrzom przełożonym akademii krak. i burs iż pomimo mandatu królewskiego niehamowali studentów z Bursy pauperum i z innych burs a szkot, przyczem nawet był ich sługa pospolity Sapienty zwany; którzy to studenci dom narożni na ulicy Wiślnej i S. Anny szlach. i sławnego Erasmusa Czezotki rajcy krak. w niedzielę przed S. Wawrzyńcem o godzinie pierwszej w nocy gwałtem dobywali rzucając kamieńmi cegłami, strzelając z rusznic, waląc dobytemi kordy przez 2 godziny; przyczem wybili błon sklanych 41 kwater. – Równocześnie oświadczył urodz. Jan Sieniawski wojewodzic ruski iż wtedy wybili studenci błonę sklaną w gospodzie jego którą miał podle albo w tyle domu i kamienice Erasmusa Czezotki na Ulicy S. Anny (Lib. inscript. castri crac. Tom 91.)

1568 fer. 2a post f. Trium Regum – In terminis terrestribus cracov. – Ministerialis terrestr. cracov. providus Paulus Bo=guslawski cum 2 nobilibus fecit relationem quod feria 2a post f. S. Luciae 1567 in ecclesia monachorum ord. S. Francisci et in foro publico circa funus ex parte Universitatis Cracov. contra consules cracov. in hunc modum sit protestatus: (vide Inscript. terrestr. castr. crac. Tom 31 pag. 1505–1509): „Wozny i szlachta et vos publici notarii widziec tego „człowieka zamordowanego katowską ręką zrąbanego i „zrzezanego raczej niźli ściętego. Ten jest człowiek którego „zwano Franciszkiem Wolskim ex gremio Universitatis „persona promota, Mistrz Artium et Philosophiae Doctor creatus, człowiek godny, uczony, Rzeczypospolitej po=trzebny, którego mocą a gwałtem wziął burmistrz i rajce Krakowscy na wolnem miejscu i spokojnem przez swoje ceklarze w nocy, nie na żadnem excesie, ani zabit ni=kogo, ani ranił, ani przy nim nic cudzego nie zastano, ani też pierwej przed burmistrza we dnie obsyłano, ale co więcej, ani przed rektorem Universitatis et senioribus nań skarga była, gdyż to jeśli był co komu winien rek=torowa była rzecz rozsądzić wedle przywilejów universitatis i pokonanego prawem tam go odesłać i podać, kędy exe=kucya na przesądzone idzie tych którzyby byli z pos=rodku Universitatis występni i pokonani... ale miasto tego tego to Franciszka Wolskiego Mistrza i Profesora..xe.. na ratusz do tego sądu który nad nim żadnej zwierzchności nie miał, wsa=dzono extra forum competens do więzienia, kędy nawiętsze złoczyń=ce już przekonani prawem dostatecznie więzieni bywają. Gdy rektor wszystkiej Universitatis imieniem doktory, mistrze i stu=denty słał i prosił aby był wydan do jurisdykcyej jego ku uczy=

d. 15 Decembr.

nieniu sprawiedliwości, jeśliby Koma był co winien: uczy=
nić tego nie chcieli, i owszem pospolstwo i prośbę wzgardziw=
szy i z pośmiechem odprawiwszy, tego to Wolskiego gwał=
townie poimanego, przed którym ani za którym nie był znak
~~[illegible]~~ jakiego gwałtu, albo łupu, ani mu dopuściwszy
jawnie przed prawem obrony prawnej, bez instygatora słusznego,
mocą więcej niż prawem, szaty jego zjąwszy z niego i koszulę
na ostatek a w jakąś inszą sprosną, jaką na nim widziano
obłokłszy, Katowi ściąć kazali; którego Kat nad obyczaj pos=
polity u samego wschodu kędy na konie wsiadają albo z sia=
dają na ratusz jadąc, za kilkiem razów haniebnie dla nic
ściął, jeśli jedno rąbanie a rzezanie ścięciem ma być na=
zwano. Którym gwałtem i morderstwem obrażony jest Król
JMć: bo zabit człowiek nieosądzony, niewinny, wolny;
obrażona wszystka Rzeczpospolita, iż człowiek ten jest zabit
i zamordowan nad prawo, nad zwierzchność przez przywłasz=
czenie sobie mocy większej, niżli jest Królewska; gdyż Król
prawem sądzi pokonane, prawem karząc: albowiem bez
prawa już to non sub lege vivere, ale sub tirannide
kędy nullum judicium, nulla lex, sed pro ratione volun=
tas. Poruszone są też wszystkie prawa wszystkich Koronnych
stanów w swej swobodzie i wolności tym wielkim gwał=
tem który się stał prawom i wolnościom Universitatis krac.
od Królów zwyczajem innych Królestw chrześcijańskich na=
danym, uprzywilejowanym i przysięgą przodków Królów
polskich i J. Krol. Mci samego Pana dzisiejszego potwierdzonym,
przez wszystkie stany Koronne approbowanym"... Woźny
imieniem rektora Zygmunta z Stężyce, doktorów, mistrzów
bakałarzów, studentów przy pogrzebie obwodzi się i opowiada
przeciw burmistrzowi Hieronimowi Załaszowskiemu, Erasmusowi
Czezotce, Bartoszowi Habichtowi, Stanisławowi Cyrassowi, Wale=
rianowi Pernusowi, Rozmusowi Achlerowi, Piotrowi Polakowi,
Danielowi Paterkowi rajcom krak. o zamordowanie tegoż Wolskiego
mistrza

110a

De legatione polonica Oratio Franc. Balduini J.C. Ad cl. v. Jo. Sarium Zamoscium legatum polonum. Lutetiae ex off. Petri l'Huillier 1573. 4o Kart. 30.

fol. 24b. „Audivimus non modo ex hac Lutetia Parisiorum „ante Annos 170 doctores literarum ad illam Academiam vestram instituendam repetitos esse, sed et quid ad eam scholam erigendam contulerit cura et liberalitas ipsius quoque Hedvigis reginae vestrae, filiae Ludovici nostri: quo magis et haec (tanti dux foemina facti) viris exprobatura merito sit, quod audire debent, si tali exemplo non excitentur. .....Adest et Faber Pibracius, regius in Senatu Advocatus.. Jurisconsultus... Monlucius Valentinus

p. 26. Sed cum deinde legi Russiam tandem a Casimiro magno Pol. Rege... in provinciae formam redactam esse ea lege ut illa in religionis causa nihil mutaret, eamque cum illa sua autonomia pacatam, cum reliqua Polonia bene coaluisse: intellexi, in vestro Regno facile fieri, quod alibi vix putaretur fieri posse.

Albert Laski był w tem poselstwie

Fran. Baldvini J. C. Ad Academiam Cracoviensem
~~Ad~~ Disputatio De quaestione olim agitata in Auditorio Papiniani. Parisiis ex Offic. Petri l'Huillier 1573. 4° st. 8 k. 16

ded. Phil. Huraldo Chevernio cancellario Reg. Pol.

było w legacyi po Henryka 2 biegłych prawników Jak. Panetovius i Franc. Maslowski i chwalili przed nim Decisiones Royzyusza wydane w Krakowie — napisał więc tę rozprawę chcąc pokazać iż w Akademii Andegaweńskiej lepsi byli prawnicy

(oprócz to De usuris et stipulationibus ex Jure Romano — rozprawa)

Caroli Carsi Pontificis at Ducis Lingonum, Franciae Paris et sacri Concilii Senatoris Oratio ad amplissimos Legatos Polonorum Metis habita A. D. 1573. a. d. IV Id. Augusti. Parisiis ex officina Petri l'Huillier. 1573. 4° st. 18. k. 1

—

La Harengue de messire Charles des Cars, evesque de Langres, prononce aux Ambassadeurs de Poloigne à Metz, le huictiesme jour d'Aoust 1573. Paris chez Pierre l'Huillier. 1573. 4°

—

L'Histoire des roys et princes qui ont dominé en Poloigne depuis Lech, jusques au roy Sigismond Auguste: contenant l'origine, progrés et avancement de ce Royaume, avec les illustres et haults faits d'iceux, tant en paix que en guerre. Paris chez Pierre l'Huillier. 1573.

~~1574 d. 30 Sept. Studenci wypadają na wojsko Maxymiliana i takowe porażają~~

~~1655 d. 27 Sept Studenci wypadają na Szwedów~~

1700 d. 13 Aug + Marcin Winkler Sorbona zwała go miraculum Septentrionis Waryski Ephemeris p. 121

~~1656 d. 10 Augusti Szwedzi pod Łańcem porażają sebry dowspiey~~

12 Jul. 1345 porażka pomiędzy Olkuszem a Lelowem Jana Króla Luxenbur. który oblegał Kraków

1678 Ulica Flor zgozata d.
13 Junii

1764 Petrus de Ulina burgrab. cracov.

[1576] 113

Grzegorz XIII chcąc ustalić kalendarz wieczny, pisał do Akademii Krak. żądając aby wynaleźli między sobą akademika który by się tej pracy podjął. Pracował więc dla papieża Petrus Slovacius.

Contubernium novum gdzie i później były Classes zbudował Joannes Glogoviensis.

1577 d. 29 Maji, Mariaeburgi. — Stephanus
rex Pol.... Erigendum Cracoviae novum
regium Gymnasium esse existimavimus
ad instar Gymnasii regii Cameracensis
Parisiis a Francisco I Galliarum rege conditi,
in quo suis horis artes quaelibet ac faculta:
tes ingenuae, theologia, jurisprudentia, medi:
cina, philosophia, disciplinae mathematicae,
humaniores et literae ac linguae docean:
tur. Ad quod quidem gymnasium illustran:
dum doctores ex regionibus exteris accer:
sendos putavimus. Hanc vero provinciam
illorum advocandorum generoso Joanni
Zamojski Grzymała secretario nostro dele:
gavimus... quem in externas nationes mittimus,
dedimusque ei ... plenam facultatem cum iis
quos putaverit idoneos tractandi ac de viatico
et stipendio concludendi

(Pawiński Adolf: Źródła dziejowe Tom IV.
Początki panowania w Polsce Stefana Bato:
rego 1575–1577 r. Warszawa 1877. 8.
str. 177.)

1577 d. 19 Maja odbył się synod prowincyonalny gniezn. w Piotrkowie, na którym przezydo: wali Vincentius Laureus episcopus Montis regalis Nunt. apost. i Jakób Uchański arcyb. gniezn. Między innemi uchwalono aby dla podwyższenia pensyi Professo: rom w Akademii Krak. (co już na Syno: dzie Piotrkowskim r. 1542 uchwalono) co roku na S. Marcin dawali Arcybiskup gniezn. i biskup Krak. po 100 czerw. zł. węg. Biskupi Kujawski, Wileński; Poznański; Płocki po 100 złp. Chełmiński i Przemyski po 80 złp., Łucki i Chełmski po 40 złp. Zarazem wyznaczono 4 Reformatorów do Akademii: Stanisława Krasińskiego archidiakona Krak. Marcina Izdbińskiego de Rusiec scholastyka krak. Krzysztofa Drozkowskiego Archidiak. Płock. i Jakóba Gorskiego Kanonika płock. professora prawa Kanonicz. w Akad. Krak. ci mają doglądać Akademii, próżniaków professorów suspendować i pieniądze z téj składki rozdawać Porządek wykładów według potrzeby zmieniać i aby każdy Professor przed objęciem obowiązku Professionem fidei (juxta Bullam Pii IV) (Statuta et constitutiones synodi provincialis Gnesnensis A. 1577 celebratae. Cracoviae 1578. 4o)

Szpital przy Kościele S. Mikołaja założył proboszcz Martinus a Radomskie J. U. Dr.

1577 Krol Stefan chciał fundować nową akademią lecz kontrował Kardynał Hosius r. 1578 – w skutek tego Król Stefan d. 27 Octobr. 1578 Cracoviae wydał stawną ordynacją dla akademii w której pozwolił każdego wyznania uczniom uczęszczać

F ad instar Collegii Cameracensis i chciał wezwać na professorów Zabarellam Lappium J. C. Gregorium de Valentia et alios (vide Pontanus in Dialogis pag. 613. Hosii epistola)

1578

117

Petrus Myszkowski confirm. donat. Sig. Aug. Crac. d. 2 Octob. 1579.

1580 d. 30 Aug. in Convocatione cum Socolovio dismembratio

podp. Socolovius.

Petrus Myszkowski Confirmat (1580 d. 30 Aug in Convocat)

in Bonzin d. 16 Januar 1581

<u>Ex libro</u> Actorum Curiae Episc Crac.

Stefan Batory Cracoviae d. 27 Octobr. 1578

Ustawa dla studentów.

…nilowski
…doktora medycyny.

Acta rectoralia ab a. 1580 – 1618 Lib. Nr. 18. 118

1580 Simon Albimontanus Bedellus Universit.

Paulus Czuntoron de terra Ostinski pictor Crac.

1580 d. 11 Octob. providus Mathias Thwardy de villa Marzenino Capituli Gnesn. fratergermanus ol. Stanislai Marenii Canonici Cleparð. Collegae Majoris recipit res post eam.

1580 d. 7 Grudn. Rajcy miasta Kazmierza skarżą studentów Bursy Jeruzalem iż d. 6 Grudnia wpadli na ratusz Kazimierski zelżyli rajców, odbili siedzącego w więzieniu bakałarza Art Jana Mrzygłodka. Rektor polecił aby bakałarz przeprosił rajców i wszedł nazad do więzienia z którego go rajcy mają odstawić do Rektora

1581 d. 23 Januar. Superintendenci Ewangelików skarżą Jakoba z Kufflewa studenta Akad. w szkole S. Anny mieszkającego iż zelżył tygodnia podczas pogrzebu Piotra Zborowskiego wojewody i starosty Krak. Czyt: Cur non est Crux in ista processione rzekł Lutrze times crucem sicut Sathan, Rektor skazał go na 3 dni aresztu.

1581 d. 16 Augusti – Rozruch w mieście z powodu aresztowania studentów w Szpitalu na ulicy grodzkiej w domu Floriana Aptekarza, z powodu zastrzelenia przez szlachcica Jarockiego pijanego, z tego powodu Albertus Clodavius et Mathias Bieniążek de Ciechanow exclusi

d. 22. Aug. Executores olim Andreae Froseri Collegae majoris
Jacobus et Martinus Rimarczykowie cives Stężycenses patrueles ol. Sigismundi de Stężyca Dr Jur. Canon. Crac. zwał się Rymarz

1583 d. 7 Julii Executores ol. Thomae Paulini mgri Art Praepositi ad S. Nicolaum był z Pilzna

1585 d. 14 Januar. Executores testamenti d. Alberti Wędrogowski Coll. maj + 1584

1585 d. 24 Maji – Ewangelicy skarżą do Króla na studentów iż podczas pogrzebu Mikołaja Mieleckiego wojewody podolsk. na strzelnicy na cmentarzu poniszczyli nagrobki Król. tegoż dnia pisze do Rektora

1594 d. 17 Junii Jan Januszowski drukarz skarży iż zeszłej nocy z okna bursy Jerusalem strzelono i zabito Gregorium Jacobi Britner civis Wratislav. socium artis chalcograph.

Valentinus Vidaviensis S. Theol. Doct et Prof. Praepositus OO SS. Decanus S. Flor. d. 7 Mart 1598 testamentum condit + 12 Novembris 1601. rodem z Widawy

1605 Joannes Wolbram Praepositus S. Nicolai post olim Clementem Krupka Wielicensem

1610 d. 14 Maji. – Bedel w imieniu rektora pozywa Adama (Romer) Stęzycium S. Theol. Bac. Praepositum S. Nicolai iż bez pozwolenia rektora wydał Commentaria in Orationes Ciceronis gdzie w przedmowie liżył professorów dedykując to biskupowi – Romer zaprzeczył forum – nakazano rozpoznać : przedawać

1611 d. 5 Aug. Dokt. Gabriel Joannicius i Borowius executorowie Syreniusza zmarłego skarżą Mikołaja Loba drukarza, iż nie skończył i nie odstawił należnych exemplarzy ~~[illegible]~~ zielnika

1603 d. 19 Julii testament Syreniusa żona Anna Blosia i z synów Gabriel i Mikołaj

Joannes Mitkowski Med. Dr. Bononiae promotus 1613

1580 d. 4 lipca Uniwersytet puszcza na 3 lata dom murowany na ulicy brackiej zwany Bursa Ungarorum honesto Paulo Czuntoron (+1590) de terra Olstinoski pictori cracoviensi cum coniuge sua Barbara de Brzeg – wdzierżawę

1580 Stanislaus Marennius (alias Twardy de villa Marzerino Canonicus S. Flor. Collega major + 1580

1580 d. 7 Decembr. Consules casimirienses skarżą studiosos bursa Jerusalem iż d. 6 Grudnia wpadli na ratusz kazimierski, grozili rajcom i wyłamali kraty z więzienia w którym siedział za zbrodnie Jan Mrzygłodek z Kazmierza Art. liberal. baccalaur. tak iż tenże uciekł; rektor kazał Janowi Mrzygłodkowi aby nazajutrz poszedł na Kazmierz przeprosił rajców i wszedł do więzienia z którego go rajcy jako należącego do juryzdykcyi rektorskiej do Uniwersytetu dla osądzenia mają. Studenci którzy go wypuścili przeprosza rajcow – Oto postawiał się do rektora za rajcami kazmierskiemi kasztelan Krakowski

1581 d. 23 Januarii Superintendenci ewanielików skarżą Jakuba de Kufflow studenta Uniwersytetu krak. mieszkającego w szkole S. Anny iż podczas pogrzebu Piotra Zborowskiego wojewody i starosty krak. insultował ministrów wołając Łotrze, Lutrze! i bić chciał – wsadzony do karceresu na 3 dni.

1581 Stanisław Niegosowski student ze z innemi napadł żydów domach zbronią pozwany

1581 Jakub Kaczorowski paedagogus Gregorii Branicki capitanei niepolomic. traiatus ex bombarda et mortuus feria 2a post Conductum Paschae.

1581 d. 19 Maji Eustachius Nartwick który sobie przybrał nazwisko Domarackiego student mieszkający in bursa pauperum proscriptus bo o godzinie d. 9 maja z innemi wnocy zbrojno napadł dom Erazma Czezotki rajcy krakowskiego i wrazzdniejemi kamieńmi rzucał za pobicie Andrzeja Jagielskiego bakałarza – wypędzony za to i Albertus Clodaviensis dictus Sirowski.

Tacuisset Scropha quare non canis. Cur non est crux in ista processione Lotrze Lutrze tunc crucem fient sathan.

1581

Dwie fundacie JM. p. Bartłomieja Nowodworskiego kawalera maltańskiego, w Akad. Krakow. i tucholskiej szkole uczynione i opisane z łacińsk. przetłumaczone przez Wawrzyńca Smieszkowica r. 1619; przez Bazilego Golinius Akad. Krak. S. Pisma Doktora ... na świat podane. Kraków w dr. Andrz. Piotrk: 1622. 4o k. 24 – (tłomaczył r. 1619 Wawrzyniec Smieszkowic, który dołączył wiersz na pochwałę Nowodworskiego)

~~Bez~~ Apologia D. Jacobi Gorscii pro Academia Cracoviensi, publice in renuntiandis novis magistris dicta A. D. 1581 d. 2 mensis Martii una cum Paraenesi ad Professores ejusdem Academiae Cracoviensis. Cracoviae in officina Lazari A. D. 1581. 8o k. 20. ded. Stanislao Karnkowski archiepisc. gnesn. ... Joannes Lazari Januszovius (w obronie że narzekano na disciplinam depravatam Academiae Cracov.

~~Bez Tarn~~ ~~Decreta~~ Decreta Curiae Apostolicae in processu ~~Academiae~~ Universitatis studiorum Cracoviensis cum Christophoro Nayman a. 1646 d. 13 Aprilis :/ fol. k. 4. – Jacobus Ustiensis i Jacobus Vitellius ze strony uniwersytetu Krak. wnieśli w Rzymie przez swego plenipotenta Stanisława Raso prokuratora d. 31 Julii 1645 przed Urząd Signatury papieskiej cytacyją przeciw Krzysztofowi Naymanowi, którego Filip Borowiczki zastępował, o zniesienie inhibicyi d. 28 Julii 1644 na korzyść Najmana wydanych – Sprawę tę dalej r. 1646 popierał Jakob Vitellius rektor – Signatura rzymska czyli Curia Causarum odwołała tę inhibicyję d. 15 Januar. 1646 na niekorzyść Najmana przez Christophor. Vidman protonotariusza apostolsk.

Ten nakaz aby się bulli Caenae Domini trzymano w tym procesie.

W ~~[illegible]~~ prośbie swej do Władysława IV pisze Akademia Krak. „Wygrali Ojcowie Jezuici.” „Akademicy ad extremum posse wszystko czynili co należało wiernym Akademikom do zachowania tego ornamentu Septemtrionis i prowincyi Polskich. Oni w tym pracy, kosztu, zdrowia i reputacyi nieżałowali dla miłej Ojczyzny. Teraz, że już więcej nie mogą, i do tego są przywiedzieni, że musi każdy privatim se circumspicere: wszytkie ornamenta, privilegia, libertates, immunitates et totum Jus publicum Academiae od Wielkiego Jagiełła wzięte, pod nogi Abnepotis D. Jagellonis protunc, a teraz Króla J. M. Pana swego miłościwego, aby jako o swej i Koronnej rzeczy, miłościwie zawiadować raczył, uniżenie oddawają.” (Prawdziwy Summariusz Sprawy...)

Immortalis munificentia illust. Andreae de Olszowa Olszowski episc. culmens. Regni Poloniae Procancellarii, Abbatiae Andreoviensis Administratoris perpetui: dum Bibliotheca universitatis Cracoviensis communi Musarum Alumnorum usui aperiretur. A. 1671 d. 13 Maji celebrata. Cracoviae apud M. Jacobum Mosacki S.R.M. Typogr. fol. K. 7 (mowa prozą przez M. Franciscus Przewoski Phil et Med. Dr. Colleg. Major.)

Excommunicatio latae sententiae contra extrahentes seu permittentes ut extrahentur ac etiam manuscripta e bibliotheca Almae Universitatis Cracoviensis. fol. K. 1 (patent) – (Brewe Klemensa X dat. Romae d. 26 Augusti 1672 na prośbę rektora Krak. wydane rzucające ex communicatę na wszystkich coby z biblioteki Collegii Majoris Univ. Crac. księgi lub manuskrypta grabili)

Bieżanowski Stanislaus Josephus Leop. Phil. Dr. Florida svadae Tylicianae corona duodecim venustissimis floribus hoc est clarissimis cathedrae Tylicianae professoribus inter veris delicias revirescens, Joanni Radzki Coll. maj dum Tylicianae professionis auspicaretur exordium, oblata 1658 d. 23 Maji – Cracoviae ap. viduam Lucae Kupisz typ. fol. K. 2. wierszem pochwały 12 profesor. Tylicianów. 1) Simon Halicius 2) Laurentius Smieszkowic. 3) Joannes Brosius (a. 1626) 4) Joannes Innocentius Petricius (a. 1623) 5) Jacobus Vitellius. 6) Jacobus Piotrowicki. 9) Joannes Raichtamovius Cynerski 8) Stanislaus Jurkowski (pisał na śmierć Królowej Cecylii) 9) Nicolaus Sulikowski (pisał na pochwałę Maryi Ludovik.) 10) Andreas Lipnicius (pisał na śmierć Cecylii Renaty) 11) Florianus Lepiecki (wydał: Messis triumphorum ad festa Coronat reg. Ludovicae – Lampas extincti loco syderis in funere Caeciliae Renatae – Secunda vota, oratio Lubomirski – Corona civica Casimiri IV) 12) Joannes Radzki.

1583 122

1599 d. 18 Junii Comnt. aestiv. Universitas Cracov. in Convocatione Doctorum et Magistrorum decrevit ratione tenuis dotationis Praepositurae ecclesiae Collegiatae S. Annae, ad hanc Praeposituram ~~uniendum~~ incorporandum esse Altare tit. S. Bartholomaei in ecclesia cathedr. Cracov. fundi Podstolice et ad eandem Praeposituram vacantem alternis vicibus nunc ex facultate Artistica, nunc ex Juridica praesentandum esse. Ad Praeposituram S. Annae sic unitam cum altari S. Bartholomaei electus est ex facultate ~~Juridica~~ Artistica Sebastianus Nagrodius Siradiensis. (Libb. Conclus.)

1583 d. 1 Febr. Cracoviae. – Petrus Myszkowski episc. Crac. ecclesiam S. Barbarae Patribus Soc. Jesu tradit, fraternitatemque Literatorum ex eadem ecclesia ad ecclesiam S. Adalberti transfert.

~~1611 d. 14 Martii Cracoviae. – Petrus Tylicki episc. Crac. ~~causam~~ processum per Universitatem Cracov. ratione praetensae diffamationis Universitatis, per Rectorem Univ. Adamum Falck, Praepositum S. Floriani, contra Adamum Hejcensem *) (Romer) Praepositum S. Nicolai motum annihilat. (Acta actorum Episcopatus Crac.)~~

1643 Joannes Rybkowic Collega major +

~~*) Tenże już 1610 d. 12 Febr. miał sprawę z Marcinem Gilewskim dziekanem Kollegiaty S. Anny~~

~~1592 d. 12 Augusti ad Praeposituram OOSS institutus Nicolaus Koczovius S. Th. Baccal.~~

~~1594 d. 24 Januarii v. d. Valentinus Vidavius.~~

1633 d. 28 Novembr. – Jezuici z Kollegium S. Piotra pozywają Stefana Bruchowskiego Stanisława Zdrowieckiego, Jana Kowalkowskiego i innych z uczniow Uniwersytetu przed sąd biskupi o gwałty uczynione Collegium jezuickiemu i ich studentom – ~~[illegible]~~ Jan Albert Kardynał Królewicz administrator biskupstwa d. 2 Grudn. 1633 sprawę tę do sądow Rektora Uniw. odesłał –

1693 fer. 6a post festa Paschatis in Castro Sandecensi. – gen. Andreas de Skrzynno Dunin Karwicki poculator Inowraclaviens. summam 18000 flp. super bonis suis Więckowice et Grabno in districtu cychovien. inscribit Christophoro Łowinski Rectori Univ. Sebastiano Piskorski Canon. Crac. et aliis Juris Utr. Doctoribus Academicis Crac. vigore fundationis Burzenianae.

1630 olim Joannes Leopoliensis Prof. Acad. Crac. plebanus in Proszowice +

1585. 6. 7. Interregna Invasio Collegior et Contubern. Hierosolymit. per Myszkowski Castell. Zarnowec ex occasione Musici cuiusdam ejus servitoris per Studiosos Clepardienses ~~interfecti deinde ont~~ deinde interfectionem ejusdem aurigae orta turbat. Najprzód w grodzie potem na sejmie. Przytto. do zgody za staraniem Karnkowskiego Stanisł. arcyb. gnezn.

123

Bücher zu ermässigten Preisen

1588 fer. 4a post f. S. Stanislai in Majo. – Inquisitio de nece
nob. ol. Stanislai Spinek studiosi Acad. cracov. ad instantiam
Mathiae Spinek fratris ejus et reliquorum fratrum. – W
niedzielę po przyjeździe króla w domu Barbary Bularney
gdzie Stanisław Spinek mieszkał, stanął także gospodą,
szlachetny Konarski. Wśrieni rozpoczął zwadę jeden z gości
Dawid strzelec jmp. Kanclerza z Spinkiem, który uciekł
do Bursy. Z Bursy wyskoczyli studenci i rozpoczęła
się bójka aż do przecznicy brackiej ulicy, w której bój:
ce Spinek ranny został, wskutek której rany w 5
niedziel umarł. (Acta consul. crac. Tom 16 pag. 541)

1589 fer. 4a post f. Penthecostes – Actio per Rectorem Uni:
versit. Cracov. Vicecapit. crac. et Consules crac. ad
judicandum excessum per scholares commissum. (Rek:
torem był Mikołaj Dobrociejski kapelan zakonnik S.
Agnieszki i kaznodzieja u P. Maryi, podstarościm Hie:
ronim Staszkowski.) – Gdy z polecenia podstarościego
pachołcy zamkowi szli koło szkoły P. Maryi w nocy,
studenci wyskoczywszy z szkoły pojmali Bocheńczy:
ka hajduka zawlekli tamże i trzymali. Hajducy chcąc
uwolnić pojmanego towarzysza, kołatali do drzwi i
dali ognia; po czem Mistrz ze szkoły gdy szedł do ⌈Koziełek (Cap:
Burmistrza na skargę z studenty, pojmali go ciż haj: reolus)
ducy i do więzienia na ratuszu wtrącili. Potem się
zbiegli studenci i wszczął się rozruch.

1590 fer. 2a in crast. f. S. Martini pontif. – Rev. Nicolaus Dobrowski rector universit. cracov. quaestus est contra Stanislaum Węgrzynek capitaneum praetorii crac. ratione caedis ol. nob. Alberti Lochowski studiosi ictu globi bombardae ante praetorium interempti. – Przyczyną do rozruchu było iż wczoraj hajduk ratuszny dał mendikowi ze szkoły S. Szczepana w gębę, wskutek czego studenci szturmowali do ratusza kamieniami rzucali, przyczem ceklarze strzelili od czego Lochowski poległ. Nazajutrz (fer. 2a) zasiadł do sądu na ratuszu sam Mikołaj Zebrzydowski krak. starosta, z rektorem i rajcy. Tymczasem studenci niecierpliwi odgrażali się szturmować ratusz i w tym celu napadli na kamienicę cechu złotników – ledwie tę burzę uspokojono.

1595 sabbato intra Octavas Corp. Christi. – Jan Kowal przed Szewczą bramą mieszkający opowiedział, iż około 50 żaków z szkoły S. Anny i S. Szczepana przyprowadzili do niego więźnia który na miejskiej robocie miasto chędożąc robił w pęciech, porwawszy młoty, odbili okowy i wziąwszy z sobą do szkoły S. Anny uwolnili go.

1588 Stanisław Picus Zawadzki rektor Uniwersytetu wita w imieniu Akademii Hipolita Aldobrandiniego tit. S. Pancratii Cardin. Legata de latere do Polski – tenże Legat zwiedzał Akademię i Bibliotekę – a zostawszy Papieżem jako Klemens VIII protegował Akademię.

1603 fer. 6a proxima S. Trinitati Claudius Rangoni episcopus Regii przesyła papieżowi relikwie bł. Jana Kantego

1589 d. 20 Decembris Kielciis. — Piotr Myszkowski biskup krak. pisze do Syxta V, wstawiając się jako kanclerz za akademią krakowską; albowiem na synodzie piotrkowskim prowincyonalnym który się odbył tego roku starali się jezuici aby w poczet professorów teologii i filozofii w akademii krakowskiej przypuszczeni byli, a nawet niektórzy w uchwały synodu to wbrew przywilejom akademii włożyć chcieli. (Theiner: Monum. III p. 124)

1609 d. 9 Octobr. Cracoviae. Piotr Tylicki biskup krak. pisze Pawła V iż wskutek rozkazu papieża rozpoczął wizytę akademii krakow. i reformę, iż do tego wybrał 5 doktorów z grona kapituły i 8 professorów z grona akademii. Sprzeciwiała się temu akademia i wysłała do biskupa 2 doktorów medycyny, prosząc biskupa aby wizytę akademii nie na mocy breve papieskiego lecz z mocy urzędu kanclerskiego odbywał. Sprzeciwiał się i rektor z professorami mówiąc iż breve było niejasne; potem zarzucali iż biskup nie ma prawa nasyłać prałatów nieakademików do wizyty. Zmuszony był przeto biskup zawiesić wizytę dalszą i reformę aż do postu, prosząc papieża o radę co czynić w tym względzie przeciw uporowi. (Theiner Monum. III p. 299)

1610 d. 20 Maja w dzień Wniebowstąpienia Pańskiego studenci z zgrają motłochu napadli ~~kamienicę~~ dom Kiliana Szmida kupca na przedmieściu przed Szewską bramą, w którym akatolicy po zburzeniu zboru (1591) oraz cmentarza i szpitala (1603) — potajemnie nabożeństwo odbywali; potłukli sprzęty, księgi popalili i sam dom zapalić chcieli; tylko straż zamkowa rozegnała motłoch pojmawszy kilku, których do rektora odesłała.

1612 d. 2 Martii Cracoviae — Andreas Schoeneus rektor akademii Krak. pisze do Pawła V i do kardynała Scypiona Borghese: Akademia krakowska istniejąc przeszło 200 lat kwitła naukami których zbawienne owoce widoczne są we wszystkich częściach ziem północnych. Akademia ta rozgoniła na Litwie ciemnotę bałwochwalstwa, w Polsce i Węgrzech przytłumiła błędy Hussa, Lutra, Ariusza i innych heretyków „ac Poloniam a ferociori vivendi ratione ad mitiorem animi „cultum traduxit." Obecnie otrzymali na sejmie tejże Jezuici, którzy po większej części w naszej Akademii nauki swe pobierali, od Króla przywilej na otwarcie akademii w Poznaniu. Rzecz ta szkodliwa naszej Akademii niweczy Przywileja nadane od papieży i Królów i wielki nieporządek w naukach przynieść może. Ponieważ dla tychże samych przyczyn przed stoma laty papież Juliusz II zakazał otworzyć Akademię w Wrocławiu, więc uprasza Akademia papieża o zamknięcie akademii jezuickiej w Poznaniu (Theiner Monum III pag. 350) — do kardynała Borghese zaś pisał prosząc aby papieża wstrzymał od potwierdzenia przywileju dla Jezuitów i w tym celu wysłała Akademia do Rzymu Jakuba Janidło Dra Ob. Praw i Prof. kanonika sandeck. z tym listem. — Podobny list pisał i Piotr Tylicki biskup. krak. do Kardynała Borghese (z Krakowa d. 20 Septembr.) wstawiając się za akademią, zwłaszcza iż szlachta na sejmiku proszowskim o to biskupa obligowała. — Papież odpowiedział, rzeczywiście, niczem zbył Akademię.

1613 d. 30 maji. — Janidło bawi w Rzymie; Piotr Tylicki pisze powtórnie do Kardynała Borghese wstawiając się za akademią krakowską przeciw Jezuitom których Król popiera w Rzymie.

1630. Urban VIII sprawę Akademii Krak. z Jezuitami odsyła do Audytorów Romanae Rotae

1643 Urban VIII poleca Metodiusza Terleckiego władykę chełmskiego unita akademii krakow. prosząc aby go wspierano przy założeniu szkół dla Rusinów.

1601 d. 9 Julii propter pestem limitatae sunt Stud·a usque ad d. 9 Januarii 1602

1601 d. 12 Novembris mortuus Valentinus Vidaviensis Dr. Theol. Praepos. OOSS. Decanus S. Floriani peste.
successit in rectoratu Joannes Muscenius Curslovius Archidiac. Curslov. Canon. eccl. cathedr. Crac.

1606 d. 6 Julii Rokos ad Sando[miriam] cepit

1599 Com. hiem.
Contagio pestilentica profes. sores et studiosos dispersit usque ad innovationem studiorum 17 Januarii 1600

1592 Com aestiv. Rect. Joannes Muscenius
mense Augusto metu pestis discesserunt omnes fere studiosi

1592 Com hiem. Rect. Joannes Muscenius
Dominante contagione pestifera nulli sunt ~~...~~ inscripti
~~...~~ 1593 ~~1593~~
redd. 7 Januarii Innovatio Studiorum

1590 Com hiem
inscr. Andreas Martini Zagor ny Mlawensis dioec. Ploc. (J. U. Dr. Canonicus Varmiensis)

1591 Comm. aest. d. 23 Augusti 1591 mortuus Martinus Pilsnensis Rector – continuavit Rectoratum Stanislaus Bricc. ius S. Theol. Doct Decanus S. Flor. tantum ~~...~~ 4 inscripti quia pestis saeviebat

1591 Comm. hiem. Peste grassante nulli inscripti – innovatio studiorum ~~d. 28~~ d. 28 Januarii 1592 peste cessante

1591

1595 sabbato post fest. S. Innocentum. — Valentinus Vidavien-
sis rector ~~Acad~~ Universitatis Cracov. skarży Szczuckie-
go sługę wojewody bracławsk. który z innemi wspolnikami
w nocy fer. 5a post fest. S. Thomae Apost. 1595 wyłamali
drzwi do szkoły przy kościele S. Szczepana gdzie senior
tejże szkoły Adam Zeznkowicz profesor akademii spał
z uczniami, tamże poranili seniora i studentów Jana
Petkowskiego z powiatu nurskiego, Szymona Gałaskę
z Łomży, Jakuba Nadeję z Sieciechowic, i Piotra z Środy
i innych. Przytem strzelali z łuków do szkoły.

1596 d. 4 Januarii Cracoviae — Sigismundus III domum (zapis)
lapideam e regione Scholae S. Annae sitam Logica
alias Gola dictam per Universitatem Cracov. emptam
libertat permittitque ibidem liberam propinationem
cerevisiae cracoviensis, Svidniensis, Opatoviensis et
Neomestensis excepta vratislaviensi arendatori domus,
absque strepitu tamen, pro augendis proventibus
Academiae, cum compertum sit domum Collegii majo-
ris antiquitus facultatem propinandae cerevisiae
a regibus Polon. impetratam habuisse.

1591 Cracoviae d. 22 Aprilis — Sigismundus III approbat legatum
550 flp. quam Stanislaus Postekalski (filius ol. Joannis
Postekalski viceprocurat. arcis cracov.) legavit pro alen-
dis pauperibus studiosis in Bursa Pauperum Academiae
Cracov. cum conditione emendi census annui 27½ flor. reemp-
tionalis

Paulus V Papa (Romae d. 14 Novembri 1613) potwierdza wszelkie przywileje Akademii Krak.

1591 d. 20 Mart. Sophia Walentowa dzierżawczyni Gorki, skarży Joannem Wolbramensem Seniorem Contub. Jurist. o wygnanie z dzierżawy do biskupa Bern. Maciej który tę sprawę odsyła do Rektora.

1610 d. 11 Octobr. Mathias Blosius S. Theol. Doct skarży Collegium Majus iż mu niechcieli dać Lecturam ordinariam Theologiae

1664 d. 7 Novembr. Elżbieta Hanuszowa siostra cioteczna ol. Martini Radymiński Prof. reg. upraszа Akademią o przyśpieszenie pertraktacyi spadkowej

Preis-C

In 18-karätig

1 Miniatur-Stefan-Orden.......	fl. 10.—	bis	fl. 15.—
1 dto. Leopold-Orden......	„ 10.—	„	„ 15.—
1 dto. Eiserner Kron-Orden	„ 10.—	„	„ 15.—
1 dto. Franz Josef-Orden..	„ 10.—	„	„ 15.—

Ausländische Miniatur-Orden sind im Preise

Neutrale Ordensketten

Eine kurze auf ein Knopfloch ....

„ lange über zwei Knopflöcher zur beliebigen Verlängeru

„ „ „ „ „ „ „ „

Ordensketten zu Gross

Zum Stefan-Orden.....................	fl. 28.—
„ Leopold-Orden	„ 28.—
„ Eisernen Kron-Orden	„ 28.—

Die Preise der **Original-Orden** sind, der gr
nicht aufzuführen, doch ist circa der Preis für

Ritterkreuze	von fl. 36.—	bis	fl. 55.-
Commandeurkreuze	„ „ 60.—	„	„ 75.-
Grosskreuze	„ „ 90.—	„	„ 120.-

1592 d. 13 Junii. – Hieronymus Comes a Rozdrażów episcop. Vladislav. donat Collegio majori 300 flp. pro subsidio Praepositi Collegii Majoris (Conclus. Colleg. Maj.) ~~[illegible]~~

1602 Sebastianus Nagrodius Sradiensis S. Th. Bacc. Praepositus S. Annae – a. 1611 Can. S. Flor.

1603 Joannes Muscenius Curzeloviensis S. Theol. Doct. Archidiacon Curzelov. Canon Crac. legavit summam 1000 flp. cum censu annuo 50 flp. pro duobus juvenibus Curzeloviensibus in Acad. Crac. studentibus (Summę tę lokowano na Kamienicy „na Wschodku" przy ulicy Szczepańskiej Franciszka Rylskiego wielkorządcy krak.)

1620 d. Adamus Romerius Stezycensis Praepositus S. Nicolai donavit 2 domos Universitati Crac. (domy te weszły w Classes novas)

1641 Mathias Mazurkowic Zabnensis Phil. et Med. Dr Regius Professor

1642 d. 30 Octobris in provisorem Canonizationis B. Joannis Cantii Jacobus Vitellius. S. Theol. Prof. Can. S. Flor. – a. 1648 Paulus Herius can. Crac.

1645 d. 14 Martii Professio Medica post exclusum ex Universitate Christophorum Najmanowicz, collata Francisco Rolińsky Phil. Med. Doct. Consuli Crac. – in Historiographum Petricianum electus Laurentius Smieszkowic Phil. et Med. Dr Procancellarius Universit.

1647 d. 4 Octobris. – In Provisorem Bibliothecae Coll. Maj. electus Jacobus Vitellius S. Theol. Dr. Can. Crac. in Bibliothecarium Ordinarium Paulus Herius Can. S. Flor. Sententiinar. S. Theol.

1650 d. 29 Martii Professio ordinaria Medica post resignationem Francisci Rolińsky collata Joanni Toński Med. Doct.

1657 Commut. hiemali (d. 27 Octobr.) Cracovia liberata a Suecis, Universitas Crac. congregata est.

1664 d. 18 Augusti mortuus Martinus Radiminski sepultus apud Carmelitas Discalceat. ad S. Michaelem (pochwały jego opisał d. 11 Octobr. 1664 (Rektorstwa Andreas Kucharski S. Th. Doct. et Prof. Can. Crac. pag. 393 - 394 Albertus Dąbrowski S. Theol. Doct et Prof. Decanus S. Flor. Praepositus Collegii Major. gdzie go konserwatorem majątku Uniwersyteckiego podczas rządów Szwedzk. i powietrza. Liber Conclusionum Collegii Majoris ab a. 1592 - 1681. Nr Arch. 61 pag. 393 - 394 zowie go Academiae Gedeon et Josue.

1665 d. ~~[illegible]~~ 13 Martii ad Collegium minus vocati: Josephus Bieżanowski Senior Contubernii Stat. inquiliani - cui disputatio non est imposita - ob multa specimina.

Capella et altare S. Leonardi in Stuba communi
1663 Collegii Majoris

1677 d. 15 Sept. Rector Albertus Lanucki
1678 idem Rector per 3 Commut. 1676 Com. hib., 1677 Com. aest. et Com. hiberna.

1677 ~~Com.~~ aest. Pestis viget

Tabula expositorum Anni 1677 pag. 5.
Joanni Tricis pictori Cracoviensi pro imaginibus num. ~~[illegible]~~ tribus S. D. Jagellonis, Hedvigis et Nowodworski jussu dat. et a. r. d. Simonis Makowski vicetenentis mag. Rectoris Alberti Lanucki sub tempore pestis 168 flor.

1678 d. 6 Maii Rector Andreas Kucharski
1680. Andreas Nicolaus de Czajowice Wzemberk subdapifer terrae praemisl. haeres de Bestwina.
1680 Com. hib. Rector Albertus Dąbrowski – postea Albertus Papenkowic Ustiensis.
" " lapidea Alberti Gorecki antea Sieklelowicziana.
1681 d. 27 Martii Rector Albertus Dąbrowski S. Th. D.
Domus Universitatis a) Classes antiquae cum cellariis in quibus Bedelli habitant. b) Classes novae. c) Domus ad Ittulam. d) Lapidea in platea Mensatorum dicta Podgtowy quam arendat Sebastianus Gawęcki. e) Domus lapidea Krzyżanowska. Meloszynska. f) Bursa Ungarorum. g) Domus Szapnikowska seu Bursa Germanorum, sublata. h) Domus Candidi sublata. i) Contubernium Jaristarum cum cellario
1684 Votiva supplicatoria in ecclesia S. Annae pro felici successione regis contra Turcas – praesente Regina, Principibus, Aula tota et Opitii Palavicini nuntii
1687 d. 14 Mart. Samuel Formankowicz J. U. D. Can. Crac. Rector per 3 commut.
1688 d. 29 Mart. Martinus Winkler S. Th. D. Rector (per 3 commut.)
1689 d. 23 Mart idem
1691 d. 30 Mart. Franciscus Przewoski Rector
1690 d. 24 Mart – idem

W XVI wieku w uniwersytetach kwitły głównie dogmatyka i polemika, uczono też spekulatywnej części matematyki i fizyki oraz formalne umiejętności: logikę i metafizykę. W Niemczech poznano wielki i niebezpieczny błąd tego planu nauk, wzięto się do wykształcenia humanistycznego, zwrócono uwagę na znajomość przyrody oraz na wszelkie gałęzie umiejętności stojącej z żywotem ludzkim w ścisłym związku upiększającym takowy. W XVIII wieku niektórzy światli Polacy zwrócili uwagę na niebezpieczny i szkodliwy stan nauczania w szkołach, powstała Komisja edukacyjna i ta otwarła wrota naukom humanistycznym. — Jezuici w swoich szkołach zatrzymali tryb scholastyczny, tylko naukę stylistyki łacińskiej nieco podnieśli, nauki przyrodzone zaś zaniedbywali. Uniwersytet wileński nie miał wydziału medycznego równie jak jezuicki lwowski. Zaniedbywano język ojczysty, wykłady dyktowano i przez to wprawiano w niewolnicze memorowanie uczniów.

a. 1603 d. 23 Maji tempore Jubilaei feria 2da renovando se-
pulchrum b. Joannis Cantii inventa sunt ossa ejus cum
urna stannea affixa uncis ferreis. (Compendium Jubilaei
a. 1603 celebrati

1669 d. 10 Februarii Cracoviae – Prośba (ponowna) do papieża o kanonizacyą
Jana Kantego

1661 d. 20 Maji Varsaviae. – List Jana Kazmierza króla do kardy-
nał. Virginiusa Ursini protektora Król. pol. aby przyśpieszono w
Rzymie potwierdzenie erekcyi Akademii Jezuitów we Lwowie

1662 d. 17 marca – List do papieża z prozbą o potwierdzenie Akademii
lwow. – podpisany przez Kazmierza Floriana Czartoryskiego bisk.
włocław. Wojciecha Tolibowskiego bisk. poznan. Mikołaj Prazmowskiego
bisk. łuck. Kanclerza Koron. Tomasza Ujejskiego bisk. kijowsk.

(1665 d. 10 mart. Varsaviae prośba do papieża o kanonizacyą Jana Kantego aby przywo-łonono nowy proces i obrano innych komisarzy (za rektorstwa Kucharskiego Andrzeja)

1673. Simon Stanislaus Makowski S. Th. Prof. Rator Univers. protestuje przeciw
Andrzejowi Kucharskiemu Dr. Teol. i Andrzejowi Grabianowskiemu Dr. Jur.
Kanonikom Katedr. iż pisali na niego paszkwile, iż nasłali 18 studentów
którzy Franciszka Jana Gunczyńskiego zbili w sieni pomieszkania rektora
co nieprawda, bo ten Gunczyński pijak; że Makowski źle się wyrażał
o biskupie Krak.

(1651?) Jottus Romanus pictor Omnibus in Academia Crac. Salutem (satyry-
czne (akademii) opisuje osoby: Piotr Gembicki biskup kanclerz (1638–1642) nierozda-
ra uparty, lubiący pochlebców, rządzi biskupem Justus Słowikowski
fałszywy podszczuwacz który wiele złego na akademią biskupowi nakła-
mał. Drugim podszczuwaczem jest Jan Wsiński Dr. Med. biskupa, Zygmunt
Grzegorowic oczerniał Akademią w Rzymie; Jakob Gorski podobny jemu;
Stanisław Wieczorkowski i Joachim Speronowicz grubijanie; Karliński,
Roszczewicz, Burszewicz, Politowicz, tejże klasy ludzie; Łukasz Piotrowski
zdolny i uczony, byle tylko ucha nie udzielał pochlebcom; Andrzej Lipnicki
najgorszy; Adam Mynkiewicz i Andrzej Grabianowski jeszcze z nich najlepsi
– do drugiej partyi należeli Jurkowski, Rozycki, Ochocki, Soliński, Kucharski,
Mucharski, Radymiński, Zyszkiewicz, Słonkowicz, Temberski i kollegium mniejsze.

1623 Obżałowanie przeciwko OO. Jezuitom Akademii Krak. na Sejm podane.

1673 d. 13 Januar. – Jędrzej Potocki wysyła syna do Akademii Krak.
ponieważ skończył nauki w szkołach Stanisławowskich akademickich.

1671 d. 6 stycznia w Warszawie. – List króla Michała do biskupa krak. Andrzeja Trzebickiego że już
trzeci rok nie mianuje prokanclerza Akademii skutek czego niemogąc się
odezwać pomocy, prosi go aby [illegible] wrażenia które ma do osób pojedynczych nie szkodził Akademii.

(Toż samo pisze z Warszawy 10 Januar. 1671 Dzierżyński archip. [illegible])

1672 d. 28 Julii Cracoviae in Collegio Majori – Simon Makowski S. Theol. Prof. Canonicus S. Floriani, S.R.M. Secret. Rector Universitatis indicit Vicariis, Praebendariis Altaristis Ecclesiae colleg. S. Floriani Visitationem suam pro d. 1 Augusti. (Oryginał z pieczęcią Uniwersytetu nową S. Biskup w kapie na stołu trzyma tarczę z orłem polskim mającym na piersi z berła – pag. 1077 Mscpt Bibl. Univ. Nr. 5. folio)

– Akademia wysyła względem kanonizacyi Jana Kantego posła do Rzymu Profesora

1611 Laurentius Premisliensis studiosus cracov. noctu per cir-
culum cracov. eundo transfixus globo pixidis ab honesto
Stanislao Wierowski de oppido Lokrzywnica; humatus
fer. 3a post dom. Oculi 1611.

1614 Sebastian i Stanisław Grodeccy bracia zabitego szlachcica
Jana Grodeckiego, skarżą Mikołaja Jamińskiego dowodcę,
Adama Piątkowskiego, Adama Wojkowskiego, Piotra Kło-
bukowskiego, Jana Liszowskiego, Jana i Bartłomieja
Łobzińskiego, Jana Withyńskiego, Tomasza Kłębowskiego,
który zebrawszy tłuszczę blisko 80 studentów akademii
Krak. fer. 3a ipso die festi Nativitatis S. Joannis Bapt.
1614 (za namową szlachcica Chrzanowskiego który miał
złość na Grodeckiego) tegoż Jana Grodeckiego, gdy
wychodził z kościoła S. Franciszka na cmentarzu opadli
gdzie Mikołaj Jamiński strzelił do niego gdzie go
zraniono, a potem kamieniami bili, tak iż wróciwszy
do domu umarł w 3 dni sabbato post fest. Nativit. S.
Joannis Bapt.

1614 Andreas Schoeneus S. Theol. et Jur. Utr. Dr decanus S. Flo-
riani vicecancellarius et rector Academiae cracov. ad
instantiam Georgii ducis de Zbaraz capitanei pincernis
~~proscribit~~ Blasium Witiński et Adamum Piątkowski
studiosos academiae cracov. proscribit et praerogativis
Academiae Cracov. privat et excludit et ob scandala
inhabiles ad manendum Cracoviae, Casimiriae, Clepardiae
declarat et ipsos puniendi magistratui castrensi et civili
licentiam dat. (fer. 2a post fest. S. Mathaei Apost. Evang. 1614)

Relat Tom 40 p. 2136

1621 olim nob. Christopherus Turobojski Poenkaditus professor Acad. Cracov.

1621 fer. 5a post festa Penthecostes – ~~[illegible]~~ Seweryn Konopnicki rotmistrz Gabriela hr. Tarnowskiego starosty krak. donosi iż z piechotą dnia dzisiejszego pojmał podczas rozruchu studentów akademii krak. Jana Moszyńskiego, Grzegorza Niemierowskiego i Niemca z Opawy, gdy uczyniwszy tumult kram rusznicy (kupca) wyłupili i ruszznice pobrali: w uliczce pobocznej która idzie do Franciszkanów około klasztoru Karmelitów bosych chcieli ich studenci odbić strzelając.

1624 Dobra Pielgrzymowice i Świeborowice sprzedał Jerzy Albert Młodziejowski za 22000 złp. Stanisławowi Krupie kanonikowi krak. Dr. Praw. rektorowi Akademii Krak. (Akademia o te dobra toczyła proces 1628 w trybunale lubelsk. z Gabrielem Szembekiem dzierżawcą zastawnym)

1624 fer. 3a post domin. Rogationum. – Studiosi Academiae Cracov. praesentant corpus Joannis Strikovii nudius tertius Clepardiae ex globo interempti.

1609 d. 17 Aug. Posnaniae – Joannes Rozdrażewski Collegium in summo Posnaniensi sito ab ol. Joanne Lubranski episc. posn. fundato et ad extremam ruinam nunc converso, proprio sumptu restaurat, in eoque 4 professores: Grammaticum (cum pensione 150 fl.), Oratorem (150 fl.) (qui et historicus), mathematicum, (100 flor.) Jureconsultum (200 fl.) (qui et moralis philosophiae) instituit et dotat inscribendo 25000 flor. super oppido Nowe miasto et villas Boguszyno, Chromiecz, Kruszyn, Komarze. – 2 tych mają iść na pensyje dla gramatyka 150 fl. na Oratora 150 fl. na matematyka 100 fl. na Jureconsultum 200 fl. procz tego

200 fl. pro mensa communi dla tychże professorow,
200 fl. dla innych professorów jeżliby ich było potrzeba
-a 1000 flor. na 150 uczniów. Professorowie mają
być brani z Akademii Krakow. quia incorporatum est
Collegium Lubranscianum tanquam colonia Academiae
Cracov. - Praeterea in professores et studiosos aca=
demiae Cracov. inscribit 10000 flor. in suis bonis
ex quibus census annuus 500 flor. ad manus Rectoris
Academiae venient, pars una hujus census cedet profe=
ssoribus, pars altera studiosis juxta dispositionem
rectoris. (Oblat ad acta crac. fer. 4a ante fest. S.
Bartholom. 1618 Libr Rel. Tom 44)

1618 Adamus Stephanides Phil. Dr. Collega minor praeposi=
tus ecclesiae S. Adalberti in Circulo Cracov.

1618 fer. 5a ante fest. Simonis et Judae. - nob. Praeslaus
Kowalski, Alexander Gulczewski et Martinus Rybinski
studiosi acad. crac. et inhabitatores bursae Noscovia=
nae alias Philosophorum sub regimine et administratio=
ne capituli plocensis skarżą Piotra Dambrowskiego
z Wiliczki Mgra Art. seniora tejże bursy, Krzysztofa
Rossochackiego dyspensatora czyli szafarza tejże
bursy oraz innych Gramatistów iż przed ukończeniem
reformacyi tejże bursy przez wysłanych kanoników
płockich, w nocy w niedzielę zeszłą wyłupawszy drzwi
do ich mieszkania zbili i poranili ich

Vol. Leg. III pag. 170

Konstytucye Sejmu waln. Koron. w Warszawie 1613 d. 19 Lutego

Szczesny Kryski z Drobnina Kanclerz Koron.

Potwierdzenie przywilejow Akademii Krak.

1615 d. 1 Octobr. Cracoviae – Petrus Tylicki episcopus cracov. ~~[illegible]~~ cum consensu Capituli Crac. villam Biała patrimonii ecclesiae cracov. ~~[illegible]~~ donat Universitati cracov. ut ex proventibus illius villae 100 aurei quolibet anno pro praeceptoribus privatarum Scholarum Generalis Studii Cracoviensis erogantur. (Lib. Relat. Tom 114 pag. 1329 Nr 537.

1685 we czwartek po niedzieli Jubilate – x. Franciszek Przewoski S.T. Dr Rektor Akad. Krak. lokuje summę 7000 złp. na wsi Stanowiska w powiecie chęcińskim Floriana Kazmierza z Nadola Łyczkiego podstolego malborsk.

1692. Jezuici Marcin Głembicz ~~[illegible]~~ misjonarz w Nowym mieście Korczynie i Stanisław Sadowski, pozwali do trybunału Lubelskiego o profanacyję Kościoła studentów Akademii Krak 29, mianowicie Szyszkowskiego, Kwiatkowskiego i innych, iż r. 1691 w dzień S. Ignacego Lojoli, z kupą około 80 swawolnych ludzi uzbrojeni w kije wpadli do Kaplicy Jezuickiej w Nowym mieście Korczynie gdzie Jezuici od 2 miesięcy nabożeństwo odprawiali *) i takową Kaplicę zburzyli. Trybunał lubelski sabbato post f. S. Martini confes. 1691 skazał ich ~~[illegible]~~ nieobecnych zaocznie (za profanacyę miejsca świętego na karę „infamiae et colli.” a obecnych (mianowicie uwięzionych Macieja Woźnickiego, Tomasza Kozłowskiego Stanisława Wolickiego, Wojciecha Wróblewskiego studentów akademii Krak. którzy dowodzili tym rozruchem na tę misją i z niej jezuitę Marcina Głembicza wydołkszy wygnali –

*) był to dom w ulicy Pacanowskiej który wdowa Piotrowiczowa zapisała Jezuitom a ci z Krakowa wystawszy Jezuitów zaraz tamże ~~[illegible]~~ założyli rezydencyję czyli misyę

na karę siedzenia przez rok w więzy zamku Krakow. przywodząc za łagodzącą okoliczność, iż owi studenci dopuścili się owej napaści broniąc praw Akademii Krakow. gdyż Jezuici chcieli w Nowym mieście Korczynie szkoły otworzyć. (Sabbato post f. S. Martini 1691) – Bronił obwinionych w tej sprawie x. Maciej Płojecki J. U. Dr procurator Academiae Crac. dowodząc, iż Jezuici wbrew zakazowi Krolewskiemu aby bez pozwolenia Król. nie nabywali dobr leżących, nabyli ten dom i w nim na uszczerbek Akademii chcieli szkoły otworzyć. – Drugim dekretem (feria 2a post f. S. Andreae Apost. 1691) trybunał lubelski na prośbę wielu znakomitych ludzi sprawę tę umorzył i pojmanym oraz obwinionym relaxował karę siedzenia w więzy.

(Lib. Relat. Tom. 119 pag. 1065–1087 Nr. 364. 365 et 366)

Zarazem Król Jan III Reskryptem swym z Jaworowa d. 23 Maja 1692 ostro naganił Magistrat miasta Korczyna iż na Kaznodzieję do Kościoła parafialnego wezwali Jezuitę, iż Jezuitom wbrew Konstytucji 1635 pozwolili na założenie Nowego Kollegium ~~...~~ nabyć realności miejskie i że synów miejskich ze szkodą akademii Krak. posyłali do Jezuitów w Korczynie na naukę – zarazem polecił im skasować wszelkie zapisy dla Jezuitów (ibid Nr. 366 pag. 1081)

138

Panegiryki akademii Krak. publiczne od r. 1617 po Kościołach Krak. zaczęto odbywać w tożże albo rewerendzie przez profesorów. Pierwszy miał takowy Orator Fylicianus. Oryty następne:

w dzień bł. Jana Kantego d. 24 Grudn.
" " bł. Izajasza Bonera d. 8 Febr.
" " " Szymona z Lipnicy d. 18 Julii
" " " Stanisława Kazmierczyka d. 3 Maji
" " " Michała Giedrojca d. 4 Maji.
" " " S. Stanisława
" " Parafiedes w Kości. S. Anny in Oratorio Academico
" " in Festis Epiphaniae. Pentecostes, Immac. Concept. nativit. Annunt. Visit. Purific. pro festis OOSS., S. Catharina, S. Casimiri Princ. Pol. -tempore Innovationis studiorum humaniorum bis in Anno in Classibus seu Collegio Vladislav.

u Dominikanów pro S. Thoma Aquinate
" Franciszkanów " S Bonaventura
" Karmelitów na piasku " S. Magdalena de Pazzis
" Augustianów " S. Kateryny i S. Izajasza Bonera
" Bożego Ciała na Kazim: " d. 3 maja: S. Stanisława Kazimierczyka
" Marków . . . d. 4 Maja na bł. Michała Giedrojca

u Bernardynow d. 18 Julii S. Szymon z Lipnicy

u Karmelitów bos. u S. Michała . . . pro S. Joanne Salme

" Trynitarzy . . . . pro S. Joanne de Matta

" Kapucynow . . . . . pro domo Lauretana

r. 1767.

139

1621 8 nonis Decemb. Królewicz Władysław wracając z wyprawy chocimskiej, odwiedza Akademię Krak.

1621 dominica prima Octobr. Młodzież Akademicka zapisuje się do Bractwa Różańca Św. u Dominikanów.

1625 Jezuici namówili w Lublinie dwóch młodych Urowieckich majętnych z ziemi Bełskiej do wstąpienia do zakonu. Jednego mającego za ledwie lat 13 oblekli, drugi zaś brat starszy wymknął się od nich.

" " w maju zmarła pani Dobroszowska wdowa w Krakowie, po której śmierci Jezuici wzięli 2 wsie Zielenice i Ryczów, które im mąż jej, Marcin Dobroszowski zapisał wraz z Kamienicą w Krakowie z wdzięczności iż go Jezuici promowowali że został żupnikiem Olkuskim, Wielickim i Bocheńskim, na którym to urzędzie pozostał winien do skarbu Królew. 40000 złp.

" " d. 4 Septembris. Bitka studentów jezuickich z akademickiemi na folwarku Gramatyce

" " d. 5 Septembris x. Sokołowski jezuita z innemi wypadł z Kollegium S. Piotra i ranił idących z Kazmierza 2 studentów Nitrusa i Dąbrowskiego.

" " d. 10 Septembris – Jezuici pozwali do sądu grodzkiego kilku studentów zarzucając im gwałt, pobicie, inwazyę i spolium, w pozwie tym swych studentów nazwali nobiles a akademickich plebei i honesti – Akademicy apelują do Trybunału. – W grodzie Krakowskim gdy Jezuitom niektórzy przyganiali te burdy rzekł x. Sokołowski jezuita: „Zabiję ja i ojca własnego i papieża gdyby mi się gwałt dział od niego."

" " d. 19 Novembr. na żądanie Jezuitów wyświecono z miasta drukarza za wydrukowanie księgi: Gratis, Konsens i Privilegia, sieczono go rozgami a księgi ono u pręgi spalono.
W kilka dni potem Rożanka wicesgerent hajdukom kazał obić drukarza Cezarego na S. Anny ulicy za to że gadał na Jezuity.

1626 Rotmistrz zamkowej Piechoty Zygmunt Waszowski szturmował szkołę S. Anny i kazał strzelać, chciał aresztować studentów w Kollegium i po ulicy ich łapał, 2 pojmanów (Kleryka i studenta) przywiódł na zamek, których Rożanka kazał wtrącić do wieży aż ich ledwie Kapituła wyprosiła.
Oficyał xżak rzuca klątwę na Rożankę i Waszowskiego za więzienie Kleryka Podczas pogrzebu x. Jana Fryderykowskiego Kanonika pochwycił Waszowski studenta na zamku i pojmał go, lecz go wyprosili Kanonicy.

1626 na Trybunale lubelskim zapadł dekret infamii na Rożanka i Wazowskiego.
1630 Dekret Rotae Romanae przeciw Akademii – Akademicy apelują do papieża

1625 141

1634 d. 17 maja Rektor wydaje surowy rozkaz dla powstrzymania tumultów.

1625 in Mense Martio Jezuici zaczęli dziatki uczyć w Krakowie w Kollegium swym u SS. Piotra i otworzyli szkoły wyjednawszy sobie od króla przywilej ad malam informationem. Po wielkiej kłótni oddali Jezuitom Inhibicya papieska zaszły obie protestacye z obu stron.

d. 15 Maji 1625 na Grodzkiej ulicy tumult i bitka między studenty, powtarzały się często te bitki.

d. 13 Junii podczas tumultu, zaczęli strzelać Hajducy z naprawy jezuitów, zabili studenta Jana Ptaszkowskiego szlachcica i drugiego Niemczyka, i trzeciego ~~postrzelili~~ zas studenta ~~po~~ Maryi ~~[illegible]~~ - kilku dyskantystę od P. Maryi zas postrzelili

1625 Marcin Dobroszowski były żupnik zapisał Jezuitom w Krakowie wsie Zielenice i Ryczów, oraz Kamienicę

1625 d. 19 Novembr. Jezuici kazali wyświecić z miasta Drukarza wprzód go sieczono rózgami i pręgi a książki zwane Gratis, Consens i Privilegia u pręgi spalono - potem w kilka dni hajducy p. Wielgerenta pobili drukarza p. Cezarego na S. Anny ulicy ponieważ miał gadać na Jezuity.

martinus incorporatus Univ. Crac. 1573
Foxius ~~prim~~ promotus Bononiae + 1588 d. 2 Augusti.
~~B~~ 36 sub Peste cessum a studiis
3a Professio
1583 ~~Comut.~~ hiemal. Erectio novi Profes. Medicinae ex fundatione Petri Posnanien. primus Professor Joannes Latos + 1599 in Januario – post eum prof. Gabriel Joannicius professio haec vocata Tinecensis quia census locatus erat super Lapczyce abbatis Tinecensis et in lapidea Latos
2a Professio Miechovitae anno 1505 erecta
1a Professio: Ordinarii habet censum ex zuppis Bochnensibus
4a Professio Simplicium fundationis Joannis Zemelii Phil et Med. Doct. Calissiensis, Consulis Caliss. A. 1602. d. 30 Julii
5a Professio Anatomica fundationis ejusdem 1602.
na obie te fundacyje dał 1000 czerw. zł.

Andreas Pilsnensis Med. Dr. Prof (Grutenius) (?) + 1599 in Septembr.
1616 d. 13 Julii Petrus Tylicki episc. Crac. mortuus
r. 1574 Kamień grobowy ~~Ch...~~ ~~...~~ Bolesława Śmiałego w Ossiachu na cmentarzu w miejscu wprawiono który leżał na ziemi. (rkc. Kryszt. Najmanowicz)

R. 1626 fer. 4a post Dominicam Conductus przed Urzędem
grodzkim Krak. i Marcinem Rozenką vicesgerentem Zyg=
munt Waczowski starszy nad piechotą zamkową [i sługa [czyli hajdukami
Gabriela hr. Tarnowskiego starosty Krak. założył protesta=
cyję przeciw Akademii Krak. iż d. 20 Aprilis wieczor idąc
z kilka piechoty grodzką ulicą z miasta, studenci z mis=
trzami i bakałarzami porwali się na niego i piechotę
zasadziwszy się w 3 miejscach wpodle Collegium Juris=
tarum, zbrojni w puthaki, muszkiety, rusznice, szable
i gdy wstępował w ulicę Kanonną, ognistą strzelbę na
niego puścili, która mu 2 kulami czapkę i bót przeszyła
i hajduka Łukasza ranili, hajduka Jana Kawieckiego
postrzelili i gdyby piechota z zamku na ratunek nie
nadciągnęła byli by ich zamordowali; przytem z Collegium
juristarum i innych kamienic kamieńmi rzucali nie=
wiedzieć czy za wolą lub nie x. Najmanowicza rektora. —
Przeciwnie fer. 4a post domin. Misericordiae 1626 założył
Jakub Najmanowicz J. U. Dr. Canon. Crak. rektor Akademii
reprotestacyję iż ~~[illegible]~~ w poniedziałek w Wielkim tygod=
niu Zygmunt Waczowski dopuściwszy się napadu na stu=
denty, w sobotę przed Przewodnią niedzielą przyszedłszy
z piechotą aż w rynek, zaczął w ulicy Kanonnej do stu=
dentów strzelać przytem studenta Mikołaja Turskiego
w nogę postrzelono, a Łukasza Jan~~s~~czkiego bakałarza
zastrzelił przeszywszy mu brzuch kulą, oraz sługącego p. Sil=
nickiego z muszkietu zabił. Dotąd jeszcze są ślady kul w oknach
Collegium Juristarum w Wielkiem Lektorium. Tenże Waczowski
już poprzednio sabbato ante dominicam Laetare zastrzelił złotnika
Michała z Wilna.

1626

Również fer. 2a post domin. Jubilate uczynił protestacyą
przeciw studentom akademii Marcin Rożanka z Chotla
wicesgerent grodzki Krak. iż codziennie po ulicach w
Krakowie, Stradomiu, Kazmierzu, Kleparzu na drogach
publicznych czynią niepokoje, że napastują piechotę zam=
kową, że hajduka Jerzego Dziurdzi strzeliwszy nań z muru
za szkołą S. Anny zastrzelili, że woznego grodzkiego
Adama Szypowskiego koło kościoła S. Maryi pojmali i
w szkole S. Szczepana więzili; że Kollegium Jezuitów i domy
mieszczan napadają, rabują: na co Rektor akademii milczy
z niebespieczeństwem całego miasta.
R. 1626 fer. 6a ante dominicam Rogationum Jakub Najma=
nowicz J. U. Dr. rektor akademii zapozwał przed trybunał
lubelski Marcina Rożankę wicesgerenta, iż napadłszy stu=
dentów akademii Bartłomieja Ptaszkowskiego (syna Walen=
tego i Zofii Ptaszkowskich) niewinnie zastrzelił, Hieronima
Czarnawskiego, Piotra Łasicza, Macieja Koteckiego poranił
a Jana Łuckiego, Ambrożego Złockiego, Szadłowskiego, Woj=
ciecha Swięckiego, Andrzeja Stawinińsza, Damiana Pajączkows=
kiego, Teofila Bereżyca bakałarza, pojmanych i związanych
w więzieniu zamkowem osadził i wpadłszy do domu Fran=
ciszka Cezarego typografa uniwersyt. takowego zbił. Również
pozwał Zygmunta Waczowskiego iż podczas pogrzebu Jana
Frydrychowskiego kanonika Krak. więził Stanisława Niwiń=
skiego i Pawła Laserowicza studentów a Macieja Buszowicza
zranił - pozniej Łukasza Janeczkiego bakałarza zastrzelił,
Stanisława Kabackiego przez kilka tygodni więził, a Teofila
bakałarza i Damiana Pajączkowskiego obdartych i powiąza=
nych jak złodziei przez miasto prowadził
Trybunał lubelski fer. 6a post domin. Cantate 1626 uchwalił
na oskarżonego Marcina Rożankę i na Zygmunt Waczowskiego
poenam infamiae gdyż nie stanęli na sądzie. Gdy tego wyroku
Gabriel hr. Tarnowski starosta Krak. niechciał exekwować zaprotesto=
wał przeciw niemu Jakub Najmanowicz rektor fer. 4a post fest. S. Jacobi Ap.
1626 w grodzie Krak.

Zygmunt III Varsaviae d. 21 Julii 1626 dał ska=
zanemu Zygmuntowi Waczowskiemu sal=
vum conductum na 6 miesięcy: a ~~[illegible]~~
Marcinowi Rożance na 6 miesięcy (d. 25
Julii 1626 Varsaviae)
- R. 1627 d. 7 maja pogodził się Rożanka
i Waczowski w trybu=
nale lubelsk. z aka=
demią

1626

143

1673 d. 24 Januar. Cracoviae – Jacobus Ustiensis Rektor pisze do Brożka, iż zmarły Tęczyński wojewoda Krak. beneficyum międzyrzeckie zapisał Akademii dla 2 Profesorów, którychby zwano Tenczinianos Politiae et Historiae (na wzór Oratora Felicianus i Cursus Philosophiae Vladislavianus.)

1652 die 21 Novembris aetatis 67 annorum mortuus Joannes Brosius S. Theol. et Med. Dr Canon. Crac. Staszovien. Miedzyrecensis Praepositus, Rector Univ. Crac. (z napisu nagrobku)

1626. VIII. Kal. Junii, Thorunii – M. Basilius Zölner G. Thor. Consul (krewny Kopernika) ad Brosium.

1814 Jan Śniadecki pisze iż za jego czasów były używane książki szkolne: Grammatyka Piotrowskiego, Retoryka Pataszowskiego, Dyalektyka Stęplowskiego, Chronologia i Geografia matematyczna Putanowicza.

Broscius Jan pisze w r. 1633 w niedzielę Kwietnią oprowadzał po Bibliotece akademii Krak. Konstantyna von Holten syna senatora gdańskiego

pisze że w Olkuszu i Wieliczce gornicy zamiast wymierzyć mówią szynować co ma pochodzić od łacińskiego: sinus

Vitellius polak znał już pisma Alhazena o optyce.

21 Beczek Międzyrzeckich czynią Łaszt gdański t. j. 60 korcy gdańskich, czyli 40 korcy lubelskich

Beczka międzyrzecka ma garcow	56 [illegible]
. . . .	28
Połbeczka	14
Czwarcizna	7.
Osmiorak	

Broscius Jan d. 26 Listop. 1634 otrzymał w darze od Piotra Crügera Gdańszczanina (+1639) jego dzieło: Praxis Trigonometriae. Dantisci 1634. 8°

Format	Autor	Tyt[…]
		godło, edycya, miejsce druku[…] miejsce składu, ilość tomów, […] rycin, mapp, tablic, pl[…] Stan egzemplar[…]
12mo	(Redaktor)	

Carnot

Lit.

~~Don-Kiszot, poe[…] miczne w sześciu[…] Carnot, przełoż[…] przez J. N. Zgl[…] w Warszawie, […]~~

Tłumacz (przerabiacz)
(wydawca)

Dział	Umiejętność	Przedmiot

1634

145

1719 fer. 3a post fest. S. Hedvigis — Mr. Stanislaus Panisi-
nus Phil. Dr. Prof. Collega minor, Syndicus Universitatis
Cracov. manifestatur ratione incendii a patribus Soc. Jes.
Collegii ad SS. Petrum et Paulum Cracov. anno 1719 ~~....~~
~~....~~ tempore non pridem praeterito causati,
quo casu Collegium juridicum Universitatis Cracov.
cum juribus, privilegiis, munimentis, scriptis igne
consumptum est.

1719. d. 7 Novembr. Wschovae — Augustus II na prośbę Uni-
wersytetu Krak. i drukarzy uprzywilejowanych, zaka-
zuje aby się nikt (z introligatorów lub innych) nie ważył
pod karą 100 czerw. zł. kupować exemplarzy naddruko-
wanych ukradkiem przez towarzyszy.

1723 fer. 5a post fest. Nativit. B. Mariae V. — clariss. Joannes
Josephus Zastrzembski Phil. Dr. univers. crac. syndicus
protestuje przeciw Stanisławowi Węgrzynowiczowi,
Franciszkowi Toryani, Janowi Karli, Michałowi Lwo-
dyk rajcom Krak. oraz przeciwko żołnierzom garnizo-
nu miejskiego, iż d. 19 lipca 1723 pod wieczór Stanisła-
wa Filickiego studenta przed szkołą na cmentarzu Kościoła
S. Mikołaja stojącego ~~....~~ ciż żołnierze chcieli zbić
kijmi; a gdy ów student uciekł na strych, wpadli ciż żoł-
nierze z nabitą bronią i szablami dobytemi do szkoły
i studenta owego szukali, aż w końcu ledwie na wezwanie
bedella przez rektora posłanego ustąpili. — Rajcy po-
wyżsi przeciwnie protestowali przeciw rektorowi Marcinowi
Waleszyńskiemu o niesłuszną skargę: albowiem d. 19 Lipca

gdy rajcy wracali z rewizyi folwarku miejskiego
Dąbie, spotkali na drodze koło kościoła S. Mikołaja
żyda z Rzeszowy obdartego i płaczącego, który opo=
wiadał, iż lubo seniorowi szkoły S. Mikołaja i studen=
towi Filickiemu [illegible] okupił się 2 złotemi i szostakiem
(pensio judaica), ci studenci jednak zagrabili mu
żupicę i konia. Posłali więc rajcy do seniora szkoły
który był pijany, przyczem Filicki wypadł na ulicę
i siedzącego Węgrzynowicza w karecie zelżył.
Posłał więc Węgrzynowicz do Kaspra Łopińskiego
proboszcza S. Mikołaja, który oświadczył iż Filicki
wcale nie był studentem; żądano więc wydania Filic=
kiego przyczem karli udał się do rektora. Aby zaś Fi=
licki nie uszedł postawiono 2 żołnierzy na warcie.
Tymczasem zesłał rektor bedella, a rajcy wartę ściąg=
nęli. Fałsz zaś jest jakoby owi żołnierze wpadli do
szkoły.

1729 sabbato post fest. S. Margarethae – Jan Lukini kanonik Krak.
prowizor Contubernii Jurisperitorum skarży na Karola
Sawickiego rektora Collegium jezuickiego u SS. Piotra
i Pawła w Krakowie iż jezuici wystawiwszy mur na złość,
przez co odjęli światło bursie Jurisperitorum przy tego
zamurowali kanał prowadzący z tejże bursy przez ich grunt
za mury miejskie, lubo już przed laty zakazano im mur
wyżej prowadzić – jezuici zaprzeczali że nie wiedzieli o kanale.

1729 [illegible] sabbato post fest. S. Mathaei –
nob. Daniel Wypacher Austriacus Med. Dr skarży Stanisława Mar=
kiewicza S. Th. Dri rektora akademii Krak. i Antoniego Łaśkie=
wicza Dra Fil. Dziekana wydziału lekarskiego, iż go lubo niena=
leży do Akademii cytowano przed sąd rektorski i tamże skazano
bezprawnie.

Szafarkowicz nabył ten młyn 1701 od Agnieszki Kenciowny żony Bartło=mieja Malickiego Fil. i Med. Dra

1729 Akademia Krak. kupuje młyn kotelny leżący między Zielonkami
i Prondnikiem od Teresy Szalińskiej i Magdaleny Kenciowny siostr
(sukcessorek) Kenny Kęcowny wdowy po Andrzeju Szafarkowiczu
rajcy Krak. siostry swej za 2980 złp. i 4354 złp. 20 gr. w tymfach
i 200 złp.

1730 Martinus Waleszynski S. Theol. Dr et Prof. canon. crac. rector universit. cracov. skarży iż Jan Dziboni stolnik mścisławski d. 20 marca 1730 posłał 4 sług swoich na Kleparz, którzy złapawszy Jakoba Sykulskiego studenta akademii mieszkającego in bursa Geloniana, zbili, w odzież chłopską przebrali na konia związanego wsadzili i uprowadzili

1634 d. 15 Januarii Romae – Urbanus VIII papa ad relationem Georgii Ossolinski oratoris Vladislai IV regis Polon. causam inter patres Soc. Jesu Cracov. et Rectorem Academiae Cracov. ratione lectionum in Collegio Soc. Jes. et decreta ab Auditorio Rotae Romanae in favorem patrum Soc. Jes. lata cassat et extinguit, patribus Soc. Jes. silentium imponit. (Bula ta została oblatowaną r. 1730 gdy Jezuici Krakowscy na nowo studia otwierać chcieli)

1716 Josephus comes Lubomirski S.R. Imp. princeps colonellus S.R.M. (filius Stanislai supr. marschalci regni et Helisabethae Denhoffowna) conforti suae Theresiae (filiae Josephi Vandalini de Magna Koncyce Mniszech supr. marschalc. regni capit. sanoc. et ol. Eleonorae Ogińska) advitalitatem inscribit.

1739 fer. 3a post fest. S. Bartholomei – Jan Lukini J.U. Dr canon. crac. Studii almae Universitatis Cracov. generalis rector atque Valentinus Gajorski Phil. Dr et Prof. universitatis syndicus pozywają przed trybunał lubelski honor. Jerzego Kluga kupca Krak. i jego syna dysydentów, iż bez approbaty rektora wydrukowali książkę i wydali zawierającą wiersze (carmina polonico et germanico idiomate compilata Clerum Romano catholicum laedentia) uszczypliwe, które książki żądają aby złożone były w trybunale i spalone.

1751 Stanisław Kostka Załuski bisk. krak. w Bursie Sisiniusza funduje seminarium, które r. 1758 lepiej dotuje (Cf. Lib. Relat. Anni 1792. Tom II p. 642)

147

R. 1637 initio Rectoratus Andreae Kłopocki ad festum Corporis Christi illustriss. patronus Supr. Reg. Pol. Cancellarius Togam holosericam pro Rectore Zamoscensi comparari jussit sumptu dato supra 300 flor. — podbita gronostajami

Na wzór togi Krak. czerwona purpurowa czyli fioletowa axamitna szerokim złotym galonem obwiedziona z takimże mucetem i biretem

Togi professorów były koloru czarnego. Dopiero za reformy Lesbarosa podzielono Uniwersytet na wydziały, i każdy wydział miał dla dziekana odmienną togę — teologicznego fioletowa
prawnego czerwona
filozoficznego czerwona
obwiedziona złotym galonem

Koźmian Kajetan w Pamiętnikach T. I p. 3.

opisuje togę rektorską ponsową axamitną złotemi galonami oblamowaną — złoty łańcuch czyli distinctorium — mucet fioletowy z gronostajami takiż biret

Professorowie kanonicy togi czarne kamlotowe z karmazynowemi z kitajki wyłogami, z osmi: otami axamitnemi pąsowemi z galonami lub fioletowemi z gronostajami.

Professorowie gramatyki i bakałarze w półtogach bez wyłogów

Pedelle togi sukienne niebieskie.

Dąbrowski

148

1643 d. 2 Junii Uroczyste otwarcie szkół in Classibus Collegii Vladislaviani noviter erectis per Gabrielem Provantium in praesentia Petri Gembicki episc. Crac. Andreae Gembicki episc. Luceor. Marek Sobieski ma mowę.

1641 w dzień Niepok. Poczęcia P. Maryi Jan Sobieski w kaplicy akademickiej w Kościele S. Michała karmel. bosych ma mowę panegiryczną.

1684 d. 2 Febr. Jan III z żoną Marią Kazimierą, Jakubem mającym 17 lat, Alexandrem mającym 6 lat i Teresą córką był w Collegium majus

131
111

1603 d. 11 Martt urod,
80
+ 1683 w Septembr. die dominico 12ma Octobris
aetatis anno 8 mens. sex

+683

..oo.

149

1604 d. 23 Martii subsecuta Reformatio Studiorum Rectoratu Nicolai Dobrocieski

1643 Jubileum inchoatum Cracoviae d. 9 Junii finitum 8 Sept.

103

3/3,14/1

Ner bieżący *Teka* *Litera* *Ner w tece*

Przedmiot	Rodzaj roboty	Rysownik	Rytownik	Format	Ro

Napis na rycinie.

…cy *Teka* *Litera* *Ner w tece*

…dmiot	Rodzaj roboty	Rysownik	Rytownik	Format	Rok i miejsce wydań

Napis na rycinie.

fl.	gr.	fl.	gr.

1630

1796 Regia Studiorum Universitas Cracoviensis
Kralewska Szkoła główna

150

1799
1801
1802 Universitas Studiorum Cracoviensis
Szkoła główna Krakowska

1806 Antiquissima Caesarea Regia Universitas
Cracoviensis

1809 Caesareo-regia Scientiarum Universitas Cracoviensis

1812 Szkoła główna Krakowska

1816 Universitas Studiorum Jagellonica
na Indexie z r. 1816/1817 pierwszy raz
od r. 1852 c. k. Uniwersytet Jagielloński

1826 Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego

1630 Appellatio ad Urbanum VIII in Causa
juris legendi Cracoviae inter Almam
Jagelloniam Universitatem sive Academiam
Studii Cracoviensis Scholam Regni Poloniae generalem ac religiosos presbyteros Societatis Jesu Cracov.

1633 Jakob Najmanowicz Rektor Uniwersytetu Krak. w sprawie z Jezuitami – przed Kommissarzami złożył Librum Statutorum, Privilegiorum, duo sceptra et duo sigillae a Regibus fundatoribus Academiae data – aby takowe Rzeczpospolita komu chce oddała, albowiem Akademia była tylko wiernym stróżem w której przechowaniu znajdowały się te depozyta!

Obie pieczęcie Akademii i Collegium majus były srebrne prócz rękojeści drewnianej
na jednej orzeł z S. Stanisławem
na drugiej N. P. Marja z Pogonią: (Sigillum Artistarum Collegii Regis Vladislai) Ta druga pieczęć istniała jeszcze 1663 u Praepozita Collegii Majoris Artistar.

Marcin Gilevius S. Teol. Dr. Collegium Artistarum kazał ozdobić malowaniami (lecz mu zabroniono umieścić nazwisko swe i herb)

1762 Stuba Communis Collegii Artistarum ~~odbud~~ odrestaurowana i przyozdobiona malowidłami Andrzeja Radwańskiego, który niedokończywszy umarł – kosztem Kazimierza Stęplowskiego Profes. S. Teologii

był tam ołtarz drewniany kosztem Józefa Dedos Prof. Teol. ??? na nowo odświeżony r. 1768.

Joannes de Arragonia tit. S. Adriani Cardinalis ad regna Hungariae, Bohemiae et Poloniae Apostolicae Sedis de latere legatus. Budae X. Calend. Aprilis 1479.

7

Franz Hipler
Dr. Theol. Regens
des Priesterseminar
derzeit zu Heilige
Linde
per Roessel
Ost-Preussen

1645 d. 4 Novembr. – Akademicy pozwali przed Urząd radziecki Krak. Dra Najmanowicza o dopłacenie arendy z Swieborowic i przyłożenie takowych – Najman od wyroku Rady apeluje do Sądów zadwornych Króla – gdy tam potwierdzono wyrok rady apeluje do Rzymu skarżąc iż go Rajcy jako excommunicatum do sessyi nie przypuszczali

1645 d. 12/17 Novembr. – Najman wyjednał exkomunikę rzymską na Magistrat

1648

1697 fer. 4a post domin. Rogationum – Christophorus Sowiński S. Th. Dr et Prof. decanus S. Floriani, prae=positus OO. SS. Rector Academiae cracov. protestuje przeciw chorągwi usarskiej Cetnera starosty szczurow=skiego należącej do związku wojskowego skonfedero=wanego pod marszałkiem Bogusławem Baranowskim iż dobra akademickie Nasiechowice, Ściborowice, Pielgrzymowice, Dziewięcioły, Szczodrkowice, Tągoborz, Biała (Collegii majoris), (Uniwersytetu) Bronowice, Frątnowice, Boszy=nek, Kuszyce, Czeple małe, (Krzesze) Igołomia mała, Wiśtka (Kapituły S. Floriana) Podstolice (Kapituły S. Anny) Sidzina, Gramatyka (Collegii minoris) najechali i summę 4000 złp. tytułem hiberny wybrali.

1699 fer. 6a pridie festi S. Petri in Castro novae civitatis Kor=czyn. – Summa capitalis 12000 flp. cum censu annuo reemptionali 720 flp. per olim Christophorum Sowiński S. Th. Dr et Prof. Collegam majoris Decanum S. Floriani pro professore cursus theologiae controversiarum inter haere=ticos et judaeos testamentaliter legata, locatur super villam Obrazowice in distr. proszov. Thomae de Ossinow Ossinowski pincernae dobryn.

1648 ol. Albertus Borovius S. Theol. Dr. praepositus S. Floriani legavit 2000 flp. cum annuo censu reemptionali 140 flp. (locatos super praedio Sitkorzyńskie in Wieliczka) pro 2 studio=sis ex parochia Cmolas in Contubernio pauperum manen=tibus

154

Ordinatio oeconomica regiarum Salisfodinarum Cracov. sub tenuta Comitis a Wrzbowitz et Neuschlos earum Zupparii. Cracoviae 1649. 4to

Ordinatio studiorum in Colleg. Lubransciano Acad. Posnanien. tractandorum circa innovationem eorundem sub d. 15 m. Junii 1756 per Jacobum Michaelem Masiejowski U. J. Prof. in Acad. Posnan. Rectorem constituta. Posnaniae typ. Acad. 1756. 4o K. 3

Ordinatio privatarum lectionum in Collegio Vladislaviano Studii generalis almae Universitatis Cracov. Cracoviae 1774.

Ordinatio studiorum facultatis philosophicae A. 1764 d. 12 Martio facta. 4to Kart 10.

Jarmundowicz Kazim: Fundacya Kościoła i Klasztoru Lendzkiego panegirycznym Kazaniem ogłoszona. Poznań dr. Akad. 1745. Fol. (A-M)

1650 fer. 3a in crastino f. Octavae Corporis Christi. — Jo=
annes Chruslicki vicepraefectus peditum arcis cracov.
praesentat officio castrensi sequentes personas in tu=
multu fer. 2a post dominicam Exaudi excitato Cra=
coviae captos: nob. Hiacynthum Szymanowski (de pala- [sługa p. Piotrows=kiego akademika)
tinatu podlach. distr. branscens. oriundum), Valentinum
Piławski de Uniejow, Stanislaum Wyśniowski de Szydłow
Joannem Glazowic de Cracovia (czeladnik złotniczy)
Joannem Koczankowic de Jarosławia (czeladnik szewski)
Sebastianum Henkowic de Clepardia, Florianum
Jasinski de Pinczow, Joannem Rozdzinski dictum Sztur=
mak de Kuźnica, Franciscum Wika (Taziebnik), Lucam
Roszkowic de Premislia, Thomam Poznańczyk de Bendzin,
Jacobum aurigam de Pierzchnica, Joannem de Proszowice.
Nazajutrz po Wniebowstąpieniu zebrało się na cmentarzu
S. Ducha około 100 studentów, którzy radzili jedni na żydy
drudzy na lutry uderzyć: Szymanowski zwany Xostremus
radził na żydy uderzyć; odłożyli więc dla niezgody
kondokacyją na poniedziałek. W poniedziałek zaczęli
studenci w rynku wysiekiwać kramy i rabować: potem [i budki pod kamie=nicą Celarowską
studenci z słodownikami wybili drzwi do kamienice paniej
Szmidowej do której wlazł najprzód Zaremba, potem jakiś
hajduk w czerwonej delii i w lazurowym żupanie i kamie=
nicę tę zrabowali. — We wtorek uczynili znów konwokacyją
u P. Maryi: Ryszkowski, Zaręba, Szymański; Gąsiorowski
którego (potem w tumulcie posieczono) wtedy Ryszkowski
zawołał kto student na stronę, kto hultaj na stronę, roz=
łączywszy ich tak uszeregował ich z szablą na cmentarzu

których było ze 100 uzbrojonych. Z cmentarza poprowadził ich Ryszkowski idąc z dobytą szablą na czele na ~~Grodzką~~ ulicę S. Jana gdzie ich rektor akademii rozganiał; mimo tego z półtorasta poszło znów na cmentarz P. Maryi, z kąd wyruszyli na Grodzką ulicę gdzie dobywali kamienicę Katajego lutra. Broniło tej kamienicę 3 mistrzów z akademii mówiąc że tam sklep pani Bonifacyey (Kantelliny). Z tamtąd skoczył śpiewaczek w czerwonym żupanie który po nocy śpiewa z berdyszem do kramów pod kamienicę wojewody mazowieckiego i zaczął je wyrąbywać. W tym nadciągła piechota x. biskupa: rozpoczęło się strzelanie z obu stron; jednego studenta pojmano na ratusz, skąd go chciał odbić Ryszkowski który całym tumultem dowodził. Na cmentarzu P. Maryi siekł rapierem smukłerz jakiś Gawronskiego którego śmiertelnie ranił. – Tumult ten i rabunek stał się we wtorek zaraz pozamykano bramy; przy zrabowaniu kamienicy Cellarowskiej dowodził Gajdzik student; zrabowano kram pani Królikowej. – Instygator wytoczył w Sądzie grodzkim przeciw pojmanym proces iż feria 2a post dominicam Exaudi wznieśli tumult pod głównem dowództwem Ryszkowskiego kleryka, rozbili kilka kamienic, sklepów i kramów zrabowawszy z nich towary i kilku w tym tumulcie zabili. Jednakże Sabbato post fest. nativitatis S. Joannis Bapt. Stanisław Różycki rektor akademii posłał Stanisława Oszędowskiego i Alberta Lanuckiego Profesorów prawa, Adama Młynkiewica Dra i Prof. filozofii w Collegium majus proboszcza S. Anny, Floriana Lepieckiego i Jana Rackiego profesorów w Collegium minus, Wojciecha Watkowica i Alberta Nowakowskiego Drów Filozofii i profesorów-

ci domagali się od Urzędu aby szlach. Jacka Szymańs=
kiego i Walentego Pirawskiego studentów akademii
krak. pojmanych odesłano do sądów rektorskich
na mocy przywileju Władysława Jagiełły. Gdy ich
wydać niechciano żądali akademicy aby tę sprawę na
trybunał odesłano. – Mimo tego Hieronim Śmietanka
podstarości krak wydał dekret, aby Szymańskiego jako
głównego dowódcę tumultu ścięto, Pirawskiego, Dziewońskiego, Wiśniowskiego, Jasińskiego na
siedzenie przez pół roku in fundo turris uwięziono –
Golczewicza, Hinkowicza, Jana z Proszowic, Roszkowicza,
Poznańczyka i Szturmaka, aby uwolniono jako nienale=
żących do tumultu, również Jana Koczankowicza [żaka] krawca i
Jakóba Woźnię uwolniono. – Wszelako studenci (Szymański [owski] Jan
Walenty Pirawski i Proszowski z Proszowic) założyli apelację do trybunału lubelskiego
który ich nakazał oddać pod sąd Stanisława Rożyckiego
D[ra] Praw i Prof. rektora akademii (fer. 6a post fest. S. Jacobi Ap.
~~[illegible]~~ 1650)

Michaelis przed kommissją (na zamku) stawili (p. 2344) mia=
nowicie Stanisław Jaworski, Sobeski, Sebastian
Frankowic, Marcin Pawlikowski obwinieni stu=
denci. Pozwy te oddano i przybito na drzwiach: ratu=
sza Krakow, Kollegium majus, Szkoły S. Anny, S.
Stefana, S. Jana, P. Maryi, Contubernium pauperum
w ulicy Wiślnej, Contubernium Jerusalem, Szkoły WW
SS. Contubernium Jurisperitorum w ulicy grodzkiej,
Szkoły Bożego Ciała na Kazmierzu, i ratusza Kazi=
mierskiego (pag. 2344) – D. 10 Grudnia 1660 znowu
Kommissarze wyznaczyli nowy termin proferia 2a post
festum Trium regum 1661, ponieważ pierwszy przez
dylacyją się odwlokła. (pag. 2959) – Lecz i ta rzeza
sprawa upadła.

Obłomkowicz Mikołaj rodem z Pinczowa wikary sandomir
+ 1652 d. 5 Febr. z bratem Kanon. Kieleckim założył
Kursę w Uniwersyt. Krak.

~~Teressa z Stadnickich Ossolińska wojewodzina wołyń. + 16 maja 1776.~~

159

1689 Mała pieczęć rektorska okrągła: 2 berła, nad niemi korona i napis: Sigillum Universitatis Cracoviensis

1753 Pieczęć większa uniwersytecka: w kole nad którym korona, 2 berła i napis dokoła: Sigillum Universitatis Cracoviensis

1753 Grunt Kollegiackie za Rudawą poczynszy od Gruntu Biskupie aż do Wisły, na którym 2 domki drewniane, browarek i staw – należy do Uniwersytetu.

1456 fer. 3a post dominicam Pauli: Cracoviae – Kazimirus rex Pol. donationem domus lapideae in una parte et lignea in altera parte situatae ex opposito Bursae divitum per olim Nicolaum Belonka de Nowawyesch pro altari S. Nicolai in ecclesia S. Annae Cracov. confirmat ad preces Magistrorum Collegii Majoris Artistarum. (Copia Nr. Archiv. 5477. – Cf. Cod. dipl. Tom II Nr. 189 pag. 185 – gdzie brak tego konsensu królewskiego

1710 d. 12 Aprilis ~~[illegible]~~ Varsaviae. – Augustus II confirmat Universitati Cracov. privilegium super theloneum pontale in villa Bienczyce super fluvio Dlubnia datum per Sigismundum Augustum regem Cracoviae fer. 2a infra Octavas Corporis Christi 1559 permittitque ad reparationem pontis excisionem 50 arborum in sylva regia Niepolomicensi; in Anno. (Copia Nr. Archiv. 17)

1419 fer. 4a post domin. Quasimodogeniti in Proszowice in terminis – Beata relicta olim Demetrii de Goraj Marschalci Regni Pol. partem haereditatis suam maternam et avuncularem in Boszczyn donat Magistris Collegii studii Cracov. generalis. Confirmat Vladislaus rex in Niepolomice fer. 4a in Crastino S. Elisabeth 1415.

1410 Mgr. Joannes Isnerus S. theol. Prof. Cantor Sandomir. Collega major partem villae Fratnowice emit pro professore

1372 Clemens agazo Ludovici Regis Poloniae, Sbigneus Canonicus Sandomir. et Predwogius plebanus in Prandoin haeredes et patroni ecclesiae S. Viti in Nasiechowicz, fundant ibidem altare S. Jacobi.

~~1700~~

1713 Ponieważ podczas processyi Kanonizacyi S. Piusa V. Pap. Akademicy uzurpowali sobie precedencyą i zaraz po Kapitule Krak. zajśli miejsce przed Celebrantami; ~~Kapituła~~ wikaryusze katedr. skarżą ad Rotam Romanam Ritium który proces ciągnie jeszcze r. 1722.

1656 Executoriales Sacrae Rotae Romanae pro extraditione decimarum manipularium ecclesiae parochiali Drazgoviensi, illiusque rectori, ex bonis venerabilis Collegii Cracoviensis Patrum Societatis Jesu, die 29 Novembris A.D. 1655. Romae, ex typographia Rev. Camerae Apostolicae 1656. 4to Kart 10.

1742 d. 13 Grudn. w Krakowie. Michała Wodzickiego dziekana i Officyała Krak. proces względem konnotowania cudów b. Kunegundy przez Michała Rwedyka Ob. Praw. Dokt. Kanonika Sandeck. prokuratora Kanonizacyi spisać się mających.

Rationes Fiscariae Universitatis Crac. ab. a. 1462–1490.

1462 Johannes de Ilkus Licentiatus in Medicinis Locumtenens Petri Gasschowyecz Med. Dr. Decani

Dano 125 flor. (aur.) Mgro Andreae Grzimala ad Romam pro expeditione incorporationis S. Nicolai (Sabbato ante domin. Oculi) (w roku 1461)

~~Stanislaus~~ de Pleschow ~~Licentiatus~~ Locumtenens decani Medicinae

1464 Andreas Grzimala Med. Dr. decanus Med. f.

1465 Stanislaus de Brzesczany Vicedecanus Med.

1474 Johannes de Reguly Med. Decan.

1488 Mgr. Stanislaus de Pyeskowicze alias Zawada

1441 d. 25 Februarii, Cracoviae. – Johannes de Elgoth Decret. Dr. Scolasticus et Canonicus Cracoviensis, Vicarius in spirit. generalis, significat quod Mgr. Johannes de Zaborow Dr. Decretorum, Canonicus Crac., praebendarius Capellae S. Mariae Magdalenae in Cracovia

1449 d. 21 Febr. – post mortem ol. Jacobi de Zaborow Decretor. Doct. ad canonicatum in ecclesia castri Crac. cum praebenda S. Mariae Magdalenae circa Collegium Canonistarum, praesentatus Michael de Szydlow Decret. Dr. – Praesent. Joanne Schwiethlig Dr. in Medicina Collegiatus Collegii Artistar.

1616 Pieczęć Collegii Juristarum 2 berła zakończone koronami z boku litery C. D = I. C.

1511 Joannes Amicinus Episc. Laodicen. Sufrag. Crac. herbu Ostoja

1682 Hiacynthus Thomaszewicz Jur. Utr. Dr. parochus in Koninsza +

1787 herb Szkół wydziałowych Krakowskich tarcza herbowa w dłuż przedzielona w jednej połowie orzeł, w drugiej 2 berła

1512 Andreas Gorra Decret. Dr. Canon. Crac. (herbu Wąż poze-rający dziecię.)

151Δ Nicolaus de Thuliszkow Colleg. major +

— Martinus Pilsnensis Rector Univ. Crac. Joannem Lathosrium Crac. Coll. min. Professorem Astronomiae privat Collegia-tura propter frivolam absentiam a lectionibus diuturnam.

1515 Michael de Byestrzykow S. Theol. Prof. Praepositus Woj-nyciensis (herbu Pilawa [rysunek herbu])

1672 Pieczęć okrągła wydziału Jurydycznego: Osoba stojąca w todze, na boku 2 berła [rysunek pieczęci] dokoła napis: Sigillum, facultatis iuridicae Academiae Cracoviensis.

1443 d. 13 Maii – Viennae – Epistola Alexandri Ducis Mazoviae Cardinalis tit. S. Laurentii, Patriarchae Aquilegiensis, Administratoris ecclesiae Tridentinae, Legati de latere per Germaniae partes – ad Rectorem et Universitatem Cracoviensem: – Recessimus d. 10 Aprilis a Basilea, habuimus personales tractatus cum Romano-rum Rege et ejus germano Duce Alberto et speramus, quod per dictum Romanorum Regem et electores in dieta proxime celebranda prae-stetur plena obedientia Basiliensi Concilio et Felici Papae. Speramus nos proficisci ad Poloniae Regnum tractaturi ibidem, quae habemus in mandatis a nostro Papa Felice. Rogamus Vos ut omnibus viribus laborare non desinatis apud Regem Hungariae et Poloniae aliosque spirituales et saeculares ut ante nostrum adventum nullo modo se declarent pro Gabriele olim Eugenio, sed pro Basiliensi Concilio et Felice Papa, quemadmodum genitor dicti Regis se palam declaravit. Plura vobis significabit Joannes de Chanes Ord. S. Joan. Jerosolimitani praesentium lator (Orig. papier. Nr. 16187.) (Lada 9 vel 21)

1660 d. 24 Aprilis, Gedani — Jan Kazimierz Król do Jerzego
Lubomirskiego marszałka w. Kor. starosty Krak: Podawali
mieszczanie Krakowscy dyssydenci w religii prosbę o
opiekę, ponieważ zwykle w dzień Wniebowstąpienia Pańs:
kiego studenci Akademii Krak. i w przeciągu oktawy stu:
denci akademii Krakow. wzniecają przeciw nim rozruchy
aby ich obrabować: Przetoż polecamy abyście ich bronili
od napaści.

1660 Sabbato post fest. S. Margarethae V. — Kasper Celesta
burmistrz i Franciszek Rolinski Med. Dr i Prof. rajca Krak.
w imieniu całego magistratu zanoszą reprotestacyję prze=
ciwko Adamowi Roszewiczowi Dr U. Praw, kanonikowi
Krak. rektorowi akademii, iż magistrat spotwarzył swą
skargą. Lubo magistrat kilka razy posyłał do rektora
ostrzegając go o spiskach na rozruchy, i lubo przez woz=
nego kazano o tem w mieście wytrębować: rektor jed=
nakże nieuważając na to i na wezwanie Trzebickiego bis=
kupa Krak. dozwalał studentom miewać schadzki wsku=
tek której studenci rozrzucili po mieście proklamacyją
podpisaną przez 700. Rektor nie dochodził tego, nie zam=
knął szkół i nie odłączył studentów prawdziwych od
udanych (actuales a titulatis). — I tak feria 3a post
dominicam Rogationum studenci - może nawet za pozwo=
leniem rektora - rzucili się na żydów w rynku których
obdarli, zrabowali, zbili i poranili; potem zaczęli doby=
wać i drzwi wywalać w kamienicy pod Jaszczurką.
Nadciągnęła na to straż miejska i dla postrachu dała

na wiatr ognia. Studenci poszli do owej straży strze=
lać z rusznic i łuków; przez co straż miejska
dla własnej obrony była zmuszoną. Jeden z Studen=
tów Grzegorz Synderowski dawniej skrzypek
czyli grajek z professyi (fidicen) z dobytym mieczem
wpadł na ową straż ẜ z tyłu rąbiąc, przyczem
został zabity. Studenci zanieśli ciało zabitego przed
ratusz: Magistrat starał się o to, aby go w Kościele
S. Maryi lub przy klasztorze którym pochowano.
Gdy się go jednak duchowni przy Kościele pogrze=
bać wzbraniali, kazał go Magistrat przez sługi
miejskie w uczciwem miejscu między murami
(in intermurali) gdzie są ogrody rajców pogrześć".
Za dozwoleniem rektora wpadli studenci na mury
miejskie, i po przystawionych drabinach dostali się
do dział u których koła posiekli i same działa
zagwozdzili: Wydobywszy pochowane ciało Synde=
rowskiego z wielką pompą go pochowali, przyczem
sam rektor celebrował. Po pogrzebie kupa studentów
około 600 obelżywemi słowy i krzykami znieważała wyn=
ku burmistrza. Magistrat uczniów pilnych i porządnych
nigdy przez straż swą nie kazał chwytać, tylko włócze=
gów nocnych trudniących się łotrowstwem i rabunkiem.
jednego z nich pojmanego Witkowskiego który dla
różnych przestępstw dawniej został z Uniwersytetu
wypędzony, teraz rektor nazywa studentem; drugiego
pojmano za to iż napadał i ranił straż nocną: lecz
obu tych pojmanych Magistrat po 3 dniach wypuścił.
Trzeci syn podrzucony niejakiego Liszki, gdy w dzień
rozruchu z dobytym kordem napadł na piechotę jw. Jerze=
go Lubomirskiego marszałka Kor. i starosty krak. został przez
tęż piechotę pochwycony i dopiero piątego dnia na rekla=
macyą rektora który go przed sądem królewskim stawić
obiecał wypuszczony. Rektor mszcząc się więził za to w
karcerze uniwersyteckim studentów synów patrycyuszów

krakowskich i głodem morzył, nie pozwalając im dawać
jadła przez rodziców dostarczanego. Dotąd jeszcze rektor
nie rozbroił rozhukanej młodzieży, która codziennie
nowe rozruchy wzniecała. I tak w oktawie Bożego Ciała
podczas uroczystej processyi w rynku, jeden z stu-
dentów wymierzył rusznicę na piechotę miejską i byłby
wystrzelił gdyby mu było 3 razy nie spaliło. Rozruchy
studenckie do tego już doszły stopnia iż wiele mieszczan
z bojaźni z miasta się wynosi, ze szkodą miasta a nawet
skarbu koronnego. Rektor owego pojmanego nietylko
że nieukarał, ale butę jego do tego stopnia podniecał
iż tenże jednego ze straży miejskiej śmiał wyzywać
na pojedynek. (Libr. Relat. Tom 87 pag. 1799-1804)

1660 fer. 5a post fest. Assumptionis b. Mariae. — gen. Ale-
xander de Zelanka Zelenski (filius olim Alexandri)
olim Samuelis Zelenski [nuper crudeliter interempti [filii olim ~~Samuelis~~ Stanislai Zeleński in Brze-zie]
ex fratre germano nepos — item Martianus burgrab.
crac. et Stephanus de Zelanka Zelenskie [fratres inter [(brata zabitego Samuela)
se germani manifestantis Alexandri Zelenski patrui
— skarżą Stanisława Jaworskiego, Sobeskiego, Sebastiana
Frankowicza, Marcina Pawlikowskiego (z żywca), iż wznieciwszy
tumult i wezwawszy studentów z akademii i burs
oraz szkołek stali się powodem do zabicia tegoż Samue-
la Zeleńskiego. Również skarżą Jana Sitkowicza i
Jana Zawiszę dozorców przewozu (pontonis) Kazimiers-
kiego jako też Mikołaja Luteckiego rajcę Kazimiers-
kiego jako wspólników tej zbrodni. (pag 2113) jak
opiewa protestacyja fer. 6a post fest. S. Petri in Vinculis
1660 (pag. 1999). — Albowiem Samuel Zeleński (syn Stanis-
ława) dysydent przybywszy do Krakowa dla sprawy, którą
miał z Franciszkiem Tauter kupcem Krakow. względem
oddania rzeczy, gdy dnia 14 Maja 1660 tenże Zeleński konno
wracając do Brzezia przez Kazmierz powracał, zebrało się

kilkaset ludzi zbrojnych w rusznice i kije i gdy
Zelenski wstąpił na prom aby się przewieść przez Wisłę
zaczęli krzyczeć: Bij, zabij, trzymaj kto cnotliwy
tego Lutra! i chcieli linę od bramy przeciąć, obiecując
zabić przewoźników jeżeli nie wrócą. Lutecki rajca
zawołał na przewoźników aby wrócili nazad. Wtedy
Samuel Zelenski skoczywszy z koniem z promu
do Wisły chciał się ratować: lecz motłoch zgroma=
dzony na drugim brzegu Wisły, zaczął rzucać kamie=
niami, a jeden strzeliwszy zabił tegoż Zeleńskiego
który utonął, tylko koń wypłynął. Jednego z sług
który chciał ratować pana, również pobito i do Wisły
wrzucono, tak iż ledwie wypłynął. Zeleńscy wy=
jednali rozkaz iż Luteckiego w ratuszu Kazimierskim
przyaresztowano wraz z przewoźnikami. – Król
Jan Kazmierz mandatem swym z Warszawy d. 1 lipca
1660 (pag 2332) mianował oddzielnych komisarzy
Andrzeja Trzebickiego bisk. krak. Gabriela Krasińskiego
kaszt. płock. Pawła Stokowskiego kasztel. oświecim.
Michała Zebrzydowskiego miecz. kor. Władysława
Lubowieckiego sędz. ziemsk. krak. Jana Pisarzowskiego [podstarośc. krak]
sędziego ziemsk. zator. Jana Tomisławskiego ~~Komorn.~~ [podstar.]
~~Krzyzan.~~ [krakow.] ~~sandom~~. Jana Rożyckiego ~~Komorn~~ [podstar.] ~~ziem~~.
Sandom. ~~Grzegorza~~ [ziemsk] Komorowskiego podstarośc. korczyńsk.
Stefana Księskiego pisarza grodzk. krak. Andrzeja Lin=
kowskiego regenta kancelaryi grodzk. krak. i Gabriela
Tągoborskiego, aby surowo dochodzili sprawy, mianowi=
cie pomiędzy studentami akademii krak. który tych roz=
ruchów w Krakowie są sprawcami. Gdyby się Rektor i Profe=
sorowie tejże Komisyi sprzeciwiali, mają komisarze aka=
demii odebrać wszelkie swobody przez Królów nadane
– D. 12 Sierpnia 1660 ze Lwowa pisał Jan Kazmierz powtórnie
do komisarzy, aby komisyi nie zwlekali (pag. 2338) – Komi=
sarze d. 3 Septembr. 1660 wydali pozew do Rektora, Profe=
sorów Akademii i uczniów aby się feria 5a in crastino festi S.

164

1661 d. 19 Octobr. — Adamus Roszczewicz J. U. D.r
et Prof. Canon. cath. crac. Archidiaconus OOSS.
Praepositus S. Nicolai, Rector Univ. Crac. generalis
significat quod ad judicium rectorale citavit Fran-
ciscum Rolinski Med. Doct quondam in Univ. Crac.
Prof. quia in Libro Conclusionum Universit. praetersitur[?]
et contra voluntatem Univers. plurima quae in ipsius
Rectoratu gesta non sunt inscripsit contra ol. Petrum
Gembicki episc Crac. Cancell. Univ. et contra alios
Doctores in Acad. calumniam struxit et adnotavit
recursum per appelationem ad Sedem Apost. oppres-
sis per Universitatem denegatum fuisse, quod
Universitas nunquam denegavit — 4 Professores actu
presbyteros ad se tanquam Proconsulem a Rectore
pro vindicanda libertate in praetorium missos,
verbis probrosis dishonoravit, 4 studiosos eorun-
dem Professorum comites violenter exarmavit,
aliosque in vin[?] carcos[?] in carcerem foetidissimum detrusit. F Non
comparente citato, eundem in tertio termino eun-
dem Franciscum Rolinski contumacem tanquam
criminis falsi reum, perjurum, convulsorem
privilegiorum et transgressorem Statutorum
Universitatis declaramus, eundem omnibus privi-
legiis et libertatibus privamus et proscriptum pro-
nuntiamus, decernentes Collegiaturam ejusdem
vacare.

F nec eos a Rectore multoties requisitus e carcere
dimisit.

Tegoż dnia Bedelle Uniwersytetu Piotr Prusz i Adam Paprocki publikowali ten Dekret Rektora in Valvis Collegii majoris.

Rolinski wyjednał sobie od Króla ~~mandatum revocatorium~~ wstawienie za sobą, lecz zaciekli Akademicy żądali aby ich Roliński publicznie i na sejmiku proszowskim przeprosił, akademii 6000 złp. kary zapłacił za to, że działał z heretykami, i aby żaden z potomków Rolinskiego aż do 3go stopnia, nie był przypuszczony do godności akademickiej

d. 23 Januar. 1662 biskup wyjednał komplanacyją Akademii z miastem

1663 d. 7 Decembr. Rector Andreas Kucharski prohibuit studiosos Florianum Lutosławski et Benedictum Potrzanowski autores tumultus Judaeis casimiriensibus in Cracovia patrati

1672

165

Zatargi biskupa Trzebickiego z Akademią.

Inhibitiones ab academicis Cracoviensibus contra illustr. Episcopum Cracoviensem obtentae. (b. m. i r.) 4º. k. 6.
Są tu: 1) Inhibitio ratione citationum ex vexationum importunarum, Romae d. 10 Septembr. 1671. Wyrok Aloysego de Aquino audytora i sędziego Romanae Curiae w sprawie Alberta Łancuckiego J. U. Dr. Rektora przeciw Andrzejowi Trzebickiemu biskupowi krak. który akademików niesłusznie poddawał pod sąd i jurysdykcyą swoją biskupią (wstrzymuje cytacyja). 2) Inhibitio ratione perill. Łancucki Varsaviae importune sub tempus Comitiorum vexati. Wyrok tegoż Romae d. 16 Aprilis 1672. – Andrzej Trzebicki bisk. krak. widząc Łancuckiego rektora podczas sejmu w Warszawie jak bywał między szlachtą i magnatami i na biskupa Trzebickiego się skarżył, wezwał go aby jako proboszcz luborzycki pod karą exkomuniki i odebrania probostwa, wyjechał z Warszawy w przeciągu 24 godzin i przy swem probostwie w Luborzycy siedział. Łancucki wniósł o to skargę do Rzymu do Klemensa X (o zakaz molestowania Łancuckiego) 3) Inhibitio ratione cathechisationis in ecclesiis academicis. Romae d. 23 Aprilis 1672. – Rektor Szymon Makowski, oraz Jakub Baltazarowic i Brożena proboszcz S. Mikołaja skarżyli biskupa Trzebickiego do Rzymu, iż im proces wytoczył, tu zniesienie zakazu biskupiego. 4) Citatio cum inhibitione ratione processionum. Romae d. 15 Julii 1672. – Akademicy Krakow. oraz Kanonicy S. Floriana i S. Anny, skarżyli biskupa Trzebickiego iż ich zmuszał processem aby w processiach nie szli za akademią. 5) Citatio contra Fiscalem Curiae episcopalis in causa denegatae Cathechisationis Jesuitis. Romae d. 22 Aprilis, pontificatus Clementis X anno 2º. – Przeciw Trzebickiemu biskupowi który Makowskiego, Baltazarowica, Brożenne skazał na karę niesłusznie.
Wszystkie te inhibicye, cytacyje i wyroki są wydane przez Alojzego de Aquino auditora Romanae Curiae.

Oculus | Speculator, | seu | Justa animadversio in | Authorem famosi cujusdam scripti, occasione Institu- | tionum ad Beneficia Jurispatronatus Academiae Cra- | coviensis, Personis de Ecclesia et Patria optime meritis, | ab eaque praesentatis per aliquot annos denegatarum, | Varsaviae Anno Domini 1672 Illustrissimo et Reveren- | dissimo Domino Nuntio Apostolico oblati, | sub hoc titulo: | Exorbitantiae | Academiae Cracoviensis. | Quod quia nihil penitus veritatis in se continet, sed pura | mendacia, calumnias et detractiones graves, merito ca- | stigatur quatuor sequentibus responsionibus. | Justa illud Sapientis Proverbiorum 26. | Responde stulto secundum ejus stultitiam, | ne sibi sapiens esse videatur. | Impressum Parisiis Anno 1672. | fol. K. 19.

(Ostry paszkwil 3 profesorów przeciw Andrzejowi Grabianowskiemu Dr. Ob. Praw i Prof. notariuszowi Konsystorza Krak. i zauszznikowi biskupa Trzebickiego – z powodu zaskarżenia jego Akademii do Nuncyusza) (drukowany za granicą)
(: autor podobno będzie Łańcucki :)

1674 166

Aloysii de Aquino Auditoris

1676 d. 9 Septembr. Decretum Curiae Romanae quo Sebastianus Stryjeńcz adversus Decretum Rectorale et contra Albertum Dambrowski appellans restituitur Collegiaturae et Professioni theologicae

(Nr 15,076 perg)

1674 d. 28 Septembris Decretum Aloysii de Aquino Auditoris Curiae Romanae quo Simon Stanislaus Makowski olim Rector Univ. Crac. liber pronuntiatur a Censuris excommunicationis in Curia episc. Crac. contra se latis occasione ac si Franciscum Gurzinski assertum clericum verberari fecerit

(Nr 163089 perg)

1675

167

1739 d. 5 Decembris Radlovia — Alexander Lipski Cardinalis Episc. Cracov wzywa ~~prawników~~ auditorow studentów aby praktykowali w Kancellaryi Konsystorza Krak. obiecując takowym promocję.
(p. 825)

1697 d. 19 Octobr. Cracoviae — Augustus II confirmat statuta sociorum typographorum Polon. data per Franciscum Josephum Przewoski S. Theol. Doct. et Prof. Collegii major, Praepositus OO.SS. Canonicus S. Floriani Rector Univ. Cracov. dat. Cracov. d. 22 Junii 1691 w 15 ~~[illegible]~~ §§ach (Acta Rector. A. 1741 p. 819.)

1732 Michał Czernicki Dr. Fil Senior Szkoły Bożego Ciała robi układ o Kozubalec od Żydow obuych, z Żydami
(p. 835)

1675 d. 27 Septembris — Stanislaus Makowski S. Theol. Prof. Canon. S. Florian Rector Univ. Crac. potwierdza statut dla Drukarzy Krak. w 13 §§.
(Acta Rector. 1742 pag 919)

Sartyni M.

Gradobicia w wschodnich obwodach Galicyi od r. 1821 – 1859. Lwów, 8vo

Nauki przyr. 1677 (przy 1676) brosz

Conclusiones Collegii Majoris ab a. 15
Mspt. 4to Nr. 64 pag. 1–537.

– Mspt. 4to Nr. 65 – ab a. 1682 ad 1734.
pag. 1–1154.

1682 Cista Communitatis Collegii majoris continet praeter pecunias in Aureis, Imperialibus, Tymphonibus, Solidis, Grossis – etiam sequentes res:
3 Scyphi deaurati sine operculis, – 3 Crateres deaurati (quorum unus a d. Stryjewicz Praeposito S. Floriani) – – Fragmentum a Cingulo argenteo – Torques aureus – Globus argenteus ad calefaciendum. – 2 Crateres (unus deauratus et alter non) – Annulus aureus cum Saphyro – Annulus aureus minor cum Saphyro (a d. Stryjewicz) – Sigillum argenteum – Clavis ferrea (buława?) (pag. 6) [5 Coclearia argentea – 8 Coclearia argentea (a d. Stryjewicz)

1682 d. 4 Decembr. – Praepositura OO SS. collata Simoni Makowski S. Theol. Doct. et Prof. – Ad Collegium majus vocati Andreas Czyrzyczkowicz et Franc. Tokarski – Ad Collegium minus: Bystrowski; Balicki; Oslinski; Ekart, Sterkowski.
Altare S. Leonardi in Capella Communitatis Collegii Majoris

" " 1683 d. 15 Januar. Praepositura OO SS. collata Jacobo Balthazarowicz S. Theol. Prof.
" " Simon Makowski S. Th. Doct. et Prof. +
" " d. 1 Febr. Albertus Włodek canonicus cathedr. Premisl. donat 500 fl. pro refectionibus Collegii major (locata super villam Rudno district. Proszov. Joannis Czarnecki gladiferi Cracov.)
Valentinus Mazurkowicz et Joannes Radzki +
Albertus Dąbrowski S. Theol. Doct. + ante 29 Octobr. 1683.

1683 d. 18 Octobr. Erectus est Caecus Collegii majoris cui ex omni dismembratione tantum cedat quantum cedit uni Professori.

1684 d. 28 Febr. vocati ad Collegium majus Josephus Wiśniowski Prof. ordin. Astrologiae et Geometriae, Basilius Błaszczewski, Mathias Brocki Prof. Eloquent. ordinar. Joannes Balicki – ad Collegium minus: Martinus Słowikowski; Andreas Wawrzynkowic, Joannes Mielczarski, Albertus Topiński; Sebastianus Lorenzowski; Benedictus Kawalczowski.

" " Mensa prima et secunda – Pauperes (ad mensam)

" " d. Lucas Piotrowski lapideam cum typographia Petri Kastiana propio aere emerat et Collegio majori donavit.

1685 Simon Warszawski Can. Cantor S. Flor. +

1685 d. 3 Julii in Bibliothecarium Kozminianum electus Franciscus Przewoski S. Theol. Doct. Rector Univ.

1682 d. 28 Aprilis, Javoroviae — Joannes III rex Polo=niae, Joannem Malachowski episc. crac. Stanislaum Wojenski episc camenec. Andream Potocki palat. crac. Joannem Wielopolsku supr. regn. cancel. capit. crac. Casimirum Waxman canon. crac. Joannem Lipski capit. sandec. Wladislaum Morsztyn capit. kovalien nominat Comissarios ad judicandam causam ratione tumultus Studiosorum Academiae Cracov. contra Judaeos excitati. (Lib. Relat. Tom 109 p. 940 Nr. 342)

1688 fer. 4a pridie f. S. Magdalenae — in castro Novae Civitatis Korczyn — rev. Franciscus Przewoski S. Theol. Doct. et Prof. praepositus OOSS. decanus S. Annae, scho=lasticus Kurzelov. curatus in Antiqua Korczyn villam Jagoborz in distr. belov. quam a gener. Felice Nabor de Rudnik Rudnicki et Zuzanna de Rupniow coniugibus emerat, donat Universitati Cracov. et Martino Winkler S. Theol. Doct. et Prof. rectori Uni=versit. (Lib. Relat. Tom. 126 pag. 53 Nr. 27)

1699 fer. 6a pridie f. S. Petri in Vinculis, in castro Novae Ci=vitatis Korczyn — d. rev. Christophorus Sowinski S. Theol. Dr. et Prof. decanus S. Floriani legavit in testamento sum=mam capitalem 12000 flp. cum censu annuo 720 flp. pro professore cursus theologici controversi inter hae=reticos et Judaeos — quae summa ab executoribus testamenti locatur super villa Obrazowice in distr. prosov. Thomae Ostrowski pincernae dobryn. (Lib. Relat. Tom 126 pag. 2842 Nr. 833)

1648 fer. 2a in crastino domin. Misericordiae – executores testamenti ol. rev. Alberti Borovii canonici S. Floriani summam capitalem 2000 flp. cum censu annuo 140 flp. pro duobus studiosis ex parochia Emolas in contubernio pauperum (Jagiellonianae) manentibus locant super praedio Petri Bezechowic negotiatoris crac. in villa Sierza (Lib. Relat. Tom. 127 pag. 957 Nr. 328)

1699 fer. 6ta ante f. S. Thomae Apost. Lublini – rev. Martinus Rudnicki vicarius ecclesiae chorzelooviens. citat ad Judicium Tribunalis regni infid. Judaeos Synagogae Casimirien.-ad Cracoviam, quia feria 6ta ante domin. Misericordiae ~~1699~~ 1689 Żydzi rozpoczęli zwadę z Studentami Akademii Krak. na rynku przed Kamienicą Szarą Książąt Czartoryskich wskutek czego powstał rozruch, tak iż mieszczanie musieli stanąć pod bronią przed ratuszem i bramy miasta pozamykali. Żydzi dali znać do podstarosciego na zamek donosząc fałszywie iż studenci w tym rozruchu zabili sierżanta Cratowskiego. Podstarości wysłał rotmistrza Marcina Wolskiego z piechotą na poskromienie rozruchu. Ten za wskazaniem żydów pojmał studenta Betdowskiego i prowadził go na zamek. Tumultanci chcąc go odbić rzucili się na piechotę, poranili takową i kilka muszkietów odebrali. Piechota dała ognia i zastrzeliła szlachcica Władysława Skrzetuskiego. Żydzi chcąc sprawę załagodzić zapłacili w Lublinie d. 18 Maja 1694 braciom zabitego Skrzetuskiego 1500 złp. (Lib. Relat. Tom. 127 pag. 68 Nr. 28.

Rozruch r. 1689

Jan III bustum B. Joannis Cant[ii]um
regia consorte et prole sua adit et
Collegium majus in ipso vestibulo ad
imaginem dolorosae Matris Dei
qua B. Cantium orasse constans traditio
est a Rectore Univ Jacobo Baltazaro-
wic salutatus dato responso per Joannem
Gninski procancellarium Regni, ad interiora
Collegii majoris cum toto illo splendidissimo
Comitatu descendit, recordatusque grandaevi
seniculi Alberti Dąbrowski S. Th. D. qui paralysi
tactus occurrere gratissimo principi non pote:
rat, visitare eum cum Regina coniuge sua in
laribus propriis dignatus, benedici sibi ab illo
ad res in bello prospere gerendas petiit, in
bibliotheca ~~m~~ deinde Universitatis nonnihil
moratus, communique coenaculo Domus majoris
viso, toti Universitati humanissime valedixit. (p. 313)
d. 16 Augusti Król wyjeżdża jadąc wstępuje do
Karmelitów na Piasku Krzyżem leży

~~Christophorus Uemkowicz S. Th. Prof. Praepositus S. Annae + 1627. et Joannes Brożena praepositus S. Nicolai J. U. D^r. + 1627 d. 5 Mart.~~

Po śmierci Szymona Makowskiego 1683 Prof. Prefekta Seminar. Kanonika Krak. d. 12 Stycznia w Kościele S. Anny exekwie

Kanonikat Krak. oferowano Alberto Dąbrowski S. Theol. Doct. et Prof. Decano S. Floriano iterum recusante (- wprzód 1682 po śmierci Jana Radzkiego)

r. 1681 d. 28 Octobris promotio in D^r. Theol. Simonis Makowski in eccl. S. Annae promotor Albertus Dąbrowski S. T. D^r. et Prof. Decanus S. Floriani

1681 po śmierci Alberti Łaperkowicz S. Theol. Doct. et Prof. Praepositi S. Floriani obrany Rektorem Albertus Dąbrowski (vices rectorales) S. Th. Doct. et Prof. Decanus S. Floriani, Universitatis Pater senior, który lubo na niego przypadała z kolei Praepositura S. Flor., niechciał jej przyjąć

172

Każdego nowo obranego dziekana Wy-
działu filozoficznego przyodziewano togą
(epomis) św. Jana Kantego w XVII wieku.

pag. 291.

Zapisany w Metryce: Mathias Mar-
tini de Slyczstath. (jest to Maciej
Schürer sławny drukarz Strasburski
został [illegible] mag. Art.)

Sebast Piskorski: Leges scholist ecclesiarum jurisdictioni
rectorali universitatis Cracoviensis subjectis
latae et publicatae. Cracoviae 1695. 173

174

1701 Nova Colonia Pinczovice fundata per Josephum Gonzaga Myszkowski castel. Sandomir. missi pro Directore Stanislaus Daszczynski – Prof. Poet. Swentoslaus Sarnecki – pro Gramat. Stanislaus Markowicz.

1702 d. 10 Augusti post occasum Solis Cracoviam ingressi in illa 9 septimanis usque ad 12 Octobr. commorati ideo studia quieverunt. – tandem pro d. 1 Novembr. 1702 instauratio studiorum.

1703 Com. Aestiv. Colonia in Stanislawow de novo assurexit missi ad Mam Profes. martinus Birman, Steph. Benisch, Joannes (Director) Lapinski et Niewieski Franciscus.

1701 posyłano do Kolonii Vidaviae (Scholae Węgrzynovianae – Schola Neosandecensis – Posnaniae (Academia Lubransciana) – Colonia Bialensis sive Albae Ducalis – Neo Korcinensis – Leopoliensis (director Stanislaus Golejowic Canonicus Leop. 1709) – Tarnoviensis 1709 – Miechoviensis 1709

Director Leopoliensis 1714 Joseph. Niewieski Franciscus

Colonia Vladislaviensis 1717, ~~Vielicensis~~ 1717, Bochnensis, Curelovienis, Gnesnensis, Vielicensis 1717, Ketensis – Culmensis – Kielcensis – Vasloviensis – Wolborensis – Skavinensis. – Radziejoviensis

Leopoliensi director: Jacobus Zaykiewicz 1724.

1753 pro Directoratu Leopoliensi post ascensum Opeydowicz ad Canonicatum missus est Stanislaus Małecki Phil. Doct.

Krajewski Jan.

renia na zbiegłą zgodę z Polski
utrapionej. Kraków 1607
4o K. 9
Ded. Adamowi Hieronimowi
Sieniawskiemu podczaszemu Kor.

1706 d. 31 Maji Cracoviae — Augustus II conservat Academiam Cracoviensem circa omnia jura et privilegia Patribusque Soc. Jesu inhibit ne facultatem et licentiam Anatomicam in civitate Leopoliensi in praejudicium Academiae Cracoviens. erigant et areas ad hunc finem coemant, praecipue cum Joannes III supplicantibus patribus Soc. Jesu in comitiis a. 1688 ut facultatem anatomicam erigi possent, honorato Thomae Buelny per patres Soc. Jesu conducto prohibuit physicam et Anatomiam instaurare, et cum patres S. J. cum magistratu Leopoliensi a. 1647 circa receptionem eorum in civitatem se obstrinxerunt non amplius fundos in civitate acquirere.

1707 d. 11 Martii we Lwowie — Adam Mikołaj Sieniawski hetm. w. Kor. zakazuje chorągwiom wojska aby nie stawali w dobrach Akademii Krakow.

1712 fer. 2a post dominic. Exaudi — Andreas Krupecki J. U. Dr. et Prof. canonicus cracov. praepositus in Niegardow rector universitatis cracov. protestatur contra Antonium de Lamotte supremum vigiliarum praefectum generalem et civitatis Cracov. commendantem, quod a. 1711 sub tempus electionis moderni rectoris milites licentiosos ad Collegium juridicum immisit qui fores extrudere voluerunt — deinde in vigilia S. Thomae Apost. studiosum Andream Maderski verberare jussit — gdy w wilią Bożego Narodzenia 1711 studenci [illegible] szkoły P. Maryi żądali od Żydów Kazimirskich zwykły kozubalec wpadli żołnierze do szkoły P. Maryi, zbili; studentów, kilku na ratuszu więzić kazali i seniora szkoły Franciszka Smalskiego pojmać chcieli który się ledwie w kościele P. Maryi zdołał ukryć; również

wpadli żołnierze do bursy Starnigelowskiej, studentów
po ulicach obuchami i berdyszami bili, bedella wysłanego
znieważyli. Gdy w dzień Znalezienia S. Krzyża [1712] studenci
z professorami szli z processią do Bożego Ciała na Kaz=
mierz wszczęli żołnierze rozruch przez pobicie Wacława
Sierakowskiego Cześnikiewicza zakroczymskiego, stu=
denci zgromadzili się na cmentarzu S. Anny, Lamotte
osadziwszy ulicę S. Anny wojskiem kazał dać ognia
do cmentarza przyczem Tomasza Skłodowskiego
studenta zabito a Michała Szafszewicza bagnetem
przebito, wywaliwszy drzwi do Collegium majus pojmano
Michała Bylinę professora filozofii i studenta Jakuba
Cybulskiego w więzieniu na ratuszu osadzono. Zaledwie
Stanisław Łętowski Skarbnik Krak. rozruch wiecz=
rem uśmierzył przez roztropne namowy.

1712 fer. 6a post festa Penthecostes – Andreas Krupecki
J. U. Dr. rector universitatis Cracov. protestatur contra
Antonium de Lamotte commendantem Cracoviae
iż woźnego który fer. 6a post Pentecostes nosił pozew
na 5 tegoż Jenerała do Trybunału lubelsk. w Kamienicy
w rynku – tenże pobiwszy go na odwach wsadzić kazał.

1712 Szlachta województwa Krakow. na sejmiku w Pro=
szowicach uchwala złożyć podziękowanie Kazimierzowi
Łubieńskiemu biskupowi Krak. za to iż 12 mło=
dzieży szlacheckiej kosztem swym w akademii Krak.
edukował.

R. 1811 w grudniu (~~[illegible]~~ w samo Boże narodzenie), rymarczyki na Garbarach potłukli jasełka studentom i szable odebrali. Zebrani trzeciego dnia po Młodziankach studenci dobywali dom cechmistrza Warszawa garbarza Wolfa na Garbarach gdzie byli owi rymarczykowie i garbarczykowie który się bronili kamieniami i szpadami; przy tej bitce pchnięto szpadą Szczepańskiego Jana nauczyciela szkoły S. Anny studenta filozofii który długo chorował.

1817 d. 15 Februar. powstał rozruch nowy pomiędzy studentami i czeladzią garbarską, wskutek którego Rada miasta zakazała czeladzi cechowej chodzić z szablami i szpadami.

(Lanisius)
1718 sabbato post fest. S. Mathiae Apost. — Stanislaus Lanisie-wicz Prof. Phil. Universitatis Cracov. Syndicus nomine rectoris et totius Universitatis protestatur contra Consules civitatis Leopoliensis, quia lapideam per Ziętkiewicz notarium civit. posessam circa Coloniam Acad. in Leopoli existentem Patribus Soc. Jes. resignare permiserunt (a niepozwolili nabyć Akademii Krakow.)

1718 d. 11 Maji Dresdae. — Augustus II ad consules Leopol. rescriptum mittit, increpando quod lapideam pro residentiam notarii civitatis ex antiquo destinatam Patribus Soc. Jesu vendiderunt.

1718 ~~sabbato~~ fer. 6a post fest. Immaculatae Concept. B. Mariae V. — Joannes de Żydowo Żydowski vexillifer palat. vicacapitaneus et judex castrens. crac. vigore decreti Comissionis a. 1682 citat Adalbertum Jodłowski J. U. Doct. Rectorem Universitatis Cracov. ut pro die 17 Decembris 1718 eligat unum ex burgrabiis cracov. ad peragendam comissionem occasione tumultuum et criminum per inculpatos Płonczynski, Mikurski, Laudacki, Krolikowski et alios tempore recentissime praeterito patratorum sub celebratione Judiciorum officii castr. cracov. videlicet fer. 6a ante fest. S. Francisci confesor. — (a w ten dzień owi studenci w rynku krak. przed Kamienicą włoską napadli szlach. Macieja Majeranows-kiego, podczas targu, ze sklepu wywlekli, na rynku kijami okropnie zbili, i bunt między studenty zrobili i zbrojnie się kupili.)

1746 d. 8 Junii Cracoviae – Joannes Lukini Dr. Jur. Utr. canon. crac. rector Universitatis Crac. ad quaerelam fam. Antonii Grodzinski incolae fundi Strzelnica, ingenuum Albertum Maszczykiewicz scholae rhetoricas alumnum, qui cum Margaretha filia ejusdem Grodzinski compotationes et choreas exercebat, eamque impregnavit, et quia scholam rhetoricam toto anno vix aliquibus vicibus frequentavit condemnat ad 50 plagas et [illegible] proscriptionem ex scholis.

D. 18 Februar. 1719 – Albertus Szczepański civis et murator crac. ratione necis in persona ol. nob. Andreae Uscinski studiosi scholae Grammatices patratae vigore decreti officii consularis cracov. d. 28 Januar. 1719 in causa criminaliter sibi instituta facit complanationem cum Stephano Kropski J. U. Dre. praeposito Czulicensi canonico OOSS. Stanislao Paniszewic Phil. Doct. et Prof. Collega minore Syndico Universitatis crac. per medium complatorum: Georgii Warszycki palatini lancit. Antoni Szembek tribuni osviecim. Stanislaum Hosium sufragar. premisl. vigore cujus complanationis solvit Universitati 1000 flp. et relaxatur de carcere praetorii. – Actum in praetorio Cracov.

(Acta consul. cracov. Tom 52 pag. 460)

d. 6. Octobr.
1728 Consules cracov. fundum civitatis ex platea Columbarum versus plateam et ecclesiam S. Annae in latum 8½ ulnas in longum 77 cubitos continentem inter scholas Novodvorsciana ex una et officinam quondam Monetariam sive Stara Menica prorogant possidere Universitati Cracov. (prout jam a. 1685 posessionem hanc permiserunt) cum facultate construendi parietes muratos tam a platea Columbarum, quam a platea S. Annae cum porta. (między biblioteką a nowodworskich gimnazjum plac)

(Acta consul. crac. Tom. 52 pag. 2077)

1747

Andrz. Stanisł. Koss. Załuskiemu

Papież Benedykt XIV polecił (~~Sołtykowi~~ ?) biskupowi Krak. w brewe z d. 13 Mart. 1747 wizytę akademii i w brewe z d. 17 Julii 1752 wizytę Kollegiaty S. Flor. która od dawnych czasów nie była wizytowana jako exymowana z pod władzy biskupów

1757 d. 16 Decembr. Collegium Juridicum skarży przed (biskupem Krak.) na Collegium Majus (Teologów) iż grabiąc wszelkie beneficya przy ~~Kościele~~ Kollegiacie S. Floriana nie przypuszczają żadnego Doktora innych wydziałów do owych beneficyów

1752 Collegium Majus używało (oryginalnej) pieczęci starej Matka Boska z pogonią S. Collegiatorum Collegii. regii Wladislai

Praepos. S. Nicolai 1666 Joannes Brozyna Phil et J. U. Dr.

Nowko praebendarius S. Adalberti 1400 Joannes Tęczyński gladifer crac.

expost plebanus S. Annae

Johannes Szelski de Wieluń Mgr. rector eccl. S. Annae 1429. 1523 (cum consorte Catherina de

Praepositi z Strażonnge

Lasko) capit belsen. chelmen.

Nicolaus de Brzeźnica plebanus + ante 1449 ratnen.

Joannes Kroger de Cracov. 1422 obrany przez opata mogilsk. + 1471

Joannes Peyser de Pyzdry Decret. Dr. 1477 [illegible] 1471

Mathias de Costen Decret. Dr. 1476. + 1488.

de Żnenya Decr. Dr.

+ 1527

Dr. Bartholomeus (1503 plebanus

ad S. Annam 1508 p. S. 1488

Dr. Petrus de Cracovia 1511

Michael a Lublin (Lublinensis) Decanus Łęczyc. 1516

Decret Dr. 1522

Nicolaus Crabus Art. liber. Mgr. sponte cessit ultimus plebanus 1527

+ 1539

et primus praepositus. (a. 1535, d. 22. octobr. erecta collegiata S. Annae cum 2 prae-

latis (praeposito et decano) et canonicis S. Erasmus de Cracovia 1542-1543

Decret Dr. ab a 1539 + 1543

Gregorius Dambrowski 1549-1550 Gregorius de Żnin Decret. Dr.

aba.

+ 1571 (Rudossynius)

Josephus Urzędovius Dr. S. Theol. (1586 Gaspar de Radoszyce Col. Mai

electus d. 24 Januar 1586. + 28 Maji 1597. (Pajączkowski 1571 – 1580 praes. 1571

(S. Theol. Bacc. us (Pajączkowski)

Sebastianus Nagrodius Siradiensis (ab a. 1599 Mgr. Art Can. S. Flor.

(zaprowadzono kolej Facult. Art. cum Colleg. Jurid.) resignat 1603

ab a. 1603

Hieronimus Gorecki J. U. Dr. + 1632 + 1612

Joannes Saborovius S. Theol. Sentent. ab 1612 Świncenois

Bartholomeus Januszewicz J. U. Dr. 1637

expost Canon. Crac.

ab anno 1623

Octavianus Wasławowicz ~~1690~~ (+ 1632.)

Joannes Dubkowicz ab a. 1632 + 1636 d. 29 Augusti

Bartholomeus Januszowicz J. U. Dr. ab 1636 + 16 7. Septembr. 1644

Gregorius Modlinski S. Th. Dr. et J. U. Dr. 1649 ab a. 1644 + 28 Sept 1654

Dionisius Politowicz Bacal. Jur. ab a. 1654 + 1682

Joannes Kaffmann de Cracovia Art. Mag. S. Th. Bacc.

Can. S. Flor. - praes. (1543 d. 1 Augusti zostaje proboszczem S. Anny po

śmierci Erasmi de Cracovia.

Christophorus Ziemkiewicz + 1677

Gregorius Ochabowicz S. Theol. et Jur. Utr. Dr. praepos. S. Annae 1682

Son. Jur. Dor.

Laurentius Saltszewicz S. Th. Prof. Can. S. Flor. a d.

14 Januar. 1752 Praepos.

F Joannes Kaffmann Cracoviensis S. Theol. Baccal.

Canon. S. Flor. – ab 1543

~~+ [illegible] 1541~~ + 22 Sept 1543 peste

w Krakowie. –

1752 d. 22 Sierpnia – Synagoga żydowska Kazmierska zna: p. 2632.
jąc się do powinności i obowiązków które od założenia swego
na Kazmierzu miała i dotąd zachowywała za miejsca i osiadłości
swoje na Kazmierzu między Akademii Krakowskiej od Kaz:
mierza II nadane a potem przez synagogę za Jana Albrachta
posiadłe posiadłe wydawaniem korzenia wszelakiego na rek:
tora, professorów, kollegia bursy i szkoły Akademii Krak.
jako to cukru, pieprzu, imbieru, rodzynków, szafranu
cynamonu, gozdzików, kwiatu etc dwa razy w rok t. j. na
S. Bożego Narodzenia i Wielkanocne okupując się: którego
to korzenia według dawnych rejestrów i konotacyj na jednę
ratę 189 funtów cukru, 86 f. pieprzu, 86 f. imbieru, 6 łut. sza:
franu, 152 łutów gozdzików, 182 łut. cynamonu, 188 funt. ro:
dzynków, 68 funt. ryżu, 56 funt migdałów, 56 łut. kwiatu – i
tak zawsze aż do r. 1724 pod wagą dobrą oddawali; którego
to r. 1727 na instancyą wielu panów owe korzenie na summę
pieniężną do lat 28 przemieniono – gdy tego r. 1752
te lata wyszły, więc udała się synagoga do Jana Klemensa
Branickiego wojewody Krak. za którego instancyją, Aka:
demia Krakowska przez x. Wojciecha Micińskiego D^ra^ O. Praw.
Prof. kanon. kat. rektora Akademii, x. Stanisława Filipowi:
cza S. Teol. Dokt. Prof. x. Kazimierza Pałaszowskiego S. T. D. i Prof.
x. Józefa Łopiotka D^r^. Teol. i Prof. prokuratora akademii, x.
Stanisława Mamczyńskiego D^ra^ Teol. i prof. Dr Praw i Prof. x.
Kazmierza Jarmundowicza D^r^. Praw i Prof. x. Klemensa Werki D^ra^
Praw i Prof. sądów rektorskich pisarza z synagogą żydowską:

po Kebrząjsku Helme)
Dawidem Loss burmistrzem, Wulfem Krasnik starszym,
majorem Szaulowicz starszym, Berlem Rakowskim Tawni=
kiem, Zamuelem Beyhlsem tawnikiem, Jaronem Kulchl=
rey Doktorem Tawnikiem, Szemelem Naychowiczem Tawni=
kiem, Dawidem Abezys Tawnikiem, Gulmanem Rakowskim,
Mojzeszem Tekulslm, Mojzeszem Stobnickim, Henslelem
Wichslerem, Eliaszem Hesztowicem, Xerocem, Bernickensem,
Abrahamem Mojzeszowiem, Abrahamem Weihslerem, Joachi=
mem Libesem Męzami Synagogi zrobita układ na lat 26
iż Synagoga co roku 500 złp. w dwóch ratach zamiast Korze=
nia Prokuratorowi Akademii składać ma i prócz tego nowo
obranemu Rektorowi Kobierzec, a 2 Pedellom którzy Syna=
gogę od wszelkich napaści i tumultów osobliwie w Sw. Wawrzyńca
święto bronić powinni co tydzień po 2 złp. czyli po 1 złp. na
każdego pensyi wypłacać mają, prócz tego ryby 2 razy do roku
w Wilię Bozego Narodzenia i Wielki czwartek jak zdawna od=
dawać, prócz tego Kwartały rektorowi na każdy Kwartał
po 12 zł. x. ~~[illegible]~~ Pisarzowi Sądów rektorskich co Kwar=
tał po 6 zł.; x. Seniorowi Bozego Ciała pensię tygodniową wed=
ług zwyczaju po 2 zł. płacić. Rektor zas wyda przywilej na
2 Kamforow, to jest do jednego istniejącego da przywilej drugie=
mu prezentowanemu, aby pełnili powinności w Statucie Koron=
nym opisane i Synagogę podczas tumultow po jurysdyk=
ach bronili i zabiegali. Przytem prosi Synagoga rektora, aby
w krzywdach swoich miała przystęp do niego i sprawiedliwość, aby
Studenci do miasta Żydowskiego i Łazien ich nie chodzili; po sklepach
nie przykryli się, od Żydow przyjezdzających lub wyjezdzających
Krakowskich i Kazimirskich pensyi i Kozubalców nie wyciągali:
nieochraniając jednak żydow obcych przejezdzających którzy na
Szkołę przez którą tarę przejezdzać lub przechodzić będą

wozem jadąc po 12 gr. konno po 6 gr. pieszo zaś idący po
4 gr. płacić powinni. Przytem żeby Synagoga Kazimierska
od wszelakich studenckich tumultów i napaści i extorsyi
broniona była za pilnym przez Kamsorów dozorem
i wczesnem doniesieniem: co Akademia Krakowska
Synodze Kazimierskiej obiecała. Rektorowi pozostawia
się wolność w razie niepłacenia powyższych danin, żądać
exekucyi. – Układ ten podpisali po hebrajsku Dawid
Łoś po hebrajsku Helme, Wulf Nasonowicz, Rachwał
Szachnowicz, Joel Szmulowicz, Major Szaulowicz, Aron
Kolihory Doktor, Izrael Pinczowski; Zanwel Dayches,
Dawid Abraamowicz, Gutman Rakowski; Mojżesz Ic=
kowicz, Hendel Herszlowic, Mojżesz Józefowicz,
Eliasz Herszlowicz, Abraham Józefowicz, Kiwe
Michałowicz. (Oblat. Cracov. fer. 2a ante fest. S. Thomae Ap. d. 19 Decemb. 1774 per
Ignatium Pawłaszkiewicz Phil. Doct. et Prof. Acad. Crac. Syndicum)
Oblat. in Libr Relat. castri Cracov. Anni 1774 Tom. 205.
No. 726 pag. 2631–2638.)

1753 d. 28 Decembr. Radloviae. – Andrzej Załuski biskup Krak. pisze do Filipowicza Prof. Coll. Maj. i do Pałaszowskiego nagamiając, im iż robią bunt przeciw Rektorowi i niechcą aby Professury młodszemi zdatnemi obsadzone były.

1753 d. 18 Decembr. Radloviae. – Tenże pisze do Rektora Akad. wzywa do obsadzenia Kolonii w Chełmnie; radzi aby Akademia od Benedyktynów tynieckich kupiła kamienicę przyległą Collegio majori et Bursae a to na założenie Collegii Nobilium – nagania iż jest Historiographus Universitatis: „Jest Historiographus in Universitate ale od dawnego czasu nie „czytam Historyi i musi to być thesaurus absconditus „cujus nulla est utilitas; od Andrzeja Trzebickiego nie „masz Historyi Episcoporum Cracov., kontynuacyję „Starowolskiego należałoby wziąć przed się ad nostra „tempora, co WM Pan mógłbyś qua Rector iniungere „pisać etiam ex decisione totius Universitatis." – Poleca wizytować drukarnię, czyli co dobrego drukują, osobliwie Authores classicos dla Studentów. (Nr 13509)

1473 Erectio Academiae Culmensis cum consensu Vincentii episcopi et Casimiri Regis – A. 1755 restauratio per episcopum Leski cum 5 professoribus.

1765 d. 5 Martii, z Kielc. – Sołtyk bisk. krak. pisze do Rektora, iż w rozmowie z Królem celem obsadzenia Akademii krak. dobremi professorami, chciałby mieć o funduszach Akademii informacyją i dla tego chce odprawić wizytę Akademii. (Nr 13589)

1766 in Junio – Sołtyk wzywa Akademię o ułożenie Archivum Universitatis

" " x. L. de Riancour episc. Ptolom.

1771 in Septembri – Stanisław Dunczewski Prof. matem.
umiera w Zamościu.

1766 d. 18 Octobr. – Wacław Sierakowski arcyb. lwow. chce Akade-
mikom odebrać Kolonią we Lwowie i obrócić w szkołę parafialną.

1785 d. 19 Octobr. – Komissya edu[illegible]. oddaje gmachy i kościół
S. Piotra Cystersom z Mogiły i nakazuje uczniów Cyrulictwa
z tamtąd do Burs przelokować.

1683 in Febr. Stellanowic Praepositus S. Floriani +

1753 d. 27 Junii Dresdae. – Augustus III nominat Adamum Ste=
phanum Jagielski Phil. et Mathemat. Drem et Prof. secretarium
et mathematicum regium.

1753 fer. 5a post fest. Divisionis Apost. – Rajcy miasta
Krakowa skarzą, iż Studenci Akademii Krak. atta=
kowali kamieniami ratusz i szturmowali, okna wybili
podobnież szturmowali kamienicę burmistrza Karola
Toryaniego (wpodle kamienicy Szostakiewicza rajcy)
drzwi ~~[illegible]~~ szablami posiekli okna wybili. Równie
powybijali okna w kamienicach Kotylińskiego ławnika,
Karaszewskiego kupca, Jana Nowickiego. W bramie
Floryanskiej zabrali prochy i kule, odbijali kramiki
chcieli wybić bramę Floryanską i bramę Sławkowską
gdzież przez drabiny mury przechodzili z Kleparza
odbili bramę – Rowniez Szewską fortkę, Wiślną bramę,
Grodzką bramę, Swiecką fortę, Nową bramę gdzie za=
brano barmat i prochy, Mikołayską fortę. Stało się to
d. 9 i 10 lipca 1753 gdy szturmowali kordegardę i kame=
nicę burmistrza. – Garnizon miejski w noc dał do stu=
dentów ognia broniąc ratusza przyczem Wawrzyńca Skąps=
kiego zastrzelono a Kazimierza Wajnę i Jana Bie=
lawskiego postrzelono. – D. 9 lipca wieczorem studenci ~~[illegible]~~
ratusz domagali się, aby z kurdygardy wydano tych
którzy obrazili studentów. Burmistrz ~~[illegible]~~ kazał
dać ognia garnizonowi, ponieważ wrzawę i krzyk
uczynili i kamieńmi na ratusz rzucać poczęli. Do
studentów przyłączyło się kilku łożnych ludzi; od ognia
garnizonu miejskiego poległ Franciszek Skąpski (magistrat twierdził że Skąpski dowodził studentami przy ataku na Ratusz.)
służący Pawła Rutkowskiego cześnika płockiego przy=
patrując się temu rozruchowi i stojąc pod kamienicą
pp. Lanckorońskich starościców stobnickich. – Studenci już
poprzednio d. 7 Lipca 1753 zrobili tumult
(Libr. Relat. A 1753. Tom 185.
p. 2445 Produkcya szkód

1756 d. 12 Aprilis – Stanislaus Philipowic – S. Th. Dr. et Prof
rector acad. cracov. odbiera Seniorat Szkoły P. Maryi
Jakubowi Szostakiewiczowi Phil. Dr. i Seniorowi tejże
Szkoły oraz wszelkie godności akademickie i stopnie
z powodu iż fomentował Studentów do tumultu d. 2
lutego 1756 [Jakubowi i Józefowi] przeciw (Bellicom [i kupcom] mieszczanom (krak. [braciom] (wzna;
conegof (na miejsce Szostakiewicza zaś mianowano
Seniorem Szkoły P. Maryi tymczasowo Józefa Wiśniows:
kiego Phil. Dra i Prof. dopokąd magistrat krak. nowego
seniora nie obierze.)

F których Kamienice szturmowano

184

1754 d. 14 Decembr. Monitorium Joannis Constantii Caraccioli Auditoris Curiae Romanae pro parte Josephi Łopiotek ~~[illegible]~~ Praepositi Collegiatae S. Floriani d. 31 Octobris post obitum ol. Petri Szymakowski per Acad. Crac. electi contra Albertum Grzymała ktorego umieysza ięsč obrata

(Nr. 9824 perg.)

1762 d. 14 Maji. Monitorium Nicolai Serra Archiepiscopi Mitylenensis Auditoris Curiae Romanae ad instantiam Rectoris et Doctorum Universitat. Crac. super exercitio jurisdictionis Rectoris contra Promotorem Fiscalem Curiae episcopalis Crac. qui se jactavit Rectorem et Doctores a jurisdictione Episcopi Crac. no esse exemtos

(Nr. 15087.)

1761

1761 Studium generale almae Universitatis Cracov.
1767 Przesławna Akademia Krakowska
1770 Studium generale Universitatis Cracoviensis
divi Jagellonis Aula
(gmach Collegium Majus)
1780 Generalis Regni Schola Universitas Cracoviensis
1786 et 1796 (1783 Princeps regni Schola Szkoła główna Koronna
1790 (Principalis Regni Schola
Szkoła główna Koronna
1799 Universitas Studiorum Cracoviensis
Szkoła główna Krakowska

186

1764 d. 9 Grudnia. Po koronacji wita (w Warszawie) Króla Stanisława Augusta Wojciech Biegaczewicz Dr. Teol. i Prof. Rektor. Akad. Krak. ~~[illegible]~~ (Ob: Mowa do Stanisława Augusta Króla Pol. Wojciecha Biegaczewicza rektora w Warszawie 1764 d. 9 Grudn. fol. K. 4. toż samo po łacinie: Sermo ad.)

1764

R. 1811 d. 16 Września – Sierakowski rektor akad. krak. ogłosił konkurs na 5 wakujących katedr (profesury) w akad. krak. 1) Historyi kościelnej. 2) Prawa natury, publicznego i ekonomii polityczne 3) Prawa rzymsk. i kanonicz. 4) Matematyki aplikowanej 5) Literatury polskiej.

Sołtyk Kajetan bisk. krak: Informacya krótka o Akademii Krakowskiej 1766. 4º k. 6. (edyc. Warszawska)
2a ed. 1766. 4º (k. 8.) (edyc. Krakowska)

Methodus introspiciendi in mores et profectum literarium juventutis Academicae in primaeva regni Schola Universitate Cracoviensi dd. Professoribus ad munus visitandi eandem juventutem deputatis, per Casimirum Stęplowski S. Th. Doct. et Prof. ~~[illegible]~~ Univers. Rectorem A. 1763 praescripta et per convocationem publicam Universitatis approbata. Rectoratu vero tertio Adalberti Bręgaszewicz imprimi demandata. Cracoviae typ. univ. 1765. 4º k. 2.
(do szkół i burs wyznaczono 4 okręgi wizytatorskie – ci odbywali examen z uczniami)

Manifestatio nomine Universitatum Cracoviensis et Zamoscensis nec non Academiae Posnaniensis in et contra Rev. P. Joannem Bielski Soc. Jes. ratione quarundam laesionum et usurpationis in libro cui titulus: Widok Królestwa Polskiego, tum Remanifestatio contra ejusdem R. P. Bielski Remanifestationem facta. (1764) 4º k. 11
Manifestatia Andrzeja Lipewicza Dr. U. J. rektora Academiae Posnan. i Christiana Jünglinga Phil. Dra profesora tamże wniesiona do akt grodzkich poznan. sabbato post Cineres 1764 iż Bielski: Widok Tom I Księga 2 str. 165 rzucał obelgi na Akademią Krak. oraz Tom I Księga I str. 54 – Remanifestacyja tegoż fer. 2a post domin. Oculi 1764.

Czaczowski Felix komissarz edukacyi narodowej i rektor:
Powitanie Stanisława Augusta Krola pol. imieniem Akademii Krak. w zamku Krak. 1787. d. 17 Czerwca fol. K. 4. (i Odpowiedz Krola - było to nazajutrz po wjezdzie)

Ordynacya sądów rektorskich szkoły głowney Koronney (wydana przez Felixa Czaczowskiego Komiss. i rektora d. 3 Października 1786. fol. K. 2. (były co roku 2 kadencye w styczniu i czerwcu - przepisana z Kołłątajowskiej)

Memoryały i noty akademii Krakowskiej 1774. fol. K. 7. (Zawiłości czasów przeszkodziły dokonczenia wizyty Sołtyka - Uniwersytet stracił przez zabor dochód z bcin zapisow widerkaufowych na Zupach lokowanych jako to Kazmierza W. z r. 1364 220 grzyw. rocznie, Szczyczyńskiego z legatu Jadwigi z r. 1405 kop 52 groszy prask. fer. Kazmierza Jagiellon. z legatu Strzempińskiego Tomasza bisk. krak. z r. 1462 grzywien 50; Zygmunta I z r. 1508 z legatu Krolowej Elżbiety 12 grzyw. Stanisława Milanowskiego z r. 1510 rocznie 20 zł. Piotra Tomickiego bisk. Kr. z r. 1532 25 grzyw. roczn.; stracił też Probostwo w Wieliczce, stracił kanonie lwowską, łucką, 2 przemyskie i juspatronaty - projekta i podania do Komissyi edukacyjnej względem wyjednania poprawy dotacyi, budowy ogrodu botanicznego i t. p.

Leopolien: Informatio super dubio Utrum constet de jure quaesito Universitatis Cracoviensis ad Scholam Metropolitanam Leopoliensem uti et tanquam Coloniam suam Academicam, nunquam in controversiam vocato? fol. K. 15. (wydane około 1769 - w sprawie patronatu tej szkoły i kanonii lwowskiej - w kłotni akademii krak. z kapitułą lwowską)

Ordynacya sądow rektorskiej szkoły głowney koronney (wydana przez Hugona Kumberg Kołłątaja S. T. D^r. kanon. krak. delegowanego wizytatora i rektora d. 5 lutego 1783.) fol. K. 2.

188

Kołłątaj H.: List uwiadamiający jakim obrządkiem ma być obchodzona uroczystość pamiątki stoletniej zwycięstwa pod Wiedniem przez Jana III z Turków odniesionego. Do Zgromadzeń szkół narodowych. Kraków d. 1 Paź: dziern 1783. fol. k. 1.

R. 1826 d. 5 Pazdziernika odbyła się uroczysta installacya Józefa hr. Załuskiego Kuratora jeneralnego instytutów naukowych Krakow.)

do miast

Uniwersał Króla Stanisława Augusta z d. 12 Kwiet. 1785 (ponawiający nakaz wysyłania uczniów na naukę lekarską do Szkoły głównej Krak. fol. k. 2.

(Uniwersał z d. 11 Kwiet. 1784 – miało być wysłanych uczniów 170 z 213 miast (bez Litwy) kosztem miast, mając płacić 240 zł. rocznie od każdego mieli mieszkać w bursie jagiellońsk. – lecz jak się z raportu Król. d. 27 Czerwca 1786 pokazało wysłano tylko 110 uczniów z nawszystkich miast. Kosztem miasta Krakowa utrzymywani: Jan Sztumer, Kar. Lipnicki, Jan Sobociński

r. 1771. 189

Dopiero w tym roku uchwalono na Konwokacyi aby nie wykładać Centiloquium Ptolemei dlatego że dzieło to napełnione „vanis conjecturis genthliacarum figurarum etc. ex Cardano, Albumasare, Origano aliisq. prohibitis libris et expresse in indice librorum prohibitorum appositis”, a że żadne podobnego rodzaju dzieło przez Rzym dotąd nie było approbowane.

190

~~1776 Adam~~ Jagielski fit Praepositus S. Annae

Professio Nowkowiana – Prof Kobylinianae sive S. Donati

1776 d. 31 Decembr. – Executores testamenti olim Casimiri Steplowski S. Theol. Doct. et Prof. Coll. Maj. Decani S. Floriani Praepositi S. Ioannis et praefecti Seminarii episc. academ. summam 6000 flp. super Goleza locatam et Anno 1772 legatam cedunt Collegio majori

1777 Lapidea pod Wiewiórka Typographia Collegii majoris

1779 Joannes Rygalski S. Th. Doctor et Prof Custos S. Flor. + 1779.

1780 Olechawski Thomas Dr. Phil. Col. minor Rector Academiae Pinczoviensis, Professor Jastrzembeccianus + 1780 in majo

Mowa x. Kołłątaja ~~[illegible]~~ kanon. krak. od Komissyi edukacyi na=
rodowej do Krakowskiej Akademii delegata d. 15 Maja 1777
fol. k. 1. i Odpowiedz Żołędziowskiego kanon. krak. rektora uniw.

1778 d. 15 Maja Kommissia eduk. narod. daje
Instrukcyję Kołłątajowi Kanonikowi Katedr.
Krak. delegowanemu Wizytatorowi Akad. Krak.

12° Dla przyspieszenia Reformy szkoły Lekarskiej
ma z Dr. Badurskim ułożyć projekt założenia
Szpitalu (Kliniki) pro facultate med.

13° Badurski ma rewidować apteki Krak.
i dozorować.

o 7 klasach

1780 r. utworzono Szkoły przygłowne Krak. (które
też zwano Szkołami Większemi Wojewodzkiemi
lub Wydziałowemi (dla odróżnienia od szkół niższych
powiatowych czyli podwydziałowych mających mniej
szą liczbę klas) Rektor x. Andrzej Mleczkowski + 1780 (?)

Vidimirt. 16 Januar 1825 Hohen

Nro 597.

T. 147.

adomi Altaristae et Mansionarius
s. Barbarae Canon. s. Flor. Praepositus
s. Annae + 22 Sept 1543 peste

Gabinetu historji naturalnej początek był iż Poniatowski Prymas Jaśkiewiczowi za granicą bawiącemu za kilkaset Dukatów rozkazał zakupić zbiór Minerałów, Kołłątaj za rektorstwa swego darował zbiór minerałów czeskich i węgierskich i saskich, Jaśkiewicz darował zbiór muszli i minerałów w Polsce zebranych.

1780 ~~otwarto szkołę lekarską~~ krak.

Pieczęć Szkoły głównej Tarcza nakryta Koroną duża w niej orzeł polski z koroną mający na piersiach tarczę z 2 [illegible] napis do koła: Schola princeps Regni Poloniae. Dokoła 20 tarcz herbowych.

von der ~~Edukations~~ Unterrichts Commission d. 1 October 1780 eingeführten Lehrplan

~~Nach~~ Seit der Einverleibung Krakaus zur Österreichischen Monarchie im J. 1796, verblieb der Zustand der Krakauer Universität ~~derselbe~~ ~~bis zum J. ..., bis zur Reorganisation im J.~~ bis zur Reorganisation im J. 1802 derselbe, wie er im Jahre 1780 den 29 September von der des ehemaligen Königreichs Polen Unterrichts Commission eingeführt wurde. Nach diesem neuen Lehrplane erhielt die juridische Fakultät welche ~~zum~~ dem Collegium morale gehörte, eine neue Lehrkanzel des ~~politischen~~ Naturrechts und der politischen Oekonomie, bei welcher als Professoren der Geistliche Ex-Piarist Anton Popławski 1780 + 1796, Joseph Jannozewicz 1796–1798, Joseph Sołtykowicz 1799–1800 lehrten; jedoch wurde die Statistik gänzlich außer Acht ~~gelassen~~ erhielt – erst ~~mit dem~~ infolge Hofdekrete vom 9 November 1802 ~~wurde~~ wurde die Krakauer Universität neu reorganisiert mit 4 Facultäten ~~erhält~~, ~~[illegible]~~ welcher nach dem im 1784 von Martini entworfenen Lehrplane ~~[illegible]~~ entsprechende Lehrkanzeln ~~[illegible]~~ zugetheilt wurden. Bei dieser Gelegenheit wurde in Krakau zum ersten male eine Lehrkanzel der politischen Wissenschaften, der Statistik und des Geschäftsstyls systemisiert, ~~welche~~ man als obligaten Lehrgegenstand im ~~[illegible]~~ 3ten Jahrgange der Juridischen Studien vortrug. durch 2 Stunden täglich in lateinischer Sprache

195

Projekt ustaw Komisyi Edukacyi narod. 1781
Ustawa Komisyi Eduk. narod. 1783.
(ob. Łukasz II 256)

Krzyszkowski Innocenty x.

1783 Szkoła główna akademii Krakow. za Konsensem Komissyi edukacyjnej z d. 13 czerwca 1780 na przed:stawienie Kołłątaja wizytatora akademii Krak. sprzedaje Rafałowi Czerwiakowskiemu Med. Drowi i Helenie z Katerlich małżonkom kamienicę akademicką narożną pod Wiewiórką przy ulicy floryańskiej podle kamienicy Lienskich teraz Załusińskich stojącą za 8400 złp. drogą publiczney licytacyi d. 2 Grudn. 1783 odbytej. – miejsce rektora zastępował wtedy Jan Jaśkiewicz.

1784 Szkoła główna akademii Krakow. za Konsensem Komissyi edukac. z d. 13 czerwca 1780, sprzedaje Kazmierzowi Kowalskiemu i Agnieszce małżonkom gmach kamienny Stare Classes zwany, przy ulicy Gołębiej pomiędzy Contubernium Philoso:phorum (Bursa Filozofów) i domem Sowińskich stojący za 2500 złp. drogą publiczney licytacyi d. 2 Grudnia 1783 odbytej – Prokuratorem akademii krak. był wtedy x. Wincenty Smaczniński.

1784 d. 11 Kwietnia w Warszawie – Uniwersał Króla Sta:nisława Augusta: niemogąc dla braku funduszów przywieść do skutku Ustawę Konstytucyi z r. 1768 pod tytułem: Akademia Lekarska, teraz na przedłożenie Komissyi edukacyi narodowej, zaprowadziwszy nauki lekarskie w dwóch szkołach głównych Krakowskiej i wileń:skiej, poleca się aby z miast większych po 2 młodzieńców dla nabycia nauki lekarskiej kosztem swym do szkoły głównej Krakow. wyprawili; a miasta mniejsze jednego ucznia z funduszu propinacyjnego (dla zaradzenia brakowi lekarzy =

dochodu, którzy to lekarze i cyrulicy otrzymawszy patenta w miejscu którego kosztem utrzymywani byli zostawać mają. Dozór nad temi Uczniami w Krakowie ma mieć Akademia.

1784 Szkoła głowna akademii Krakow. za konsensem Komissyi edukacyjnej z d. 13 Czerwca 1780 na przedstawienie Kołłątaja kanon. krak. wizytatora generaln. i rektora akad. krak. sprzedaje Kamienicę Czarowską a potem Drukarnia akademicka rzeczoną w Krakowie na S. Anny ulicy narożnią w podle kamienicy wikaryaszow S. Anny i w podle kamienicy Dzielawskich w przecznicy za 4000 złp. przez publiczną licytacyją d. 2 Grudnia 1784 Marcinowi Danielskiemu i Agnieszce małżonkom.

1785 Szkoła głowna akademii krakow. za konsensem Komissyi edukac. z d. 13 Czerwca 1780 na przedstawienie Hugona Kołłątaja rektora 1781, sprzedaje kamienicę Pojezuicką rzeczoną na Szczepańskiej ulicy pomiędzy kamienicami probostwem S. Szczepana a kamienicą Szpitala S. Szczepana pod tytułem Wniebowzięcia N. P. Maryi, za 5810 złp. przez publiczną licytacyją d. 25 Junii 1784 odbytą Dominikowi Oesterreicherowi malarzowi krak. i Rozalii małżonkom.

1785 Szkoła głowna koronna była w possessyi Kollegium pojezuickiego przy S. Piotrze i tyłow dwóch za murami tegoż Kollegium leżących dawniej od 2 kamienic Bursy Jurisperitorum odciętych, przetoż r. 1785 też obydwa tyły Bursie przywróciła Komissyja edukacyjna a Collegium S. Piotra pojezuickie OO. Cystersom oddane.

(Srzeniński Andrzej:) Rozbiór uwag Kollegium fizycznego Szkoły Gł. Kor. nad Patologią i Terapią przez Śniadeckiego podanych 1791. 8°. str. 42.

Akademia uchwala 1787 zamiast oracyi pane:
gizycznych odprawiać 3 razy do roku posie:
dzenia publiczne na których czytane być 197
mają przez professorów Rozprawy naukowe
wykazujące postępy nauk. Posiedzenia te
miały się odbywać ~~na~~ 1) Na Zielone Święta
na pamiątkę założenia Uniwersytetu przez Kaz:
mierza Wielkiego, 2) na S. Stanisława z pow:
du imienin Króla, 3) na Św. Michała z powodu
otwarcia kursów akademicznych i z powodu
imienin Michała Czartoryskiego prymasa jako
prezesa Komisyi edukacyjnej.
Komisja edukacyjna uchwala d. 23 listopada
1787 aby podczas wielkiego postu co niedzieli
wszyscy uczniowie i professorowie zgromadzali
się w Sali obradowej Kollegium Jagiellońskiego
dla słuchania nauki religijnej, odbywania rekollek:
cyi i przygotowania się do spowiedzi wielkanocnej.
Kandydatom stanu nauczycielskiego polecono wpra:
wiać się w wymowie łacińskiej przez wypracowanie

[illegible] piśmiennych zadań w czystej i wybornej Łacinie
Po przeniesieniu szpitala do Św. Łazarza przeznaczono gmach Św. Barbary na Seminaryum nauczycielskie które dla oszczędności zwinięto u S. Piotra.

1787 w 17/ Styczniu Michał Poniatowski Prymas Kupił bibliotekę po Grabowskim bis: Kupie warmij i darował Akademii Krak.

d 16 Czerwca w sobotę rano o 10tej przybył Sta: nisław August do Krakowa od Mogiły

d. 17 Czerwca witał go na zamku rector Drayewski w todze

d 18 Czerwca. Sprowadzenie Kurka z Ratusza na Celstat, Król przypatry: wał się z okna z Kamienicy narożnej Starosty Krak gdzie też była jego siostra Branicka Kasztelanowa Krak.

d 19 Czerwca we wtorek po obiedzie Król z Prymasem i licznem gronem dam i obywatelów był w Sali Jagiellońskiej na dysertacyi czytanej przez x. Bogucickiego profes: sora hist. Kościel. zwiedzał bibliotekę przez 1 3/4 godzin i zapisał swe imię; Nad Sala Jagiellońską umieszczono tablicę marmurową z napisem o tej bytności.

d 18 Czerwca rano był Król z Prymasem w ogrodzie botanicznym

d. 25 Czerwca (był Król w Poniedziałek w ~~Akademii~~ Kollegium fizycznym

na dyssertacyi Jaśkiewicza

d. 26 w ~~Klassie~~ ~~d. 27~~

\+ d. 18 Czerwca w Poniedziałek Król zwiedzał ogród botaniczny, Collegium – Bibliotekę Akademii

d. 19 wtorek Audyencya Majistratu krak. burmistrz Józef Wszytyszkiewicz.

~~po obiedzie~~

d. 21 we Czwartek Król odbył rano przejażdżkę na Skałkę

d. 22 w Piątek Król był na Łobzowie ~~[illegible]~~

d. 23 w Sobotę ~~w przód~~ Majistrat Kazimierski prezes Sebast. Zakulski przedstawiał się – Król był na Bielanach

d. 24 w Niedzielę illuminacya Krakowa – bal w Sukiennicach, Kotwice

d. 26 we Wtorek Król był ~~w Sali Jagiellońskiej~~ na Ratuszu i w Sali Jagiellońskiej na popisach Uczniów Szkoły głównej

~~d. 27~~

d. 27 we Środę Król był w Sali Jagiellońskiej na dyssertacyi Scheidta i Frankowskiego

d. 28 we Czwartek zwiedzał Kazimierz

d. 29 w Piątek o 6ej wyjechał do Krzeszowic

1787
d. 4 Czerwca
skarbowy
1820 Dom Nr 116 Ul. Grodzka oddano na Szkołę Malarstwa i Rzeźbiarstwa.

1803 d. 15 Kwietn. nakazano przenieść akademików
r. 1806 seminarium ~~seminarium dyec.~~ na Stradom

(Rząd austr. sprzedał Igołomowice, część Igo:
łomii, Czaple i Krępę, Bolszczyzn
które czyniły czystej intraty 30,709 złp. rocz.
(wartość ich 614193 złp.)
Sprzedał dom na Piasku, Rozebrał
Szkołę P. Marji – sprzedał dom
na Szpitalnej ulicy należący do
Szkoły P. Marji panu Schweinefleisz

Ogród Botaniczny założył Jaśkiewicz
z ogrodnikiem Keyzer.
r. 1787 objął F. Scheidt i osadził ogrod
nika Józefa Polaczek.

Prof Lady zrezygnował w listopadzie 1803

Wołczyński Józef został Dr. praw we Lwowie 1805

1811 w maju rozebrano Kościółek Marji Marji Magdaleny

1784 na Ś. Stanisław i Ś. Jan puszczono papierowe Balony F. Scheidt, Jaśkiewicz, Śniadecki — na Wesołej. (Experyencye z Balonem 2 razy)

1784 założono ogród botaniczny Jaśkiewicz i Scheidt

RSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO.

e dato

e praes.

wyexpedyowano.

200

1793 Jan Śniadecki jedzie na sejm grodzieński gdzie się z
Poczobutem opiera rozerwaniu funduszów edukacyjnych
za co mu po powrocie 12 Styczn. 1794 Akademia dziękuje
Krakowska. — D. 14 marca 1794 ogłasza Kościuszko powstanie
w ~~[illegible]~~ Krakowie przyczem Śniadecki mianowany człon-
kiem Komisyi dobrego porządku. D. 15 czerwca 1794 Prusacy
zajmują Kraków. Śniadecki chroni się do Żywca gdzie pisze swą
Jeografię, dopiero w jesieni 1795 wrócił do professury.
Prusacy — mianowicie Hoym troskliwy o utrzymanie Aka-
demii exekwował dla professorów zaległości od possessorów
dóbr pojezuickich funduszu edukacyjnego, których dla rozru-
chów nie płacono do kassy akademickiej — (professorowie
też nie pobierali pensyj) — W Styczniu 1796 zajmują
Austriacy Kraków. Akademia wysyła do Wiednia do cesarza
Jana Śniadeckiego i x. Józefa Bogucickiego, na audyencyi
24 lutego 1796 złożyli cesarzowi Franciszkowi memoryał.
Na powtórnej audyencyi ~~prosił~~ prosił Śniadecki o emeryturę dla
professorów. Cesarz zapewnił byt Akademii i urządzenie
polecił Komissarzowi pełnomocnemu baronowi Margelik
w Krakowie. D. 12 kwietnia 1796 deputowani z Wiednia
R. 1803 Śniadecki przeniósł się z Krakowa do Wilna.

Pensyje które ich od 3 lat nie dochodziły

Euer Hochwürden

erlauben wir uns zu gef. Ansicht vorzulegen:

1	**Die fünfzehn Geheimnisse des Rosenkranzes.** Mit 17 Illustrationen.			
1	**Die Gleichnisse unseres Herrn und Heilandes Jesu Christi.** Mit 20 Illustrationen.			
1	**Der heilige Kreuzweg.** Mit 14 Illustrationen.			
1	**Die Andacht zu den sieben Schmerzen.** Mit 7 Illustrationen.			

Wir bitten Euer Hochwürden, diese vier hübschen Schriften Ihrer gef. Durchsicht zu würdigen, da sich Ihnen in der Folge gewiß wiederholt Gelegenheit darbieten wird, dieselben zu Festgeschenken, als Preisebüchlein, für Volksbibliotheken oder für die Mitglieder religiöser Vereine zu empfehlen.

Ausstattung

3

Trzcinski prof. fizyki pensyonow 12 Octobr. 1804 =
= 1000 fr.
Contubernium chirurgicum zwinięte 1794
Łęski prof. Astronomii oddalony 25 Aug. 1804
159 Liw 1829
163 Podinspektor Jaworski d. 23 Czerwca 1829
denuncyuje Adama Liw niedawno o pojedynek oskazonego – odbiera swiadectwa 28 Sierp 1829 w Kopii
inspektor A. Czarski, podinspektor Xaw. Boguss
Piotr Bartynowski mianow. Prof. Drawca rymsz.
15 Kwiet. 1829 przez Kuratoria
Kurator zaprowadza mundury 14 pazdz.
1828 : każe zdawać raporta o obyczajach

1800

202

1816 d. 10 Pazdz. Jan Woronicz bisk. Krak. wzywa Univers. Krak. aby Wydział teologiczny przeniosł do Seminarium na Stradomiu i z takowym połączył – Akademia się oparła

Za czasów Austriackich aż do [illegible] Xięstwa Warszawsk. nauki teologiczne dawane bywały w Seminarium przez Benedyktynow z Weblingen

1810 d. 26 Czerwca teologia była 4 lat profesorowie J. Kanty Krzyżanowski kleryk niewyświęcony z Seminarium Wiedeńskiego przez biskupa Krak. wezwany na prof. histor. Kość. – x. Wojciech Galiński misjonarz nie ukończony kleryk, prof hermeneutyki – x. Stanisław Łagaczewski misjonarz z Seminaryum Krak. prof. prawa kanon. – x. Józef Bielecki misjonarz z Seminar. Krak. prof teologii dogmatycznej – x. Tymoteusz Raczyński misionarz prof. teologii moralnej – wszyscy ci misjonarze mieszkali w Klasztorze na Stradomiu, nawet Krzyżanowski i nie pobierali pensyi tylko pobierali 1600 Złr. – x. Dominik Markiewicz zastępca prof. teologii pastoralnej za rozporządzeniem biskupa dochodzi do Seminarium na lekcye – Uczniow na 4 latach w Seminarium było 51 – dziekan Kudrewicz.

1817/18 na Wydziale teol. było tylko 6 uczniów – bo biskup zakazał chodzić tylko do Seminarium.

Nr 279

1801 x d. 30 novembr. Zwinięto Seminarium Akademickie (i Kaplicę w Barsie Szymana) i przeniesiono na Stradom

drukarnię seminaryum od 1759 istniejącą Komisia edukacyjna r. 1782 oddała Uniwersytetowi.

1819 d. ~~8 Października~~ 29 września. – Biskup pozwolił seminarzystom chodzić na nauki teologiczne w Akademii

1800 ustał alumnat z powodu zwinięcia Banku Weneckiego – nowy Alumn przez Kapitułę wybrany x/ (Dominik J. K. Markiewicz nie mógł być już wysłany w Maju za granicę jako alumn Słowikowskiego

1853 Połączenie fakultetu teolog. z Seminarium dyecezalnem

1801 203

1827 d. 27 Lipca Urządzeniem nakazał Kurator Korepetytorom i Nauczycielom domowym co miesiąc składać rapporta

Kudrewicz Florian od 1783 Kandydat nauczycielski od 1791-1796 profesor w szkołach w Barze Szarogrodzie, Kaniowie gdzie był prefektem guwernerem prywatnym do r. 1802 od 1802 Profesor piśmiennictwa w Akad. Krak. był nim i r. 1815. Bazylian

1833 w Wrześniu Schindler przez Komissyą reorganizacyjna mianowany Dyrektorem gimnazyalnym

1834 Hübner Referendarz Stanu Komisarz rządowy Instytutów nauk. Uniwersytetu Krak.

1801 remanenta d. i Januar Kassa Szkoły głównej 50979 fl. 4 kr. Barß 7033 fl. 15 kr. Burkarn 7962 fl. 15 kr.

1802 Rząd austr. odejmuje Akade-
mii administracyą funduszów
które miała do funduszu zakła-
dowego Państwa (Stiftungsfond.)

[illegible]

1802

1830 d. 7 Grudnia – Załuski generalny ~~Lat~~ Kurator wyjeżdża do Królestwa – Zastępuje go Girtler rektor

1835 d. 2 Lipca – Karól Skórkowski Bisk. Krak. udaje się na rozkaz Grzegorza XVI do Opawy – Zastępuje go Wikaryusz generalny Zglinicki sufragan Archidyakon Krak.

1828 d. 26 Lutego ~~Kurat.~~ Kurator Załuski zasuspendował prof. Słotwińskiego prof prawa natury w jego miejsce mianował zastępcą Jankowskiego Józefa prof filozofii
(za odszczepieństwo od dogmatów Kościoła Katolick. – za adwokaturę – że Ritterowi protestantowi radził [illegible] dzieci za Katolickim

1802 Od nowego Roku szkolnego – nowo urządzono Kursa filozoficzne

1798 d. 26 Octobr. Januszewicz prof prawa natury wtrącony do więzienia o zdradę stanu po nim wykładał Sołtykowicz – i Józef Niemetz od r. 1800

d. 18 marca 1827

1828 Hube delegowany od Uniwersytetu na Sejmie donosi Zaturskiemu iż podczas obioru prezesa Sołtyk? Karol i Augustyn Bodurzyński Senatorowie namawiali aby Mikorowicza obrać – że Stotwiński bronił Chwatkowskiego – i że przeciwny był Mieroszewskiemu reprezentantowi

1803, d. 23 Maja (w Krakowie) Hr. Trautmansdorff rezolucyą gubernialną nakazuje aby Akademia na mocy Najwyższego Zadwornego Dekretu z d. 8 Maja 1803 No. 7329 zakazała Uczącym się wszelkiej gry w publicznych Kawiarniach i Szynkowniach

1820 d. 20 Września. – Rada wielka Uniwersytetu Krak. ogłasza Statut Karności dla Uczniów w 31 §.§.

1823 Instrukcyja dla Kuratora jeneralnego szkolnych Instytutów Królestwa Polskiego z d. 1 Lipca 1823 przez Komissię rządową wyznań religijnych i oświecenia publicznego.
Komitet dozoru składał się z 4 Assessorow, Inspektora Szkoły głównej warsz. Inspektorow w audytoryach – Dozór nad nauczycielami i uczniami
Kary: napomnienia, areszt o chlebie i wodzie (do 3 dni) wymazanie z listy, wydalenie, z uwiadomieniem Rządowi, jeżeli obcy.

1821 d. 4 Maja Senat Rządzący wydaje tymczasowe Ustawę Karności dla studentów

1804 d. 24 Marca. Starosta obwodowy Krak. i radca nadworny Baum otrzymawszy tajną denuncyacyą od jednego xiędza, iż Adam Krzyżanowski student prawa jest ateuszem i pokpiwał z religii nakazuje rektorowi Univers. zarządzić śledztwo – które nic nie wykryło

1851 d. 12 Marca. – Fakultet jurydyczny żąda podwyższenia tax od rygorozów, Ministerstwo nie zezwoliło. Taxy te r. 1825 d. 1 Lipca ustanowiono i statutem z r. 1833.

1809. Felix Słotwiński od r. 1809–1812 Professor szkoły departamentowej Krak. od 1811–1812 zastępca Professora Prawa natury, od 1812 aktualny Prof. Uniw.

1856 d. 28 Sept ~~9 Octobr~~ – Docent prywatny praskiego Uniw. Edward Buhl zostaje Prof der deutschen Reichs und Rechtsgeschichte – r. 1870 przeniesiony do Lwowa – po nim 1870 Girtler.

1870 Maxymilian Iszkrycki prof. gimn. S. Jacka mianow. prof. Uniw.

1828 d. 1 Kwietnia. Kurator Załuski Augustyna Boduszyńskiego Professora prawa rzymsk. i kanon. (mianowanego 16 Listop. 1811) suspendując oddala bez emerytury – dostał emeryturę 2000 złp. a d. 11 Lutego dimissionuje 1829 – po nim prof. 20 Stycznia 1829 Piotr Bartynowski emeryturą – r. 1831 d. 22 Lutego przywrócono Boduszyńskiemu professurę

1847 d. 10 Paźdz. Józef Helfert mianowany suplentem katedry prawa rzymsk. później Zielonacki, Esmarch Karol, Demelius Gustav. Heizman od 1861.

1853 d. 1 Stycznia oddalono Helfa,

1862 Zielonacki został Prof. we Lwowie.

Zoll Fryderyk ur. w Dolnej Wsi pod Myślenicami 2 Grudn. 1834, od r. 1856 koncypista praktykant prokuratoryi senatorskiej Krak. skończył r. 1856 nauki prawne we Lwowie i r. 1858 został Dr. Praw, od 1862 prof. Prawa rzymsk.

1827 d. 11 Lutego ~~w Lipcu~~ Kurator mianuje zastępcą Konstantego Majewskiego, bo Boduszyński został Senatorem (dla tego go oddalił Kurator czasowym od Akademii na rok

1805 po utracie Wenecyi przeniesiony do Krakowa Orsler na Prof Prawa rzymsk. – po nim Marx – ~~[illegible] 1809~~ umart około 1809 jako Konsyliarz Apelacyjny

Załuski zagniewany na Bodeszyńskiego iż jako Senator przeciw niemu powstawał wyjednał u Nowosilcowa iż Rząd polski Bodeszyńskiemu jako poddanemu Polskiemu d. 5 Stycznia 1829 zakazał sprawować urzędowanie w Krakowie – wskutek tego d. 26 Stycznia 1829 dał mu dymisyą. – zarzucał mu Załuski przekupstwo od Żydów, że śmiał rozkazy do niego jako senator podpisywać, że obciął ~~[illegible]~~ z majątku – Komisya złożona z Łętowskiego, Sobolewskiego i Mierotzewskiego d. 8 Lipca 1828 nic nie wykryła.

żył 1833 w Listopadzie

Ignacy Wozniakowski Profesor Akuszeryi od 1809 + w Lipcu 1831 na cholerę

1805 208

Kosteckiemu
1820 d. 27 lipca bawił przeciw Intendentowi
policyi aresztowanie Wadrzyńskiego
uczniów Liceal[nych]

1807 X. Speiser bibliotekarz +

Dominik Markiewicz Professor liceum
Krak., od 1798 prof. w Akad Krak. Historyi
Kościelnej teologii pastor. - był rektorem
Dr. Teol. i Prof.

1806 w listopadzie sprowadzeni Benedyktyni
Wiślickich

Rząd austr. przedał 5 wsi Akad

1805 Czach oddaje Kancelarię w Zagórze
niku Nemetz Syndykowi

1810 d. 16 Stycz. odebrano Kancelaria

1805 Regulacya Uniwersytetu

1810 d. 14 Stycznia rektor z professorami
w przytomności Franciszka Węglenskiego prefekta
daja przysięgę wierności Fryderykowi Aug.
Xiaż Warszaw. Krol Sask.

209

1836 d. 15 Paźdz. obrany Rektor Wincenty Zaranski Dr. Teol. prałat P. Maryi

1843 d. 26 Lipca obrany rektor Leon Laurysiewicz Prof. teol. na 3 lat

1802 d. 9 Nov. prof prawa Krym. został Dr. Nierretz – nakazano wykładać na prawie po łacinie i w

1802 d. 24 Junii Hofdekret nakazuje wykładać po łacinie we wszystkich fakultetach

N° 45

presen. d. 19 Luto 1870

1805 210

1822 d. 18 Grudn. Sejm Krak. zniosł opłatę immatrykulacyjną [?] ... ków na rok 1.

1819 d. 19 Stycznia. Namiestnik Król. Polsk. nakazuje aby studiujący nauki w obcych uniwersytetach, uzyskali potwierdzenie takowych w Uniwersytecie Warszawsk.

1822 d. 9 Kwietnia Dekret Cesarza Alexandra I zakazujący uczęszczać do Uniwersytetów zagranicznych.

1835 d. 25 Września Komisarz rządowy Hübner poleca Dziekanom aby do Uniwersytetu uczniów z obcego Państwa bez pozwolenia swego rządu nie przyjmowali.

1807 d. 14 Aug. Gubernium uwalnia profesorów od składania przysięgi przed biskupem

1807 d. 20 ~~Oktober~~ August. Dekretem kancelarii nadwornej zganiono Akademii Krak. iż nadała doktoraty bez egzaminu profesorom Kossowiczowi, Ruttowi i Haquetowi; i że odtąd tylko za pozwoleniem kancelarii nadwornej takie doktoraty honorowe

nakazano im oddawać dyplomy

1805 d. 8 August ~~Regulierungs~~ Hof Dekret der Krakauer Universytet (nowa Organizacya – Verfassung)

Hofdekret vom 20 August sagt daß Ehren diplome keine Kraft zur Praxis geben

14
14
28 L. B.
24 Univ
69

Trojnik

rynki Skrzynki Wolice

Kąty Osjuszko

Ostragórka bitwa ze

Szwedami poległy

Speisel Anselm został

Bibliotekarzem 15 Maja

1803 po Przybylskim

+ Calend Decembr 1807

Józef Palatyn jadąc do Petersburga

25 Lipca ... g był w Krakowie

Cesarz Franc Józ 1833

17 Aug 1796 koronacjum w Krakowie

1787 d. 22 Junii Stanisław Aug w Bibl.

1784 d. 1 Octobr Jacek Przybylski został bibliotekarz po Zatanowiczu

1832 d. 24 Czerwca Senat Rządzący nakazuje aby do Akademii i Liceów nieprzyjmowano Młodzieży z Polski

1809 d. 18 Sierpn. – Od Rządu Napoleona naznaczony Prezesem Komissyi Akademickiej Antoni hr. Stadnicki.

" " d. 22 Lipca. Jacek Przybylski mianowany Konsyliarzem tejże Komissyi

zwołał Franciszek Kodesch rektor. na

" " d. 22 Lipca wszystkich nauczycieli w celu publikacji objęcia przez nowy rząd.

" " d. 9 Sierpnia mianowani dyrektorami fakultetu ~~[illegible]~~ filozofii Józef Sołtyskowicz (na miejsce Müncha) i teologii x. Florian Kudrewicz (na miejsce Zieglera)

" " d. 3 Listop. Rektor Kodesz oddaje Akta

1807 d. 18 Sept. Universitäts Geräthe zur Repunzirung i gold. Rectors Siegel (7 Ducaten schwer)

/

1809 d. 5 Grudn. Jedrzej Horodyski referendarz cywilno wojskowy do spraw rządowych Galicyi postanawia Radę szkoły głównej z Rektor, Dyrektorowie i Dziekani 4 wydziałow, Dyrektor Gymnazyow, Dyrektor szkoł początkowych, Prokurator, Sekretarz

1810 Wydział Lekarski 8 Katedr Medycyna 5 lat Chirurgi 3 lat. Tymczasowe

d. 7 Grudn

1810 Zamiast Rady zaprowadzono Dozor szkoły głownej: Biskup Krak. Prefekt departamentu Krak Rektor, Prezes Sądu Krymin. Prezes Trybunału I instan. 4 Dziekanow, Sekretarz – podleg. Izbie edukac w Warsz

d. 1 Lipca 1811 Izba eduk. 6 prof. med.

d. 5 Sierpn

1814 Urządzenie wewnętrzne szkoły głownej Krak. Medycyna 4 lat Katedr. 7. i Prosektor. prez Dyrekcyę edukacyjną

1814 d. 28 Lazdz. Rektor Walenty Litwiński

1817 Nowe urządzenie Rzeczypospol Krak

Format	Autor	Tyt[…] godło, edycya, miejsce druku[…] miejsce składu, ilość tomów, w[…] rycin, mapp, planów[…] Stan egzemplarz[…]
8	(Redaktor)	
	(Czerny Ludewit.)	Lit. R Co tu robić[…] Komu ufa[…] Czemu wier[…] Paryż w Dru[…] przy Ul. Migne[…] 18[…]
	Tłumacz (przerabiacz) (wydawca)	

Dział	Umiejętność	Przedmiot

Uniwersytet

Gabinety uniwersyteckie pomnożone r. 1818 przez X. Sołtyka (zoologiczny i mineralogiczny)

Ogród botaniczny r. 1818 liczył 7000 plant

R. 1817	na uniwersytecie	było	274
1818	"	"	355
1819	"	"	377
1820	"	"	390
1821	"	"	323
1822	"	"	289
1823	"	"	262 (zakaz chodzenia)
1824	"	"	200
1825	"	"	215
1826	"	"	205
1827	"	"	258
1837	"	"	170
1843	"	"	149 (średnia liczba 150)

Liceum

r. 1818 . . . 885
1819 . . 930
1820 . . . 961
1821 . . 943
1822 892 (w 2 bursach Jerusal. i Philosophor. 160)
1823 - 976
1824 " 759 (w bursach 186)
1825 " 904
1826 . . 906 (w bursie 208)
1827 . . : 1009 (w bursie 220)
1837 238
1843 198

bursa Jeruzalem 25/26 czerwca 1841 spaliła się

Instytut techniczny
1837 . . . 352
1843 . . 342

bursa (szkoła) muzyczna) przy technice – drukarnia akademicka założona 1840

1817

216

1819 d. 21 Grud. Sprostowanie omyłki w statucie akad karta 52 i 226

1820 d. 22 Wrześn. Zaprowadzenie wizyt przez rektora liceum w pomieszkaniach.

1821 ~~[illegible]~~ 23 Paźdz Ustanowienie Komissyi względem zapisów akademii

1833 d. 26 Kwiet. Ustanowienie taxy od extraktów akt akademick.

1834 d. 30 Lipca Ustanowienie taxy od Kwerend akadem.

1834 d. 24 Paźdz. Oznaczenia wolności od stępla dla studentów

1833 ustawa oznaczająca zakres jurysdykcyi akademick.

1834 d. 7 Paź. Urządzenie szkół płci żeńskiej

1834 d. 7 Paźdz. Przepisy zmieniające statut szkół począt.

1834 d. 12 Grud. Statut urządzający szkoły początkowe i wydziałowe.

1817 d. 11 Lipca Statut urządzą-
jący szkoły początk.

1818 d. 17 list. Bibliotece
po 2 exemplarze

1818 d. 17 lut. Urządzenie Szpi-
tala S. Łazarza.

1831 d. 5 Stycz. Zawieszenie
działań Kuratora.

1833 d. 14 września Ustawa
przychodnia co do professorów
Adwokatów

1827 d. 12 Stycz. Postanowie
nie opłaty szkolnej

1839 Dodatek do Statutu
Uniw. Krak.

1818 Fasc. 161 Nr. 148, 149, 150, 433 et 439 ex 864
Woronicz jus activum et passivum ad Collationem 4 Canonicatuum 217

2) Aktem po francusku spisanym 10 Lipca 1818 odstąpił prawo prezentowania

1) Konstyt. woln. miasta Krak. z d. 3 Maja 1815 art. 8 zawarowała Akademii mianowanie na 4 kanonie dla doktorów fakultetów odbywających funkcje nauczycielskie

3) Akt regulacyi Kapituły Krak. przez Piusa IX. z d. 10 maja z r. 1859 w art. VI ~~wsz~~ wymówi iż do składu kapituły wchodzić mają 4 Canonici professores facultatis theologicae penes Univ. Crac. sic dicti Academici quatuor praebendae Academicae Karniowska, Kneżowska, Zgł. Kirowska, Gunowska

1. Felix Jabłonowski Kneżów
2. Alexander Schindler Karn.

Papieskie breve z d. 12 Marca 1838
„ ~~qui~~ caeteri vero quatuor instituantur ad nominationem Universitatis ~~Crac~~ Jagiellonicae Cracoviensis

Nr. 989 ex 1865

218

1442 d. 29 Junii Concordia de cult S. Annae

1819 219

Założenie mennicy krajowej d. 18 Wrześ. 1833
Ustawa emerytalna d. 18 Września 1833.
— Od r. 1828 – 1833 – niebyło Sejmów i praw.
Postanowienia co do piekarzy rzeźników d. 10 Wrześ. 1816.
Przepis przyjmowania starozakonnych do rzemiosł d. 8 Stycz. 1818
Przepis bicia bydła w szlachtuzie d. 31 Styczn. 1823.
Cech Kapeluszników w Chrzanowie d. 13 Lut. 1827.
Przepisy względem składania aktów byłych jurysdyk miejskich d. 1 Grudn. 1824.
Reorganizacya Dyrekcyi Policyi d. 1 Listop. 1835
Sprostowanie omyłki w statucie akad. art. 52 i 226. d. 21 Grudn. 1819
Otworzenie nauki budownictwa d. 5 Listop. 1820.
Zaprowadzenie wizyt przez Rektora Liceum w pomieszkaniach studentów d. 22 Wrześ. 1820.
Ustanowienie Komissyi do wyśledzenia zapisów Akademii 23 Paźdz. 1829.
Ustanowienie taxy za kwerendy z Archiwum akademickiem d. 30 Lipc 1834.
Ustawa oznaczająca zakres jurysdykcyi akademickiej d. 14 Grudn. 1833.
Przepisy zmieniające statut organiczny szkół początkowych d. 7 Paździer. 1834.
Urządzenie szkół płci żeńskiej d. 7 Paźdz. 1834.
Statut urządzający szkoły dla wyznania starozak. d. 12 Grud. 1834.

Statut urządzający Starozakonnych d. 1 Czerwc. 1817
Statut organiczny urządzający szkoły początkowe d. 11 Lipca 1817. (27 str.)
Bibliotece Uniw. Jag. 2 exempl. oddawać należy 17 Listop. 1818
Objaśnienie statutu względem Starozakonnych d. 12 Listop. 1817.

Pierwszy Statut Uniwers. Krak. 13 Sierp 1818.
Urządzenie Szpitala S. Łazarza 17 Lut. 1816
Zasady do nowego statutu Uniw. Krak. d. 29 Wrześ. 1826.
Zawieszenie działań Kuratora Inst. nauk. d. 5 Styczn. 1831.

Statut organiczny Uniw. Krak. d. 15 Sierp 1833
Statut urządzający Liceum S. Anny d. 1 Wrześ. 1833.
Ustawa przechodnia wyłączająca professorów będących adwokatami d. 14 Wrześ. 1833
Zburzono szkołę S. Ducha 1820
Przeniesiono Koletki ze Stradomia do S. Józefa 1820.
Urządzenie Kunsztów i rzemiosł d. 30 Grud. 1820.
Zawieszenie opłaty Minerwalców d. 18 Grud. 1822.
Postanowienie opłaty szkolnej 12 Styczn. 1827.
Zamiana gmachu akad. Drukarnia d. 8 Styczn. 1827.
Urządzenie cechów filialnych żydowskich d. 16 Wrześ. 1833

1820 d. 27 Lipca 220

Intendent policyi Kostecki aresztował
Wądrzyńskiego ucznia piątej klassy
posądzonego o kradzież u Pani gdzie
dawał korrepetycye na Piasku
w domu zajezdnym — i Głazowskiego
studenta

Emilian Muszewski z Poznańskiego uczeń
uniwersytetu starał się ich uwolnić
przez instancyą biskupa Woronicza
po 4 dniach uwolniono przemocą
z biura intendantury policyjnej na rynku
wybito okna Pani na Piasku
i zrobiono napad na dworek Kostec-
kiego za górnemi rotynami — chciano
obić i inspektora d'Ingoszewskiego
— wydalono Muszewskiego z Univer-
sytetu — Popis w liceum św. Anny
odłożono po wakacyjach — za rek-
torstwa Szymonowskiego

Liceum ś. Anny

1821/22 Prorektor Adam Lewestański

z Wilna

Intendent policyi Antoni Kostecki
Rewizor " Jędrzej Długoszewski.

Biskup Jan Paweł Woronicz

Rektor Walenty Litwiński

Pro
Rektor Liceum S. Anny Antoni Słimonowski.

Felix Radwański (ojciec) (senator) Członek senatu rządzącego
w Senacie Akademickim zasiadający

Stanisław Kostka Zarzecki Rezydent
dworu rossyjsk.

221

1820 d. 23 Września. Wielka Rada Uniwersytetu odebrała moc nad liceum S. Anny rektorowi Hinonowskiemu i wyznaczyła za zastępcę Markiewicza Prof.
również obwiniono professorów Bogutkiego i Karkoszyńskiego o zaburzenia Karkoszyńskiego oddalono.

1820 d. 21 Września Rada Wielka Uniwersytetu: Grodzicki, Mikorowicz, Litwiński rektor, Markowski, Kryzanowski, Hoszowski, Wodzicki

tę radę zreformowano 1821.

Hube zdał raport nieprzychylny o prorektorze Hinonowskim

R. 1820 na Piasku w domu zajezdnym pod Krukiem stanęła szlachcianka, gdy jej szkatułkę z pieniędzmi skradziono, intendant policji Kostecki z inspektorem Długoszewskim aresztowali mieszkających w pobliżu uczniów Wądrzyńskiego (ucznia z V klasy Liceum S. Anny) i jego kollegę Głazowskiego, mając ich w podejrzeniu kra=dzieży, a to bez wiedzy władz szkolnych. To oburzyło młodzież licealną i uniwersytecką. Pod wodzą Emiliana Miszewskiego (z Poznańskiego) ucznia uniwersytetu udała się deputacyja najprzód do biskupa Krak. Wo=ronicza prosząc, aby jako kanclerz uniwersytetu wy=jednał uwolnienie uwięzionych. Gdy biskup odmówił, po 3 dniach zgromadziła się młodzież w Liceum S. Anny i żądała aby prorektor Antoni Hamonowski wpłynął na uwolnienie. Następnie tłum cały studen=tów atakował główny odwach (w Rynku) (gdzie było biuro policyi i więźniów wypuścił. Wieczorem wybito okna szlach=ciance w domu zajezdnym. Nie chodząc parę dni do szkoły, wieczorem (do 400) napadli dworek Kosteckiego nad Rudawą za Górnemi młynami, gdzie było 12 milicyantów uzbrojonych, powybijano okna, lecz Kosteckiego nie zbili, bo się ukrył; podobnież chcieli obić Długo=szewskiego ~~...~~ na Stolarskiej ulicy lecz go nie znaleźli

wskutek tego wydalono z Uniwersytetu Emiliana Miszewskiego. – Wądrzyński i Głazowski udali się do Warszawy gdzie ich oddano do wojska – Wstrzymano w tem Liceum S. Anny popis publiczny, który dopiero po wakacyach odbyło się usunął się Chimonowski po nim prorektorem prof. Wysocki

r. 1821/22 przysłano na prorektora Adama Rowstańskiego z Wilna

1822/23 Alexander Serna Sołowiewicz mianowany professorem rossyjsk. języka, na miejsce Wujakowskiego z. unity z dyecezyi chełmskiej

Na wezwanie konsula ross. Zarzeckiego Senat kazano uczniom z Polski wyjechać z Krakowa – pozostało tylko kilku Galicyan i Poznańczyków

Podczas karnawału na balu w hotelu Krotza gdy w bufecie Wasow z cukierni Wielanda oddał policzek exjenerałowi Jerzemu Grabowskiemu, został publicznie obity przed odwachem

1820 Policyja Krak pojmała 2 uczniów na uczyn-
ku kradzieży. Rektor upomniał się nazwał to
gwałtem. Młodzież uwolniła z więzienia
studentów i Intendantowi policyi okna
i meble zniszczyła. (Dwory uznały to za
demagogia)

1826 Zaprowadzono Kuratorią w osobie
półkownika adjutanta cesarskiego Zatus-
kiego Józefa; obostrzono zakazy chodze-
nia zagranicznym na uniwersytet

1833 Reorganizacyja Uniwersytetu przepisała
stały plan nauk, profesorów ograniczał
na wymienione dzieła elementarne (bez względu na postęp)
Katedry historyi i literatury polskiej zniesiono
ustanowiono Komisarza rządowego (z za-
mienia rossyi)

1828 d. 7 Stycznia – Kurator Zamojski zakazuje aby uczniowie nie bywali na balkonie i galeryach w Teatrze, tylko w parterze i lożach.

1820 d. 28 Grudnia Rada Wielka Uniwersytetu ogłasza Ustawy Karne dla Uczniów Uniwersytetu d. 20 Września 1820 przez Wodzickiego prezesa zatwierdzone.

1820. 225

1836 d. 24 Stycznia Dyrektor Policyi Sobolewski donosi Prezesowi Senatu iż młodzież Uniwersytetu wzięła się do noszenia lasek po ulicach – i żąda by po godzinie 10 niewolno było znajdować się uczniom za Ulicy, i aby nie nosili lasek

1833 d. 14 Grudn. Ustawa Senatu za Wieloglowskiego – ogłasza Ustawę porządkową dla Uczniów Uniwersytetu (zamiast pierwotnej z d. 28 Grud. 1820) Uczniom wolno bywać w teatrze (§. 5) – niewolno im mieć schadzek i uczt (§. 7) – niewolno składać jakichkolwiek towarzystw (§. 8) – nieobecność na 7 lekcyach jednego profesora karane ma być relegacyją (§. 22)

1821. hr. Capodistrias Minister Spraw wewnętrznych donosi Uniwersytetowi iż Prezes Senatu Woyzicki zawiadomił hr. Nowosiltzow o swojej obawie z niedokładnej organizacyi Uniwersytetu i z ducha panującego między Profesorami, iż uczniowie popełniają zbrodnie z braku nadzoru – że Litwinskiego powtornie nie obrano rektorem dowodzi złego ducha

1820 d. 27 Lipca swawola uczniów (d. 1 Aug.) Policya posądzała o kradzież dyrektora Wędrzyńskiego – za rektorstwa Simonowicza

po powrocie

1829 d. 26 Września Kurator jeneralny instytutów naukowych do Rektora — ubolewa iż podanie Prorektorów obu Lyceów żądane przez Profesorów odwołania §. 10 Urządzenia z d. 26 Lipca 1827 iż mężowie mający być wzorem strażnikami szkolnego porządku niewahali się podać przełożenia w tak nieprzyzwoitych i uniesionych wyrazach — Grozi zupełnem zabronieniem Profesorom i nauczyc. publ. utrzymywania młodzieży na pensyi u siebie, — aby Rektor surowo naganił
Podług §. 10 winni Profesorowie postarać się u Kuratora o pozwolenie trzymania pensyi co roku — podali więc że opinia ich dobra na tem cierpi i że pensyi nie ma — podali 26 Lipca 1829 Tomasz Wysocki prorekt. S. Anny X. Józef Karpiński pror. S. Barbary.

Rektor Gissler. d. 29 Września 1829 żąda aby ci Prof. składali szczegółowe raporty w przypadkach niemoralności uczniów extra muros szkoły

1828 d. 2 Stycznia Dyrekcya Policyi Kuratorowi iż nie wie o domach gry hazardowej, a zakazywanie uczęszczania do miejsc zabaw publicznych przechodzi zakres Policyi.

1827 d. 30 Października — Kurator wzywa Policyą aby była pomocą Inspektorowi Instytutów nauk i podinspektorom w przedmiocie sprawowania się uczniów za murami szkoły, aby młodzież nie bywała na balach, piknikach, traktyerniach, cukierniach i aby Policya zapisywała takowego, aresztowała i bedellom oddawała.

1834 d. 6 Czerwca – Estreicher Professor Botaniki skarży w Senacie akad. ogrodnika Chladek
Komissarz rządowy instytutów naukowych Hübner

1837 d. 31 Maja Komissarz rządowy instytutów Schindler. ażeby
d. 1 Czerwca 1837 aby uczniowie po 4 lub 5 razem nie chodzili nawet wieczorem
i po 9 godzinie nie chodzili

1820 d. 12 Września Uchwała Senatu rządzącego
Senat przerażony wypadkami d. 25. 26. 27 Lipca niemoralnością i rozwolnieniem obyczajów młodzieży szkolnej przypisuje to złe Statutowi akademicznemu z r. 1818 – ponieważ ten Statut nie jest ułożonym w duchu zasad Protegujących dworów – uchwala więc, aby nowej Radzie Wielkiej Uniwersytetu złożonej z Rektora, 3 Zastępców Konserwatorów, Prezesa Senatu, Biskupa, Prezesa Apellacyi, jednego Senatora reprezentanta narodowego powierzyć Dozór nad szkołami i Akademią.
– chodziło o odebranie władzy rektorskiej niemiłemu Litwińskiemu.
dotąd co do karności rządzono się Ustawami
Ta wielka Rada miała 1e posiedzenie d. 20 maja. 1821.

1820 d. 28 Lipca. – Senat (Wodzicki) zawiadamia Rektora iż w skutek wykroczeń d. 27 Lipca 1820 przez Uczniów Klassy V gimnazyum – iż examina klas 4.5.6 odkładają się aż do 25 Września po wakacyach – Szkoły rozpuszczone być mają d. 28 Lipca – Zabrania się wszelkie Kupie: nie po 9ej godzinie – Urząd będzie dochodził i karał winnych gwałtu d. 27 Lipca. – Rektorowi polecił ułożyć Kodex Karności

1828 d. 26 Septembris Konserwator Nowosilcow nakazuje Kuratorowi aby czuwał by professorowie unikali założeń któreby uczniów do rozpraw poli-: tycznych unieść mogły, aby uczniom zakazali uczęszczać na Sejm, aby Inspektorowie czuwali nad tem jakie dzieła uczniowie czytają, aby w różnych chwilach odwiedzali niespodziewanie mieszkania uczniów aby Assessor naukowy Kossecki chodził na lekcye i czuwał czyli uczniowie są w mundurach chodzą.
– Rektor Girtler ogłasza d. 21 Paźdz. 1828.
Kurator d. 21 Paźdz. 1828 polecił Inspektorowi Instyt. nauk Czapskiemu aby Podinspektorowie w różnych chwilach odwiedzali uczniów w mieszkaniach i rewidowali Książki i sexterna.

1834 Ustawa Karna dla uczniów

1820 228

1820 d. 27 Lipca Uczniowie Liceum gwałt publiczny zawarli Towarzystwo Orła białego Myszewski prezesem rozwiązane przez rektora

1828 26 Wrześ. / 8 Paźdz. Nowosiltzow kr. Konserwator Uniw. Krak pisze do Kuratora Załuskiego iż Konstanty Cesarewicz się skarzył na młodzieży duch zły — Kurator nakazuje professorom aby w zadaniach unikali treści polityczej — aby karności przestrzegano, aby na sesymie studenci niebywali i innych kłótnie niecinali. d. 21 Paźdz. 1828 — aby uczniowie w mundurach chodzili

1828 d. 21 Paźdz. Kurator nakazuje Czapskiemu inspektorowi aby mieszkania rewidował Amos Jaworski podinspektorowi tyz

1828 d. 4 Kwiet. Kurator pozwala
uczniom chodzić tylko Rogatką Zwie:
rzyniec, Wolską, Łobzowską i Cmen-
tarną.

1826 w Październ. zaprowadzona
Kuratoria ~~d[illegible]~~ d. 1 Stycznia
1831 rozwiązana

1829 d. 12 Maja Adam Piwowarski uczeń wydz. filozof. za wyzwanie Pawła Burdzińskiego na pojedynek relegowany

1838 d. 17 Marca: Uczniowie Alexander Włodrowski, Wincenty Anderle, Leopold Ligocki; Stanisław Chilewski, Antoni Kamiński i Antoni Mikniewski – areszt owani politycznie

1828 d. 7 Lutego wyznaczona Kommissia przez Kuratora instyt. nauk do badania albowiem Alexander Serna Sołowiewicz Prof. ross. języka dowiedziawszy od uczniów licealnych Tomasza Kuczeńskiego i Banaszewicza o istnieniu Towarzystwa tajnego masońskiego między uczniami i schadzkach ich na Łobzowie zrobił donos – wskutek tego Orłowskiemu prof. lit. polsk. i łacin. w liceum klasie VI dano dymissye

1831 d. 24 Listop – Jacek Gud rajczyk zabiwaja Wodzickiego prezesa.

1838 d. 15 Marca aresztowała policya za zamachy polityczne 18 uczniów: Ludwika Gorzkowskiego, Alexandra Hoszowskiego, Wincentego Anderle, Antoniego Kamińskiego etc. i Bylicki Wiktor

1834 d. 25 Lut. Hube rektor wyklucza Tomasza Mohra filozof

1834 d. 22 Grudnia Sołowiewicz robi do senatu donos iż czytają „Kordyjanu"

1828 d. 1 Kwietnia Felix Słotwinski Prof prawa nat. zawieszony przez Kuratora. i Bodniszynski Augustyn na miejsce Słotwińskiego Jankowski.

1821 d. 16 Marca (Zajączek) Książę Namiest-
nik wydaje odezwę do Senatu Krak., iż jeżeliby
nie zapobieżono zaburzeniom młodzieży Krak.
zmuszony będzie przedstawić Cesarzowi aby
zakazał młodzieży polskiej uczęszczać do
Krakowa

Na to

Przytrzymanie Dyrektora przez Policyę
wywołało rozruch nie zaś uczniowie
zagraniczni – Policya dała powód
aresztowaniem Dyrektora Wędrzyńskiego
posądzonego o kradzież i nieodstawiła
go do Rektora – i dopiero za skupieniem
się studentów przed Policyą puściła go

1821 Sprzeciwiał się temu Narzucaniu się
i mięszaniu Wielkiej Rady w nauki
Rektora ~~[illegible]~~ Feliks Radwański
Senator Dożywotni delegowany z Uniw.
Krak.

1821 ~~(182~~21) 231

hr. Capo d'Istrias

Nota Ministra Spraw Zagranicznych Państwa Rossyi – do Rezydenta Zaryckiego – Raporta p. Zaryckiego Rezydenta c.k. zawiadomiły Ministra o wykroczeniach Ucz:niów Uniw. krak. które niebyły karane lecz wręcz protegowane. Równocześnie Prezes Senatu Wodzicki doniosł hr. Nowosilcoff radcy tajnemu a zarazem Konserwatorowi Uniw. krak. o obawie, żaląc się na niedokładną Organizacyą Uniwersytetu, na duch panujący między Professorami jaki usiłują przelać w uczniów; Listy tegoż Wodzickiego Prezesa dowodzą że uczniowie Uniwersytetu popełnili wys:tępki i niesubordynacye z przyczyny braku czu:wania skutecznego nad edukacyą publiczną, a to dla tego iż Uniwersytet wolny jest od wszelkiej odpowiedzialności przed Rządem, i nepodległym władzom i prawu – i radził aby Statuta były poprawione i aby Professorowie nie byli sędziami modyfikacyi tych Statutów. Przez nowy wybor na trzecie triennium Rektora ~~zapowiedzi~~ ~~[illegible]~~ wdarły się rozwiozłości mło:dzieży szkolnej zagrażające spokojowi publicznemu. Minister sądzi iż zrodło złego spoczywa w Reskrypcie z d. 20 Sierpnia 1818 Komissaryi organizacyjnych przepisującym aby wszelka zmiana była bien gło:sami w Radzie Wielkiej przeciw trzema przyjętą. Uchylenie młodzieży od juryzdykcyi trybunałów sprowadza bezkarność. – Nakazuje więc przez Rezyden:tów oświadczyć Senatowi, aby zawiesił tymczasowie wszelkie urządzenia Uniwersytetu Krak. przez Dwory potwierdzone (: zawieszenie Konstytucyi :) Wzywa Rezydenta

aby wspólnie z Pruskim i Austriackim oświadczył to
Senatowi i wzywa aby Wodzicki udzielił odpis swej Korres:
pondencyi z Nowosilcowem w której podaje projekt Refor:
my Statutu Uniwersyteckiego, i radzi poddać Senatowi
rządzącemu nadzór nad Uniwersytetem. — [illegible] żąda w końcu
minister aby zaraz będą spisane Ustawy poprawcze;
Rezydent rossyjski znosił się tym czasowo z Nowo:
silcowem

232

1821 d. 9 Lipca – Urządzenie wewnętrzne burs Jeruzalem i Filosophorum (Statut)

1822 d. 30 Maja Senat krak. polecił zburzyć Szkołę parafialną S. Anny

~~1822~~

1832 Piotr Wyszkowski prof Kaligrafii +

1828 Kurator nakazuje aby uczniowie nie wyjeżdżali na obrady sejmowe i ~~tylko za szczególnem upoważnieniem przepuszczani byli na rogatce~~ ~~Krak~~ ~~[illegible]~~
= wydaleni z powodu związków tajnych do Królestwa Bronisław Hadnicki, August Rychter, Stanisław Skrzyński i Ludwik Banasiewicz

1843 Ouwarof minister Oświecenia w Krakowie i dzień zwiedził bibliotekę Szkoły

1843 Otwarto V

1842 d. 14 Marca Felix Sosnowski prof. Pisma św.

1842 Karol Hube prof. matem idzie na emeryturę na jego miejsce Stężkowski Jan Kanty

1824 d. 26 Września Nowosilcow pochwala czynność Zakł. Kięgi i wzywa do gorliwego czuwania

1821 233

29 Wrześn. 1826 Kuratoria utworzona
4 Maja 1821 tymczasowe Urządzenie Senatu

Zostało przez 3 Rezydentów d. 3 Stycznia 1831
zawiadomiono Senat rządzący zawieszone zostały
działania Kuratora jeneralnego Instytutów nau-
kowych W. M. Krakowa i przywrócona Wielka
Rada Uniwersytetu – ogłosił Wodzicki.

1821 234

Po śmierci Stoszowskiego mianowany Zastępcą Konserwatora ze strony Austryi prof Brodowicz

Boduszyński, Sołtwiński (że dzieła jego zawierają twierdzenia z dogmatami Kościoła Katol. niezgodne)

Zaprowadził medale srebrne i złote dla uczniów

W Zazotowicach około kościoła trupa monetę rzymską

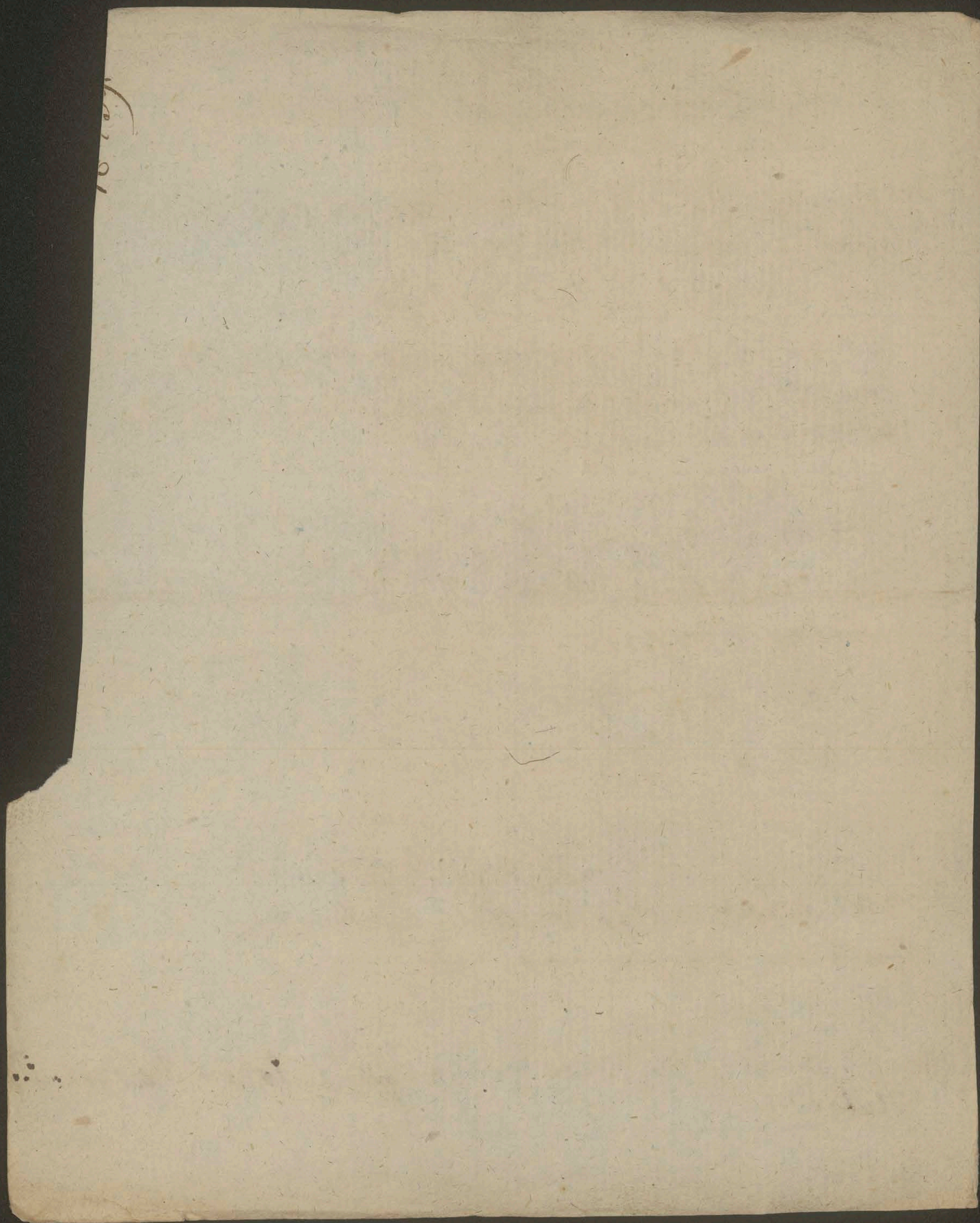
Za pozwoleniem inspektorów, Prorektorów i Rektora wolno uczniom przechodzić rogatki

Wydalony Obrzęski Rudolf

Wydano do Królestwa za stowarzyszenia
Bronisław Stadnicki, August Rychter
Stanisław Skorzyński, Ludwik Banaszewicz
d. 1 Sierp. 1828.

1821 d. 8 Marca. Xiążę Namiestnik Król. z d 24 Lut. 1821 pisze do Rezydenta „jeżeli niebędzie zapobieżono wzmagającym się w młodzieży akademick. i szkol. kraj. duchowi niespokojności i zaburzenia przedstawi Cesarzowi ros. aby zakazał młodzieży z Królestwa.

1833 mianowany Komisarzem pruskim (po Antonim Radziwille) Hübner)

Kuratorowie uniwersytetu od 1823
Józef Załuski pułkownik i flügieladju-
tant Jego Imperatorskiej Mości Cesarza
wszech Rossyi, który studentów i profesory
w sołdaty poprzebierał, Hübner, Brodowicz,
Schindler.

Od r. 1838 dzierżyła władzę prawodawczą,
wykonawczą i sądowniczą Konferencyja
rezydentów

Obsadzenie katedr od r. 1833 zależało od
konkursów przy uniwersytetach w Wiedniu,
Berlinie i Dorpacie sądzonych, udzielano
osoby profesorom posiadającym zaufanie
Konferencyi

R. 1847 zaprowadzono radę miejską
a r. 1852 Magistrat

236

1827 Józef Załuski Kurator
podejrzywa związek akademików
Polonia o spisek. Miszewski i
Wołoszyński naczelnicy Polonii
opuszczają Kraków — r. 1828
rozwiązuje Burszów Krakowskich
Profesor Alexander Serna Solo-
wiewicz denuncyuje „Towarzystwo
patryotyczne". Moskale uwożą z
naczelnika
Krakowa Bronisława Stadnickiego
Przyborowskiego, Banaśkiewicza
i 2 innych do Warszawy po
Wielkiejnocy 1828

237

1827 d. 15 Lipca. – Zaleski Kurator przedstawia do Approbaty Senatowi rządzącemu Projekt Ustawy względem Karności uczniów uniwersytetu § 12 nakazywał chodzenie w mundurze – § 19 zabrania uczniom uczęszczać po traktyerniach, bilardach, Kawiarniach, balach – z wyjątkiem wieczorów familijnych i balików u osób dystyngowanych za wiadomością Inspektora – § 16 zabrania bywać w teatrze bez wiedzy inspektora – § 17 zakaz polowania i używania broni

1827 d. 7 Listopada Kurator Załuski wzywa policyę ~~aby kawiarniom~~ aby czuwała nad moralnością młodzieży – i d. 27 Grudnia odpowiedzi aby właścicielom traktyerni Bilardow, Kawiarn, Bali, Cukierni, Sklepów urzędownie obwieścili aby w Rewizorom policyi znać dawali gdy przyjdzie Uczeń jaki Uniwersytecki lub liccalny.

1827 d. 27 Grudnia – Kurator do Rektora iż uczniowie nie oddają dostatecznego Uszanowania Inspektorowi i Podinspektorom „są to Urzędnicy porządku i Karności wychowania publicznego zaufaniem rządu zaszczycone" aby podług §. 14 Nowego Statutu karano za to

1830 d. 14 Stycznia – Kurator aby ograniczona była liczba domów publicznych, – aby w szynkach zaprowadzono do usługi kelnerów lub letnie kobiety

1832 d. 3 Listop. – Estreicher rektor odpowiada na Reskrypt Senatu z d. 23 Paźdz. 1832 iż na ostatniem Posiedzeniu Towarzystwa Naukowego przy wspomnieniu imienia Banniyczego syczano – nakazuje przeprowadzić Inkwizycyę Prorektorom Liceow

Nr 762 – 774 Akta dotyczące interesów starostwa spiskiego (12 Tomów)

Tom 762 (od r. 1412 – 1773)
763 (od r. 1540 – 1719)
764 (od r. 1412 – 1749)
765 (od r. 1739 – 1753)

Teki Naruszewicza

24 (r. 1500 – 1502)
25 (r. 1502)
26 (r. 1503)
27 (r. 1504 – 1505)
28 (r. 1506 – 1510)
29 (r. 1511)

239

1828 d. 26 Września / 8 Pazdz Nr 1615 (Nowosilcow zawiadamia Prezesa Senatu Wodzickiego o sposobie rozwiązzenia Aktu Komissyi śledczej w przedmiocie 3 uczniów obwinionych o tajne związki. i odesłanych do Warszawy na Rekwizycyą rząd.

1828 d. 28 Listopada (było z Królestwa Polsk. uczniów na Uniwersytecie 24, w Liceum S. Barbary 28, w Liceum S. Anny 69.
tych Konduitę podinspektor Czapski przesłał Kuratorowi Zaturskiemu

1829 d. 2 Sierpnia – Inspektor instytutów naukowych żali się dyrekcyi Policyi iż pomimo Uchwałę Policyi z r 1827, Inspektor dla siebie i Podwładnych 5 biletów wolnego wnijścia na wszelkie widowiska i zabawy miał dostawać, przybyły do Krakowa Dyrektor Teatru Jan Nep. Kamiński tychże odmawia ograniczywszy wolne wnijście do 3 osób tłomacząc się iż są wakacye dla młodzieży – Na to Policya odpisała iż znajduje dozór dostateczny gdy jedna osoba będzie miała wolny wstęp.

241

1829 d. 19 Stycznia – Załuski kurator proponuje Senatowi na katedrę Prawa rzymskiego (po oddalonym Augustynie Boduszyńskim) Piotra Bartynowskiego O. Pr. Dr. prokuratora przy Trybun. cywil. I inst. a na katedrę po zmarłym Hoszowskim Umiejętności politycznych Ferdynanda Kojsiewicza Ob. Pr. Dr. kancelistę Uniw. motywując mowi że przez to zaopatrzy się Uniwersytet „umiejętnemi i przykładnemi Profesorami.”

1832 d. 12 Kwiet. Teofil Żebrawski mianowany bezpłatnym prof. Geodezyi niższej i topografii.

1842 na katedrę Matematyki podaje się Jan Steczkowski adjunkt obserwat. Krak. – Teofil Żebrawski Inspektor dróg – Karol Libelt zastępca Prof. w gimnaz. Poznaniu. – mianowany d 2 Grud. 1842 Steczkowski (Ogłoszono Konkurs d. 29 Listop. 1841)

1805 d. 8 August. Hofkanzleidekret urządzający uniwersytet Krak. Fakultet filozof. 1) Logik, Metaph. Prakt Fil: Voigt z 1000 fl. 2) Matematyki po spensionowaniu Radwańskiego Franz Kodesch ze Lwowa 1200 f. 3) Fizyki po spensionowaniu Trzcińskiego Johan Zemantsek ze Lwowa 1200 f. 4) Wyższej matemat. i astronom. 1000 f. Konkurs. 5) Historyi 1000 f. Konkurs 6) Greck. i łacin. literatury i estetyki: Wenzel Haan ze Lwowa 1100 fl. 7) Religii – Nadzwyczajni profesorowie (a) Prakt. matemat: Emanuel Kirschbaum ze Lwowa 900 fl. b) Dyplomatyki numizmatyki Tomasz Wuchich ze Lwowa 700 fl. c) niemieckiej literatury 600 fl. Konkurs d) Pedagogiki. e) Architektury 1000 fl. Konkurs. f) włoski język 300 fl. Konkurs g) francuski język 300 fl. Konkurs.

Obserwat. Kodesch 1805–1807.

Liczba z roku

Nr. Fasc.

11 Prof. i Prosekt.
1500 f Fakultet medyczny 1) Chemii i Botaniki: Schwiebert Schiewereck ze Lwowa 1500 fl. 2) Anatomia fizyologia: Vetter 3) Patologii i
1500 f Materia medica po spensionowaniu Szastra – 1500 f. Konkurs
1500 f 4) Kliniki po taunie Hildenbrand ze Lwowa 1500 f. 5) Historyi
1500 f naturalnej: Hacquet ze Lwowa ~~fl~~ 1500 f. 6) Chirurgii po
1500 f taunie Rust 1500 f. dawny 7) Akuszeryi Lolland dawny po
1500 f taunie 1500 f. 8) Chirurgii i medycyny dla Chirurgow po spensionowaniu
1100 f Rafała Czerwiakowskiego po polsku 1100 f. Konkurs 9) Weteryn
1000 f naryi po polsku ~~po spensionowaniu Cambona~~, Adami dawny 1000 f.
10) Prosektor po spensionowaniu Cambona po taunie i po pol.
1200 f Konkurs 1000 f. 11) Chirurgii prakt. i akuszeryi po polsku 1200 fl. Konkurs 12) Policyi lekarskiej nieobsadzona

(4 prof. zwycz. i 1 nadzwycz.) Fakultet prawny: 1) Natur- Staats- Völkerrecht: Karl Appeltauer ze Lwowa ~~1000~~ 1400 f. 2) Civilrecht Franz Marx ze Lwowa 1500 f. 3) Kirchenrecht 1200 fl Konkurs 4) Politische Wissenschaften und Statistik: Kosrowicz dawny 1200 fl. 5) Gerichtspraxis nadzwyczajna katedra Litwiński dawny 1000 f.

(6 prof.) Fakultet teologiczny: 1) Historyi Kościelnej 2) Języki oryentalne i Einleitung zum Alt. Test. 3) Greckiego języka i Einleit. z. N. Test. 4) Dogmatyki 5) Pastoralna. 7) moralna teologia. – Konkurs 2 profes. po 1000 flor. – 2 prof. po 900 fl – 2 prof. po 8[illegible] prof.
Książki przepisane: Dannemayer Hist. Kośc. – Jahn Introductio – Mayer Interpretatio Novi test. – Klüpfel Dogmatica – Reyberger Teologia moral. – Giftschütz: Teol. pastor.
Organizacya Senatu Akad. – rektor co roku nowy z innego fakultetu – wzór Uniwersytet wiedeński
Dyrektorami fakultetów mianowani: 1) teolog. Hofmann archiprezb. 2) prawa Pratobevera Konsyliarz apelac. 3) medyc. Sedey Dr. Med. Prof. ze Lwowa z pensią 1200 fl. 4) filozof. – Dziekani i seniorowie fakultetów

2 Pedelle po 200 f. i 150 flor — Sekretarz po wydaleniu ps. Czecha Konkurs
— Kanclerz biskup Krak. z władzą jak w Wiedniu
Komissarzem do przeprowadzenia Uniwers. organiz. mianowany od
cesarza Baum Starosta obwod. Krak.
Adjunkt astronomii 800 f. Konkurs
~~Rok szkolny od 1 Novemb. do 16 Septembr.~~

Kazimierz Wohlfeil ur. 10 Lut. 1752 w Bischofstein w Warmii, ukończywszy szkoły gimnaz. w Rössel., r. 1770 studiował teologii w Warszawie i dostał się do Lwowa skąd po zniesieniu Jezuitów, r. 1774 mianowany professorem normalnym w Kaplic w Czechach r. 1775 wrócił do Lwowa jako profes. szkół normal. gdzie został Dyrektorem 1784, r. 1801 mianowany Inspektorem jeneralnym szkół normalnych w Krakowie, za jego staraniem wymurowano i urządzono szkoły panieńskie u s. Jana — został w Krakowie za Księstwa (1811 Dyrektorem i wizytatorem szkół [1809 i] Miał żonę Polkę i 8 dzieci (między temi syna w Gwardyi polskiej przy Napoleonie)

Jarosiński Felix x. ur. 1777 d. 30 Maja we wsi Kozłowie powiecie radomsk. mając 15 lat, r. 1792 wstąpił do Piarów w Radomiu uczył w szkołach w Drohiczynie, Łomży, Łowiczu, wyświęcony r. 1800 w Łowiczu, r. 1802 został proboszczem w Wrzeszczowie cyrkule radomsk. r. 1804 został proboszczem w Olesznie, r. 1807 Kanclerzem Konsystorza Kieleck. — r. 1810 d. 20 Grudn. mianowany professorem filozofii w Akad. Krak. — r. 1810 został Dr. Teol. — od 1810 Sekretarzem Akad. Krak.

SENAT AKADEMICKI UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO.

№. 	de dato

de praes.

Przedmiot 	wyexpedyowano.

1831 243

1835 zostają prof. Stechell i Skobel Kozubowski Kwaśniewski – i x. Stachowski na filozof. wydz

1836 umarł Mikołaj Janowski prof. hist Kość. Kanon Krak.

Muczkowski zostaje Bibliot. prof.

Serna Sołowiewicz Alexander prof języka ros. – opuszcza Kraków

Schindler zostaje Komisarzem rządowem instytutów nauk.

1831. Ustanie Kuratorji – przywrócenie Felixa Słotwińskiego do katedry

R. 1833

Ancillon minister spraw zewnętrz. pruski zostaje Konserwatorem 5.
Boduszyński od 3 lat suspendowany bez pensyi (od r. 1829)
Curricula vitae Professorów Uniwersyt. Protok. podaw. Nr. 95.
Domów akademickich zarząd oddano p. Lanci.
Ekielski Felix Napoleon kompetuje o Adjunkturę Biblioteki po Tomaszu Czechu.
Galicyjscy uczniowie rodowici mają być z listy wykreśleni
Jerzmanowski Józef uczeń wydziału filozof.
Jaskiewicza byłego prof. chemii pisma. 298.
Konkursa na Katedry w Uniwersytecie zreorganizowanym
Kremer Alexander obwiniowany o potwarz. 373.
Liceum S. Barbary zamieniono na Szkołę techniczną którą 1834 otwarto
Mariacką Szkołę parafialną zwinięto.
Muczkowski Józef przestaje być nauczycielem w liceum S. Anny z powodu mianowania go przez Rząd nielegalny.
Malarskiej szkoły urządzenie przy technice.
Ogrodu po Laskiewiczowskiego nabycie dla Uniwersytetu Nr. 217 za 18,115 2½ zł.
Opłaty od uczniów podług Nowego Statutu.
Pulkawy Kronikę czeską nabyto dla Biblioteki Nr. 370
Polskiego Królestwa uczniowie bez pozwolenia swego Rządu niemogą uczęszczać na Uniwersytet.
Rocha S. Szpitala erekcya i fundusze. 185.
Smieszkowskiego bursę połączono z Kollegium fizycyn. roku 1832.
Schindler x. Prof. Uniw. mianowany Dyrektorem Szkół licealnych.
Statut nowy Uniwersytetu.
Schugt Herman prof. angielskiego języka oddalony.

Uczniom życzącym sobie bywać w teatrze wydano przepisy.
Żebrawski adjunkt historyi naturalnej, zostaje urzędnikiem

1834.

Biblioteka Uniwersytecka otworzona dla publiczności od
4 Czerwca 1834.
Piekarski Franciszek prezes Sądu appellac. +
Jakubowski Jozef Dr. był prof. Patologii oddalony.
Karna ustawa dla uczniów Uniwersytetu 24. ~~56. 61. 63. 72. 89. 92.~~
Kudrewicz x (+)
Łępicki Antoni za pokrzywdzenie Milicyanta do czarnej księgi
wpisany.
Mohr Tomasz uczeń wydziału filozof. wydalony z Uniwersytetu.
Malickiej patent na akuszerkę.
Rzewiński Konstanty uczeń liceum S. Anny oddany do Sądu za kradzież 552.
Strzelecki uczeń klassy VI liceum S. Anny poszlakowany o oszust;
wo. 207.
Stattler Kornel mianowany prof. malarstwa
Skobel Fryderyk mianowany Suplentem patologii i Terapii
a profes. 1835
Utrzymujących Studentów Lista.

1835.

Bandtkie Bibliotekarz + zastępuje bibliotekarza Rzesiński adjunkt
Broszurka paszkwile na Uniwersytet zreorganizowany
obejmująca za potwarz i kłamstwo uznaną być winna.
Nr 590. E.
Bugajski Alexander exkludowany z Bursy.
Biechoński Teodozyusz dla niesforności oddany policyi.
Historyografa akademickiego obowiązek dopełniony 1097.
Jakubowskiego zapis 6000 złp.
Kozubowski prosektor podaje się na profesora anatomii (po Kozłowskim)
Kwaśniewski podaje się na katedrę akuszeryi
Listę uczniów uniwersyteckich i gimnazyalnych udzielano policyi
Ławrysiewicz podaje się na profesora teologii
Lewkowicz Syxt dostaje emeryturę
Muczkowski zostaje Kustoszem biblioteki

245

Maszyna do guzików otrzymuje nowe przeznaczenie
Majer Józef zostaje professorem fizyologii
Nowomianowani professorowie Uniwersytetu.
Ogłoszenie powtórne §. Statutu karnego Uniwersytetu o nie-
zajdowaniu się na Bilardach.
Oleszczyński Antoni podaje się na professora sztycharstwa do
Szkoły technicznej.
Płuzański Ludwik audytor prawa exkludowany.
Powitanie nowego rezydenta Austriackiego przez Uniwersytet.
Przyborowski Ignacy i Palisiewicz Franciszek z wydziału teologicz-
nego exkludowani.
Sawiczewski Julian i Soczyński Karol byli professorowie
otrzymują emeryturę.
Sołowiewicz Alexander ~~[illegible]~~ asesor Kollegialny uczy języka ross.
w Technice, płaca mu i za niebecności
Sapalski Franciszek professor otrzymuje emeryturę.
Sosnowski x. zostaje professorem Uniwersytetu
Skorkowski Karol biskup. krak. opuszcza Kraków.
Szmelcer professor rzeźbiarstwa +
Wojciechowski Alexander nie pozwolić się sprawować na
Kasynie d. 18 Lut. 1835.
~~[illegible]~~ Żałoba po śmierci cesarza Franciszka II

246

Pierwszym komisarzem rządowym instytutów naukowych w Krakowie według statutu organicznego uniwersytetu krak. z r. 1833. był Karol Hübner zesłany od rządu rosyjskiego – człowiek prawy i przychylny Uniwersytetowi temu dla tego też po trzech latach r. 1836 do Warszawy odwołany. Na zastępcę jego wyznaczono tymczasem X. Jana Schindlera pod. ówczas profesora wydziału teologicznego który r. 1838 został aktualnym komisarzem. Gdy później r. 1839 ~~[illegible]~~ prezes senatu Haller złożył dobrowolnie swój urząd powołany na jego miejsce X. Schindler ~~zdał~~ zastępował funkcyę komisarza rządowego ~~na~~ X. Łętowski~~ego~~ biskup katedry krak. i zaczęto traktować z profesorem chemii Brodowiczem o przyjęcie tej posady – który tenże po długich ceregielach ~~[illegible]~~ z swej strony nareszcie d. 1 marca 1840 r. przyjął i przez dziewięć lat piastował. Był to ostatni komisarz rządowy przy instytutach naukowych krakowskich. –

1833 d. 14 Grud. Ustawa Karna Akade-
micka (w Dzienniku rząd.)

1835 d. 23 Lutego. Sąd rektorski Hube skazał
Alexandra Wojciechowskiego pilnego ucznia
2 roku prawa na 24 godzin aresztu
za to że na balu d. 18 Lutego 1835 Lasockiemu
Adjunktowi dyrekcyi policyi powiedział
nieprzystojne wyrazy domagając się grania
Mazura (dyrektor policyi Sobolewski)

1836 d. 15 Czerwca. Felix Zlatowicz uczeń
wydziału prawn. na podanie Sędziego
Apellacyjnego Mecińskiego wykluczony
za niemoralność.

1836 d. 28 Stycznia Dyrekcyja policyi
robi donos że Piotr Bednarski, -
Emil Tarłowski i były uczeń Alex
Wojciechowski w nocy z d. 23 na 24 Stycznia
wybili okna Kisielewskiemu podporucznikowi
Żandarmeryi podczas balu u Knotze
Poszlakowani Ludwik Płużański, Stefan Mutkowski
Ehrenberg i Obrębski — Zawłowski szpieg. -

1837 d. 14 Czerwca Uczniowie do
Rektora przeciw Wiktorowi Bylic-
kiemu który pobił Moritza Freya
– uczniowie nie chcieli z Bylickim
uczęszczać na filozofię na 1y rok
Zaręcki rektor odesłał sprawę
do policyi – Bylicki exkludowany.

1836 w lutym Michał Gieÿszt uczeń med.
aresztowany w Wiśnicyn za zamachy
polit. – Józef Łasocki na balu. 1836
burda

1852 ostatni rektor Sawiczewski 249

6 Styczn. 1853 Odczytano Reskrypt Namiestnika do Senatu pod d. 4 Styczn. 1853 wydany względem napomnienia Profesorów za naganne krytykowanie rozporządzenia z d. 31 Grudnia 1852 Nr 695 dotyczącego ustanowienia nowych władz i oddalenia Profesorów

D. 9 Stycz. 1852

Wyłączono szkoły początkowe z pod zarządu Kuratora (na jego przedstawienie) i przyłączono do Gubernialnej Komissyi

D. 15 Styczn. 1853 odpalono Walerego Kalinkę z prośbą o pozwolenie złożenia examenu na doktorat Praw.

21 Stycznia 1853 Kurator z profesorami wita hrabi Mercandina (na miejsce Ettmajera)

Zsetschesskul Teodor składa Drat w Lutym 1853

1853 d. 5 Marca o 6 godz. wieczór Kurator (upomina o rozmowy niestosowne i odwiedzanie miejsc - wobec profesorów) wymów

1853 d. 12 Marca Dziekan jurydyczny składa Senatowi Raport prof. Dunajewskiego o nieprzystojnem zachowaniu się Juliana Witkowskiego d. 12 Marca wyprzedzony na zawsze z Uniwersytetu - oddalono jego rekurs

1852/5 w półroczu zimowem (1852 zaprowadzono Kuratorią

1 Stycznia 1853 Piotr Bartynowski Prezes Sądu wyższego obejmuje Kuratorią

2 " Installacyja nowych władz akad.

Antoni Walewski w Grudniu 1852 z nadzwyczaj nego zwyczajnym Prof. Wacław Freitz i Bernard Jülg (nadzwyczajny we Lwowie)

Prezydium rządowe galic. d. 31 Grud 1852 Nr 695 mianuje Kuratora Bartynowskiego 4 Dziekanów Laurysiewicza Freicha, Bryka Walewskiego, Profesorami prosektora Freitza, Walewskiego, Jülga usuwa z professury Helcla, Zielonackiego, Pola i Małeckiego, każe protokoły senatu pisać po niemiecku

1853 Komissyi gubernialnej rozporządzenie co do obowiązkowych exemplarzy 10/1 przy podaniu 497 / r. 1854

1853 d. 3 Stycznia Prezydyum Rządu krajowego ustanawia Kuratorem Piotra Bartynowskiego, dziekanami Laurysiewicza, Fiericha, Bryka, Walewskiego który zostaje z nadzwyczajnego profesora zwyczajnym z Tratzem i Fülgem – usuwa Helcla, Zielonackiego Pola i Mateckiego

d. 13 Stycznia Sawiczewski składa rektorstwo Kuratorowi.

d. 21 Stycznia składa Kurator z Profesorami uszanowanie Merkandynowi

d. 5 marca o 6 godzinie wieczor wzywa Kurator profesorów i uczniów dla napomnienia do nieuczęszczania do miejsc publicznych i wdawania się w rozmowy polityczne

d. 12 Marca Dziekan wydziału prawnego przesyła rapport zastępcy prof. Dunajewskiego Senatowi Akademickiemu dotyczący nieprzyzwoitego zachowania się Juliana Mitkowskiego o nagannienie postępowania władz akademickich – wskutek tego d. 12 Marca daje Senat Mitkowskiemu na zawsze exkluzyję, zawiadamia Gubernium i pisze do Magistratu aby został wydalony z urzędu. – Mitkowski d. 26 Marca rekuruje do Ministerium d. 4 Kwietnia dostaje odmowną odpowiedź.

d. 21 Marca Kurator nakazuje Wydziałom nosić mundury

d. 29 Marca Kurator z Senatem przesyła Adres Dziękczynny Cesarzowi za ocalenie

d. 5 Kwiet. Belke (Gustaw) niechce przyjąć Katedry Zoologii

d. 11 Kwietnia Kurator każe wydalić z drukarni Jana Trzebińskiego zecera za pisma zakazane

d. 11 Kwiet. Senat przedstawia Bratranka nadzwycz. prof. na zwyczajnego.

1853 d. 14 Kwietnia Prezydent Krajowy do Biblioteki co do dzieł zakazanych

d. 15 Kwietnia polecono Koczyńskiemu wykładać prawo polskie

d. 20 Kwietnia Policyja zapytuje czy Stanisław Koźmian jest uczniem

d. 9 Maja Senat wyklucza z bursy Jana Musiałka z wydziału teolog. i Franciszka Zdzika z wydziału prawnn. jako polityczne podejrzanych

d. 24 Maja Prezydium nakazuje przyjmować do służby samych wojskowych

d. 24 Maja mianowanie Józefa Warszewicza ogrodnikiem

d. 6 Lipca Senat daje exkluzyją Musiałkowi i Zdzikowi za pisma zakazane znalezione (Kuratora zastępował Fierich)

d. 20 Czerwca Dziekan prawa prosi o podni[illegible]enie taxy z rygorozów do 200 złr.

23 Czerwca Kurator odbywa uroczystość zawieszenia portretu Cesarza w Gimnazyum (Nowa Czerkawskiego)

25 Czerwca Ministerium zapytuje względem obioru rektora i dziekanów – lecz złożono ad acta

30 Lipca Senat Akademicki przedstawia wniosek co do zaprowadzenia języka niemieck. (za pośrednictwem Fericha)

1853 D. 21 Marca. Kurator nakazuje Professorom sprawić mundury sobie
" d. 11 Kwiet. Przedstawiono Bratranka na zwyczajnego Professora

1854 d. 1 Styczn. zaprowadzono język niemiecki w Kancelaryi a od październ 1853 w Wykładach niektorych – od Kwietnia 1854 były już wszystkie wykłady po niemiecku.

1857 w Kwietniu odchodzi Zeuschner

Bartynowski od 1853 – 1861 Kuratorem przed nim Florian Sawiczewski i Feliga

1860 w październiku Rektor pierwszy niepotwierdzony Piotr Bartynowski

1861 w październiku już wykłady polskie

253

Vi Decreti Ministerii pro Cultu et Instructione publica d. d. Viennae 6 Nov. 1857 Nro 19265 – 293 ad Senatum academicum C. R. disciplinae theologicae tradendae intra 4 annos pertractantur ordine sequenti

Anno I Theologia fundament. Theologia dogmat. Introductio biblica in V. T. Archaeologia bibl. Historia eccles. Lingua hebraea

A. II Theol. dogmat. Introd. biblica in N. T. ~~Archaeologia bibl~~ Hermeneutica biblica, Jus canonicum Historia ecclesiastica

A. III Theol. dogm. Theol. moralis et pastoralis, Exegesis biblica, Jus canonicum

A. IV. Theol. dogm. Theol. moral. et pastoral. Exegesis bibl. Catechetica

Praeter has disciplinas obligatorias etiam linguae arabica, syriaca, et chaldaica nec non Propaedeutica philosophico-theologica (vi Decreti Min. p. C. e. Inst. p. d. d. Vienna 17 Nov. 1860 Nro 17007 – 540) traduntur.

Studien u Prüfungsplan für Pharmaceuten a. h. Entschl. v. 29 Mai 1859 u Erlass des h. Minister. d. Cultus u. Unterrichts vom 14 Juni 1859 Z. 8759

I Jahr Elementar Physik u Mineralogie im Wintersem. Zoologie u Botanik im Sommersem. Anorgan. u organ Chemie in beiden Semest, alle Gegenstände zu 5 Stund. – Botanik 5 – 8 Stunden

II Jahr Pharmaceutische Chemie ~~in Chem~~ 5 St. Pharmacognose 3 Stunden im Wintersemester. – Praktische Ubungen im chemischen Laboratorium 10 Stunden in beiden ~~Semest~~

III Jahr für Doctor: Anorganische u organische [illegible], pharmaceutische Chemie

Insbruck nach Grätz 9 – 12 u. 2 – 4.

5
3
10
5
5
5

33

Wypis z Ksiąg hipotecznych miasta Krakowa.

Właściciel:

Akademia Krakowska.

Roku 1454 dnia 15 Maja w Krakowie, Testament Zbigniewa Biskupa Krakowskiego,

1864 Ze Lwowa 37 uczniów teologii wypędzonych zapisało się

" d. 23/5 Uniwersytet skarży Krakauer Zeitung o artykuł w Nrze 115 d. 21 Maja

d. 22/8 Czejtk Müller Rathshelbumirwohl delegat (Dunajewskiego) rządowy znosi rektora nowo obranego i dziekanów na rozkaz Rządu

d. 24/8 wprowadzono nowy senat

28/8 Jakubowi Drobnerowi Dr. Med. odbie- rają dyplom skazany na 2 lata.

9/9 Brandowski Alfred podaje się w Lwo- wie na profesora mianowany 1/10

19/10 Walewski zostaje prorektorem

25/10 Zamierzają katedrę literatury słowiańsk.

31/10 Walewski zachorował Dziekanem Karlinski

2/11 Wachholz wyrabia Remuneratią za lekcje w seminar. filologiczn. i 150 za w seminar. historyczn.

Rektor rozdziela i administruje zapomogami studentów

9/12 Konstanty Oświęcimski Kompetuje o wykłady
oddalony
31/12 Weigel podaje się do dymissyi
1865

Eustach Zaleski niedostaje pozwolenia do złożenia rygorozum medycz.

18/2 Weigel podaje się o spensyonowanie będąc zamianowany sekretarzem izby handlowej.

21/2 Nr. 152/2655 Ministerialverordnung bezüglich der Vorlage der Rechnungen der Bibliothek und der Jahres berichte

27/2 Walewski podaje o zapomogę z powodu choroby

11/3 Sąd wojskowy skazuje Alfreda Szczepańskiego i Ludwika Kubalę
Karliński zastępuje cały kurs do 29/3 dziekana Walewskiego

28/3 Ministerium wzywa do obioru rektora i dziekanów

3/4 Stankiewicz Hilary Koncepista finansowy podaje się na sekretarza uniwersytet go popiera

5/4 Wachholz podaje statuta Bursy przez siebie Schindlera i Karlińskiego ułożone

6/4 Emil Lonet praktykant Konceptowy namiestnictwa podaje się o sekretariat

9/4 Franc. Mertens Kompetuje o professurę

9/4 Komissia namiestnicza przyznaje miastu effekta w bibliotece Nr. 333/9559

11/4 Walewski dostaje 300 Zr. Kurkosten

11/4 nowy obrany rektor i Dziekani: Dunajewski
12/4 Kornel Czemeryński kompetuje o sekretaryat
14/4 Pogrzeb Strońskiego
17/4 Brandowski zostaje professorem
18/4 Dunajewski obejmuje rektorat od Waltholza Piotrowski medycyny, Bratranek z Pragi filozof. Bühl prawa,
29/4 Ferdinand Lippich assystent (oddalony z podaniem o katedrę wyższej matematyki – Obierają Mertensa
18/5 Preka zapis testamentowy
23/5 Ministerstwo stanu nadaje sekretariat Hankiewiczowi obejmuje urząd 1/6
26/5 Kazimierz Wodzicki daruje zbiór ptaków
1/8 Rektor (Dunajewski) jedzie do Wiednia na stoletnią rocznicę uniwersytetu za dyetami
5/7 Strażyński zastępcą profes. w technice za protekcyją Bratranka – i podaje się na Kustosza
6/7 Podarchiwarius Kurkiewicz podaje o przeniesienie starego archiwum do Biblioteki Nr 642/1865

Matka zapisała 1470 zł

30/11 Mańkowski

20/11 Majer na Sejm i rektor także

12/11 Mertens profes. zapł.

1869 256

C. K. Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie założony został ~~d. 31 Maja 1364~~ przez króla ~~[illegible]~~ polskiego Kazimierza Wielkiego d. 31 Maja 1364; uzupełnił go zaś ~~[illegible]~~ r. 1400 Król Władysław Jagiełło przez utworzenie Wydziału teologicznego, i znacznemi funduszami uposażył.

Rozporządzenia dotyczące teraźniejszej Organizacyi uniwersytetu jako też urządzenie pojedynczych wydziałów ogłoszone zostały Reskryptem ministeryalnym z d. 30 Września i 30 Października 1849 (D. P. P. Nr. 401 i 416) oraz z d. 1 Października 1850 (D. P. P. Nr. 370) i d. 2 Października 1855 (Nr. 172)

Liczba Słuchaczy
c. k. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Półroczu letniem 1869
i w Półroczu zimowem 18 69/70

Zapisało się na wykłady | zwyczajnych | nadzwyczajnych | Farmaceutów | Razem

Biblio

~~C.K.~~

Biblioteka c. k. Uniwersytetu

mieści się w Kollegium Jagiellońskiem; i takowa ~~[illegible]~~

z końcem roku szkolnego 1868/9 liczyła

dzieł drukowanych w   tomach

z   duplikatami,   rękopisów

i prócz tego zbiory złożone z   ~~kart~~ map geograficz-

nych   sztuk monet

przedmiotów ~~[illegible]~~ artystycznych i

przedmiotów archeologicznych.

testamenti olim Swantoslai plebani in Imbramowice de A. 1520 fundati et Univ. Crac. incorporati approbat.

Sigillum Petri. Epi Cracoviensis herb Leszczyc

† servo, verifico, roboro, notifico

(imag. episcopi

Petrus (Wysz) ep. Crac. ~~fundationem~~ erectionem altaris tituli S. Bartholomei in ecclesia cathedrali Cracoviensi per Joannem et Petrum Szafrance ~~fratres~~, Stanislaum de Mtodziejowice atque Thomam de Luczyce fratres d. 11 Maii 1406 fundati et Universitati Cracoviensi incorporati approbat.

Petrus Tomicki episcopus Cracov. erectionem altaris tituli Conceptionis B. Mariae V. et S. Susannae in ecclesia ~~parochiali~~ cracoviensi S. Annae per executores

Löblicher k. k. ademischer Senat

In Folge einer mündlichen Aufforderung des Löblichen k. k. akademischen Senats vom 19ten März 1870 betreffend die Sgrafito-~~Zeichnungen~~ Malereien welche den Fries der Gebäude im inneren Hofraume des Collegium Jagiellonicum zieren soll, beehre ich ~~mich hiermit~~ ~~erklär ich~~ mich hiermit zu erwiedern, daß ich nur unter folgenden Bedingungen die Ausführung besagter Arbeit unternehmen könnte

1. Die ~~zu voll~~ geforderte Arbeit verpflichte ich mich gegen eine Gesamt-Remuneration von 1800 fl. ÖW. zu leisten
2. Alles Gerüste wie auch jede nöthige Maurerarbeit soll von Seiten des ~~betreffenden~~ Bauinspectorats geliefert werden.
3. Es soll mir im Gebäude selbst ein entsprechender Ort zur Vollführung der Arbeit angewiesen werden.
4. ~~Besagte Arbeit~~ Ich verpflichte mich die besagte Arbeit ~~im Laufe~~ noch in diesem Jahre dieses Jahres ~~zu~~ auszuführen, falls mir längstens im Termine eines Monats von dem unten bezeichneten Datum an gerechnet, die Verständigung zum Beginnen dieser Arbeit zukommen wird.
5. Auch verwahre ich mir daß die Remuneration für die Arbeit in 4 gleichen Raten erfolgen soll, und zwar: die erste Rate als Angeld; die zweite nach Beendigung der Zeichnungen; die dritte nach der Ausführung der Hälfte der Malereien des Frieses der Wände; die vierte endlich nach Beendigung der gesamten Fries-Malereien.

Ich verbleibe mit Hochachtung

Krakau den 20 März 1870

Laut des vom Hohen Ministerium bestättigten Kostenüber-
schlages werden die Herstellungskosten des letzten Flügels
am Collegium Jagiellonicum mit 55,982 fl. 88 Xr. berechnet.
Obwohl in dieser Summe ~~die~~ jene Ausgaben Kosten welche die ~~Haupt~~ Zustande-
bringung der Feind=Reclamationen erheischen ~~werden~~ nicht mitbe-
griffen sind: so ist jedoch zu erwarten, daß besagte Ausgaben
aus den ~~ersparten~~ beim Baue zu ersparenden Summe füglich gedeckt
werden können.

Da ein hohes Min. für Cult. u. Unterr. die Aufforderung ergehen ließ
daß die hochverehrten Collegien wegen ~~ihre~~ Meinung ~~über~~ auch über andere
allenfalls einzuführende Einrichtungen zu der dringend nöthigen
Wahrung u. Förderung eines regeren wissenschaftlichen Strebens
unter den Studierenden äußern ~~dürften~~: so glauben wir den
Referenten ~~...~~ einen stark motivirten Antrag des Prof. Czerniawski
die Nothwendigkeit der Creirung mehrerer Assistentenstellen bei den
Lehrstühlen der Naturwissenschaften hervorheben zu dürfen:

indem eine derartige Vermehrung gewiß bestimmt
sicher vortheilhaft zur Erreichung des obenerwähnten
Zweckes beitragen könnte. Die näheren Details des
beigelegten Antrags werden als Desiderate in den
diesjährigen Sitzungen erwähnt werden.

258

Do Szanownej Dyrekcyi Biblioteki

c. k. Uniwersytetu Krakowskiego

Ponieważ Senat akademicki przy ~~wydania~~ [ogłoszenia] Kodexu dyplomatycznego Uniwersytetu ~~Krak~~ Jagiellońskiego także ~~w~~ i inne pomniki tejże wszechnicy dotyczące wydać ~~zamierza~~ [myśla] i szereg takowych wydrukowaniem dawnych matrykuł rozpocząć zamierza: przeto upraszam niniejszem Szanowną Dyrekcyją o uprzejme wypożyczenie najdawniejszej matrykuły [z r. 1400 poczynającej się] do przekopiowania takowej w Kancelaryi uniwersyteckiej, zastanawiając się że już Prof. Zeisberg, mając sobie takową do Insbruka wypożyczoną wyjątki z niej drukiem ogłosił.

ganym wpływem czasu, obarczeni wiekiem, podupadli na zdrowiu, niezdołają już być czynnymi działaczami na tém rozległém polu które bliska przyszłość otworzy. Potrzeba będzie świeżych, umiejętnych, z wymaganiami ówczesnemi oswojonych pracowników, coby na wzór owych żeglarzy XV wieku, zdobywających nieznane dla ludzkości lądy, odszukali nowe zamożności krajowéj źrzódła, odkryli nowe kopalnie, dające możność ocalenia towarzyskiéj wyższości, jaką im dotąd podania dziejowe, zasługi przodków, prawa rodu i przewaga umysłowa zapewniły. Gdy więc wszystko zwiastuje nieuchronne, z właściwego pojęcia sprawiedliwości wynikłe a koniecznością naglone zmiany, gdy dotychczasowe stosunki w żaden sposób ostać się niemogą, gdy wszystkie klassy społeczeństwa do innych obowiązków, do używania innych praw, do rozwoju sił w innych kierunkach, powołane być mają: obmyślić więc należy środki podołania tym wymaganiom i zaradzenia tym potrzebom, a obmyślić ich inaczéj niemożna tylko przez stosowne urządzenie wychowania młodzieży. Bo jeżeli ta sprawa w całéj rozciągłości wyrazu, była zawsze najświętszym obowiązkiem rodziców, jeżeli rządy uznały za swoję powinność, ułatwiać im wszelkie do spełnienia tego obowiązku środki, tedy w obecnéj chwili taż sprawa tak spotężniała, stała się tak doraźną, iż zostawienie jéj w dotychczasowych warunkach wkrótce przybrałoby rozmiary *prawdziwéj klęski społecznéj.*

Panie Redaktorze, winienem usprawiedliwić tę obawę, i oddalić od siebie wszelki zarzut o przesadzanie złego. To co tu powiem, jest owocem sumiennego zbadania przedmiotu. Dowody moich twierdzeń czerpałem s przeszłości, s porównania dotychczasowego trybu uczenia z obecném wymaganiem czasu, a zapuszczając wzrok w bliską przyszłość powziąłem niezachwiane przeświadczenie o koniecznéj i niezwłócznéj potrzebie nowéj organizacyi zakładów wychowania.

Każdy okres życia narodowego, stosownie do swoich dążeń, dopomina się o odpowiednie uzdolnienie działaczów. W dawnéj Litwie wychowanie naukowe wzięło początek od wprowadzenia Jezuitów. Jak główném zadaniem tego zakonu było utrzymanie jedności katolickiéj a więc wytępienie mniemań przez reformatorów upowszechnionych, tak też ich szkoły głównie zmierzały do kształcenia wprawnych szermierzy w teologicznych rozprawach. Język łaciński, przyjęty przez całą zachodnią Europę, stał się jedynym kluczem do nabycia ówczesnéj nauki. Niewykładano go w celu rozwoju władz umysłowych; martwe, na pamięci tylko oparte przyswojenie sobie jego zewnętrznych kształtów wystarczało zamierzanéj potrzebie. Prawodawstwo, stosunki międzynarodowe, czyniły jego, acz powierzchowną, znajomość konieczną dla tych nawet, których stan lub wrodzona zdolność, do czynnego w kraju życia powoływały. Ścieśnione wyobrażenia religijne, wszelkie zgłębianie przyrody, wszelką swobodniejszą znajomość prawa i dziejów, czyniły zbytecznemi. Filozofja scholastyczna odziedziczona po wiekach średnich, poczytywana za pomocnicę teologji, niewybiegła za nieodzownie sobie zakreślone szranki. Z zatopionym wzrokiem w zaziemską przyszłość, przestawano na sztukach i rzemiosłach, codziennym ograniczonym wówczas potrzebom wystarczających. Szkoły więc jezuickie, prócz ważnéj zasługi, pod względem obyczajów, zostawiały siły umysłowe narodu w odrętwieniu; były to jakby cudzoziemskie osady, w których uczniowie nigdy nic o swojéj ziemi, o potrzebach kraju, o obowiązkach i wzajemnéj zależności różnych stanów jednéj ojczyzny, niesłyszeli. Tylko nienawiść lub pogarda różnowierców, głęboko wpajane w młode umysły, rozbudzając namiętności, spowodowały upadek miast i zaniedbanie ludu wiejskiego. Ze składu rządu, dziedzice ziemi wyłącznie do wszelkich gałęzi służby krajowéj przypuszczeni, ścisnęli swoje szeregi i niedozwalali, chyba z nader rzadkiemi wy-

jątkami, wchodzić do nich pojedyńczym przedstawicielom innych stanów. Wszystkie urzędy, oparte na piérwiastku wyborczym były bezpłatne, tylko kilkanaście główniejszych dostojeństw Rpta opatrzyła stosownym dochodem, a starostwa najczęściéj były wynagrodzeniem poniesionych w sprawie ogólnéj wydatków. Cały więc ciężar opędzenia potrzeb rodów szlacheckich spadał na poddany lud wiejski, który lubo po większéj części łagodnie rządzony, (bo nieprzebrane jeszcze wówczas puszcze, ze spławów drzewa okrętowego, klepki, potażu, wosków i miodów, potrzeby zbytkowe opędzały), niemógł przyjść do większéj zamożności. Gospodarstwo wiejskie było na niskim stopniu, więksi właściciele oddani życiu publicznemu, bynajmniéj się niém niezajmowali, przemysł niewychodził s kolebki i tylko ścisły rachunek ograniczonych dochodów, skromność potrzeb, zabiegły choć mniéj skuteczny dozór żon i matek pilnujących domu, dawały dworom obywatelskim pozór zamożności, którą pokolenie pokoleniu przekazywało.

Tak więc obywatel ziemski, ze szkół jezuickich niewynosił najmniejszego usposobienia, któreby mu dozwoliło czy zastosowaniem nowych wynalazków, czy tylko ulepszeniem rolnictwa polepszyć swoję dolę; nawet w wyłączném powołaniu sądowniczém lub obozowém, nic od przewodników swoich, teologji oddanych, nauczyć się niemógł. Dopiero około początku drugiéj połowy XVIII wieku pod tym ostatnim względem, za sprawą Konarskiego w szkołach pijarskich korzystna zaszła zmiana; wnet więc Jezuici niechcąc się dać prześcignąć, wprowadzili do swoich kollegjów choć cząstkowy wykład nauk politycznych i przyrodzonych. Zaczęły się mnożyć pomoce naukowe; po główniejszych miastach kraju, w Wilnie, Warszawie, Poznaniu, Lwowie, powstały gabinety narzędzi fizycznych i obserwatorja; wszakże wykład tych nauk niewychodził jeszcze s krainy abstrakcji i żadnego zastosowania nieznalazł. Te słabe zarody lepszego trybu

uczenia wkrótce zniszczył grom Watykanu znoszący zgromadzenie Jezuitów, Ostatnie atoli ich usiłowania niezostały zupełnie bezowocnemi. Utworzona przez ówczesny rząd Komissja Edukacyjna troskliwie zajęła się urządzeniem wychowania, a lubo już i na kształcenie ludu wiejskiego uwagę zwróciła, niestarczyło jéj dosyć czasu, może nawet zdolności pojęcia istotnych potrzeb społecznych, aby wychowaniu naukowemu nadać praktyczniejszy kierunek. Zawsze łacina, jeszcze niedołężniejszym trybem od jezuickiego nauczana, stanowiła główną podstawę wykładu szkolnego, zawsze nauki przyrodzone zostawały niemal w dzieciństwie, przewagę zaś dawano naukom politycznym i krasomównym, co podług wyobrażeń czasu miało młodzież uzdolnić do zawodu sejmowego i sądowniczego. Na takim stopniu bezpożyteczności ogólnéj i indywidualnéj zastał szkoły tutejsze upadek kraju. Były one wprawdzie dosyć liczne, nawet niż dziś liczniejsze, bo dopuszczone przez Komissję Edukacyjną do uczenia zgromadzenia zakonne, gorliwie na wskazanéj drodze pracowały; lecz korzyści były błahe, a w zastosowaniu do życia żadne. Trochę ladajakiéj znajomości łaciny, zaledwie do zrozumienia dawniejszych ustaw krajowych dostatecznéj, trochę usposobienia poprawniejszego pisania po polsku; nauki przyrodzone niedbale wykładane, matematyka staranniéj uprawiana, ale raczéj jako środek rozwinięcia władz umysłowych niż jako klucz do poznania przyrody i do zastosowania jéj potęg do życia. Przez dziwną anomalję, kiedy z początkiem tego wieku cesarz Alexander I. wskrzeszając uniwersytet wileński wezwał xcia Ad. Czartoryskiego, Seweryna Potockiego, Tad. Czackiego i x. Hier. Strojnowskiego do przepisania prawideł wychowania w 9-ciu zachodnich gubernjach, ci Mężowie skądinąd pełni zasługi, tak jakby w politycznym stanie kraju, w stosunkach jego mieszkańców, w potrzebach społecznych, żadna zmiana niezaszła, urządzenia Kommissji Edukacyjnéj, co do trybu nauk w zupełności zachowali.

Taki sam jak przed 25-cią laty podział i stopniowanie szkół, taki tryb wykładu nauk, te same niedołężne książki elementarne, ten sam duch abstrakcji, ten sam brak pojęcia pośredniego ich pożytku i zastosowania. Nawet w uniwersytecie wileńskim, w którym uczeni piérwszego rzędu miłość nauki do tak świetnego stopnia podnieśli, zaniedbane były zupełnie nauki stosowane, i zdawało się, że jedynym celem, jedyną nagrodą usilnéj pracy było czyste, obce wszelkim ziemskim względom nabycie wiedzy. Młodzież uniwersytecka podobna w tém była do skępca, który namiętnie gromadzi pieniądze, ale żadnego z nich użytku uczynić nieśmie. Jeden tylko Czacki w urządzeniu liceum krzemienieckiego zaczynał myślić o praktycznym kierunka nauki, kiedy śmierć przerwała pasmo jego poczciwéj i świetnéj działalności.

Wszakże z drugiéj strony oświeceńsi nawet nieprzewidywali, co z nabytą nauką począć i jak ją do życia zastosować. Położenie społeczne większości młodzieży biorącéj wychowanie w wyższych i średnich zakładach naukowych, w istotnych stosunkach bytu, niczém się nieróżniło od bytu ich ojców. Używając pełności praw dziedzictwa nad ludźmi i ziemią, widzieli w nich jedyne źrzódło swoich dochodów. Urzędowali z wyborów bezpłatnie; nikomu prawie na myśl nieprzychodziło aby pomnożyć spuściznę własną pracą, lub zastosowaniem nauki do przedsięwzięć gospodarskich. Kiedy po ostatnich wielkich wojnach europejskich rzucono się w Anglji, Francji i Niemczech do udoskonaleń rolniczych i przemysłowych, u nas wszystko zostało na miejscu, wyjąwszy, że za zniknieniem lasów pomnożone zasiewy spowodowały zwiększenie robocizny dla ludu wiejskiego. Właściciel ziemski w zarządzie majątku wyręczał się sługami zaledwo czytać i pisać umiejącymi; a jeżeli wzięła go chętka sprowadzenia jakiéj machiny, poprawy rasy zwierząt domowych, lub przyswojenia nowéj rośliny, wnet niedbalstwo sług niewiadomość i wstręt do wszelkiéj nowości, tak go od tych zacheeń

zraziły, że tylko wytrwalsi, gdzie niegdzie i to cząstkowe ulepszenia wprowadzili. Gorzéj nierównie szły rzeczy s przedsięwzięciami przemysłowemi. Około r. 1820 dotknęła ten kraj zupełna bezcenność ziemiopłodów, rzucono się więc do fabryk i powstało mnóstwo sukienni; ale ta sama przyczyna, co niedozwoliła dźwignąć się gospodarstwu rolnemu, wkrótce i fabryki zabiła. Właściciele, obcy wiadomościom technicznym, niechcąc ich sobie przyswoić, niemyśląc o zastosowaniu nauk, których wykładu w młodości słuchali, powierzyli te fabryki zagranicznym przybłędom, w których ręku największa ich część zmarniała. Takie były skutki rozbratu teorji z życiem i niedostatku wykładu nauk stosowanych.

Lecz jeżeli uniwersytet niewpłynął tak dobroczynnie, jak społeczność oczekiwać tego miała prawo, na rozwój pomyślności krajowéj, gorzéj nierównie było z urządzeniem szkół podrzędnych. W gimnazjach zachowany był tryb uczenia przepisany przez Komissję Edukacyjną: wykład języków starożytnych służył za podstawę rozwoju władz umysłowych młodzieży, a lubo dawały się słyszeć głosy, że raczéj wykładowi nauk ścisłych piérwszeństwo dać należało, spór ten przebrzmiał bez echa, powszechność niewzięła w nim udziału, bo rzeczywiście niedomyślano się do czego młodzieniec w gimnazjum lub w szkole powiatowéj usposobić się może. Synowie zamożnych właścicieli ziemskich, mieli z góry wytkniętą drogę życia: po ukończeniu gimnazjum i zwiedzeniu uniwersytetu, urzędowali dłużéj lub króciéj z wyborów a późniéj, przestając na odziedziczonéj ojcowiźnie spożywali samorodne jéj dochody. Ale dla młodzieży uboższéj, jeżeli ta z gimnazjum nieprzechodziła na uniwersytet, gdzie zawód lekarski lub nauczycielski obierała, pozostawało tylko poświęcić się stanowi duchownemu, oddać się praktycznemu prawnictwu, lub służyć prywatnie, a jeżeli który z nich zaciągnął się do wojska albo wszedł do biura rządowego, taki

długo biedzić się musiał w położeniu podrzędném, bo nieprzynosił z sobą żadnych wiadomości, któreby go bezpośrednio użytecznym czyniły. Uczono w gimnazjach prawa przyrodzonego, politycznego i prawa narodów, a niemyślano podać młodzieży choć ogólnéj wiadomości o urządzeniach kraju, o ustawach obowiązujących, o podziale i stopniowaniu służby rządowéj i t. p. Nawet nauka języka rossyjskiego tak niedołężnie była wykładana, że rzadki z uczniów gimnazjum, po jego ukończeniu, czytać bez błędów potrafił. Szkoły, tak zwane, powiatowe jeszcze smutniejszy przedstawiały obraz. Cóż powiedzieć o dalszych przedmiotach? Uczono geometrji i początków algebry. Wykład fizyki, chemji i historji naturalnéj oparty na tych samych dziełach, których używali professorowie uniwersytetu, był tak rozciągły, że zaledwo piérwsze rozdziały każdéj z tych nauk przechodzono. Z historją dziejów ludzkich podobnaż niestosowność: żaden, nawet z gorliwych nauczycieli gimnazjalnych, niepotrafił w wykładzie swoim zajść daléj jak do odkrycia Ameryki, a tak zwani nauczyciele wymowy, ucząc prawideł stylu w wolnéj i wiązanéj mowie, niestarali się wdrażać słuchaczów swoich, do napisania porządnie listu, lub do jasnego wyłożenia potocznego jakiego wypadku. Dziwnym jakimś obłędem, kiedy po zaprowadzeniu w całéj Europie, szkół specjalnych, ukazały się wyborne dzieła elementarne, obejmujące ogólny wykład nauk ścisłych i przyrodzonych, nauczyciele gimnazjalni i szkół powiatowych trzymali się uporczywie uniwersyteckich swoich sexternów. Ginął więc bezpowrótnie najdroższy czas młodości, prawdziwy kwiat życia od 14 do 18 roku; a ileż to w tych czterech latach umiejętnie pokierowanych nauczyćby się można! Z utworzeniem dla tego kraju, naukowego okręgu, naprzód białoruskim, dziś wileńskim zwanego, dawały się postrzegać ciągłe usiłowania rządu, aby instrukcję młodzieży uczynić praktyczniejszą; wszakże po długiém wahaniu się między podstawą filo-

logiczną a realną, dotąd żadna z nich, stanowczéj niewzięła przewagi. Gimnazja zyskały na wewnętrznéj organizacji i są już na téj drodze, że wydają młodzież dostatecznie przygotowaną do słuchania kursów uniwersyteckich; tę zaś, która wychowanie naukowe w nich kończy, przez zaprowadzenie wykładu prawa i nauk przyrodzonych, czynią zdolną do zajęcia miejsc sądowych lub administracyjnych w służbie rządowéj. Z małemi więc zmianami gimnazja wybornie odpowiedziałyby tym obudwóm celom, byleby je opatrzono w większe pomoce naukowe, i zapobieżono zbytecznemu przepełnieniu, co niedozwala nauczycielom dopilnować postępu każdego pojedyńczego ucznia, byleby nakoniec przyjęte były pewne warunki dozoru, o których niżéj wspomnę.

Ale jeżeli gimnazja są zakładami użytecznemi i mają w sobie zaród bujniejszego jeszcze rozwoju, to urządzenie szkół tak zwanych dworzańskich o 5-ciu klassach jest tak niestosowne, iż trudno sobie zdać sprawę jaka myśl przewodniczyła ich utworzeniu. Widocznie, nikt twierdzić niezechce, aby wychowanie naukowe młodzieńca mogło być uważane za skończone po przejściu tych 5-ciu klass szkolnych. Dajmy że uczeń był zdolny i pilny, że najpiękniéj cały bieg nauk odbył. Umie więc dostatecznie po rossyjsku, zna arytmetykę, trochę algebry i geometrji, nauczył się geografji, ma bliższe wyobrażenia dziejów Rossyi a bardzo powierzchowne historji starożytnéj i średniowiecznéj, wysłuchał ogólnego zarysu nauki prawa, nakoniec tak słabe wziął początki języków francuskiego i niemieckiego, że jeżeli późniéj douczać się ich niebędzie, dosyć półrocza aby wszystkiego zapomniał. Z ogółu więc tych wiadomości, tylko język rossyjski, arytmetyka, geografja i historja krajowa, jako jedyny plon pięcioletnich nakładów rodzicielskich i pracy młodzieńca zostaną. Ale cóż taki 15-to lub 16-to, letni wyrostek z tym zasobem umysłowym pocznie? Myślić o dalszém nauko-

263

Michał Wiszniewski na posiedzeniu Wydziału filoz. d. 14 Stycz. 1834 udzielony stopień
Teofil Żebrawski ukończywszy filozofią od 1823 porucznik sztabu kwatermistrzowstwa generalnego wojsk. pol. złożył w Grudniu rigorosa 1831 „O siatkach do kart jeograficznych, astronomicznych i morskich z rysunkami, dyplom 3 lut. 1832.

Za rzeczypospolitej Krak. pierwszy doktor
Sebastian Sieraxowski d. 9 Julii 1814
Wit Modest Watta Kosicki 1815
Felix Bentkowski
Jan Stoephasius 15 Maj 1816

Od r. 1805 t. j. od połączenia Akademii Krak. z lwowską otrzymali stopnie Drów fil. Rust Kossowicz i Haquet roku 1807 w Krakowie, lecz rząd nie uznał ich doktoratu bo nie robili go w Lwowie

Od organizacji Wydziału filoz. d. 8 Stycz. 1811 zostali Drami:
Kazimierz Wolfeil
Kazimierz Brzuchalski
Felix Słotwiński
Jan Kanty Krzyżanowski
Karol Hube
Józef Markowski
Józef Łęski
Felix Jaroński
Jerzy Samuel Bandtke
Alojzy Rafał Estreicher

Franciszek Herman Czech Profesor w instytucie głuchoniem w Wiedniu
Jan Chrzciciel Schindler S. T. D. Prezes (za rektorstwa Brodowicza)
August Schilling szambel. austr. 1846 w Styczn. honorow.
Stefan Władysław Endlicher Prof. Wied. 26 Maja 1847.
Józef Brodowicz Med. Dr. d. 1 Sierp. 1847 honor.
Jan Zienkiewicz kanon. i ofic gniezn. 17 Czerw. 1847 honor.
Michał Łuszczkiewicz Prof. inst. chem. d. 15 Czerw. 1848
(złożył 1838 examina 3 ściste)
Ludwik Gorzkowski dyplom 14 Paźdz. 1848 (examina złożył 1835, rozprawę napisał 1838)
Paweł Brzeziński dypl. 28 Lut. 1849 (examina 1847 – rozprawę 1848)
Stanisław Pilat 30 Lipca 1849
Józef Kremer 15 Wrześn. 1849 honor.
Jan Staroniewicz x. 20 Styczn. 1850 honor.
Emil Czyrniański
Wiktor Zepharowich } 23 ~~Lut.~~ Mar. 1859 honor.

5360 t. 4.

4.

Notatki bibliograficzne

k. 264-281.

184

Tractatus inclytae Universitatis Studii Cracoviensis super auctoritate Sacrorum Conciliorum editus et super institutione sacri Basiliensis Concilii et depositione quondam Eugenii IV, cum variis arrestis, bullis, tractatibus spectantibus ad libertatem ecclesiae Gallicanae (Mscr. Cod. in bibl. Reginae Vaticana Romae)

Rękopis samego Traktatu ma 28 kart z dedykacyją: Glorioso... Wladislao Poloniae et Hungariae regi ac almae Universitatis Studii Cracoviensis patrono ac domino gratiosissimo... rector, doctores et magistri... gdzie piszą iż to wydali super instanti requisitione... co im zajęło 2 miesiące.

Grohmann Aug. Christ. Joh: Annalen der Universität zu Wittenberg. Meissen. 1801-2. I Thl. II Thl. III (Melanchton prof.) luterski uniwers. wegrów dużo od 1522-1613. 2 Th 5 Sgr

Liber decanorum facultatis theologicae academiae vitebergensis. Ex autographo edidit Car. Ed. Foerstemann. Lipsiae 1838.

Album academiae vitebergensis ab A. Chr. 1502 usque ad A. 1560 ex autographo edidit Carolus Eduardus Foerstemann. Lipsiae 1841. 4o. pp. VIII. 373. 5 Thlr.

A. 1538 rector Phil. Melanthon.

A. 1557/8 rector Stanislaus comes in Gorka.

265

Gotsched Joh. Christoph: Historische Lobschrift des Herrn Christians Freyherrn von Wolf. Halle 1755. 4to w Beylagen
Są tu listy Andrzeja Załuskiego biskupa Krak. do Wolfa 1) List w którym dziękuje za powinszowanie wstąpienia na biskupstwo p. 79/ 2) List z Poznania d. 10 Junii 1745 dziękuje za przysłany 5 tom Juris naturae. p. 91. – 3) Kielcüs d. 10 Januar. 1750. Dzieło obszerne Jus gentium polecił profesorom Uniwersytetu Krak. do wykładu i zalecał im filozoficzne pisma tegoż lubo na uniwersytecie panował Arystotelizm p. 91/ 3) Cracoviae d. 28 Novembr. 1750 Otrzymał Tom I Philosophiae moralis. Świątkowski którego własnym kosztem dla wykształcenia się w matematyce i fizyce zagranicę przed kilku laty wysłał, wrócił właśnie i wykłada Elementa matematyki Wolffa którego słuchał w Halli

(w luterskim uniwersytecie! kosztem biskupa katol.! xiądz!)
pag. 92. — 4) In Radom 24 Maji 1751 Dziękuje za dedykacyą Tomu 2go Philosophiae moralis
pag. 93 — 5) bez daty — dziękuje za Dedykacyą
zanocki udaje się do Drezna, gdzie ma Wolfowi doręczyć Cathalogum Cod. Mscr. Bibl. Zalusc.
— p. 94.
Wolf od r. 1740 był profesorem w Halli
urodz. 1679 + 9 April 1754 w Halli
Philosophia moralis seu ethica methodo scientifica pertractata. Partes IV 1750–1753.

<u>Uniwersytet Krakowski</u>: Ustawy w Dzienniku praw od r. 1833.: Statut poprawny urządzający Uniwersytet i Liceum S. Anny Nr 5269/5661 (r. 1833) – Zwolnienie przepisu §. 37 Statutu nowo urządzającego Uniwersytet, co do professorów dawnych, inne przytym urzędy posiadających. Nr 6013 (r. 1833) – Statut urządzający Szkoły płci żeńskiej Nr 4636 (r. 1834) – Statut urządzający szkółki początkowe Nr 4636 (r. 1834) – Ustawa porządkowo-dodatkowa dla Uczniów Uniwersytetu Nr 8319 (r. 1834) – Statut szkolny dla młodzieży Starozakonnych Nr 6733 (r. 1835) – Urządzenie burs Jerozolimskiej i Philosophorum Nr 207 (r. 1836) – Dodatek do §. 70 Statutu Uniwersytetu uzupełniający przepisy pod względem form w udzielaniu stopnia Doktora Nr 17 (r. 1839) – Modyfikacye do Statutu Uniwersytetu z r. 1833. Nr 25 (r. 1839)

—

Od r. 1816: Statut urządzający Szkoły początkowe Nr 1341 (r. 1817) – Statut urządzający Uniwersytet i Liceum S. Anny Nr 3006 (r. 1818) – Sprzedaż Burs Pauperum i Strangielskiej Nr 4527. (r. 1820) – Sprzedaż czyści domu przy Ulicy Gołębiej drukarni Aka:

Lewickiej Nr. 452 f (r. 1820)

Uniwersytet Krak.

R. 1784 Franciszek Xaw. Dmochowski wydał bezimiennie ostrą i sarkastyczną krytykę na dzieła akademików Krakow. Andrzeja Trzcińskiego i L. Fiałkowskiego pod tytułem: Zakus nad zaciekami Wszechnicy Krakowskiej czyli uwagi nad niektóremi tej Akademii Dysertacyami. Warszawa w druk. P. Dufoura. b. r. 8o. Część I str. 95.

– na to wyszła odpowiedź Akademików (przez Przybylskiego?): Rozbiór Zakusu nad zaciekami Wszechnicy Krakowskiej przez przyjaciela prawdy. Warszawa w druk. P. Dufour. b. r. Część I str. 100.

Przybylskiego Jacka: Heautomaxtis
czyli Bicz na siebie samego. Nr. I.
Kraków w druk. Szkoły główn. krak.
1789. 8o. (wierszem)

Dmochowski ~~Franc~~ Franc. Xaw: Urywek Bicza
kręconego w Krakowie. Warszawa 1789.
8o. bezimiennie (wierszem złośliwie przeciw
Przybylskiemu)

Rozbiór Uwag Szkoły matematycznej nad pro:
pozycyami fizycznemi, gdzie się mieści uspra:
wiedliwienie obwinionego od tej szkoły zgada:
nie jego i rozsądek nad nowym pismem którego
tytuł Urywek z Bicza kręconego w Krakowie
przez przyjaciela prawdy. Warszawa u P. Dufour.
1789. 8o.

268

1416.

12. Aug.

Litterae Universitatis Cracoviensis ad sacrosanctam generalem Constantiensem synodum –
Acta Concilior. Edit. Paris. Tom VIII p. 873.
Wiszniewski Historja literatury 1. 4. 398.

269

Mizler (Lorenz) Warschauer Biblio-
thek. Warschau u. Leipzig 1755 –
continet: Zuverläßige Nachricht von der
Akademie zu Krakau, nebst beigefügten
Urkunden — pag. 295 et sequent:

Leon Gautier w Revue des questions
historiques Livraison XVIII p. 495
najszkodliwszą wadą uniwersytetów
jest retoryka (Schönrednerei) która
jest w modzie. Prelekcje wykłady
są właściwie reprezentacjami (produko
waniem się) wymowy. Profesor chce
mieć dużo słuchaczy i podług nich
swą prelekcję stosuje. Dowcip, pełno
gładkich i malowniczych słów – i
nic więcej. Jeżeli mu zatem zbywa
sztukuje uwagami nad obecną poli
tyką i chce się zafrapować
słuchaczy. Alluzyje, dowcipko
wanie cichują. Jest to piękne za
bawne lecz nie pożyteczne. Wycho
dzi się tak umysłowo z prelek
cji jak zachwyconym. Na bramach
uniwersytetu powinno stać: Wstęp
dla retoryki zakazany – inaczej
na nim wszystko

Erbung historischer Stadien
welche auch die Geographie
Historia vom Schreiber nicht
vom Literaten

Niepotrzeba tyle profesorow
lepiej mniej a dobrych

Dobrze jest opierać się na
bagnecie ale nie siedzieć
na nim Taillerard

Zakłady naukowe
w Krakowie przyczynek
do dziejów oświaty
krajowej podany i
pamięci 500 letniego
istnienia uniwersyt.
Krak. poświęcony
przez towarzystwo nauk
Krak.

Botanika lekarska
do wykładów oraz
dla użycia aptekarzów
i lekarzów

Rys historyczny sta-
tystyczny c. k. ogrodu
botan. Krak od pierw
szych jego zawiązków
aż do r. 1864 zamieszczo
ny w dziele

Gałęzatka smukła
Cladophora viadrina

jako powłoka ro:
dzima dostrzeżona
na niwach nader
rozległe po wylewie
Dniestru. Odbitek
z Rocznika towarzyst
wa nauk Krak
1866 Oddziału nauk
przyrodniczych
Tomu X Poszyt
III ogólnego Zbioru

Botanika szczegółow
czyli Opisanie roślin
lekarskich i prze-
mysłowych
Wydanie dokonane
kosztem Tow nauk
Krak

Medizinische
Botanik

4

2201

4 3

310
33

2544

2554

34
309
2231 4

2574
10

2584

99
7 0
1060
5
100 1065

10
2544
114

63
18
~~118~~ 23

21 ~~18~~

195 63

273

"W bibliotece uniwersyteckiej znajduje się Rękopis Joannis de Saccis Statuta medicae facultatis ważny co do swobód i przywilejów Akademii. Przywileje znajdują się
w Herburcie
Januszowskim
Zawadzkim
Załuszowskim
a Mizler dociągnął je aż do końca panowania Augusta II. Bibl. Vars. pars IV ta acta Literaria

274

„Przegląd rękopismu Marcina Radymińskiego i wiadomości o historyografach" szkoły Jagiellońskiej

Tygodn. literack. Tom III. stron. 311 i 319.

OWARZYSTWO NAUKOWE KRAKOWS

Wielmożnego JMci Księ

Mateusza Skaricha

275

List Sokołowskiego do Biskupa Ku„
jawskiego w sprawie Akademii Krakow„
skiej. —

Atheneum 841. Tom I. stronica 39 i 40.

1400

276

Mowa Stanisława ze Skarbimierza pierwszego Rektora przy otwarciu Uniwersytetu Jagiellońsk

Wiszniewski. T. IV. 244.

Bezimienne 277

Ustęp z zatargów Akademii Krakowskiej z Jezuitami

Ze współczesnego rękopisu

Przyjac. Ludu R. XI T. 1 p. 66.

Pr.

2̶78

Kollegium fizyczne w Krakowie

Przyjac. Ludu. R. IX. tom I. p. 83.

ch zachować, ale też

czasie złożyć *Mu*

warzystwa

yan Serwatowski

O astronomii w Polsce

Tygodn. literac. Tom III pagina:
293, 302, 310, 317, 326, 333, 341.

ologii Jego dzieło pod t

mno starogo i nowogo Uw

ność nietylko Imię Jego w aktach swyc

o dobro nauk troskliwości w właściwym cz

5go Kwietnia 1862

a Sekretarz Tow

280

Krotka wiadomość o obserwatoryum astronomicznem Krakowskiem

Tygodnik. literack. Tom V. pag. 276 i 284.

J. J

281

Wiadomość historyczn. o Bursach w Krakowie

Przyjac. Lud. R. IX. t. 2. p. 355, 363. 372.

